ДИРЕКТОРАТ ЦИВИЛНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA

6/0-01-0007/2025-0001
2 8 AUG 2025

ПОЈМОВНИК ВАЗДУХОПЛОВНИХ ТЕРМИНА
ДЦВ-ДИР-001

Израдили: _____
Зорица Петковић, саветник за управљање квалитетом

_____
Бранимир Подовац, саветник за управљање квалитетом

Прегледао и сагласан: _____
Горан Јовичић, помоћник директора Сектор подршке

Одобрила: _____
Мирјана Чизмаров, директорка Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије

Мастер копија

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

НАМЕРНО ОСТАВЉЕНО ПРАЗНО
INTENTIONALLY LEFT BLANK

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

Р. бр.	ПОЈАМ	ОБЈАШЊЕЊЕ	Појам на енглеском *Acronym*	Појам заступљен у пропису
1.	**авион**	- је ваздухоплов са погоном, тежи од ваздуха, који свој узгон у свим фазама лета углавном производи аеродинамичким реакцијама на његовим површинама;	*aeroplane*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19). - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је ваздухоплов који је тежи од ваздуха и има моторни погон, који производи силу узгона у лету претежно аеродинамичком реакцијом на његове површине које остају фиксне у датим условима лета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2 - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха, са моторним погоном и фиксним крилима, који се у ваздуху одржава на основу аеродинамичке реакције на крилима;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је ваздухоплов покретан мотором, са фиксним крилима, тежи од ваздуха, који узгон у лету остварује динамичком реакцијом ваздуха на крилима;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- ваздухоплов тежи од ваздуха, који се покреће мотором и узгон остварује аеродинамичким силама на фиксним површинама.		- Правилник о дозволама летачког особља.
2.	**авион мањег капацитета**	- је авион у којем максимални број расположивих путничких седишта не премашује: 1) 19 седишта; или 2) трећину максималног броја путничких седишта авиона чији је тип сертификован, како је наведено у листи података потврде о типу (*TCDS*) авиона, у случају да су испуњена оба следећа услова: (а) укупан број путничких седишта која се могу заузети у току вожења, полетања или слетања није већи од 100 по кабини; (б) максимални број расположивих путничких седишта у току вожења, полетања или слетања ни у једној појединој зони између парова излаза за случај опасности (или у било којој крајњој зони) не премашује трећину збира дозвољених путничких седишта за сваки пар излаза за случај опасности који омеђују ту зону (при чему се као дозвољени број путничких седишта за сваки пар излаза за случај опасности сматра онај који је утврђен у примењивој основи за сертификацију авиона). Ради утврђивања поштовања тог ограничења за зоне, ако је реч о авиону чији су излази за случај опасности деактивирани, сматра се да су сви излази за случај опасности у функцији.		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 20
3.	**авиони с више пилота**	- авиони који су хомологовани за летење са посадом од најмање два пилота.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
4.	**авион с једним пилотом**	- авиони који су хомологовани да њима управља само један пилот.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
5.	**авион за чије је управљање потребан и копилот**	- је тип авиона за чије је управљање потребан и копилот, како је наведено у приручнику за управљање ваздухопловом или у сертификату ваздухопловног оператера.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

6.	**авион са перформансама класе А**	- је вишемоторни авион на турбоелисни погон, са максималним бројем расположивих путничких седишта *(MOPSC)* већим од девет или максималном масом на полетању већом од 5.700 kg, као и сви вишемоторни турбомлазни авиони.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
7.	**авион са перформансама класе Б**	- је авион на елисни погон, са максималним бројем расположивих путничких седишта *(MOPSC)* девет или мање и максималном масом на полетању 5.700 kg или мање.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
8.	**авион са перформансама класе Ц**	- је авион са клипним моторима, са максималним бројем расположивих путничких седишта *(MOPSC)* већим од девет или максималном масом на полетању већом од 5.700 *kg.*		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1,Анекс I.
9.	**авио-превоз**	- означава лет или серију летова којима се превозе путници, роба и/или пошта, за накнаду и/или закупнину.	*air service*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
10.	**авио-превоз унутар Заједнице**	- означава услуге авио-превоза које се пружају унутар Заједнице.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
11.	**авио-превозилац Заједнице**	- означава авио-превозиоца са важећом оперативном дозволом коју му је издала држава чланица на основу Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 2407/92 од 23. јула 1992. године о лиценцирању авио-превозилаца;	*community air carrier*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог);
		- означава авио-превозиоца који има важећу оперативну дозволу издату од органа надлежног за издавање дозволе, сагласно поглављу II ове уредбе;		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12);
		- је авио-превозилац са важећом оперативном дозволом коју му је издала држава чланица, на основу Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 2407/92 од 23. јула 1992. године о лиценцирању авио-превозилаца.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог I).
12.	**авио-превозилац**	- је привредно друштво или предузетник који има важећу оперативну дозволу;	*air carrier*	- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- је привредно друштво које има оперативну дозволу;		- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је предузеће за јавни авио-превоз које има важећу оперативну дозволу или њен еквивалент, најкасније до 31. јануара за наредни летњи саобраћајни период или, најкасније до 31. августа, за наредни зимски саобраћајни период. За потребе чл. 4, 8, 8а и 10. ове уредбе, дефиниција авио-превозиоца такође обухвата и оператере пословне авијације (*business aviation*), када они обављају авио-превоз према реду летења; за потребе чл. 7. и 14. ове уредбе, дефиниција авио-превозиоца односи се на све оператере цивилног ваздухопловства; (ii) група авио-превозилаца су два или више авио-превозилаца који обављају заједничке операције (*joint operations*) или уступају франшизу (franchise operations) или учествују у подели кода (*code-sharing operations*) ради обављања одређеног авио-превоза;		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV);
		- означава предузеће које има важећу оперативну дозволу или њен еквивалент;		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12);
		- је предузеће за авио-превоз које има важећу оперативну дозволу или њен еквивалент;		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1;
		- означава предузеће за авио-превоз које има важећу оперативну дозволу или њен еквивалент.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог);
13.	**авио-превозиоци из трећих држава**	- су авио-превозиоци којима сертификат ваздухопловног оператера није издала Република Србија нити држава чланица Европске уније. Од дана пуне примене *ECAA* споразума, под авио-превозиоцима из трећих држава подразумеваће се авио-превозиоци којима сертификат ваздухопловног оператера није издала страна уговорница *ECAA* споразума.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

14.	**авио-превозилац стране потписнице *ECAA* споразума**	- је авио-превозилац којем је надлежно тело стране потписнице *ECAA* споразума издало важећу оперативну дозволу у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1008/2008 од 24. септембра 2008. године о заједничким правилима за обављање ваздушног саобраћаја у Заједници.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
15.	**авио-такси превоз**	- је ванредни авио-превоз путника, поште или робе, одвојено или у комбинацији, који се обавља по захтеву ваздухопловом капацитета до 19 путничких седишта.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
16.	**авио-такси летови**	- означавају, у смислу ограничења времена летења и радног времена, нередован јавни авио-превоз који се обавља по захтеву, авионом чији максимални број расположивих путничких седишта *(MOPSC)* износи 19 или мање.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), (Прилог 1).
17.	**агент опслуживања путника**	- лице које обавља послове опслуживања путника, изузев послова регистрације путника.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19);
18.	**Агенција**	- је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја, чији је ранији назив био Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA)*;	*European union Aviation Safety Agency*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*);	*Agency*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20). - Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20); - Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23) - Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (*European union Aviation Safety Agency*);	*EASA*	- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означава Европску агенцију за безбедност ваздушног саобраћаја.	*European Aviation Safety Agency - EASA*	- Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају; - Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације; - Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја; - Правилник о уређењу и саставу одбора за жалбе Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја.
19.	**Агенција или *EASA***	- је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја	*European Aviation Safety Agency*	- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
20.	***ad-hoc* зона**	-је део ваздушног простора који се успоставља у циљу испуњавања оперативних потреба, а која није претходно дефинисана.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
21.	**адреса ваздухоплова**	- је јединствена двадесетчетворобитна комбинација која се додељује ваздухоплову у циљу комуникације ваздух-земља, навигације и надзора.	*aircraft address*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
22.	***ADS-B***	- је аутоматски зависни надзор - емитовање (*automatic dependent surveillance – broadcast*), тј. техника надзора код које ваздухоплов путем *Data Link*-а аутоматски шаље податке добијене из навигационих система и система за одређивање положаја који се налазе у ваздухоплову.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

23.	***ADS-B Out***	- је слање *ADS-B* надзорних података из ваздухоплова.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
24.	**аеродром**	- је свако дефинисано подручје (укључујући све објекте, инсталације и опрему) на копну или на води или на фиксној, приобалној или плутајућој структури, које је у целини или делимично намењено за слетање, полетање и кретање ваздухоплова;	*aerodrome*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају; - Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2 - Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома; - Правилник о аеродромским накнадама; - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је свако дефинисано подручје (укључујући све објекте, инсталације и опрему), на копну или на води или на фиксној, приобалној или плутајућој структури, које је у целини или делимично намењено за слетање, полетање или кретање ваздухоплова;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17),Прилог3
		- је одређено подручје, на копну или на води, на фиксној конструкцији, фиксној приобалној конструкцији или плутајућој конструкцији, укључујући све објекте, инсталације и опрему на том подручју, које је у целини или делимично предвиђено за слетање, полетање и површинско кретање ваздухоплова;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
		- означава сваку површину у држави чланици која је посебно прилагођена за одвијање авио-превоза;		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12);
		- у смислу овог правилника, је површина на земљи која је посебно прилагођена за слетање, полетање и маневрисање ваздухоплова, укључујући пратеће објекте, уређаје и инсталације намењене за потребе ваздушног саобраћаја и пружање комерцијалних услуга у ваздушном саобраћају.	*airport*	- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима.
25.	**аеродром који је отворен за јавну употребу**	- је аеродром који је доступан свим корисницима под истим условима и чије време отворености се објављује у ваздухопловним информативним производима.		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
26.	**аеродром / хелидром који је отворен за јавну употребу**	- је аеродром, односно хелидром који је доступан свим корисницима под истим условима и чије време отворености се објављује у Интегрисаном ваздухопловном информативном пакету;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)
		- је аеродром, односно хелидром који је доступан свим корисницима под истим условима и без претходног одобрења оператера аеродрома, односно хелидрома и чије време отворености се објављује у Зборнику ваздухопловних информација.		- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

27.	**аеродром са погодним временским условима**	- је одговарајући аеродром за који метеоролошки извештаји или прогнозе, или њихова комбинација, указују да ће у току времена предвиђеног за коришћење метеоролошки услови бити на захтеваном оперативном минимуму аеродрома или изнад њега, а извештаји о стању површине полетно-слетне стазе указују да ће бити могуће безбедно слетање;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
28.	**аеродром са повољним метеоролошким условима**	- је одговарајући аеродром за који метеоролошки извештаји или прогнозе или њихова комбинација указују да ће у току времена предвиђеног за коришћење метеоролошки услови бити на захтеваном аеродромском оперативном минимуму или изнад њега, као и да извештаји о стању површине полетно-слетне стазе указују да је могуће безбедно слетање.		Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
29.	**аеродром са усклађеним редом летења**	- је аеродром на коме постоји могућност загушења саобраћаја у одређеним периодима дана, недеље или године, које може да се избегне договором авио превозилаца и на коме се именује усклађивач реда летења, у циљу поједностављивања обављања делатности авио-превозилаца који обављају или намеравају да обављају саобраћај на том аеродрому.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
	аеродром са усклађеним редовима летења	- је аеродром на којем постоји могућност загушења у одређеним периодима дана, недеље или године, које се може избећи путем добровољне сарадње између авио-превозилаца и где је именован усклађивач редова летења, у циљу поједностављивања операција авио-превозилаца који обављају саобраћај или намеравају да обављају саобраћај на том аеродрому.	*schedules facilitated airport*	- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).
30.	**аеродромска инфраструктура**	- је основна физичка, логичка, технолошка и информационо-комуникациона структура која обухвата маневарске површине, платформе, саобраћајнице, објекте, инсталације, системе и опрему.	*airport infrastructure*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16); - Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

31.	**аеродромски климатолошки преглед**	- је сажет преглед одређених метеоролошких елемената на аеродрому заснован на статистичким подацима.	*aerodrome climato-logical summary*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
32.	**аеродромска климатолошка табела**	- је табела која обезбеђује статистичке податке о осмотреној појави једног или више метеоролошких елемената на аеродрому.	*aerodrome climato-logical table*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
33.	**аеродромска контрола летења**	- је јединица контроле летења успостављена за пружање услуге контроле летења за аеродромски саобраћај;	*aerodrome control tower*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
34.	**аеродромска накнада**	- је накнада коју, у корист оператера аеродрома, плаћају корисници аеродрома за коришћење објеката, средстава, уређаја и услуга, које искључиво пружа оператер аеродрома и које се односе на слетање, полетање, системе осветљења, боравак паркираног ваздухоплова, као и опслуживање путника и робе.		- Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16); - Правилник о аеродромским накнадама.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

35.	**аеродромска саобраћајна зона**	- је ваздушни простор одређених димензија успостављен око аеродрома ради заштите аеродромског саобраћаја.	*aerodrome traffic zone, ATZ*	-Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење; - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је ваздушни простор одређених димензија, успостављен око аеродрома ради заштите аеродромског саобраћаја.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)
36.	**аеродромска опрема**	- је свака опрема, апарат, прибор, софтвер или додатак који се користи или је намењен за коришћење у операцијама ваздухоплова на аеродрому.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
37.	**аеродромске услуге информисања ваздухоплова у лету**	- означавају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања за аеродромски саобраћај на аеродрому;	*aerodrome flight information service, AFIS*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
38.	**аеродромски метеоролошки биро**	- је биро именован да пружа метеоролошке услуге за аеродроме;	*aerodrome meteoro-logical office*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
39.	**аеродромски комплекс**	- је простор аеродрома са земљиштем потребним за развој аеродрома који је као такав одређен важећим планским документом.		- Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

40.	**аеродромски саобраћај**	- означава целокупан саобраћај на маневарским површинама аеродрома и све ваздухоплове који лете у близини аеродрома. Ваздухоплови који лете у близини аеродрома укључују, између осталих, и ваздухоплове који улазе или напуштају аеродромски саобраћајни круг.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је целокупан саобраћај на маневарским површинама аеродрома и сви ваздухоплови који лете у близини аеродрома. Ваздухоплови који лете у близини аеродрома су, између осталих, и ваздухоплови који улазе или напуштају аеродромски саобраћајни круг;	*aerodrome traffic*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
41.	**аеродромски саобраћајни круг**	- је одређена путања лета којом ваздухоплов лети у близини аеродрома.	*aerodrome traffic circuit*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
42.	**аеродромски фар**	- је ваздухопловни фар који се користи за лоцирање аеродрома из ваздуха.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2
43.	**аеродромско информисање ваздухоплова у лету**	- је услуга информисања ваздухоплова у лету за аеродромски саобраћај, коју пружа одређени пружалац услуга у ваздушном саобраћају;	*aerodrome flight information service, AFIS*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

44.	**аеродромско упозорење**	- је информација издата од стране аеродромског метеоролошког бироа, која се односи на јављање или очекивано јављање метеоролошких услова који могу негативно да утичу на ваздухоплове на земљи, укључујући паркиране ваздухоплове и аеродромску опрему и услуге;	*aerodrome warning*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
45.	**ажурирана позиција у лету**	- је позиција ваздухоплова ажурирана уз помоћ надзорних података, података из плана лета или извештаја о позицији.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
46.	**ажурирани план коришћења ваздушног простора**	- је порука стандардног формата којом јединица за цивилно-војну координацију обавештава заинтересоване стране о промени у алокацији ваздушног простора у одређеном временском периоду, претходно објављеној кроз план коришћења ваздушног простора.	*Updated Airspace Use Plan, UUP*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
47.	***AIRAC***	- је систем за правовремено најављивање околности које захтевају значајне измене у оперативној пракси, заснован на заједничким, унапред одређеним датумима ступања на снагу.	*Aeronautical Information Regulation and Control*	- Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19)
48.	***AIRMET* информација**	- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, која се односи на јављање или очекивано јављање одређених метеоролошких појава на рути које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова на малим висинама, а која није већ укључена у прогнозу издату за летове на малим висинама у посматраној области информисања ваздухоплова у лету или њеној подобласти;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
49.	***AIRMET***	- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, која се односи на јављање или очекивано јављање одређених метеоролошких појава на рути, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова на малим висинама, као и на развој тих појава у времену и простору, а која није већ укључена у прогнозу издату за летове на малим висинама у посматраној области информисања ваздухоплова у лету или њеној подобласти;	*AIRMET*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених метеоролошких појава на рути, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова на малим висинама;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
50.	***ACARS***	- је скраћеница која означава систем ваздухоплова за адресирање и извештавање, односно одређену имплементацију дигиталних веза између ваздухоплова и земаљских станица;	*Aircraft Communications Addressing and Reporting System*	- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21);
51.	**акредитован лекарски закључак**	- означава закључак добијен од једног или више медицинских експерата прихватљивих органу надлежном за издавање дозвола, на основу објективних и недискриминаторних критеријума, за потребе случаја који се разматра, уз консултацију са оперативним експертима или другим експертима ако је потребно и који укључује процену оперативног ризика;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
	акредитовани медицински закључак	- означава закључак једног или више медицинских стручњака прихватљивих органу надлежном за издавање дозвола, добијен на основу објективних и недискриминаторних критеријума, за потребе случаја који се разматра и уз консултацију са експертима из летачке делатности или другим експертима ако је потребно, за који процена оперативног ризика може да буде одговарајућа.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
52.	**акробатски лет**	- означава намерно изведене маневре ваздухоплова у којима долази до наглих промена положаја, правца и брзине ваздухоплова, који нису неопоходни за уобичајен лет или за обуку која се изводи у циљу стицања дозвола и овлашћења, осим за овлашћење за акробатско летење;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- означава намерно изведене маневре ваздухоплова у којима долази до наглих промена положаја, правца и брзине ваздухоплова, који нису неопходни за уобичајен лет или за обуку у сврху стицања дозвола и овлашћења, осим за овлашћење за акробатско летење;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је намерно изведен маневар једрилице који укључује наглу промену положаја једрилице, неуобичајен положај једрилице или неуобичајену промену брзине лета, а што није неопходно за уобичајен лет нити за обуку за стицање дозвола, сертификата или овлашћења, изузев овлашћења за акробатско летење;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
53.	**акробатско летење**	- означава намерно изведене маневре ваздухоплова у којима долази до наглих промена положаја, правца и брзине ваздухоплова, који нису неопходни за уобичајен лет или за обуку која се изводи у циљу стицања дозвола и овлашћења;		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера;
		- је намерно и нагло мењање положаја ваздухоплова у лету у односу на земљу променом правца, висине и брзине лета, у сврху обуке, спортског летења и испитивања карактеристика ваздухоплова.		- Правилник о дозволама летачког особља.
54.	**активни члан посаде**	- је члан посаде који врши дужности у ваздухоплову током сектора;	*Operating Crew Member*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је члан посаде који врши летачке дужности током целог лета или током било којег дела лета.		-Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова (101/08).
55.	**активности иновативне ваздушне мобилности (*IAM*)**	- означавају сваку активност која се обавља ваздухопловима способним за вертикално полетање и слетање (*VTOL*) у густо насељеним подручјима и подручјима која нису густо насељена.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
56.	**активности праћења усаглашености**	- означавају било који поступак или процес који се користи за процењивање примене ове уредбе и националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству.	*compliance monitoring activities*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II);
57.	***ALERFA***	- је шифра која се користи да означи фазу узбуне;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

58.	**анамнеза**	- означава усмено давање података или подношење документације о ранијим болестима, повредама, лечењима или другим медицинским чињеницама, укључујући оцене о неспособности или ограничење у лекарском уверењу, које су или могу да буду релевантне за тренутно здравствено стање и ваздухопловно-медицинску способност кандидата;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
59.	**анонимизација**	- је уклањање из пријаве догађаја свих података о личности који се односе на лице које пријављује догађај и на лица наведена у пријави догађаја и свих података, укључујући и назив организације повезане с догађајем, који би могли да 6 открију идентитет лица које пријављује догађај или треће стране или на основу којих се такве информације могу закључити из пријаве догађаја.		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
60.	**алтернативни аеродром**	- је аеродром према којем ваздухоплов може да настави лет ако даљи лет према аеродрому одредишта или слетање на њега није могуће или се не препоручује, на којем су доступни неопходне услуге, опрема и уређаји, који испуњава захтеве с обзиром на перформансе ваздухоплова и који је оперативан у очекиваном времену коришћења;	*alternate aerodrome*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је одговарајући аеродром према којем ваздухоплов може да настави лет ако постане немогуће или непрепоручљиво да настави лет или да слети на предвиђени аеродром, на којем су доступне потребне услуге и уређаји, на којем се могу испунити захтеви у погледу перформанси ваздухоплова и који је оперативан у очекивано време коришћења; „алтернативни аеродром" обухвата следеће: а) „алтернативни аеродром за аеродром полетања": алтернативни аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако то постане неопходно убрзо након полетања и ако није могуће користити аеродром полетања; б) „алтернативни аеродром на рути (ERA)": алтернативни аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако одступање од руте постане неопходно током лета; ц) „алтернативни аеродром на рути за гориво/енергију (*fuel/energy ERA*)" је *ERA* аеродром који је потребан у фази планирања за коришћење у прорачуну горива/енергије; д) „алтернативни аеродром за аеродром одредишта: алтернативни аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако слетање на предвиђени аеродром постане немогуће или непрепоручљиво;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је аеродром према којем ваздухоплов може да настави лет ако постане немогуће или непрепоручљиво да настави лет или да слети на предвиђени аеродром, на којем су му доступне потребне услуге и уређаји, на којем се могу испунити захтеви у погледу перформанси ваздухоплова и који је оперативан у очекивано време коришћења. Алтернативни аеродроми обухватају следеће: (а) алтернативни аеродром за полетање: алтернативни аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако то постане неопходно непосредно након полетања, а није могуће користити аеродром полетања; (б) алтернативни аеродром на рути: аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако се у току лета на рути појави потреба за скретањем; (ц) алтернативно одредиште: алтернативни аеродром на који би ваздухоплов могао да слети ако слетање на предвиђени аеродром постане немогуће или непрепоручљиво;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
61.	**алтернативни аеродром за аеродром полетања**	- је аеродром на који ваздухоплов може да слети ако то постане неопходно непосредно након полетања, а није могуће користити аеродром полетања;	*take-off alternate aerodrome*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је алтернативни аеродром на који, ако је потребно, ваздухоплов може да слети убрзо после полетања, ако није могуће да то учини на аеродрому са кога је полетео;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
62.	**алтернативни аеродром за аеродром одредишта**	- је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако слетање на аеродром одредишта није могуће или се не препоручује;	*destination alternate*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
63.	**алтернативни аеродром на рути**	- је алтернативни аеродром на који ваздухоплов може да слети ако скретање са руте постане неопходно;	*en-route alternate*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
64.	**алтернативни начини усаглашавања**	- су они начини који представљају алтернативу постојећим *AMC* или они који представљају нове начине успостављања усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за њено извршење за које Агенција није усвојила повезане *AMC*;	*alternative means of compliance AltMoC*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- алтернативни начини усаглашавања (*AltMoC*) су они начини који представљају алтернативу постојећим *AMC* или они који представљају нове начине успостављања усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима за које Агенција није усвојила повезане *AMC*;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23) Прилог 1, Анекс I
		- су они начини којима се предлаже алтернатива за постојеће прихватљиве начине усаглашавања или којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом *(ЕЗ*) бр. 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, за који не постоји прихватљив начин усаглашавања који је усвојила Агенција;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- означавају оне начине усаглашавања којима се предлаже алтернатива у односу на постојећи *AMC* или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, за која Агенција није усвојила пратећи *AMC*;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- означавају оне начине којима се предлаже алтернатива за постојеће прихватљиве начине усаглашавања или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, за које не постоји прихватљив начин усаглашавања који је усвојила Агенција;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означавају оне начине којима се предлаже алтернатива за постојеће прихватљиве начине усаглашавања (*AMC*) или оне којима се предлаже нов начин постизања усаглашености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима, за које не постоји прихватљив начин усаглашавања који је усвојила Агенција;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
		- су они начини који представљају алтернативу постојећим *AMC* или који представљају нове начине успостављања усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима за које Агенција није усвојила повезане *AMC*;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
65.	**алоцирани ваздушни простор**	- је део ваздушног простора привремено издвојен или привремено резервисан од стране јединице за управљање ваздушним простором у складу са захтевом корисника.		- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
66.	**амандман на *AIP***	је трајна измена информација садржаних у *AIP*;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
67.	**амбалажа за транспорт опасне робе**	- је једна или више посуда и сви други саставни делови, друге компоненте или материјали, који су потребни да би посуда испунила своју функцију резервоара и сигурносну функцију за прихватање и сигурно чување садржаја.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)
68.	**апликација ваздух-земља**	- је скуп међусобно радно повезаних функција ваздух-земља, који служи за подршку услугама у ваздушном саобраћају;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
69.	**апсолутна висина**	- је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се сматра тачком, мерено од средњег нивоа мора (*MSL*).	*altitude*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
70.	**апсолутна висина безбедног надвишења препрека (*OCA*) или релативна висина безбедног надвишења препрека (*OCH*)**	- је најнижа апсолутна висина или најнижа релативна висина изнад надморске висине прага релевантне полетно-слетне стазе или надморске висине аеродрома, у зависности од случаја, која се користи за утврђивање усаглашености са одговарајућим критеријумима за надвишење препрека;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
71.	**апсолутна висина доласка у завршну контролисану област *(TAA)***	- је најнижа апсолутна висина за безбедно минимално надвишавање од 300 *m* (1.000 *ft*) изнад свих објеката који се налазе у оквиру лука круга полупречника 46 *km* (25 *NM*) са центром у фиксу за почетно прилажење (*initial approach fix - IAF*) или, ако *IAF* не постоји, изнад свих објеката који се налазе у оквиру области са центром у фиксу за међуприлажење (*intermediate approach fix - IF*), ограничене правим линијама које спајају крајеве лука и *IF*. Комбинација свих *TAA* одређених за једну процедуру прилажења мора да узме у обзир зону од 360° око *IF*.	*terminal arrival altitude-TAA*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
72.	**апсолутна висина одлуке („DA”) или „висина одлуке” („DH”)**	- је одређена апсолутна висина или висина при операцији 3D инструменталног прилаза на којој се мора започети процедура неуспелог прилаза у случају када не постоји захтевана видљивост за наставак прилаза;”.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 1, Анекс I
73.	**апсолутна висина доношења одлуке (DA)” или „релативна висина доношења одлуке (DH)**	- је одређена апсолутна или релативна висина у поступцима 3D инструменталног прилаза, на којој се мора започети поступак неуспелог прилаза ако није уочен потребан визуелни оријентир за наставак прилаза;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
74.	**апсолутна/ релативна висина одлуке**	- је одређена апсолутна или релативна висина у оквиру тродимензионалних (*3D*) операција инструменталног прилажења, дефинисана у односу на надморску висину релевантног прага полетно-слетне стазе, на којој процедура неуспелог прилажења мора да буде започета ако није успостављен визуелни контакт за наставак прилажења.	*decision altitude/ height-DA/H*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

75.	**аргумент**	- је тврдња коју подржавају закључци изведени на основу доказа;	*argument*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
76.	**артикал**	- је сваки део и уређај који се користи на цивилном ваздухоплову		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
77.	***ARMS-ERC* методологија**	- означава методологију коју је за процену оперативних ризика развила индустријска радна група Решења за управљање ризиком у авиокомпанији („Airline Risk Management Solutions” (ARMS));		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4
78.	***ARO.RAMP***	- је Глава *RAMP* Анекса II Уредбе о делатностима у ваздушном саобраћају.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
79.	***ASHTAM***	- је посебно издање *NOTAM* којим се у одређеном формату обавештава о промени активности вулкана, вулканској ерупцији и/или облаку вулканског пепела од значаја за операције ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
80.	***„ATM”***	- означава управљање ваздушним саобраћајем, како је то дефинисано у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕЗ) број 549/2004 Европског парламента и Савета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4
81.	***ATM/ANS***	- означава управљање ваздушним саобраћајем и услуге у ваздушној пловидби који обухватају све следеће елементе: функције и услуге управљања ваздушним саобраћајем како су дефинисане у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004; услуге у ваздушној пловидби како су дефинисане у члану 2. тачка 4) наведене уредбе, укључујући функције и услуге управљања мрежом из члана 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004, као и услуге којима се појачавају сигнали које		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		емитују сателити главних констелација GNSS у сврху ваздушне пловидбе; пројектовање поступака летења; и услуге које се састоје од прибављања и обраде података и форматирања и достављања података у општем ваздушном саобраћају у сврху ваздушне пловидбе;		
		- означава функције управљања ваздушним саобраћајем, као што су оне дефинисане у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, услуге у ваздушној пловидби, као што су оне дефинисане у члану 2. тачка 4) наведене уредбе и услуге које се састоје од прибављања и обраде података и форматирања и прослеђивања података у општем ваздушном саобраћају у сврхе безбедности ваздушне пловидбе;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
82.	***ATM/ANS* систем**	- је свака комбинација опреме и система повезаних са безбедношћу, како је он дефинисан у члану 2. тачка 39) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004;	*ATM/ANS system*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
83.	***ATM* Мастер план**	- је план одобрен Одлуком Савета 2009/320/ЕЗ, у складу са чланом 1. став 2. Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 219/2007 од 27. фебруара 2007. године о успостављању Заједничког подухвата за развој нове генерације европског система управљања ваздушним саобраћајем (SESAR);	*ATM Master Plan*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
84.	***ATM* оцена озбиљности потенцијалног удеса на земљи**	- означава део RAT методологије који процењује перформансе система (процедуре, опрему и људски фактор) ATM система;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4
85.	***ATM* оцена озбиљности потенцијалног удеса у ваздуху**	- означава део RAT методологије који процењује перформансе летења у току догађаја;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4
86.	***ATM* укупна оцена озбиљности потенцијалног удеса**	- означава процену озбиљности на земљи и процену озбиљности ризика у ваздуху, обједињене у јединствени резултат;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

87.	**атрибут објекта**	- је карактеристика објекта којој су придружени назив, тип података и домен вредности;	*feature attribute*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
88.	***ATS* пријавни биро**	- је *ATS* јединица успостављена у циљу примања извештаја који се тичу *ATS* и планова лета поднетих пре првог издавања одобрења контроле летења.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21), Прилог 1
		- је јединица основана са циљем примања извештаја који се односе на услуге у ваздушном саобраћају и планова лета поднетих пре полетања;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
89.	***ATS* рута**	- је одређена рута успостављена за усмеравање протока ваздушног саобраћаја у сврху пружања услуга у ваздушном саобраћају;	*ATS route*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је одређена рута успостављена за усмеравање протока ваздушног саобраћаја у сврху пружања *ATS*;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је рута успостављена за усмеравање протока ваздушног саобраћаја за потребе пружања услуга у ваздушном саобраћају.		-Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
90.	***ATFM* слот за полетање**	- је прорачунато време полетања додељено од стране централне јединице за *ATFM* са временском толеранцијом којом управља локална *ATS* јединица.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
91.	**аутоматски валидирано**	- означава прихватање, без формалног поступка, од стране државе уговорнице ICAO наведене у ICAO додатку, дозволе члана летачке посаде издате у држави у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

92.	**аутоматски зависни надзор – емисија**	- је начин на који ваздухоплови, возила на аеродрому и други објекти могу аутоматски да емитују или примају, или емитују и примају податке, као што су идентификација, позиција и додатни подаци, ако је потребно, емитовањем путем везе за пренос података (*data link*);	*automatic dependent surveillance - broadcast, ADS-B*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је начин на који ваздухоплови, возила на аеродрому и други објекти могу да шаљу и/или примају податке, као што су идентификација, позиција и додатни подаци, према потреби, емитовањем путем везе за пренос података.	*ADS-B*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
93.	**аутоматски зависни надзор - уговор**	- је начин на који се услови ADS-C споразума размењују између земаљског система и ваздухоплова путем везе за пренос података, одређујући под којим условима се иницирају ADS-C извештаји и које податке треба укључити у извештаје;	*automatic dependent surveillance - contract, ADS-C*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је начин на који се услови *ADS-C* споразума размењују између земаљског система и ваздухоплова путем везе за пренос података, одређујући под којим условима се иницирају *ADS-C* извештаји и које податке треба укључити у извештаје.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
94.	**аутоматски систем за осматрање**	- је систем за осматрање који без људске интервенције мери, израчунава вредности и извештава о свим захтеваним елементима;	*automatic observing system*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
95.	**аутоматско емитовање терминалних информација путем везе за пренос података *(D-ATIS)***	- је пружање *ATIS* услуга путем везе за пренос података;	*data link-automatic terminal information service (D-ATIS)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	аутоматско емитовање терминалних информација	- је аутоматско пружање актуелних рутинских информација ваздухопловима у доласку и одласку у току 24 сата или одређеног дела дана: (а) „*data link* аутоматско емитовање терминалних информација (*D-ATIS*)" је пружање *ATIS* услуга путем везе за пренос података; (б) „говорно аутоматско емитовање терминалних информација (*Voice-ATIS*)" је пружање *ATIS* услуга путем сталне и понављајуће говорне емисије;	*automatic terminal information service, ATIS*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
96.	**аутономни систем за упозорење на неовлашћени излазак на полетно-слетну стазу *(ARIWS)***	- је систем који омогућава аутономно откривање потенцијалног неовлашћеног изласка на полетно-слетну стазу у употреби или на њену заузетост и о томе непосредно упозорава летачку посаду или оператера возила.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2
97.	***AFIS* аеродром**	- је аеродром у чијем се ваздушном простору пружају AFIS услуге;	*AFIS aerodrome*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
98.	***AFIS* јединица**	- је јединица која је основана да обезбеди *AFIS* услуге и услуге узбуњивања;	*AFIS unit*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
99.	**балон**	- је ваздухоплов лакши од ваздуха без сопственог погона;		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова; - Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19);
		- је ваздухоплов с посадом, лакши од ваздуха, који није погоњен мотором, а који се у лету одржава коришћењем гаса лакшег од ваздуха или горионика, укључујући балоне на гас, балоне с топлим ваздухом, мешане балоне и, иако су на моторни погон, ваздушне бродове са топлим ваздухом;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 54/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је ваздухоплов лакши од ваздуха, без моторног погона, који се одржава у ваздуху користећи гас или други извор топлоте. За потребе овог анекса, ваздушни брод који користи топли ваздух, иако има моторни погон, такође се сматра балоном.		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
100.	**балон са гасом**	- је слободни балон који полеће уз помоћ гаса лакшег од ваздуха; 3) „везани балон са гасом” је балон са гасом са системом везивања који балон током лета стално држи причвршћеним за чврсту тачку;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
101.	**балон са топлим ваздухом**	- је слободни балон који полеће помоћу топлог ваздуха;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
102.	**балансер ваздухоплова**	- лице које обавља послове контроле утовара, слања и примања порука и телекомуникација.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
103.	**база облака**	- је растојање од тла или воде до доње границе најнижег слоја облака испод 6.000 *m* (20.000 *ft*) који покрива више од половине неба;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
		- је висина базе најнижег посматраног или прогнозираног елемента облака у близини аеродрома или оперативне површине или унутар одређеног подручја операција, која се обично мери изнад надморске висине аеродрома или, у случају операција изнад мора, изнад средњег нивоа мора;	*cloud base*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је висина базе најниже осмотреног или прогнозираног елемента облачности у близини аеродрома или оперативног места или унутар одређеног подручја летења, која се уобичајено мери у односу на надморску висину аеродрома или, у случају летова изнад мора, у односу на средњи ниво мора.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
104.	**безбедан наставак лета и слетање (*CSFL*)**	- означава, у погледу *VCA* који обавља активности у побољшаној категорији, да је ваздухоплов способан да настави контролисани лет и слетање на вертипорт уз могућу примену поступака у случају опасности, а да при том нису потребне изузетне пилотске вештине или снага;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
105.	**безбедно принудно слетање**	- је неизбежно слетање ваздухоплова на копно или на воду, при чему се не очекује да ће доћи до повређивања лица у ваздухоплову или на површини на коју се слеће;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
106.	**безбедно слетање**	- подразумева, у контексту политике планирања горива/енергије или шеме за гориво/енергију, слетање на одговарајући аеродром или оперативно место или одговарајући вертипорт или локацију за преусмеравање најмање са завршном резервом преосталог горива/енергије и у складу са применљивим оперативним процедурама и оперативним минимумима аеродрома;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

107.	**безбедносна зона**	- је одређена површина на хелидрому око зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*) на којој не постоје препреке, осим оних које су потребне у сврху навигације и која је намењена смањењу ризика од оштећења хеликоптера који случајно одступи од зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*).	*safety area*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
108.	**безбедносна наредба**	- означава документ који издаје или усваја надлежни оган и којим се налажу мере које се спроводе у функционалном систему или се задају ограничења за његову оперативну употребу у циљу поновног успостављања безбедности, ако докази показују да би у супротном безбедност у ваздухопловству била угрожена;	*safety directive*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
109.	**безбедносна препорука**	- је предлог Центра за истраживање несрећа на основу информација добијених у истрази, у сврху спречавања удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, озбиљних несрећа у железничком саобраћају, врло озбиљних поморских несрећа, озбиљних поморских несрећа, поморских несрећа, поморских незгода, озбиљних пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
110.	**безбедносна провера**	- је забележена провера идентитета лица, укључујући његов могући криминални досије, која је део процене погодности лица да без пратње приступи обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома или да приступи критичним објектима, инфраструктури и системима;	*backgrou nd check*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);
		- је забележена провера идентитета лица, укључујући његов могући криминални досије, која је део процене подобности лица да без пратње приступи обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома или да приступи критичним објектима, инфраструктури и системима;		- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- је провера идентитета лица и његовог претходног искуства, укључујући евентуални казнени досије и било које друге безбедносне информације релевантне за процену подобности лица.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

111.	**безбедносно осетљива информација од значаја за обезбеђивање у ваздухопловству**	- је свака информација која би, у случају да дође у посед неовлашћених лица, могла да се искористи за вршење радње незаконитог ометања или да на други начин доведе до рањивости система обезбеђивања. У ове информације спадају нарочито: (1) Национални програм за обезбеђивање у ваздухопловству; (2) Програм обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству; (3) Програм за контролу квалитета мера обезбеђивања у ваздухопловству; (4) други акти означени ознаком тајности и мере које се односе на обезбеђивање у ваздухопловству; (5) аеродромски програм за обезбеђивање у ваздухопловству; (6) програм за обезбеђивање у ваздухопловству авио-превозиоца; (7) стандардне оперативне процедуре у вези са обезбеђивањем у ваздухопловству које описују специфичне мере обезбеђивања у ваздухопловству; (8) детаљи о резултатима провера у области обезбеђивања у ваздухопловству и других активности контроле квалитета из ове области; (9) информације о претњама и процене ризика; (10) информације о инцидентима у области обезбеђивања; (11) поступци у случају радњи незаконитог ометања; (12) планови за ванредне ситуације који се односе на обезбеђивање у ваздухопловству; (13) цртежи, фотографије и видео-снимци који приказују тачке прегледа обезбеђивања, опрему за обезбеђивање која није видљива јавности, службене пролазе, друге приступне тачке за улазак у контролисане и обезбеђивано-рестриктивне зоне, као и све друге области које могу да укажу на слабе тачке обезбеђивања у ваздухопловству; (14) информације о раду опреме за обезбеђивање, као и информације о детекционим стандардима те опреме, подешавањима калибрације, софтверу, итд;		- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21); - Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

112.	**безбедно учешће у ваздушном саобраћају**	- је учешће у ваздушном саобраћају при коме је вероватноћа да дође до смрти, повреде, болести, материјалне штете или штете по животну средину занемарљива.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)
113.	**безбедносно осетљиво особље**	- је особље које би могло да угрози ваздухопловну безбедност ако би своје дужности и функције обављало на непрописан начин, укључујући чланове летачке и кабинске посаде, особље које одржава ваздухоплов и контролоре летења;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 3/21);
114.	**беспилотни ваздухоплов**	- је ваздухоплов чија се посада не налази у ваздухоплову, којим се управља даљински или чији је лет аутономан.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19); - Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
		- је сваки ваздухоплов који се користи аутономно или је пројектован да се користи аутономно или да се њиме управља даљински, без пилота у ваздухоплову;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25)
		- је сваки ваздухоплов који се користи или је пројектован да се користи самостално или да се њиме управља на даљину без пилота у ваздухоплову;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
115.	**битни локални саобраћај**	- је сваки ваздухоплов, возило или особље који су на маневарској површини или близу ње, или саобраћај у подручју полетања и почетног пењања или	*essential local traffic*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		завршног прилажења, који може представљати опасност за предметни ваздухоплов;		пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
116.	**битан саобраћај**	- је контролисани саобраћај на који се примењује раздвајање у оквиру услуге контроле летења, али који у односу на поједини контролисани лет није или неће бити раздвојен од другог контролисаног саобраћаја одговарајућим минимумима раздвајања;	*essential traffic*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
117.	**биро за метеоролошко бдење**	- је биро који прати метеоролошке услове који утичу на летачке операције и пружа информације које се односе на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути и других појава у атмосфери које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова унутар дефинисане области одговорности;	*Meteoro-logical watch office*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
118.	**благовременост**	- је, ако је реч о подацима, степен поузданости да су подаци применљиви у периоду њихове намераване употребе;	*timeliness*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
119.	**блок ваздушног простора**	- означава ваздушни простор дефинисаних димензија, у времену и простору, у оквиру којег се пружају услуге у ваздушној пловидби.	*airspace block*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
120.	**брдско подручје**	- је терен од 200 *m* до 800 *m* надморске висине изнад којег се врше операције ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
121.	**брифинг**	- је усмени коментар о постојећим и/или очекиваним метеоролошким условима.	*briefing*	- Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

122.	V_1	- означава највећу брзину при полетању, при којој је пилот дужан да обави први поступак у циљу заустављања авиона у оквиру дужине полетно-слетне стазе предвиђене за заустављање након убрзавања авиона. V_1, такође, представља минималну брзину при полетању након отказа критичног мотора при брзини V_{EF}, при којој пилот може да настави полетање и да достигне захтевану висину изнад површине за полетање у оквиру дужине полетно-слетне стазе предвиђене за полетање.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18) - Анекс I . - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
123.	**важећа шема за гориво/енергију**	- је одобрена шема за гориво/енергију коју оператер тренутно користи;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
124.	**важећи план лета**	- је план лета, укључујући измене настале издавањем накнадних одобрења контроле летења, ако постоје.	*CPL*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

125.	**ваздухоплов**	- је свака направа која се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;	*aircraft*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају; - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18) - Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18); Анекс I; - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20). - Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20); - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
		- је свака направа са посадом која лети или се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова;
		- је свака направа која се може одржавати у атмосфери услед реакције ваздуха, осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
		- свака направа са посадом која лети или се одржава у атмосфери услед реакције ваздуха , осим реакције ваздуха који се одбија од површине земље.		- Правилник о дозволама летачког особља.
		- је свака направа која може да се одржи у атмосфери услед реакције ваздуха, изузев реакције ваздуха који се одбија од површине земље;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

126.	**ваздухопловна власт**	- орган надлежан за регулаторне и надзорне послове у цивилном ваздухопловству. У Републици Србији: Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).	*Authority*	- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.
127.	**ваздухопловна студија**	- је студија која се спроводи ради дефинисања могућих решења и одабира решења за ваздухопловни проблем, са циљем спречавања угрожавања безбедности ваздушног саобраћаја;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
128.	**ваздухоплов играчка**	- је ваздухоплов без посаде, произведен или намењен, у потпуности или делимично, за игру деце млађе од 14 година;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
129.	**ваздухоплов из треће државе**	- означава ваздухоплов који се не користи или којим се не обавља саобраћај под надзором надлежног органа државе чланице.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 1).
130.	**ваздухопловне аеродромске климатолошке информације**	- су аеродромска климатолошка табела, аеродромски климатолошки преглед или неки други одговарајући облик климатолошких података или анализа о осмотреној појави једног или више метеоролошких елемената на аеродрому.	*Aeronautical aerodrome climatological information*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
131.	**ваздухоплов *ELA* 1**	- је следећи Европски лаки ваздухоплов са посадом: а) авион чија је максимална маса на полетању *(MTOM)* 1.200 *kg* или мања, који није класификован као сложени ваздухоплов на моторни погон; б) једрилица или моторна једрилица чија је максимална маса на полетању *(MTOM)* 1.200 *kg* или мања; ц) балон са максималном предвиђеном количином гаса за подизање балона или топлим ваздухом запремине до 3.400 m^3 за балоне на топли ваздух, 1.050 m^3 за балоне на гас, односно 300 m^3 за везане балоне;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је следећи европски лаки ваздухоплов са посадом: (i) авион чија је највећа маса на полетању (*MTOM*) 1.200 *kg* или мање, који није класификован као сложени моторни ваздухоплов; (ii) једрилица или погоњена једрилица чија је *MTOM* 1.200 *kg* или мање; (iii) балон са највећом пројектованом запремином погонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 3.400 *m*3 за балоне са топлим ваздухом, 1.050 *m*3 за балоне на гас, 300 *m*3 за везане балоне на гас; (iv) ваздушни брод пројектован за највише четири лица са највећом пројектованом запремином погонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 3.400 *m*3 за ваздушне бродове са топлим ваздухом и 1.000 *m*3 за ваздушне бродове на гас;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
		- је следећи европски лаки ваздухоплов са посадом: (i) авион чија је највећа маса на полетању (*MTOM*) 1.200 *kg* или мање, који није класификован као сложени моторни ваздухоплов; (ii) једрилица или погоњена једрилица чија је *MTOM* 1.200 *kg* или мање; (iii) балон са највећом пројектованом запремином узгонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 3.400 *m3* за топловаздушне балоне, 1.050 *m3* за балоне на гас, 300 *m3* за везане балоне на гас; (iv) ваздушни брод пројектован за највише четири лица са највећом пројектованом запремином узгонског гаса или топлог ваздуха која није већа од 3.400 *m3* за топловаздушне бродове и 1.000 *m3* за гасне ваздушне бродове;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

132.	**ваздухоплов *ELA* 2**	- је следећи Европски лаки ваздухоплов са посадом: а) ваздухоплов чија је максимална маса на полетању *(MTOM)* 2.000 *kg* или мања, који није класификован као сложени ваздухоплов на моторни погон; б) једрилица или моторна једрилица чија је максимална маса на полетању *(MTOM)* 2.000 *kg* или мања; ц) балон; д) врло лаки ваздухоплов са ротором чија максимална маса на полетању *(MTOM)* не премашује 600 *kg*, који је једноставне конструкције, пројектован за превоз највише два лица, а кога не покреће турбина и/или ракетни мотор, уз ограничење обављања летова дању, по правилима за визуелно летење;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је следећи европски лаки ваздухоплов са посадом: (i) авион чија је највећа маса на полетању (*MTOM*) 2.000 *kg* или мање, који није класификован као сложени моторни ваздухоплов; (ii) једрилица или погоњена једрилица чији је *MTOM* 2.000 *kg* или мање; (iii) балон; (iv) ваздушни брод са топлим ваздухом; (v) ваздушни брод на гас који има следеће карактеристике: - 3 % максималне статичке тежине, - невекторисани потисак (изузев контра-потиска), - конвенционални и једноставни пројекат структуре, контролног система и система балонета, и - команде без серво уређаја; (vi) ротокоптер чији *MTOM* није већи од 600 *kg*, једноставне конструкције, пројектован да носи највише два лица, који не покрећу турбински и/или ракетни мотори; ограничен на *VFR* операције дању;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС", број 49/25) Прилог 1
		- је следећи европски лаки ваздухоплов са посадом: (i) авион чија је највећа маса на полетању (*MTOM*) 2.000 *kg* или мање, који није класификован као сложени моторни ваздухоплов; (ii) једрилица или погоњена једрилица чија је *MTOM* 2.000 *kg* или мање; (iii) балон; (iv) топловаздушни брод; (v) гасни ваздушни брод који има следеће		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС", број 83/24) – Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		карактеристике: - 3% максималне статичке тежине, - невекторисани потисак (изузев контра-потиска), - конвенционални и једноставни дизајн структуре контролног система и система балонета, и - команде без серво уређаја; (vi) веома лаки ротокоптер;		
133.	**ваздухоплов *LSA***	- је лаки спортски авион који има следеће карактеристике: (i) највећу масу на полетању (*MTOM*) која није већа од 600 *kg*; (ii) највећу брзину губитка узгона при конфигурацији за слетање (*VSO*) која није већа од 45 чворова калибрисане брзине лета (*CAS*) при највећој сертификованој маси на полетању и најкритичнијем тежишту; (iii) седишта за највише два лица, укључујући пилота; (iv) један мотор опремљен елисом који није турбински; (v) непресуризовану кабину;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
134.	**ваздухопловна база података**	- је збирка ваздухопловних података организованих и уређених као структурирани скуп података који се чувају у електронском облику у системима, валидна је за одређени период коришћења и може бити ажурирана;	*aeronautical database*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
135.	**ваздухопловна услуга фиксне комуникације**	- је телекомуникациона услуга између одређених фиксних тачака која се пружа првенствено због безбедности ваздушне пловидбе, као и због редовног, ефикасног и економичног обављања ваздушних операција;	*aeronautical fixed service, AFS*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
136.	**ваздухопловна услуга мобилне комуникације**	- је услуга мобилне комуникације између ваздухопловних станица и станица на ваздухопловима или између станица на ваздухопловима, у којој могу да учествују станице на пловилима за спасавање; радио-предајници за означавање позиције ваздухоплова у нужди могу, такође, да учествују у овој услузи на фреквенцијама одређеним за невољу и опасност;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		-је услуга мобилне комуникације између ваздухопловних станица и станица на ваздухопловима или између станица на ваздухопловима, у којој могу да учествују станице на пловилима за спасавање; радио-предајници за означавање позиције ваздухоплова у нужди, такође, могу да учествују у овој услузи на фреквенцијама одређеним за невољу и опасност;	*aeronautical mobile service*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
137.	**ваздухопловна фиксна станица**	- је станица у ваздухопловној фиксној служби;	*aeronautical fixed station*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
138.	**ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа**	- је глобални систем ваздухопловних фиксних веза који служи, као део AFS, за размену порука и/или дигиталних података између ваздухопловних фиксних станица које имају исте или компатибилне комуникационе карактеристике;	*aeronautical fixed telecommunication network, AFTN*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
139.	**ваздухоплов лакши од ваздуха**	- је сваки ваздухоплов који се одржава у ваздуху претежно услед сопствене пловности.		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова; -Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
140.	**ваздухопловна манифестација**	- је свака летачка активност која се смишљено изводи као манифестација или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и коришћење ваздухоплова за увежбавање манифестације и за летове до и од места одржавања ваздухопловне манифестације.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18) - Прилог 1.
		- је свака летачка активност балоном која се изводи као изложба или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и коришћење ваздухоплова за увежбавање манифестације и за летове до и од места одржавања ваздухопловне манифестације;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је свака летачка активност једрилицом, која се изводи као изложба или забава на најављеном догађају отвореном за јавност, укључујући и коришћење ваздухоплова за увежбавање манифестације и за летове до и од места одржавања ваздухопловне манифестације;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
		- је „ваздухопловна манифестација” која је дефинисана у члану 2. тачка 11) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
141.	**ваздухопловна метеоролошка станица**	- је станица која врши осматрања и израђује метеоролошке извештаје за коришћење у ваздушној пловидби;	*aeronautical meteoro-logical station*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
142.	**ваздухопловна станица**	- је копнена станица у ваздухопловној услузи мобилне комуникације. У одређеним случајевима, ваздухопловна станица може да буде смештена, на пример, на пловилу или на платформи на мору;	*aeronautical station*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
143.	**ваздухопловна телекомуникациона станица**	- је станица у телекомуникационој услузи која може да се користи за било коју ваздухопловну сврху;	*aeronautical telecommuni cation station*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

144.	**ваздухопловне информације**	- су информације које произилазе из прикупљања, анализе и форматирања ваздухопловних података;	*aeronautical information*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
145.	**ваздухопловни информативни производ**	- је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, Интегрисани ваздухопловни информативни пакет;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), - Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
		- су ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације које се стављају на располагање као скупови дигиталних података или у стандардизованом приказу, на папиру или електронском медију. Ваздухопловни информативни производи су: - Зборник ваздухопловних информација, укључујући његове амандмане и додатке; - *AIC;* - ваздухопловне карте; - NOTAM; - дигитални скупови података;	*aeronautical information product*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- су ваздухопловни подаци и ваздухопловне информације који се пружају као дигитални скупови података или у стандардној форми у папиру или на електронском медију. Ваздухопловни информативни производи укључују следеће: - *AIP*, укључујући амандмане и додатке; - *AIC*; - ваздухопловне карте; - *NOTAM*; - дигиталне скупове података;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

146.	**Ваздухопловни информативни циркулар**	- је обавештење које садржи информације које се не могу објавити путем *NOTAM* или унети у *AIP*, али које се односе на безбедност летења, ваздушну пловидбу, технички, административни или законодавни садржај.	*Aeronautical information circular, AIC*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1.
		- је обавештење које садржи информације које се не могу објавити путем *NOTAM* или унети у Зборник ваздухопловних информација (*AIP*), али се односе на безбедност летења, ваздушну пловидбу, технички, административни или законодавни садржај;	*aeronautical information circular, AIC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
147.	**ваздухопловни модел**	- је ваздухоплов без посаде, који није ваздухоплов играчка, оперативне масе која не прелази ограничења прописана од стране надлежног органа, који је способан за непрекидан лет у атмосфери и који се искључиво користи за приказивање или рекреативне активности.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
148.	**ваздухопловно-моделарски клуб или удружење**	- је спортско удружење које обавља активности ваздухопловног моделарства, регистровано у Агенцији за привредне регистре у складу са законом којим се уређује поступак регистрације;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
149.	**ваздухопловни производ**	- чине ваздухоплов, мотор и елиса.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
150.	**ваздухопловни подаци**	- су формализован приказ ваздухопловних чињеница, концепата или упутстава, подесан за комуникацију, интерпретацију, тумачење или обраду;	*aeronautical data*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- су формализован приказ ваздухопловних чињеница, концепата или упутстава, подесан за комуникацију, тумачење или обраду.	*aeronautical data*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

151.	**ваздухопловни субјекат**	- је ентитет, појединац или организација који нису пружалац услуга који је регулисан овом уредбом и на које утиче или који утичу на услугу коју пружа пружалац услуге;	*aviation undertaking*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
152.	**ваздухопловни фар**	- је ваздухопловно светло на површини земље које је стално или повремено видљиво у свим азимутима, а којим се обележава одређена тачка на површини земље.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
153.	**ваздухопловни фреквенцијски опсег**	- је унос у табели доделе фреквенција у оквиру радио-прописа Међународне уније за телекомуникације, за одређени фреквенцијски опсег у којем се додељују фреквенције намењене за општи ваздушни саобраћај;	*aviation frequency band*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21); Прилог
154.	**ваздухопловно-медицинска оцена**	- означава закључак о здравственој способности кандидата на основу процене анамнезе кандидата и ваздухопловно-медицинских прегледа који се захтевају у овом делу и даљих прегледа и медицинских испитивања, ако је то потребно;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- означава закључак о здравственој способности кандидата заснован на процени кандидата као што се захтева у овом анексу (Део-*MED*) и даљим прегледима и медицинским испитивањима ако је то клинички индиковано.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
155.	**ваздухопловно-медицински преглед**	- означава инспекцију, палпацију, перкусију, аускултацију или било који други начин прегледа посебно за утврђивање здравствене способности за коришћење права из дозволе;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означава инспекцију, палпацију, перкусију, аускултацију или било који други начин прегледа у циљу одређивања здравствене способности за коришћење права из дозволе или за обављање безбедносних дужности кабинске посаде.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
156.	**ваздухопловно обавештење**	- је порука која се дистрибуира путем телекомуникационих средстава, а која садржи информације о успостављању, стању или измени било ког ваздухопловног уређаја, службе, поступка или опасности, чије је благовремено познавање значајно за особље које је учествује у летачким операцијама;	*NOTAM*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
157.	**ваздухопловно светло на земљи**	- је свако светло које служи као помоћно средство за ваздушну пловидбу, осим светала која се налазе на самом ваздухоплову.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2 - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
		- је било које светло које је постављено са посебном наменом да служи као помоћ ваздушној пловидби, осим светала на ваздухопловима;	*aeronautical ground light*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
158.	**ваздухоплов са више пилота**	- за авионе, то су авиони који су сертификовани за операције са посадом од најмање два пилота; - за хеликоптере, ваздушне бродове и ваздухоплове са вертикалним узлетањем, то је ваздухоплов који је сертификован за операције са најмање два пилота или за чије управљање се захтева најмање два пилота у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 965/2012.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- ваздухоплов коме је хомологацијом утврђено да је за његово безбедно управљање неопходно више од једног пилота.		- Правилник о дозволама летачког особља.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

159.	**ваздухоплов са вертикалним узлетањем**	- је било који ваздухоплов који вертикални узгон и хоризонтални лет постиже помоћу промењиве геометрије ротора или моторних/потисних уређаја који су саставни или придодати део трупа или крила.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
160.	**ваздухоплов са једним пилотом**	- за авионе, то је ваздухоплов који је сертификован за операције са једним пилотом; - за хеликоптере, ваздушне бродове и ваздухоплове са вертикалним узлетањем, то је ваздухоплов који је сертификован за операције са једним пилотом и за чије управљање се не захтева најмање два пилота у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 965/2012.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- ваздухоплов коме је хомологацијом утврђено да је за његово безбедно управљање довољан један пилот.		- Правилник о дозволама летачког особља.
161.	**ваздухоплов способан за вертикално полетање и слетање (*VCA*)**	- је ваздухоплов с погоном, тежи од ваздуха, који није авион или ротокоптер и који има способност да изврши вертикално полетање и слетање помоћу јединица за узгон и потисак које служе да обезбеде узгон током полетања и слетања;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
162.	**ваздухоплов у нужди**	- је посебно стање ваздухоплова у коме постоји основана сумња да ваздухоплову и лицима у њему прети озбиљна и непосредна опасност, као и да ваздухоплову треба пружити неодложну помоћ, а још не постоји могућност да се одреди да ли је дошло до догађаја, озбиљне незгоде или удеса.		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
	ваздухоплов у стању нужде	- је ваздухоплов у посебном стању у коме постоји основана сумња да ваздухоплову и лицима у њему прети озбиљна и непосредна опасност за безбедност тако да ваздухоплову треба пружити неодложну помоћ, а још не постоји могућност да се одреди да ли је дошло до догађаја.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
163.	**ваздухоплов тежи од ваздуха**	- је сваки ваздухоплов који узгон у лету добија претежно од аеродинамичких сила.		- Правилник о ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

164.	**ваздушни брод**	- је ваздухоплов лакши од ваздуха са сопственим погоном;		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова; - Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19);
		- је ваздухоплов на моторни погон лакши од ваздуха, изузев ваздушних бродова који користе топли ваздух, који се сматрају балонима у складу са чланом 2. став 7. Уредбе Комисије (ЕУ) 2018/395.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
165.	**ваздушни брод са топлим ваздухом**	- је балон са топлим ваздухом на моторни погон, али који за полетање не користи мотор;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 3/21);
166.	**ваздушни простор Јединственог европског неба**	- је ваздушни простор изнад територије на којој се примењују Уговори, као и сваки други ваздушни простор у којем државе чланице примењују Уредбу (ЕЗ) бр. 551/2004 у складу са чланом 1. став 3. те уредбе;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 154/20);
167.	**ваздушни простор Републике Србије**	- је целокупан ваздушни простор изнад територије Републике Србије.		- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
168.	**ваздушни простор изнад отвореног мора**	- је ваздушни простор изван копненог подручја и територијалног мора, како је одређено у Конвенцији Уједињених нација о праву мора (Montego Bay, 1982.).		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
169.	**ваздушни простори у којима се пружају услуге у ваздушном саобраћају**	- су делови ваздушног простора одређених димензија, означени абецедом, у којима могу да се обављају одређене врсте летова и за које су дефинисане услуге у ваздушном саобраћају и правила летења;	*ATS*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

170.	**ваздушни простор слободног планирања рута**	- је одређени ваздушни простор унутар којег корисници ваздушног простора могу слободно да планирају руте између улазне и излазне тачке, без обзира на мрежу *ATS* рута;	*free route airspace*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
171.	**ваздушни пут**	- је контролисани ваздушни простор или део тог простора који је утврђен у облику коридора.	*airway*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
172.	**ваздушни саобраћај**	- означава све ваздухоплове који лете или се крећу по маневарским површинама аеродрома.	*air traffic*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је летење ваздухоплова или кретање ваздухоплова по маневарским површинама и платформи аеродрома.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
173.	**валидација**	- је, ако је реч о подацима, поступак потврде да подаци испуњавају захтеве за специфичну примену или намеравану употребу;	*validation*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је поступак путем кога ималац дозволе, на основу успешно завршене обуке за посебно овлашћење за локацију повезане са уписом овлашћења или додатног овлашћења, може да започне са коришћењем права из тог овлашћења или додатног овлашћења.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
174.	**валидација у области обезбеђивања у ваздухопловству**	- је стандардизован, документован, непристрасан и објективан процес прикупљања и оцењивања доказа, у циљу утврђивања нивоа усаглашености субјекта који је предмет валидације са захтевима одређеним у Националном програму за обезбеђивање у ваздухопловству;		- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

175.	**ванредна ситуација**	- означава озбиљну и опасну ситуацију која захтева хитне мере.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
176.	**ванредне околности**	- су ситуације у којима исход одлуке у погледу управљања ваздушним саобраћајем у вези с одређеним ваздухопловом одређеног дана доведе до дужег кашњења, кашњења ваздухоплова преко ноћи или отказивања једног или више летова тим ваздухопловом, иако је авио-превозилац предузео све разумне мере да се кашњење или отказивање лета избегне.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
177.	**ванредни авио-превоз**	- јесте сваки јавни авио-превоз који није редовни авио-превоз.		- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18).
178.	**Варшавска конвенција**	- је Конвенција за изједначење извесних правила о међународном превозу ваздухом, која је потписана у Варшави 12. октобра 1929. године или Варшавску конвенцију која је измењена у Хагу 28. Септембра 1955. године или Варшавску конвенцију која је допуњена у Гуадалахари 18. Септембра 1961. године – која год да се примењује на уговор о превозу путника, заједно са свим међународним инструментима који је допуњавају, који су повезани са њом и који су на снази.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
179.	**ватрогасно-спасилачко особље**	- под ватрогасно-спасилачким особљем, у смислу овог правилника, подразумевају се професионални ватрогасци, командири ватрогасне јединице, инструктори практичне обуке, као и помоћно особље на аеродрому, хелидрому односно летилишту.		- Правилник о центрима за обуку и потврдама о обучености ватрогасно-спасилачког особља (33/13).
180.	**ватроотпорни материјал**	- је материјал који подноси топлоту исто као челик или боље, када су димензије у оба случаја одговарајуће за специфичну намену;		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
181.	**везани балон на гас**	- је балон на гас са системом везивања који током лета све време држи балон		- Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		причвршћеним за фиксну тачку;		о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
182.	**везани балон са гасом**	- је балон са гасом са системом везивања који балон током лета стално држи причвршћеним за чврсту тачку;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
183.	**веза за пренос података**	- је веза за дигиталну комуникацију ваздух - земља између ваздухоплова и система на земљи;	*Datalink*	- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23);
184.	**велики авион**	- је авион који у својој основи за сертификацију има сертификационе захтеве за велике авионе „*CS*-25” или еквивалентне захтеве;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 20
185.	**велики хеликоптер**	- је хеликоптер који у својој основи за сертификацију има сертификационе захтеве за велике ротокоптере „*CS* -29” или еквивалентне захтеве;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 20
186.	**векторисање**	- је пружање навигационог вођења ваздухоплову давањем специфичних курсева, на основу употребе система надзора за услуге у ваздушном саобраћају;	*vectoring*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
187.	**верификација**	- је, ако је реч о подацима, оцена излазних података у поступку обраде ваздухопловних података, како би се обезбедила тачност и доследност у односу на улазне податке и применљиве стандарде, правила и конвенције коришћене у том поступку;	*verification*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- означава активности проверивача (одитора) којима он утврђује да ли је посебна мера обезбеђивања стварно успостављена.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству, Прилог, Анекс II.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

188.	V_{EF}	- је брзина при којој се претпоставља да долази до отказа критичног мотора током полетања.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
189.	***VEMS* лет**	- означава лет *VCA* који се обавља на основу одобрења за *VEMS*, у ситуацији кад је непосредан и брз транспорт од суштинског значаја и који има једну од следећих сврха: а) олакшати пружање хитне медицинске помоћи превозом: (i) медицинског особља; (ii) медицинског материјала (опрема, крв, органи, лекови); (iii) болесних или повређених лица и других лица која су директно укључена, или б) обављање лета у случају када се лице суочава са неминовним или очекиваним здравственим ризиком који потиче из његовог окружења, а испуњен је један од следећих услова: (i) то лице је потребно спасити или му доставити потрепштине; или (ii) лица, животиње или опрему треба транспортовати до *VEMS* оперативног места или са њега.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
190.	***VEMS* техничко особље у саставу посаде**	- је техничко особље у саставу посаде (*TCM*) које је одређено за *VEMS* лет у сврху пружања помоћи пилоту током лета и збрињавања сваког лица коме је потребна медицинска помоћ;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
191.	***VEMS* оперативна база**	- је вертипорт у коме су *VCA*, његова летачка посада и *VEMS* чланови посаде у фази приправности за обављање *VEMS* летова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
192.	***VEMS***	- је оперативно место које је одабрао		- Правилник о изменама

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	оперативно место	пилот који управља ваздухопловом за *VEMS* летове, слетања и полетања;		и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
193.	**вертипорт**	- је копнена или водена површина или структура која се користи или се намерава користити за слетање, полетање и кретање *VCA*;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
194.	**видљивост**	- у ваздухопловству подразумева веће од следећа два растојања: (1) највеће растојање са кога се црни објекат погодних димензија, смештен близу земље, може видети и препознати када се посматра наспрам светле позадине; (2) највеће растојање са кога се у околини могу видети и идентификовати светла јачине 1.000 *cd* наспрам неосветљене позадине;	*visibility*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- у ваздухопловству је видљивост која је већа од: (а) највећег растојања са ког се црни објекат погодних димензија, смештен близу земље, може видети и препознати када се посматра наспрам светле позадине; (б) највећег растојања са ког се у околини могу видети и идентификовати светла јачине 1.000 кандела наспрам неосветљене позадине;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
195.	**видљивост (*VIS*)**	- означава видљивост у ваздухопловном смислу, која је већа од: а) највећег растојања са којег се црни објекат одговарајућих димензија, смештен близу земље, може видети и препознати кад се посматра наспрам светле позадине; и б) највећег растојања са којег се могу видети и идентификовати светла јачине приближно 1.000 cd наспрам неосветљене позадине;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
196.	**видљивост дуж полетно-слетне стазе (*RVR*)**	- је растојање до којег пилот ваздухоплова који се налази на оси полетно-слетне стазе може да види ознаке на површини полетно-слетне стазе или светла која означавају полетно- слетну стазу или њену осу;	*runway visual range, RVR*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о условима и поступку за издавање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је растојање са кога пилот ваздухоплова на централној линији полетно-слетне стазе види ознаке површине полетно-слетне стазе или светла која обележавају полетно-слетну стазу или њену централну линију.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је растојање са кога пилот ваздухоплова на оси полетно-слетне стазе може да види ознаке површине полетнослетне стазе или светла која обележавају полетно-слетну стазу или њену осу;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
197.	**видљивост при земљи**	- је видљивост на аеродрому, објављена од стране овлашћеног осматрача или аутоматског система.	*ground visibility*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је видљивост на аеродрому објављена од стране овлашћеног осматрача или аутоматских система;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
198.	**видљивост у лету**	- је видљивост из пилотске кабине ваздухоплова у лету.	*flight visibility*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
199.	**визуелни метеоролошки услови**	- су метеоролошки услови изражени у терминима видљивости, удаљености од облака и базе облака, чије су вредности једнаке или веће од утврђених минимума;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- су метеоролошки услови изражени кроз видљивост, удаљеност од облака и *ceiling*, чије су вредности једнаке или веће од утврђених минимума;	*visual meteorological conditions (VMC)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
200.	**визуелни прилаз**	- је прилаз током *IFR* лета при коме један део или сви делови процедуре инструменталног прилаза (*IAP*) нису завршени, а прилаз се обавља уз помоћ визуелних оријентира на терену;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
201.	**визуелни систем показивача нагиба прилаза**	- је систем светала постављених тако да омогуће визуелно навођење у понирању приликом прилаза полетно -слетној стази.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
202.	**визуелна средства**	- су показивачи и сигнални уређаји, ознаке, светла, знаци и маркери или њихове комбинације;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

203.	**визуелно прилажење**	- је прилажење *IFR* лета при којем део или цела процедура инструменталног прилажења није завршена, а прилажење је изведено помоћу визуелних референци терена;	*visual approach*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
204.	**висина**	- је општи појам који се односи на вертикалну позицију ваздухоплова у лету и може да означава релативну висину, апсолутну висину или ниво лета;	*level*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
205.	**висина по притиску**	- је атмосферски притисак изражен као апсолутна висина, који одговара притиску у стандардној атмосфери, како је одређено у Анексу 8, Део 1 Чикашке конвенције;	*pressure-altitude*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је атмосферски притисак изражен као апсолутна висина који одговара том притиску у стандардној атмосфери;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
206.	**вишеструки план лета**	- је постојање више од једног плана лета за исти намеравани лет између два аеродрома.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
207.	**влажан лед**	- је лед на чијој је површини вода или лед који се топи. Напомена: Смрзнуте падавине у комбинацији са влажним ледом могу да проузрокују услове на полетно-слетној стази који утичу на перформансе авиона. Влажан лед може да проузрокује да површина постане веома клизава. Тада се пријављује деградација *RWYCC*.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
208.	**влажна клизава полетно-слетна**	- је влажна полетно-слетна стаза за коју је утврђено да је коефицијент трења смањен		- Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	стаза	на великом делу.		о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
209.	**влажна полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза чија је површина видљиво влажна или покривена слојем воде од највише 3 *mm* унутар подручја које је предвиђено за употребу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
		- је полетно-слетна стаза чија је површина видљиво влажна или покривена слојем воде од највише 3 *mm* унутар подручја које је предвиђено за употребу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21);
210.	**власник**	- је лице које је одговорно за континуирану пловидбеност ваздухоплова, и може бити: (i) регистровани власник ваздухоплова; или (ii) закупац у случају уговора о закупу; или (iii) оператер.		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
211.	**Власт за лиценцирање**	- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);	*licensing authority*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима;
212.	***VMC***	- је скраћеница која се употребљава да означи визуелне метеоролошке услове.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
213.	***VNAV***	- је вертикална навигација.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

214.	**вођа ваздухоплова (*PIC*)**	- је пилот којег оператер или у случају опште авијације власник, одреди за вођу ваздухоплова и који је одговоран за безбедно извршење лета;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је пилот којег оператер, или у случају опште авијације, власник, одреди за вођу ваздухоплова и који је одговоран за безбедно извршење лета;	*pilot-in-command*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је пилот који је одређен за вођу и одговоран је за безбедно извођење лета.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
215.	**вођа ваздухоплова-ученик (*SPIC*)**	- је пилот ученик који делује у својству вође ваздухоплова на лету са инструктором током којег инструктор само надгледа пилота ученика и не утиче на лет ваздухоплова, нити га контролише.	*Student pilot-in-command* (*SPIC*)	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
216.	**вођење ваздухоплова**	- означава доследну примену добре процене и знања, вештина и ставова за постизање циљеве лета.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
217.	**војни ваздухоплови**	- је ваздухоплов који је уписан у Регистар војних ваздухоплова и који може да лети према правилима летења која важе за општи или оперативни ваздушни саобраћај.		- Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19).
218.	***VOLMET***	- су метеоролошке информације за ваздухоплове у лету.	*VOLMET*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
219.	***VOLMET* емисија**	- је пружање, према потреби, важећих *METAR, SPECI, TAF* и *SIGMET* путем непрекидних говорних емисија које се стално понављају;	*VOLMET broadcast*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				105/23); Анекс
220.	**време вожења на аеродрому**	- је унапред одређено време од почетка вожње до полетања, изражено у минутима, које важи током нормалног рада аеродрома.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
221.	**време дејства**	- је очекивано време у коме ће средство за спречавање залеђивања спречити формирање леда и иња, као и нагомилавање снега на третираним површинама авиона.	*Hold-over time, HoT*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
222.	**време јављања на дужност**	- је сат и минут у коме је члан посаде дужан да се јави на дужност по захтеву ваздухопловног субјекта.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
223.	**време лета**	- је, у случају авиона, време од тренутка када се ваздухоплов први пут покрене с паркинг позиције ради полетања до тренутка кад се ваздухоплов потпуно заустави на одређеној паркинг позицији и потом потпуно зауставе сви мотори или елисе;	*flight time*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- је период који траје од тренутка кад се мотор или пропелер покрене ради полетања или ваздухоплов први пут покрене с паркинг позиције до тренутка кад се ваздухоплов потпуно заустави на одређеној паркинг позицији и потом потпуно зауставе сви мотори или пропелери.	*block time*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

224.	**време летачке дужности**	- је период који почиње од тренутка када се од члана посаде захтева да се јави на дужност у вези са извршењем једног или више летова, до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави и када се мотори угасе на крају последњег лета на коме члан посаде обавља послове активног члана посаде;	*flight duty period*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је период који почиње од тренутка када се од члана посаде захтева да се јави на дужност која обухвата један или више сектора, до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави и када се мотори угасе на крају последњег сектора на коме је тај члан посаде био активан;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је период у коме члан посаде врши летачку дужност и траје од тренутка кад ваздухопловни субјекат захтева од члана посаде да се јави на дужност у вези са извршењем једног или више летова, до тренутка кад члан посаде после последњег лета изврши послеслетне дужности.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
225.	**време летења**	-је: - за авионе, моторне једрилице и ваздухоплове са вертикалним узлетањем – укупно време од тренутка првог покретања ваздухоплова у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета; - за хеликоптере – укупно време од тренутка почетка окретања лопатица главног ротора до тренутка њиховог потпуног заустављања на крају лета; - за ваздушне бродове – укупно време од тренутка када је ваздушни брод ослобођен везе са платформом у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета и његовог везивања на платформи; - за једрилице – укупно време од тренутка када једрилица започиње залет у циљу полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета; - за балоне – укупно време од тренутка када се корпа одвоји од земље у циљу полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- за авионе, моторне једрилице и ваздухоплове са вертикалним узлетањем, то је укупно време од тренутка првог покретања ваздухоплова у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета; - за хеликоптере, то је укупно време од		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		тренутка почетка окретања лопатица ротора хеликоптера до тренутка када се хеликоптер потпуно заустави на крају лета и лопатице ротора зауставе; - за ваздушне бродове, то је укупно време од тренутка када је ваздушни брод ослобођен везе са платформом у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета и његовог везивања на платформи.		
		- време од тренутка првог покретања ваздухоплова у сврху полетања, до тренутка потпуног заустављања ваздухоплова на крају лета.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
		- означава укупно време од тренутка када се корпа одвоји од земље ради полетања до тренутка када се потпуно заустави на крају лета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23) Прилог 1, Анекс I
		- означава: а) за једрилице са самосталним лансирањем и моторне једрилице, укупно време од тренутка првог покретања ваздухоплова у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања на крају лета; б) за једрилице, укупно време од тренутка залета једрилице при полетању до тренутка потпуног заустављања на крају лета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
		- је: а) за авионе, укупно време од тренутка првог покретања авиона у сврху полетања до тренутка потпуног заустављања авиона на крају лета; б) за хеликоптере, укупно време од тренутка почетка окретања лопатице ротора хеликоптера у сврху полетања до тренутка када се хеликоптер потпуно заустави на крају лета и када се лопатице ротора зауставе; ц) за *VCA*, укупно време од тренутка стављања у погон јединица за узгон и потисак за потребе полетања до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави на крају лета и у коме се јединице за узгон и потисак зауставе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
226.	**време летења авионом**	- укупно време летења рачунајући од момента првог померања авиона сопственим или спољним погоном у циљу полетања, па до тренутка потпуног заустављања авиона на крају лета.		- Правилник о дозволама летачког особља.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

227.	**време летења на уређају за симулирање лета на земљи:**	- време током којег се пилот обучава у симулираном лету, по инструментима, на уређајима за симулирање лета *(STD).*		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
228.	**време летења по инструментима у ваздуху**	- време летења током којег пилот управља ваздухопловом искључиво по инструментима.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
229.	**време летења под надзором**	- време летења на ваздухоплову са дуплим командама или на уређају за симулирано летење, током којег кандидата обучава овлашћени инструктор.		- Правилник о дозволама летачког особља;
230.	**време летења по инструментима**	- је време летења по инструментима на ваздухоплову или време летења по инструментима на уређају за симулирање летења;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- време летења по инструментима у ваздуху или на уређајима за симулирање лета на земљи;		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1);
		- време током којег пилот управља ваздухопловом искључиво уз помоћ инструмената и без спољних визуелних оријентира.		- Правилник о дозволама летачког особља.
231.	**време летења по инструментима на ваздухоплову**	- је време током којег пилот управља ваздухопловом у лету користећи искључиво инструменте.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
232.	**време летења по инструментима на уређају за симулирање летења**	- је време летења током обуке пилота на уређају за симулирање летења (*FSTD*).		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
233.	**време симулираног летења по инструментима**	- време током којег пилот врши инструментално летење на уређају за симулирано летење.		- Правилник о дозволама летачког особља.
234.	**време летења по правилима инструменталног летења (*IFR*)**	- је укупно време летења током којег се ваздухопловом управља по правилима инструменталног летења.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
235.	**време летења хеликоптером**	- укупно време летења рачунајући од момента првог померања ротора у циљу полетања, па до тренутка потпуног		- Правилник о дозволама летачког особља.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		заустављања ротора на крају лета.		
236.	**време на дужности**	- је време које почиње када пружалац услуге контроле летења захтева од контролора летења да се јави на дужност или да буде на распологању или да започне дужност, а завршава се када је контролор летења ослобођен дужности;	*duty period*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
237.	**време обуке са инструктором**	- време летења у ваздуху или време летења по инструментима на уређајима на земљи, током којег лице обучава одговарајући овлашћени инструктор.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
238.	**време одмора**	- је непрекидан период времена, пре или после обављања дужности, у коме је члан посаде ослобођен свих дужности, дежурстава и резерве.	*rest period*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
239.	**време превоза**	- је период који члан посаде проведе у путовању од места становања или места одмора до унапред одређеног места јављања на дужност, и обратно.	*traveling time*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
240.	**време пребацивања на резервно напајање (светла)**	- је време које је потребно да интензитет светла мерен у датом правцу падне за 50 % и да се повећа за 50 % током промена напајања, ако осветљење ради при интензитетима од 25 % или више.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
241.	**време примењивости**	- је време када је податак био измерен у надзорном ланцу или време за које је он био израчунат у надзорном ланцу.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
242.	**врста објекта**	- је класа појава из реалног окружења са заједничким особинама, на основу које се врши основна класификација у каталогу објеката;	*feature type*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
243.	***VTOL* безбедна брзина полетања (*VTOSS*)**	- је најмања брзина при којој се постиже пењање с утврђеним критичним кваром за перформансе (*CFP*) у случају *VCA* који обавља активност у побољшаној категорији;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

244.	***VFR***	- је скраћеница која се употребљава да означи правила визуелног летења;	*Visual Flight Rules*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19);
		- су правила визуелног летења, према дефиницији садржаној у Анексу 2 Чикашке конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. (10. издање – јули 2005).		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1);
245.	***VFR* лет**	- је лет изведен у складу са правилима визуелног летења.	*VFR flight*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
246.	***VHF доделе***	- су доделе *VHF* фреквенције ваздухопловној служби за коришћење опреме за говорну комуникацију.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
247.	***VCA* с посадом**	- је *VCA* којим управља најмање један пилот који се налази у ваздухоплову.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
248.	***GBAS* систем за слетање *(GLS)***	- означава систем за прилаз и слетање који користи информације Глобалног навигационог сателитског система са помоћним системом на земљи *(GNSS/GBAS),* ради вођења ваздухоплова на основу његове бочне и вертикалне *GNSS* позиције. Овај систем користи геометријску висинску одредницу за нагиб прилазне равни.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је систем за прилаз и слетање који користи информације Глобалног навигационог сателитског система са помоћним системом на земљи *(GNSS/GBAS),* ради вођења ваздухоплова на основу његове бочне и вертикалне		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		GNSS позиције.		признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
249.	**географска зона за системе беспилотних ваздухоплова**	- је део ваздушног простора који се утврђује како би се олакшале, ограничиле или забраниле операције система беспилотних ваздухоплова и на тај начин умањили ризици који проистичу из тих операција, а који се односе на безбедност, приватност, заштиту података о личности, обезбеђивање или животну средину;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
250.	**географски језик за означавање**	- је стандард за кодирање Отвореног геопросторног конзорцијума *(Open Geospatial Consortium, OGC)*;	*Geography Markup Language, GML*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
251.	**геоид**	- је еквипотенцијална површ у гравитационом пољу Земље која се поклапа са неузнемиреним средњим нивоом мора (MSL) и континуирано пружа кроз континенте;	*geoid*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
252.	**главни истражитељ**	- је лице коме је, на основу његове стручности поверена организација, спровођење, контрола и руковођење безбедносног истраживања удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, озбиљних несрећа у железничком саобраћају, врло озбиљних поморских несрећа, озбиљних поморских несрећа, поморских несрећа, поморских незгода, озбиљних пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају.		- Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Сл. гласник РС“, број 83/18).
253.	**Главни план *ATM***	- је план одобрен Одлуком Савета 2009/320/ЕЗ, у складу са чланом 1. став 2. Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 219/2007.		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

254.	**главно место пословања**	- је седиште или регистрована канцеларија организације унутар које се одвијају главне финансијске функције и оперативна контрола активности из ове уредбе;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- је главно седиште или регистровано седиште оператера балона у коме се обављају главне финансијске функције и оперативна контрола делатности на које се односи ова уредба;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
		- је главно седиште или регистровано седиште оператера једрилице у коме се обављају главне финансијске функције и оперативна контрола делатности на које се односи ова уредба;		-Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
		- је главно седиште или регистровано седиште организације у коме се обављају главне финансијске функције и оперативна контрола делатности на које се односи ова уредба.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је седиште или регистрована канцеларија организације у којој се обављају главни финансијски послови и оперативна контрола делатности из ове уредбе		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
		- је стварно седиште или регистровано седиште предузећа у којем се врше главне финансијске активности и оперативна контрола активности на које се упућује у овој уредби		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
255.	**говорно аутоматско емитовање терминалних информација**	- је пружање *ATIS* услуга путем сталне и понављајуће говорне емисије;	*voice-automatic terminal information service* (*Voice-ATIS*)	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
256.	**годишњи обим саобраћаја**	- означава укупан број путника у доласку, одласку или у транзиту (рачунају се само једном).	*annual traffic volume*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II);
257.	**гориво/енергија за непредвиђене**	- је гориво/енергија који су потребни како би се надоместили непредвиђени фактори		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	случајеве	који би могли да утичу на потрошњу горива/енергије до аеродрома одредишта или вертипорта;		ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
258.	**граница**	- је хоризонтална или вертикална раван која разграничава ваздушни простор у коме *ATC* јединица пружа услуге у ваздушном саобраћају.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
259.	**граница важења одобрења**	- је тачка до које важи одобрење контроле летења издато ваздухоплову.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је тачка до које важи одобрење контроле летења издато ваздухоплову;	*clearance limit*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
260.	**грешка**	- је чињење или нечињење летачке посаде које води ка одступању од организационих намера или очекивања или намера или очекивања у лету.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
261.	**грешка рефракције**	- означава одступање од еметропије измерено у диоптријама аметропног меридијана, измерено стандардним методама;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
		- означава одступање од еметропије измерено у диоптријама највећег аметропног меридијана, измерено стандардним методама;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025.
262.	**група балона**	- означава категоризацију балона узимајући у обзир величину или капацитет куполе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I
263.	**групни скок падобранаца отвореним**	- је групни скок падобранаца из ваздухоплова у коме, након искакања и отварања падобрана, падобранци	*Canopy Formation, CF*	- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	куполама	формирају формације куполама.		
264.	**групни скок падобранаца у слободном паду**	- је групни скок у слободном паду из ваздухоплова, где се формација остварује пре отварања куполе падобрана, у блиском слободном паду или држањем за делове тела два или више падобранца.	*Formation Skydiving, FS*	- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
265.	**густо насељено подручје**	- означава, у односу на град, место или насеље, свако подручје које се углавном користи у стамбене, пословне или рекреативне сврхе.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је у односу на град, место или насеље, свако подручје које се углавном користи у стамбене, пословне или рекреативне сврхе.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
266.	**густина саобраћаја (на аеродрому)**	- је број операција у просечном вршном сату и представља аритметичку средину броја операција у дневном вршном сату на годишњем нивоу		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 89/24)
267.	**давање инструкције са седишта**	- је техника која се користи у фази обуке за маневре, односно у фази обуке засноване на сценарију, при чему инструктори могу: а) пружати једноставна упутства једном пилоту; или б) изводити унапред одређене вежбе са пилотског седишта, у својству пилота који управља ваздухопловом (PF) или пилота који прати лет (PM), у циљу: (1) показивања одређених техника; и/или (2) подстицања другог пилота на интервенцију или интеракцију;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
268.	**давање предности прегледима на платформи**	- означава додељивање одговарајућег удела у укупном броју прегледа на платформи које држава чланица годишње спроводи, као што је то предвиђено у члану 2. ове уредбе.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 6).
269.	**давање приоритета инспекцијском прегледу на платформи**	- означава посвећеност одговарајућем делу укупног броја инспекција на платформи које обавља надлежна власт у току године, као што је објашњено у Делу-*ARO*.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
270.	***data link-VOLMET***	- је пружање аеродромских редовних метеоролошких извештаја (*METAR*), аеродромских специјалних	*D-VOLMET*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		метеоролошких извештаја (*SPECI*), *TAF*, *SIGMET*, специјалних извештаја из ваздуха који нису покривени *SIGMET* и, ако су на располагању, *AIRMET* путем *data link;*		испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
271.	***data link* за комуникацију контролор-пилот**	- је систем за комуникацију између контролора летења и пилота који користи *data link*.	*controller -pilot data link communi-cations, CPDLC*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о ваздухопловном информисању (79/17).
272.	**датум**	- је било која величина или скуп величина који може да служи као референца или основа за израчунавање других величина;	*datum*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је било која величина или скуп величина који може да служи као референца или основа за израчунавање других величина;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.
		- је било која величина или скуп величина које могу да служе као референца или основа за израчунавање других величина (*ISO* 19104).		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
273.	**даљински пилот**	- је физичко лице које је одговорно за безбедно обављање лета беспилотног ваздухоплова управљањем његовим летачким командама ручно или, ако беспилотни ваздухоплов лети аутоматски, праћењем његовог курса и задржавањем могућности интервенисања и промене курса у сваком тренутку;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
274.	**даљински управљан ваздухоплов**	- је беспилотни ваздухоплов којим се управља даљински са издвојеног управљачког места.		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
275.	***D, D*-вредност**	- је највећа укупна димензија хеликоптера када се ротор окреће, мерено од најистуреније предње позиције путање врха главног ротора у равни, до најистуреније задње позиције путање врха репног ротора у равни или структуре хеликоптера.	*D, D-value*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

276.	**дежурство**	- је унапред одређен период времена у коме је члан посаде спреман да се на захтев оператера одмах јави на летачку дужност, позиционирање или неку другу дужност, без одмора у међувремену;	*Stand by*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је период у коме је члан посаде спреман да се, на захтев ваздухопловног субјекта, одмах јави на летачку или другу дужност или на позиционирање.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС", број 101/08)
277.	**дежурство на аеродрому**	- је дежурство које се обавља на аеродрому.	*airport standby*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
278.	**делови, уређаји и опрема**	- су сваки инструмент, опрема, механизам, део, апарат, прибор, софтвер или додатна опрема, укључујући комуникациону опрему, који се употребљава или је намењен за употребу при коришћењу или надзору ваздухоплова у лету или који је инсталиран у ваздухоплов или причвршћен на ваздухоплов, што обухвата и делове структуре ваздухоплова, делове мотора или делове елисе или опреме која се користи за маневрисање ваздухоплова са земље;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
279.	**делови и уређаји**	- означавају сваки инструмент, опрему, механизам, део, апарат, прибор, софтвер или додатну опрему, укључујући комуникациону опрему, који се употребљавају или су намењени за употребу при коришћењу или надзору ваздухоплова у лету; ово укључује делове структуре ваздухоплова, мотора или елисе или опрему која се користи за маневрисање ваздухоплова са земље;	*part and appliances*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
280.	**декларисана организација за обуку (*DTO*)**	- је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, организација која је стекла својство центра за обуку достављањем изјаве о оспособљености;	*declared training organisation, DTO*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23)
		- је организација која је овлашћена за обуку пилота на основу изјаве поднете у складу са чланом 10а став 1. подстав 2;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

281.	**декларисане дужине**	- означавају: -„расположиву дужину залета у полетању”(*TORA*); -„расположиву дужину за полетање” (*TODA*); -„расположиву дужину прекинутог полетања” (*ASDA*); -„расположиву дужину за слетање”(*LDA*);		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- су: - **Расположива дужина залета у полетању (*TORA*)** је дужина полетно-слетне стазе која је која је декларисана као расположива и одговарајућа за залет на земљи при полетању авиона. - **Расположива дужина за полетање (*TODA*)** је расположива дужина за залет увећана за дужину претпоља, ако постоји. - **Расположива дужина прекинутог полетања (*ASDA*)** је расположива дужина залета за полетање, која је увећана за дужину продужетка за заустављање, ако постоји. - **Расположива дужина за слетање (*LDA*)** је дужина полетно-слетне стазе која је декларисана као расположива и погодна за кретање авиона по земљи приликом слетања.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
282.	**декларисане дужине на хелидрому**	су: (1) **расположива дужина за полетање хеликоптера** (*take-off distance available, TODAH*) је дужина зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*) увећана за дужину претпоља (ако постоји), објављена као расположива и погодна за завршетак полетања хеликоптера; (2) **расположива дужина прекинутог полетања хеликоптера** (*rejected take-off distance available, RTODAH*) је дужина зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*) објављена као расположива и погодна за завршетак прекинутог полетања хеликоптера перформанси класе 1.	*declared distances -heliports*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

283.	**део**	- је сваки елемент производа, како је дефинисано у пројекту типа тог производа;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
284.	**Део-*BFCL* дозвола**	- је дозвола члана летачке посаде која испуњава захтеве из Анекса III (Део-*BFCL*) ове уредбе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1 -
285.	**Део 21**	- су захтеви и процедуре за сертификацију ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја, као и организација за пројектовање и производњу, утврђени у Анексу I (Део 21) ове уредбе;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
286.	**Део 21 Лаки ваздухоплови**	- су захтеви и процедуре за сертификацију или изјаву о усаглашености пројекта ваздухоплова намењених првенствено за спортску и рекреативну употребу и са њима повезаних производа и делова, као и за изјаву о оспособљености организација за пројектовање и производњу, утврђени у Анексу Iб (Део 21 Лаки ваздухоплови) ове уредбе.		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
287.	**Део-*FCL* дозвола**	- је дозвола члана летачке посаде која испуњава захтеве Анекса I		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
288.	**Део-*SFCL* дозвола**	- је дозвола члана летачке посаде која испуњава захтеве из Анекса III (Део-*SFCL*) ове уредбе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
289.	***DETRESFA***	- је шифра која се користи да означи фазу опасности;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
290.	**дизајнер процедура**	- је квалификована особа задужена за израду, документовање, валидацију,	*flight procedure*	- Правилник о изменама и допунама правилника о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	летења	континуирано одржавање и периодичну ревизију процедура летења;	*designer*	условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
291.	**дизајнирање ваздушног простора**	- је процес којим се обезбеђује развој и примена напредних навигационих могућности и техника, побољшање мрежа рута и са њима повезане секторизације, оптималних структура ваздушног простора и *ATM* процедура којима се повећава капацитет;	*airspace design*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
292.	**директан авио-превоз**	- је авио-превоз између два аеродрома, укључујући заустављања, истим ваздухопловом и са истим бројем лета.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог I).
293.	**Директорат**	- је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије основан законом којим се уређује ваздушни саобраћај, који је тим законом, поред осталог, надлежан за издавање оперативне дозволе авио-превозиоцу.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима.
294.	**дискретни *SSR* код**	- је четвороцифрени идентификациони код секундарног надзорног радара, чије последње две цифре нису „00”.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог).
295.	**документација за лет**	- је документација, укључујући карте или обрасце, која садржи метеоролошке информације за лет;	*flight documenta-tion*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
296.	**документ о прихватању одступања и предузетим мерама**	- је документ који издаје надлежно тело са доказима којима се образлаже прихватање одступања од сертификационих захтева које је издала Агенција.	*DAAD*	- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17).
297.	**дневни одмор**	- је одмор који контролор летења проведе између два узастопна радна дана, односно две смене.		- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
298.	**добровољац**	- је лице које се благовремено пријавило за укрцавање сходно условима из члана 8. Став 3. Овог закона, а које је спремно да		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		прихвати понуду авио-превозиоца да одустане од своје резервације у замену за погодности.		ваздушном саобраћају.
299.	**догађај**	- је сваки догађај који је повезан са безбедношћу, а који угрожава или који би, ако се не отклони или ако се пренебрегне, могао да угрози ваздухоплов, лица која се налазе у њему или било које друго лице, а који нарочито обухвата удес или озбиљну незгоду;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20);
		- је сваки догађај који је повезан са безбедношћу, а који угрожава или који би, ако се не отклони или ако се пренебрегне, могао да угрози ваздухоплов, лица која се налазе у њему или било које друго лице, а који, нарочито, обухвата удес или озбиљну незгоду;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
		- је оперативни прекид, квар, грешка или друго неправилно стање које утиче или је могло да утиче на безбедност лета, али које није довело до удеса или озбиљне незгоде.		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
300.	**додатак на *AIP***	- је привремена измена информација садржаних у AIP које се пружају на посебним страницама;	*AIP supplement*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
301.	**додатни чланови посаде**	- су техничко особље у саставу посаде, које не спада у летачку или кабинску посаду, али коме је оператер ваздухоплова доделио дужности у ваздухоплову или на земљи ради помоћи пилоту на летовима при којима се може захтевати употреба посебне опреме у ваздухоплову.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
302.	**додатно овлашћење**	- означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава посебне услове, права или ограничења која се односе на одговарајуће овлашћење.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
303.	**додела фреквенције**	- је одобрење које је држава чланица дала за коришћење радио-фреквенције или радио-фреквенцијског канала под одређеним условима.	*frequency assignment*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
		- је дозвола коју даје држава чланица за употребу радио- фреквенције или радио-фреквенцијског канала под одређеним условима за руковање радио-опремом;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
304.	**додела упитног кода**	- је одређивање вредности најмање за све кључне елементе додељивања упитног кода који су наведени у Делу Б Анекса II.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
305.	**додељивање *ATFM* слота је *ATFM***	- мера уведена у виду слота за полетање у циљу прилагођавања саобраћајне потражње постојећем капацитету контроле летења;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
306.	**дозвола**	- означава документ издат и са уписаним овлашћењима у складу са овом уредбом, који даје право његовом законитом имаоцу да користи права у складу са овлашћењима и додатним и посебним овлашћењима садржаним у њему.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
307.	**дозвола члана летачке посаде**	- је дозвола летачког особља у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*flight crew licence*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
308.	**дозвола пилота лаких ваздухоплова (*LAPL*)**	- је дозвола рекреативног пилота из члана 7. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23). Прилог 1
309.	**долазни лет**	- је лет који улази у дефинисани ваздушни простор из суседног сектора, потом пролази кроз дефинисани ваздушни простор и слеће на одредиште унутар дефинисаног ваздушног простора.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				надзора за Јединствено европско небо. Прилог 1
310.	**домаћи превоз**	- је превоз ваздухопловом код кога се, према уговору о превозу, место поласка и место одредишта налазе на територији Републике Србије.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
311.	**допуна горива**	- је пуњење цилиндара с горивом или резервоара за гориво из спољног извора, искључујући замену самог цилиндра за гориво;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
312.	**доступан**	- означава да уређај може употребљавати: - одобрена организација за обуку (АТО) на основу чијег одобрења се спроводи обука за овлашћење за летење на класи или типу; или - испитивач који спроводи процену оспособљености, практичан испит или проверу стручности у сврху процене, испитивања или провере.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
313.	**доступан *FSTD***	- је било који уређај за симулирање летења (*FSTD*) који је доступан за употребу оператеру *FSTD* или кориснику, без обзира на временска ограничења.		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
314.	***downlink***	- је пренос података ка станици или пријемнику на земљи;	*downlink*	- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо;
		- је пренос података из ваздухоплова ка станици или пријемнику на земљи.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо.
315.	**држава авио-превозиоца**	- је држава која је авио-превозиоцу издала сертификат ваздухопловног оператера	*Air Operator Certificate - AOC*	- Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС”, број 99/21);
316.	**држава корисника**	- је држава у којој се налази седиште корисника ваздухоплова или, ако је корисник ваздухоплова физичко лице – држава у којој се налази место сталног пребивалишта корисника ваздухоплова.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
317.	**држава оператера вазадухоплова**	- је држава која је авио-превозиоцу издала сертификат ваздухопловног оператера *(Air Operator Certificate, AOC*).		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Републиком Србијом.
318.	**држава порекла**	- је држава на чијој територији се врши први утовар пошиљке у ваздухоплов.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
319.	**држава производње**	- је држава која има законска овлашћења над организацијом која је одговорна за завршно склапање ваздухоплова.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
320.	**држава пројекта**	- је држава која има законска овлашћења над организацијом која је одговорна за пројекат типа ваздухоплова.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
321.	**држава регистрације**	- је држава у чији регистар је уписан ваздухоплов или железничко возило или брод;		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају;
		- је држава у чији је регистар ваздухоплов уписан.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом. - Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС”, број 99/21);
322.	**држава чланица**	- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II *ECAA* споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњује Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
		- тумачи се сагласно тачкама 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); - Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- тумачи се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја, као и сагласно одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњава Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) - Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20); - Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21);
		- тумачи се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II ECAA споразума (Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999.) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја).		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
		- тумачи се сагласно тачки 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја;		- Правилник о мерилима на основу којих може да се одступи од заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 70/18); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20). - Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21);
	држава чланица, Службени лист Европске уније, авио-превозилац из Уније	- тумаче се сагласно тачк. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја (ECAA споразум)		- Правилник о информацијама које се достављају пре успостављања и измене функционалног блока ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 1/18); - Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21); - Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
323.	**држава чланица *JAA***	- држава која је потписала Аранжмане о изради, прихватању и примени заједничких ваздухопловних захтева (*Joint Aviation Requirements*) закључене на Кипру, 11. септембра 1990. године.	*JAA Member State*	- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.
324.	**државни ваздухоплов**	- је сваки ваздухоплов који се користи у војне, царинске или полицијске сврхе;		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо, Прилог 1; - Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
		- је сваки ваздухоплов који се користи у војне, царинске и полицијске сврхе.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
		- је сваки ваздухоплов који користи војска, царина или полиција;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
325.	**државни ваздухоплов намењен за превоз**	- је државни ваздухоплов са непокретним крилима који је намењен за превоз лица и/или терета.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
		- је државни ваздухоплов са непокретним крилима који је пројектован за превоз лица и/или терета;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
326.	**државни програм за безбедност**	- је скуп правних аката и мера чији је циљ управљање безбедношћу у цивилном ваздухопловству у држави чланици;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
327.	**други уређаји за обуку (*OTD*)**	- су помагала за обуку, осим FSTDs, који обезбеђују обуку у ситуацијама када није неопходна симулација комплетног окружења пилотске кабине.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
	други уређаји за обуку	- средства за обуку, осим симулатора летења, уређаја за вежбање летења или уређаја за вежбање летачко-навигацијских процедура, који омогућавају обуку тамо где није потребна комплетна пилотска кабина;		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
328.	**дужина за слетање у предвиђено време слетања**	- је дужина за слетање која се може постићи при уобичајеним летовима на основу података о перформансама за слетање и повезаним поступцима који су одређени за преовлађујуће услове у време слетања;	*LDTA*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
329.	**дужност**	- је сваки задатак који је контролор летења дужан да изврши на захтев пружаоца услуге контроле летења;	*duty*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је сваки задатак који члан посаде извршава на захтев оператера, укључујући летачку дужност, административне послове, време проведено на обукама и проверама, позиционирање, као и неке делове дежурстава;	*duty*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је било који задатак који је члану посаде доделио ваздухопловни субјекат.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

330.	***EASA***	- означава Европску агенцију за безбедност ваздушног саобраћаја.	*European Aviation Safety Agency*	- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома.
331.	***EATMN***	- је Европска мрежа за управљање ваздушним саобраћајем;	*EATMN*	- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо; - Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем;
		- је скраћеница која означава Европску мрежу за управљање ваздушним саобраћајем.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо.
332.	***EBT* модул**	- означава комбинацију сесија на квалификованом уређају за симулирање летења као део трогодишњег периода периодичне процене и обуке;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
333.	***EBT* практична процена**	- је метод за процену учинка који служи за проверу свеукупних компетенција. Она се одвија у симулираним или оперативним условима.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
334.	***EBT* програм**	- је програм процене и обуке пилота у складу са тачком ORO.FC.231 Анекса III (Део-ORO) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

335.	**Евроконтрол**	- је Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе која је основана Међународном конвенцијом о сарадњи у области безбедности ваздушне пловидбе ЕВРОКОНТРОЛ, од 13. децембра 1960. године;		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1 - Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора; - Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем;
		- је Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе, која је основана Међународном конвенцијом од 13. децембра 1960. године која се односи на сарадњу у области безбедности ваздушне пловидбе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 52/24); Прилог 4
336.	**Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја**	- је Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20).
337.	**Европска мрежа за управљање ваздушним саобраћајем**	- означава скуп система наведених у Анексу I Уредбе 8 Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 552/2004 од 10. марта 2004. године о интероперабилности Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (Уредба о интероперабилности) којом се омогућава пружање услуга у ваздушној пловидби у Заједници, укључујући и међуспојеве на границама са трећим земљама;	*European air traffic management network – EATMN*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
338.	**европска представничка тела**	- су сва правна лица или субјекти који заступају интересе једне или више категорија оперативних учесника на европском нивоу;	*European representative bodies*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС", број 87/21), Прилог
339.	**европска шема класификације ризика**	- означава методологију примењену за процену ризика који одређени догађај представља за цивилно ваздухопловство, при чему се том безбедносном ризику		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	„ERCS"	додељује одређена оцена;		ваздухопловству („Службени гласник РС", број 52/24);
340.	**Европски план безбедности у ваздухопловству**	- је процена безбедносних питања и повезани акциони план на европском нивоу;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 142/20);
341.	**Европски програм безбедности у ваздухопловству**	- је скуп прописа Уније, мера и поступака који се користе за управљање безбедношћу у цивилном ваздухопловству на европском нивоу;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 142/20);
342.	**еквивалентност прилаза**	- означава све прилазе који представљају додатно оптерећење за оспособљену посаду, без обзира да ли се користе у *EBT* модулима;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
343.	**еквивалентност неисправности**	- су све неисправности које представљају додатно оптерећење за оспособљену посаду, без обзира да ли се користе у *EBT* модулима;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
344.	**екстраполирање**	- је пројектовање, предвиђање или проширивање познатих података на основу вредности унутар већ праћених временских интервала.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1);
345.	**електронска летачка документација (*EFB*)**	- је електронски информативни систем, који се састоји од опреме и апликација за летачку посаду и који омогућава чување, ажурирање, приказивање и обраду *EFB* функција у сврху подршке летачким активностима или дужностима;	*electronic flight bag (EFB)*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 54/21);
		- је електронски информативни систем, који се састоји од опреме и апликација за летачку посаду и који омогућава чување, ажурирање, приказивање и обраду EFB функција у сврху подршке летачким активностима или дужностима;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС", број 54/21), Анекс I;
346.	**електронски показивач података на чеоном стаклу *(HUD)***	- је систем приказа података о лету који омогућава пилоту да уздигнуте главе управља ваздухопловом, а при том не ограничава поглед из пилотске кабине ка спољашњости.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20)
347.	**елемент оспособљености**	- је активност која одређује задатак који има почетну и завршну радњу, које јасно дефинишу ограничења и уочљиви резултат.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
348.	**елемент података**	- је појединачни атрибут потпуног скупа података, којем је додељена вредност која дефинише његов тренутни статус;	*data item*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
349.	**емитовање**	- је пренос информација које се односе на ваздушну пловидбу који није намењен само одређеној станици или појединим станицама;	*broadcast*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
350.	**емитовање са помереним носиоцем сигнала**	- је случај када се са једног земаљског предајника не може покрити целокупна област оперативног покривања и када се, ради свођења међусобног ометања на минимум, сигнали са два или више земаљских предајника померају од централне номиналне фреквенције канала;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
351.	***EPA***	- је Европско одобрење дела. Европско одобрење дела означава да је артикал произведен у складу са одобреним пројектним подацима који не припадају имаоцу сертификата о типу за тај производ, изузев за *ETSO* артикле		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
352.	***ERCS* матрица**	- означава мрежу састављену од променљивих из члана 3. став 3, која служи за илустративни приказ оцене безбедносног ризика;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);
353.	***ESSIP***	- је европски процес планирања и извештавања оријентисан ка учинку који описује заједничке мере примене потребне за побољшање европске *ATM* мреже у наредних 5-7 година. Процес је успостављен преко циљева примене	*European Single Sky ImPlemen -tation*	- Правилник о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		(који доприносе безбедности, капацитету, трошковној ефикасности и заштити околине) и линија деловања интересних страна (учесника у процесу) којима се дефинишу предмет мера, начин рада, временски рокови, место извођења и носиоци посла.		саобраћајем (*SESAR*).
354.	***ETSO***	- је европски технички стандард. Европски технички стандард је детаљна спецификација пловидбености коју је издала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Агенција") како би се обезбедила усаглашеност са захтевима ове уредбе као минимални стандард перформанси за наведене артикле		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС", број 49/25) Прилог 1
355.	***ECAA* споразум**	- је Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999.) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја;		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају; - Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (10/14); - Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем; - Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; - Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20; - Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС", број 50/18); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 112/22); - Правилник о утврђивању

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 68/21); - Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС, број 70/25) - Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС“, број 70/25)
		- означава Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. Јуна 1999. Године) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора; - Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби; - Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације; - Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; - Правилник о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; - Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству; - Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза; - Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља; - Правилник о уређењу и саставу одбора за жалбе Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја; - Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја.
356.	***Eurocae***	- је Европска организација за опрему у цивилном ваздухопловству, основана 1963. године у циљу развоја индустријских стандарда за ваздухопловну опрему и повезане системе;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23);
357.	***EFB* апликација**	- је софтерска апликација инсталирана на *EFB host* платформи која пружа једну или више специфичних оперативних функција за подршку летачке делатности;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
358.	***EFB host* платформа**	- је хардверска опрема у којој се налазе рачунарске могућности и основни софтвер, укључујући оперативни систем и улазно/излазни софтвер;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
359.	***EFB* систем**	- је хардверска опрема (укључујући сваку батерију, опрему за повезивање, улазне/излазне компоненте) која је неопходна да подржи планирану *EFB* апликацију, односно апликације;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
360.	***EFVS* лет**	- је лет током кога је, због услова видљивости, потребно користити *EFVS* уместо природног вида, како би се обавио прилаз или слетање, уочили потребни визуелни оријентири или обавило рулање по слетању (*roll-out*);		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
361.	***EFVS* 200 лет**	- је лет са оперативним олакшицама, током кога је, због услова видљивости, потребно користити *EFVS* до висине од 200 *ft* изнад *FATO* или прага полетно-слетне стазе. Од те тачке до слетања користи се природан вид. *RVR* не сме бити мања од 550 *m.*		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
362.	**ефективни интензитет**	- је ефективни интензитет блескајућег светла који је једнак интензитету фиксног светла исте боје које обезбеђује исте услове видљивости у идентичним посматраним условима.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Прилог 2
363.	**жироплан**	- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету услед реакција ваздуха на један или више ротора који слободно ротирају на вертикалним осама.		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
364.	**забрана летења**	- означава ускраћивање, суспензију, стављање ван снаге или ограничавање, из разлога безбедности, одобрења издатог авио-превозиоцу за обављање авио-превоза или техничког одобрења, као и другу еквивалентну безбедносну меру према авио-превозиоцу који нема саобраћајна права у Заједници, али чији би ваздухоплов иначе могао да се користи у Заједници на основу уговора о закупу.	*operating ban*	- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
365.	**забрањена зона**	- је одређени део ваздушног простора изнад одређене територије у коме је забрањено летење.	*prohibited area*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
		- је део ваздушног простора утврђених димензија изнад копнених подручја или територијалних вода државе чланице, у коме је летење ваздухоплова забрањено;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
		- је део ваздушног простора утврђених димензија, изнад копнених подручја или територијалних вода државе, у коме је летење ваздухоплова забрањено;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
366.	**забрањени предмети**	- су оружје, експлозив или друге опасне направе, предмети или супстанце који могу да се користе за извршење радњи незаконитог ометања и којима се угрожава обезбеђивање цивилног ваздухопловства;	*prohibited articles*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означавају оружје, експлозив или друге опасне направе, предмете или супстанце који могу да се користе за радње незаконитог ометања којима се угрожава обезбеђивање у цивилном ваздухопловству.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог). - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
367.	**зависни паралелни прилази**	- су истовремени прилази ка паралелним или скоро паралелним инструменталним полетно-слетним стазама ако је прописана минимална радарска раздвојеност између ваздухоплова на продуженим осама суседних полетно-слетних стаза.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
368.	**завршна контролисана област**	је контролисана област која се обично успоставља на стецишту ATS рута у близини једног или више значајнијих аеродрома;	*terminal control area (TMA)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
369.	**завршни прилаз уз стално снижавање (*CDFA*)**	- је техника која одговара поступку стабилног прилаза за летење у сегменту завршног прилаза, при непрецизном инструменталном прилазу, са сталним снижавањем, без хоризонталног лета, са апсолутне висине/висине која је једнака или већа од фиксне апсолутне висине/висине завршног прилаза до тачке која се налази приближно 15 *m* (50 *ft*) изнад прага полетно-слетне стазе или до тачке на којој треба започети равнање, у зависности од типа ваздухоплова.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је техника која одговара поступку стабилног прилаза за летење у сегменту завршног прилаза *(FAS)*, при непрецизном инструменталном прилазу (*NPA*), са сталним снижавањем, без превођења у хоризонтални лет, са апсолутне/релативне висине која је једнака или већа од апсолутне/релативне висине тачке завршног прилаза: а) у случају прилаза из правца, до тачке која се налази приближно 15 *m* (50 *ft*) изнад прага полетно-слетне стазе на коју се слеће или до тачке на којој треба започети маневар равнања; б) у случају кружног прилаза, до достизања *MDA/H* или		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		апсолутне/релативне висине маневра визуелног лета;		
370.	**завршно прилажење**	- је део процедуре инструменталног прилажења које: а) почиње на одређеном фиксу или тачки или, ако такав фикс или тачка нису одређени, на било ком од следећих места: (i) на крају последњег процедуралног заокрета, основног заокрета или заокрета према полетно-слетној стази у процедури снижавања, ако су одређени; (ii) на тачки сусрета последње линије пута која је наведена у процедури прилажења; б) се завршава на тачки у близини аеродрома са које може да се слети или започне процедура неуспелог прилажења;	*final approach*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
371.	**заинтересоване државе чланице**	- су државе чланице које су се међусобно споразумеле да успоставе функционални блок ваздушног простора у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 550/2004.		- Правилник о информацијама које се достављају пре успостављања и измене функционалног блока ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 1/18), Прилог.
372.	**заинтересована страна**	- је свако физичко или правно лице или званично тело, без обзира на то да ли има својство правног лица или не, које може да учествује у унапређењу безбедности ваздушног саобраћаја тако што има приступ информацијама о догађајима размењеним између држава чланица и које спада у једну од категорија заинтересованих страна из Анекса II;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
	заинтересоване стране	- су треће земље које су суседне функционалном блоку ваздушног простора, одговарајући корисници ваздушног простора или групе корисника ваздушног простора и тела која представљају особље, као и пружаоци услуга ваздушне пловидбе који су суседни онима у функционалном блоку ваздушног простора.		- Правилник о информацијама које се достављају пре успостављања и измене функционалног блока ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 1/18) Прилог.
373.	**заједничко доношење одлука**	- је процес у којем се одлуке доносе на основу интеракције и саветовања са државама чланицама, оперативним учесницима и другим учесницима по потреби, у складу са чл. 15-17;	*cooperative decision-making*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
374.	**заједничке ваздухопловне власти**	- придружени орган Европске конференције цивилног ваздухопловства *(European Civil Aviation Conference - ECAC).*	*Joint Aviation Authorities - JAA*	- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

375.	**заједнички ваздухопловни захтеви *(JAR)***	- заједнички ваздухопловни прописи земаља чланица *JAA.*		- Правилник о дозволама летачког особља.
376.	**заједнички ваздухопловни захтеви који регулишу издавање дозвола летачком особљу**	- збирка ваздухопловних захтева којима се одређују услови и поступак стицања, издавања, продужавања и обнављања важења дозвола и овлашћења пилота авиона и хеликоптера и инжењера летача, као и услови и поступак издавања лекарских уверења о њиховој здравственој способности.	*Joint Aviation Requirements - Flight Crew Licencing - JAR FCL*	- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.
377.	**заједнички основни стандарди обезбеђивања у цивилном ваздухопловству**	- су стандарди обезбеђивања од радњи незаконитог ометања које угрожавају цивилно ваздухопловство, садржани у Уредби (ЕЗ) бр. 300/2008.		- Правилник о мерилима на основу којих може да се одступи од заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 70/18).
378.	**Заједница**	- тумачи се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја, као и сагласно одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњава Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20)
379.	**закључавање**	- је протокол који омогућава спречавање одзива на *Mode S* неселектоване упите од уочених *Mode S* циљева.	*lockout*	- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
380.	**закључавање за више локација**	- је протокол који омогућава прихват и закључавање *Mode S* циљева од стране неколико Mode S интерогатора чија се покривања преклапају.	*multisite lockout*	- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
381.	**закуп ваздухоплова са**	- је: - у случају јавног авио-превоза *(CAT),*		- Правилник о условима за обављање ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	посадом	уговор који закључују авио-превозиоци, на основу кога се ваздухоплов користи у складу са сертификатом ваздухопловног оператера (AOC) закуподавца; или -у случају комерцијалних делатности који не спадају у јавни авио превоз (CAT), уговор који закључују оператери, на основу кога се ваздухоплов користи под одговорношћу закуподавца.		саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је у случају комерцијалних делатности који не спадају у јавни авио превоз, уговор који закључују оператери ваздухоплова, на основу кога се ваздухоплов користи под одговорношћу закуподавца.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
382.	**залихе намењене потрошњи на аеродрому**	- Означавају предмете који су намењени продаји или коришћењу или који су на располагању у обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома.	*airport supplies*	- Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.
383.	**залихе намењене потрошњи током лета**	- означавају све предмете изузев: а) ручног пртљага; б) предмета које носе лица која нису путници; ц) поште и материјала авио-превозиоца; који су намењени да у ваздухоплову буду коришћени, потрошени или купљени од стране путника или посаде током лета.	*in-flight supplies*	- Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.
384.	**залутали ваздухоплов**	- је ваздухоплов који је значајно одступио од намераване путање лета или је пријавио губитак оријентације;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
385.	**замена (дозволе)**	- издавање *JAR-FCL* дозволе на основу дозволе коју је издала држава која није чланица *JAA.*		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
386.	**замор**	- је физиолошко стање смањене менталне или физичке способности услед недостатка сна или периода продужене будности, услед доба дана или радног оптерећења (менталне или физичке активности или комбиновано) које може смањити будност појединца и његову могућност да безбедно обавља своје задатке;	*fatigue*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

387.	**засебне паралелне операције**	- су истовремене операције на паралелним или скоро паралелним инструменталним полетно-слетним стазама, при чему се једна полетно-слетна стаза користи искључиво за слетања, а друга полетно-слетна стаза искључиво за полетања.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
388.	**захтевана дужина за полетање *(TODR)***	- означава: а) за хеликоптере (*TODRH*), потребну хоризонталну дужину од почетка полетања до тачке на којој се постижу безбедна брзина за полетање (*VTOSS*), изабрана висина и позитиван градијент пењања, након препознатог отказа критичног мотора у тачки доношења одлуке о наставку полетања (*TDP*), с преосталим моторима који раде у оквиру одобрених оперативних ограничења; б) за *VCA* (*TODRV*), потребну хоризонталну дужину од почетка полетања до тачке на којој се постиже безбедно надвишавање препрека и позитиван градијент пењања, након што се у тачки доношења одлуке о наставку полетања (*TDP*) утврди критичан квар за перформансе (*CFP*)		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
389.	**захтевана дужина у случају прекинутог полетања *(RTODRH)***	- означава: а) за хеликоптере (*RTODRH*), захтевано хоризонтално растојање од почетка полетања до тачке потпуног заустављања хеликоптера након отказа погонске групе и прекида полетања у тачки одлуке о полетању; б) за *VCA* (*RTODRV*), захтевано хоризонтално растојање од почетка полетања до тачке потпуног заустављања *VCA* након што је *CFP* препознат у тачки одлуке о полетању.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
390.	**захтевана навигациона перформанса RNP**	- је навигациона спецификација за летове за које се захтева навигација заснована на могућностима ваздухоплова *(PBN)* која обухвата захтев за праћење навигационих перформанси током лета и узбуњивање.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19).
391.	**захтев за упитни код**	- је захтев *Mode S* оператера за доделу упитног кода.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
392.	**захтеви у погледу квалитета података**	- представљају спецификацију карактеристика података (тачности, резолуције, интегритета (или гаранције одговарајућег нивоа), следљивости,	*data quality requirements DQRs*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		благовремености, комплетности и формата) којом се омогућава да подаци одговарају намераваној употреби;		пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
393.	**заштитна зона**	- је зона која је одређена око зоне завршног прилаза и полетања на којој не постоје препреке, осим препрека које су намењене навигацији и намењена је смањењу ризика од оштећења хеликоптера који случајно одступи од зоне завршног прилаза и полетања;	*safety area*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
		- је подручје унутар путање за рулање и око паркинг позиције за хеликоптер које обезбеђује раздвајање од објеката, зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*), других путања за рулање и паркинг позиција за хеликоптер, ради безбедног маневрисања хеликоптера.	*protection area*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
394.	**заштитна површина краја полетно-слетне стазе**	- је простор који је симетричан у односу на продужену осу полетно-слетне стазе и који се наставља на завршетак основне стазе, првенствено намењен смањењу ризика од оштећења авиона који је слетео испред или се зауставио иза полетно-слетне стазе.	*RESA*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
395.	**заштитна светла полетно-слетне стазе**	- је светлосни систем намењен упозоравању пилота или возача да су у близини улаза на активну полетно-слетну стазу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
396.	**заштитни појас**	- је површина уз ивицу коловозног застора полетно-слетне стазе припремљена тако да омогући прелаз између коловозног застора и суседне површине.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о потврдама о обучености особља које контролише исправност површина за кретање ваздухоплова и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

397.	**заштитни слој за планирање летења**	- је део ваздушног простора око привремено резервисаног или издвојеног дела ваздушног простора у вертикалној и/или хоризонталној равни, успостављен за потребе подношења валидног *IFR* плана лета када је тај простор активан или је планирано да буде активан.	*Flightplan Buffer Zone – FBZ*	- Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19).
398.	**Зборник ваздухопловних информација *(AIP)***	- је публикација коју објављује држава или се објављује у име државе и која садржи ваздухопловне информације трајног карактера значајне за ваздушну пловидбу;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);
		- је публикација коју објављује држава или која се објављује у име државе, а садржи ваздухопловне информације трајног карактера значајне за ваздушну пловидбу;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
399.	**Здружене ваздухопловне власти *(JAA)***	- Придружено тело Европске конференције цивилног ваздухопловства, састављено од представника тела надлежних за доношење прописа из цивилног ваздухопловства држава чланица.		- Правилник о дозволама летачког особља.
400.	**земаљско особље**	- је особље које не обухвата чланове летачке посаде или техничко особље у саставу посаде, којем су додељени задаци повезани са кретањем VCA по земљи или са било којом другом земаљском помоћи која се пружа ваздухоплову и које је обучено за одговарајуће оперативне и безбедносне поступке;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
401.	**злоупотреба супстанци**	- означава употребу једне или више психоактивних супстанци од стране летачког особља на начин који алтернативно или удружено: (а) представља директну опасност за корисника или угрожава животе, здравље или добробит других; (б) узрокује или погоршава професионални, социјални, ментални или физички проблем или поремећај.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
		- је коришћење једне или више психоактивних супстанци од стране чланова летачке посаде, кабинске посаде или другог особља које обавља безбедносно осетљиве послове, на такав начин да то: а) представља непосредну опасност за корисника или угрожава животе, здравље или имовину других лица и/или		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 3/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		б) узрокује или погоршава професионални, друштвени, ментални или физички проблем или поремећај;		
402.	**знак**	- је: - непроменљиви знак је знак који приказује само једну поруку; - променљиви знак је знак који има могућност приказа неколико унапред одређених порука или ниједне поруке.	*sign*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18);
		- непроменљиви знак је знак који приказује само једну поруку; - променљиви знак је знак који има могућност приказа неколико унапред одређених порука или ниједне поруке.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22); Прилог 2.
403.	**Зборник ваздухопловних информација**	- је публикација коју објављује држава или се објављује у име државе и која садржи ваздухопловне информације трајног карактера значајне за ваздушну пловидбу.	*Aeronautical Information Publication, AIP*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/21), Прилог 1
404.	**значајан**	- означава степен здравственог стања чији ефекат може да спречи безбедно коришћење права из дозволе или обављање безбедносних дужности кабинске посаде.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС IV
		- означава степен здравственог стања чији ефекат може да спречи безбедно коришћење права из дозволе.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025.
405.	**значајна тачка**	- је одређена географска локација која се користи за одређивање ATS руте или путање лета ваздухоплова, као и за друге навигационе и ATS сврхе;	*significant point*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
		- је одређена географска позиција која се користи за одређивање *ATS* руте или		- Правилник о правилима летења и пружању услуга

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		путање лета ваздухоплова, као и за друге навигационе и *ATS* сврхе;		контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
406.	**зона без препрека**	- је ваздушни простор изнад унутрашње прилазне површи, унутрашњих прелазних површи и површи прекинутог слетања и онај део појаса основне стазе полетно-слетне стазе ограниченог тим површинама у коме нема продора било које фиксне препреке, осим лаких и ломљивих објеката који се користе за навигацију;	*obstacle free zone, OFZ*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
407.	**зона додира**	- је део полетно-слетне стазе иза прага, где авиони при слетању први пут додирну полетно-слетну стазу;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
		- је део полетно-слетне стазе иза прага где ваздухоплов при слетању први пут додирне полетно-слетну стазу.	*touchdown zone*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
408.	**зона за летење војних ваздухоплова**	- је одређени део ваздушног простора који се користи за потребе летења војних ваздухоплова.		- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
409.	**зона завршног прилаза и полетања**	- је дефинисана површина изнад које се завршава фаза прилазног маневра лебдења или приземљења и са које започиње маневар полетања;	*Final approach and take-off area, FATO*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
		- је дефинисана површина изнад које се завршава фаза прилазног маневра лебдења или приземљења и са које започиње маневар полетања. У случају када зону завршног прилаза и полетања (*FATO*) користе хеликоптери перформанси класе 1, дефинисана површина укључује расположиву дужину прекинутог полетања;		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18); - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
410.	**зона завршног прилаза и полетања (*FATO*) типа полетно-слетне стазе**	- је зона завршног прилаза и полетања (*FATO*) која има, у погледу облика, карактеристике сличне полетно-слетној стази.	*runway-type FATO*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
411.	**зона за укрцавање или искрцавање људи или терета**	- је површина предвиђена за превоз људи или робе хеликоптером до или са брода.	*winching area*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
412.	**зона заштите од ласерског зрачења**	- је ваздушни простор посебно одређен ради ублажавања штетних ефеката ласерског зрачења;	*(protected flight zone)*	- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
413.	**зона информисања ваздухоплова у лету**	- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају аеродромско информисање ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања за аеродромски саобраћај;	*flight information zone*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
414.	**зона летења без ласерског зрачења**	- је ваздушни простор у непосредној близини аеродрома, у коме је зрачење ограничено на ниво који вероватно неће изазвати било какво визуелно ометање;	*(laser-beam free flight zone, LFFZ)*	- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
415.	**зона летења осетљива на ласерско зрачење**	- је ваздушни простор који је изван зоне летења без ласерског зрачења (*LFFZ*) и зоне летења 2 угроженој од ласерског зрачења (*LCFZ*) и не мора нужно да се граничи са тим зонама, у коме је зрачење ограничено на ниво који вероватно неће изазвати заслепљеност или ефекте накнадне слике;	*(laser-beam sensitive flight zone, LSFZ)*	- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
416.	**зона летења угрожена од ласерског зрачења**	- је ваздушни простор у близини аеродрома, али изван зоне летења без ласерског зрачења (*LFFZ*), у коме је зрачење ограничено на ниво који вероватно неће изазвати заслепљујуће ефекте;	*laser-beam critical flight zone, LCFZ*	- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
417.	**зона наплате рутних накнада**	- обухвата ваздушни простор за који је утврђена јединствена трошковна основа и јединствена јединица накнаде.		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1).
418.	**зона наплате терминалних**	- означава аеродром или групу аеродрома за које је утврђена јединствена трошковна		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	накнада	основа и јединствена јединица накнаде.		висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1).
419.	**зона обавезне употребе радио-станице**	- је одређени део ваздушног простора који је утврдио и објавио пружалац услуга контроле летења, уз претходну сагласност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), у којем је обавезна употреба радио-станице;	*Radio Mandatory Zone, RMZ*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
		- је одређени део ваздушног простора који је утврдио и објавио пружалац услуга контроле летења, уз претходну сагласност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије у којем је обавезна употреба радио-станице.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
	зона обавезне употребе радио-станице (*RMZ*)	- је ваздушни простор одређених димензија у којем је обавезна опремљеност радио-станицом и њена употреба;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
420.	**зона обавезне употребе транспондера**	- је одређени део ваздушног простора који је утврдио и објавио пружалац услуга контроле летења, уз претходну сагласност Директората, у којем је обавезна употреба опреме за идентификацију ваздухоплова и пренос података о висини по притиску (транспондера);	*Transponder Mandatory Zone, TMZ*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
		- је одређени део ваздушног простора који је утврдио и објавио пружалац услуга контроле летења, уз претходну сагласност Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије, у којем је обавезна употреба опреме за идентификацију ваздухоплова и пренос података о висини по притиску (транспондера).		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је ваздушни простор одређених димензија у којем је обавезна опремљеност транспондерима за пренос података о висини по притиску и њихова употреба;	*TMZ*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
421.	**зона приземљења и узлета**	- је зона на којој хеликоптер може да слети или да узлети;	*touchdown and lift-off area, TLOF*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
		- је површина на коју хеликоптер може да		- Правилник о условима

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		слети или са које може да узлети.		и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
422.	**зона прекинутог полетања**	- је одређена површина на хелидрому погодна да хеликоптери перформанси класе 1 заврше операцију прекинутог полетања.	*rejected take-off area*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
423.	**зона спортских активности**	- је одређени део ваздушног простора који је утврдио и објавио пружалац услуга контроле летења, уз претходну сагласност Директората, у којем се изводе летачке активности ваздухоплова без сопственог погона.		- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
424.	**зона трагања**	- је подручје одређено од стране спасилачко-координационог центра Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије које треба претражити и које може бити подељено у неколико мањих зона у циљу додељивања посебних задатака учесницима који су укључени у операцију трагања и спасавања.		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
425.	**идентификациони код надзорног система**	- (у даљем тексту: *SI* код) је *Mode S* упитни код с вредношћу у распону од 1 до 63, који се може користити за протоколе закључавања за више локација, али се не може користити за комуникационе протоколе за више локација.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
426.	**идентификациони фар**	- је ваздухопловни фар који емитује кодирани сигнал помоћу кога се одређена тачка може идентификовати.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
427.	**идентификација ваздухоплова**	- је скуп слова, бројева или њихова комбинација, који је идентичан позивном знаку ваздухоплова или је његов кодирани еквивалент који се употребљава у комуникацијама ваздух-земља, а користи се за идентификацију ваздухоплова у земља-земља комуникацијама служби ваздушног саобраћаја;		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1); - Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1);
		- је група слова, бројева или комбинација слова и бројева која је идентична позивном знаку ваздухоплова који се користити у комуникацијама ваздух-земља или је његов кодирани еквивалент,	*aircraft identification*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		а употребљава се за идентификацију ваздухоплова у комуникацијама земља-земља у услугама у ваздушном саобраћају;		пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је група слова, цифара или њихова комбинација која је иста као позивни знак ваздухоплова или кодирани еквивалент позивног знака ваздухоплова, која се користи у комуникацији земља-ваздух и која се користи за идентификацију ваздухоплова у комуникацији земља-земља услуга контроле летења.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
428.	**идентификација ваздухоплова путем *downlink*-а**	- је идентификација ваздухоплова која се преноси помоћу саставних елемената надзорних система у ваздухоплову путем надзорног система ваздух-земља.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
429.	**извештај из ваздуха**	- је извештај из ваздухоплова у лету, припремљен у складу са захтевима за извештавање позиције и оперативно и/или метеоролошко извештавање.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је извештај из ваздухоплова у лету, припремљен у складу са захтевима за извештавање позиције и оперативним и/или метеоролошким извештавањем.	*air-report*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
430.	**извештај о конверзији**	- је извештај на основу кога се дозвола може конвертовати у Део-*BFCL* дозволу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1 -
		- је извештај на основу кога се дозвола може конвертовати у Део-*SFCL* дозволу		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
		- је извештај на основу кога се дозвола може конвертовати у Део-*FCL* дозволу.		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
431.	**извештај о пословању**	- означава детаљан извештај о приходима и расходима авио-превозиоца за одређени		- Правилник о оперативној дозволи и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		период, заједно са разграничењем пословања на делатности повезане са авио-превозом и на друге делатности, и на новчане и неновчане елементе.		заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза, (Прилог, 54/12).
432.	**извештај о признавању**	- је извештај на основу кога се могу признати претходно искуство или квалификације.		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
433.	**извештај о стању полетно-слетне стазе (*RCR*)**	- је свеобухватни стандардизован извештај о стању површине полетно-слетне стазе и његовом утицају на перформансе ваздухоплова приликом полетања и слетања, описан помоћу кода стања полетно-слетне стазе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
		- је свеобухватни стандардизован извештај о условима на површини полетно-слетне стазе и њиховом утицају на перформансе авиона приликом слетања и полетања, који се описују уз помоћ кода стања полетно-слетне стазе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
434.	**издигнути хелидром**	- је хелидром који се налази на издигнутој конструкцији на земљи.	*elevated heliport*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
435.	**изјава**	- је свака писана изјава дата у складу са овом уредбом под искључивом одговорношћу правног или физичког лица на које се примењује ова уредба и којом се потврђује усклађеност правног или физичког лица, производа, дела, неуграђене опреме, опреме за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом, опреме аеродрома од утицаја на безбедност, система *ATM/ANS*, саставног елемента *ATM/ANS* или уређаја за симулирање летења са примењивим захтевима ове уредбе и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
436.	**излаз у случају опасности**	- је уграђени излаз одређеног типа за излазак из ваздухоплова, који пружа највећу могућност за напуштање ваздухоплова у случају опасности из кабине пилотске и кабинске посаде за одговарајуће време и укључује врата у нивоу пода, излаз кроз прозор или сваку другу врсту излаза, попут отвора у пилотској кабини и излаза у репном делу;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
437.	**измештени праг**	- је праг полетно-слетне стазе који није	*displaced*	- Правилник о изменама и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		лоциран на почетку полетно-слетне стазе.	*threshold*	допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
438.	**изолована позиција за паркирање ваздухоплова**	- је зона погодна за паркирање ваздухоплова за који се зна или сумња да је предмет незаконитог ометања или који због других разлога захтева изолацију од уобичајених активности на аеродрому.		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
439.	***ICAO***	- је Међународна организација цивилног ваздухопловства основана Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству 1944. године (Чикашка конвенција);	*International Civil Aviation Organization*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1 - Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19);
		- је Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази; - Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем;
		- означава Међународну организацију цивилног ваздухопловства;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора; - Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби; - Правилник о осмотреним метеоролошким

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација;
		- означава Међународну организацију цивилног ваздухопловства основану Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству, Чикаго 1944;		- Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају;
		- је скраћеница која означава Међународну организацију цивилног ваздухопловства.		- Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17) - Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење; - Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19); - Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20). - Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 93/21); - Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС", број 99/21);
440.	***ICAO* додатак**	- је додатак аутоматски валидираној дозволи члана летачке посаде издатој у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције, који се наводи у рубрици XIII дозволе члана летачке посаде;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); Прилог 1
441.	***ICAO* локацијски индикатор**	- означава четворословну ознаку која је формулисана у складу са правилима која је прописао *ICAO* у приручнику „*DOC* 7910" у последњој ажурираној верзији, а која се додељује локацији фиксне ваздухопловне станице.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				октобра 2025. године;
442.	**ималац права**	- је лице које на основу уговора има захтев према авио превозиоцу.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
443.	***IMC***	- је скраћеница која се употребљава да означи метеоролошке услове за инструментално летење.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
444.	**инволвирана држава чланица**	- означава предметну државу чланицу и државу чланицу у којој је авио-превозиоцу који обавља авио-превоз, издата оперативна дозвола.	*Member State(s) involved*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
445.	**индикатор правца слетања**	- је средство којим се показује правац који је тренутно одређен за слетање и полетање.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (16/19, Прилог 2).
446.	**индицирана брзина**	- је брзина очитана на пито-статичком индикатору брзине ваздухоплова без поправке грешке индикатора и пито-инсталације али са урачунатом адијабатском поправком на стишљивост ваздуха на нивоу мора.	*Indicated Airspeed, IAS*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
447.	**инжењер летач**	- инжењер летач је лице која испуњава услове из *JAR-FCL 4*.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
448.	**инспектор Комисије**	- је лице које је Комисија изабрала да учествује у инспекцијама Комисије и које је грађанин Уније или држављанин државе чланице Европског удружења слободне трговине (EFTA), а кога запошљава: - Комисија; - држава чланица Уније, као националног проверивача; - Држава чланица EFTA, као лице овлашћено за спровођење активности праћења усклађености на националном нивоу у име те државе чланице; - Надзорни орган EFTA, - Секретаријат Европске конференције цивилног ваздухопловства (ECAC).		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
449.	**инспекција**	- је независно процењивање опажањем и расуђивањем које по потреби прати мерење, испитивање или контролисање, у циљу провере усклађености са		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		примењивим захтевима;		
		- означава инспекцијски преглед стандардизације из члана 24. става 1. и члана 54. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 (члан 61.1. и члан 91. Правилника) који спроводи Агенција, да би пратила да ли и како националне ваздухопловне власти примењују Уредбу (ЕЗ) бр. 216/2008 и правила за њено извршење;	*inspection*	- Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације (Прилог);
		- означава испитивање примене мера и процедура обезбеђивања, да би се утврдило да ли се они примењују ефективно и према захтеваном стандарду и открило било какво одступање.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
450.	**инспекција Комисије**	- је испитивање у коме инспектори Комисије прегледају постојеће мере, процедуре и структуре у области контроле квалитета и обезбеђивања у цивилним ваздухопловству, да би се утврдио ниво усклађености са Уредбом (ЕЗ) бр. 300/2008.		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
451.	**инспекцијски преглед на платформи**	- представља инспекцију ваздухоплова, оспособљености летачке и кабинске посаде, као и документације за лет у циљу утврђивања усаглашености са прописаним захтевима.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
452.	**инструкција контроле летења или *ATC* инструкција**	- су инструкције које издаје контрола летења, којима се захтева од пилота да предузме одређене мере;	*air traffic control instruction* (*ATC instruction*)	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
453.	**инструкције контроле летења**	- су инструкције/наредбе које издаје контрола летења, којима се захтева од пилота да предузме одређене мере.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
454.	**инструктор летења (*FI*)**	- је инструктор који има права да спроводи обуку у ваздухоплову, у складу са Главом *J* Анекса I (Део- *FCL*). ове уредбе, Главом *FI* Анекса III (Део-*BFCL*) Уредбе (ЕУ) 2018/395 или Главом *FI* Анекса III (Део-*SFCL*) Спроведбене уредбе (ЕУ) 2018/1976;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
455.	**инструментална полетно-слетна стаза**	- је једна од следећих типова полетно-слетних стаза намењених операцијама ваздухоплова који користе процедуре инструменталног прилаза: 1. „полетно-слетна стаза за непрецизан		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		прилаз" је полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања на основу операције инструменталног прилаза тип А; 2. „полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије I" је полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања на основу операције инструменталног прилаза тип В категорија I; 3. „полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије II" је полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања на основу операције инструменталног прилаза тип В категорија II; 4. „полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије III" је полетно-слетна стаза опремљена визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања на основу операције инструменталног прилаза тип В категорија III;		Прилог 1, Анекс I
		- је једна од следећих типова полетно-слетних стаза намењених операцијама ваздухоплова који користе процедуре инструменталног прилаза: 1. „Полетно-слетна стаза за непрецизан прилаз" је полетно-слетна стаза са визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања у складу са операцијама инструменталног прилаза тип А. 2. „Полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије I" је полетно-слетна стаза са визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања у складу са операцијама инструменталног прилаза тип В CAT I. 3. „Полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије II" је полетно-слетна стаза са визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања у складу са операцијама инструменталног прилаза тип В CAT II. 4. „Полетно-слетна стаза за прецизан прилаз категорије III" је полетно-слетна		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22); Прилог 2

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		стаза са визуелним средствима и најмање једним невизуелним средством, намењена за операције слетања у складу са операцијама инструменталног прилаза тип В CAT IIIA, IIIB или IIIC до површине полетно-слетне стазе и дуж ње.		
456.	**инструментални метеоролошки услови (*IMC*)**	- су метеоролошки услови изражени у терминима видљивости, удаљености од облака и базе облака, чије су вредности мање од минимума утврђених за визуелне метеоролошке услове;	*instrument meteoro-logical conditions*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- су метеоролошки услови изражени кроз видљивост, удаљеност од облака и *ceiling*, чије су вредности мање од минимума утврђених за визуелне метеоролошке услове;	*instrument meteorological conditions (IMC)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
457.	**инструментални прилаз**	- је прилаз и слетање уз коришћење инструмената за навигационо вођење, на основу процедуре инструменталног прилаза (IAP). Постоје две методе обављања инструменталног прилаза: а) дводимензионални (2D) инструментални прилаз, при коме се примењује само латерално навигационо вођење ваздухоплова; и б) тродимензионални (3D) инструментални прилаз, при коме се примењује латерално и вертикално навигационо вођење ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
458.	**интегрисани ваздухопловни информативни пакет**	- је пакет који се састоји од следећих елемената: (1) Зборника ваздухопловних информација (*Aeronautical Information Publication, AIP*), укључујући амандмане; (2) додатака на *AIP*; (3) *NOTAM* и *PIB*; (4) ваздухопловних информативних циркулара (*AIC);* (5) контролних листа и листа важећих *NOTAM*.		- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

459.	**интегрисана обука**	- летачка обука која се у континуиету спроводи по програму у којем су прецизно дефинисани време почетка и време завршетка обуке.		- Правилник о дозволама летачког особља.
460.	**интегрисани систем за обраду почетног плана лета**	- (у даљем тексту: *IFPS)* је систем у оквиру Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем на основу којег се у ваздушном простору обухваћеном овом уредбом пружају услуге централизоване обраде и дистрибуције планова лета које се састоје од примања, вредновања и дистрибуције планова лета.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
461.	**интегрисани систем за почетну обраду плана лета**	- је систем у оквиру Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем путем којег се у ваздушном простору на који се примењује ова уредба пружају услуге централизоване обраде и дистрибуције планова лета које се односе на пријем, валидацију и дистрибуцију планова лета;	*IFPS*	- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази;
		- је систем унутар Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем путем којег се, унутар ваздушног простора на који се односи ова уредба, обезбеђују централизоване услуге обраде и дистрибуције планова лета, које се односе на примање, потврђивање и дистрибуцију планова лета;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
		- је систем унутар Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем путем кога се, унутар ваздушног простора на који се односи ова уредба, осигурава централизована служба за обраду и дистрибуцију планова лета, која се бави примањем, валидацијом и дистрибуцијом планова лета.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1).
	интегрисани систем за почетну обраду планова лета	- је систем у оквиру Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем, којем се у ваздушном простору на који се ова уредба односи пружају услуге централизоване обраде и дистрибуције планова лета, које се састоје од пријема, валидације и дистрибуције планова лета;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
462.	**интегритет**	- је ниво неоткривене (на нивоу система) неусаглашености улазне вредности податка с његовом излазном вредношћу;		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо,(Прилог 1);
463.	**интегритет (ваздухопловних података)**	- је степен поузданости да ваздухопловни подаци и њихове вредности нису били изгубљени или промењени од времена настанка или овлашћене измене.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1,Анекс I).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

464.	**интегритет података**	- је степен гаранција да ваздухопловни подаци и њихове вредности нису били изгубљени или промењени од времена настанка или овлашћене измене.	*data integrity*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
465.	**интензитет зрачења**	- је интензитет енергије који испоручује извор зрачења на површину од 1 cm2 ; Интензитет зрачења се исказује у ватима по квадратном центиметру (W/cm2);		- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
466.	**интервју**	- означава усмену проверу коју примењује проверивач да би се утврдило да ли се примењују посебне мере или поступци обезбеђивања.	*interview*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
467.	**интероперабилност**	- је низ функционалних, техничких и оперативних карактеристика система и саставних елемената техничких система ваздушне пловидбе, као и њихових оперативних поступака, у циљу безбедног, непрекидног и ефикасног рада;	*interoperability*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је низ функционалних, техничких и оперативних карактеристика система и саставних елемената техничких система ваздушне пловидбе (*EATMN)*, као и њихових оперативних поступака у циљу безбедног, непрекидног и ефикасног рада. Интероперабилност се постиже усклађивањем система и њихових саставних елемената с основним захтевима.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
468.	**интерфејс човек-машина (*HMI*)**	- је компонента одређених уређаја која је способна да обради интеракцију човек-машина. Интерфејс се састоји од хардвера и софтвера који омогућавају да се улазни подаци корисника тумаче и обрађују од стране машине или система који, с друге стране, пружају кориснику тражене податке;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
469.	**информације из којих су уклоњени подаци о личности**	- су информације добијене из пријава догађаја из којих су уклоњени сви подаци о личности, као што су имена или адресе физичких лица;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

470.	**информације о саобраћају**	- су информације које издаје јединица пружаоца услуга у ваздушном саобраћају да упозори пилота на други познати или осмотрени ваздушни саобраћај који може да буде у близини позиције или предвиђене руте лета и да помогне пилоту да избегне судар;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
			traffic information	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
471.	***information service (ATIS)***	- је аутоматско пружање актуелних рутинских информација ваздухопловима у доласку и одласку у току 24 сата или одређеног дела дана;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
472.	**испит**	- означава формалан тест на основу ког се спроводи процена знања и разумевања лица.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
473.	***INCERFA***	- је шифра која се користи да означи фазу неизвесности;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
474.	**испитивање**	- означава оцену суспектних патолошких стања кандидата на основу прегледа и испитивања у циљу потврде постојања или одсуства здравственог стања;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
		- означава оцену суспектних патолошких стања кандидата на основу прегледа и испитивања у циљу потврде постојања или одсуства здравственог стања;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима, Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

475.	**испитивање обезбеђивања**	- је унапред најављена свеобухватна анализа рада оператера аеродрома, авио-превозиоца или других субјеката који обављају послове у вези са обезбеђивањем у ваздухопловству, која има за циљ утврђивање слабих тачака које би могле да се искористе за извршење радњи незаконитог ометања, као и утврђивање мера обезбеђивања које су неопходне да се реализује утврђена политика.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
476.	**истрага**	- означава поступак који обухвата прикупљање и анализу података, извођење закључака, укључујући и утврђивање узрока и у зависности од случаја, давање безбедносних препорука у циљу превенције удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, озбиљних несрећа у железничком саобраћају, врло озбиљних поморских несрећа, озбиљних поморских несрећа, поморских несрећа, поморских незгода, озбиљних пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
477.	***IFR***	- је скраћеница која се употребљава да означи правила инструменталног летења;	*Instrument Flight Rules*	- Правилник о изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази (Прилог 1, 87/17); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1; - Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19); - Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21), Прилог 1.
		- су правила инструменталног летења, према дефиницији садржаној у Анексу 2 Чикашке конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. (10. издање – јули 2005).		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услга у ваздушној пловидби (Прилог 1).
478.	***IFR* лет**	- је лет изведен у складу са правилима	*IFR flight*	- Правилник о правилима

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		инструменталног летења.		летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
479.	***IFR* лет на рути**	- је фаза *IFR* лета која започиње након завршетка процедуре *IFR* одласка и завршава започињањем процедуре *IFR* доласка.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
480.	***JAA***	- су Заједничке ваздухопловне власти;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1 - Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
481.	**јавна зона аеродрома**	- је део аеродрома, односно објекти на аеродрому или њихови делови и околно земљиште којима се може приступити без ограничења;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- означава део аеродрома и околно земљиште и објекте или њихове делове на које приступ није ограничен.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

482.	**јавни авио-превоз**	- је лет или серија летова ради превоза путника, пртљага, поште и робе уз наплату цене превоза или закупнине;	*commercial air transport (CAT)*	- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);
		- је лет ваздухоплова којим се превозе путници, роба или пошта за накнаду или другу противвредност;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1; - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23) Анекс;
		- је употреба ваздухоплова за превоз путника, робе или поште уз новчану накнаду или другу противвредност;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
		- је лет или серија летова ради превоза путника, пртљага, поште и ствари који је, уз плаћање цене превоза или закупнине, доступан свима под једнаким условима;		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- је лет или серија летова ради превоза путника, робе или поште уз наплату цене превоза или закупнине;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
		- је транспорт путника, робе или поште који се обавља уз плаћање накнаде или закупнине;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- је лет ваздухоплова ради превоза путника, робе или поште уз накнаду или другу противвредност.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је операција ваздухоплова ради превоза путника, терета или поште за новчану накнаду или другу одговарајућу противвредност;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
	јавни (комерцијални) авио-превоз	- је лет или серија летова ради превоза путника, пртљага, робе или поште за који се плаћа цена превоза или закупнина.		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1).
483.	**јавни авио-транспорт**	- летење ради превоза путника и ствари (пртљаг, роба и пошта).		- Правилник о дозволама летачког особља.
484.	**јавни путнички авио-превоз**	- је авио-превоз путника који авио-превозилац обавља путем редовних или ванредних летова који је понуђен јавности уз накнаду, било као самосталан лет, било као део пакет аранжмана.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
485.	***JAR***	- су заједнички ваздухопловни захтеви усвојени од стране Заједничких ваздухопловних власти, примењиви на дан 30. јун 2009. године;	*Joint Aviation Requirements*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- су захтеви Заједничких ваздухопловних власти;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
		- су Заједнички ваздухопловни захтеви		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
486.	***JAR* неусаглашена дозвола**	- је дозвола пилота издата или прихваћена од државе чланице у складу са националним законодавством и која није препоручена за међусобно прихватање у односу на одговарајући *JAR*.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
487.	**јединица за**	- је општи појам који може да се односи на	*air traffic*	- Правилник о изменама

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	пружање услуга у ваздушном саобраћају	јединицу контроле летења, центар информисања ваздухоплова у лету, аеродромску јединицу за информисање ваздухоплова у лету и ATS пријавни биро;	*services unit*	и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је општи појам који може да означава јединицу контроле летења, центар за информисање ваздухоплова у лету, аеродромску јединицу за услугу информисања ваздухоплова у лету или *ATS* пријавни биро;	*ATC*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
	јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају – *ATS* јединица	- је општи назив који може да упућује на јединице које пружају услуге контроле летења, услуге информисања ваздухоплова у лету, услуге узбуњивања или саветодавне услуге;	*Air Traffic Services Unit – ATS unit*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица;
		- је јединица у оквиру овлашћеног пружаоца услуга у ваздушној пловидби која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају;		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19);
		- је цивилна или војна јединица која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12); - Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази; - Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
488.	**јединица контроле летења**	- је општи појам који може да означава центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле летења или аеродромску контролу летења;	*air traffic control unit* (*ATC unit*)	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", број 105/23); Анекс
		- значи различито, то је центар обласне контроле летења, јединица прилазне контроле летења или аеродромска контрола летења;		- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12); - Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази;
		- (у даљем тексту: *ATC* јединица) означава различито, центар обласне контоле летења, јединицу прилазне контроле или јединицу аеродромске контроле;		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља;
		- означава општи термин који значи различито, центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле летења или аеродромску контролу летења.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
	јединица контроле летења (*ATS* јединица)	- је центар обласне контроле летења, јединица прилазне контроле летења или аеродромска контрола летења;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС", број 102/21), Прилог
489.	**јединица контроле летења која предаје саобраћај**	- је јединица контроле летења која је у процесу преноса одговорности за пружање услуге контроле летења следећој *ATC* јединици на рути лета ваздухоплова.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
490.	**јединица контроле летења која прима саобраћај**	- је јединица контроле летења која прима податке.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
491.	**јединица за контролу војног летења**	- је било која фиксна или покретна војна јединица која управља војним ваздушним саобраћајем и/или врши друге активности за које је, због њихове специфичне природе, могуће захтевати да се ваздушни простор резервише или ограничи.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

492.	**јединица за управљање ваздушним простором**	- је јединица која је одговорна за свакодневно управљање ваздушним простором у надлежности једне или више држава чланица.	*Airspace Management Cell, AMC*	- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2);
		- је јединица која је одговорна за свакодневно управљање ваздушним простором у надлежности једне или више држава.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
493.	**јединица за утовар робе**	- је свака врста теретног контејнера, ваздухопловног контејнера, ваздухопловне палете са мрежом или ваздухопловне палете са покривком и мрежом.	*Unit load device, ULD*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
494.	**јединица контроле летења која прихвата саобраћај**	- је јединица контроле летења која следећа прихвата контролу над ваздухопловом.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
495.	**јединица која предаје ваздухоплов**	- је јединица контроле летења у којој је у току пренос одговорности за пружање услуге контроле летења одређеном ваздухоплову следећој јединици контроле летења или контролору летења на рути лета;	*transferring unit*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
496.	**јединица која прима најаву**	- је *ATC* јединица која прима информацију најаве.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
497.	**јединица која пружа услуге у ваздушном саобраћају (у даљем тексту: *ATS* јединица)**	- је јединица, цивилна или војна, која је одговорна за пружање услуга у ваздушном саобраћају;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
498.	**јединица прилазне контроле летења**	- је јединица успостављена ради пружања услуге контроле летења за контролисане летове у доласку или одласку с једног или више аеродрома.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је јединица успостављена ради пружања услуге контроле летења за контролисане летове у доласку или одласку са једног или више аеродрома;	*approach control unit*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

499.	**јединица оспособљености**	- је одређена функција која се састоји из више елемената оспособљености.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
500.	**једноставни систем уређаја за пренос лица, једноставни *PCDS***	- је систем уређаја за пренос лица који испуњава следеће услове: а) испуњава стандарде из Уредбе (ЕУ) 2016/425 Европског парламента и Савета или Директиве 2006/42/ЕЗ Европског парламента и Савета; б) пројектован је тако да се може везати само једно лице у кабини (нпр. оператер дизалице или куке за терет, стручно лице за обављање задатка или фотограф) или највише два лица ван кабине; ц) није чврсте структуре, као што је кавез, платформа или корпа.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
501.	**једрилица**	- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се у ваздуху одржава на основу аеродинамичке реакције на фиксним узгонским површинама и чији слободан лет не зависи од мотора;		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- је јединица одговорна за свакодневно управљање ваздушним простором у надлежности једне или више држава;		- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20);
		- ваздухоплов тежи од ваздуха, без мотора, који узгон остварује аеродинамичким силама на фиксним површинама.		- Правилник о дозволама летачког особља;
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха који узгон у лету остварује динамичком реакцијом ваздуха на њене фиксне површине за подизање, чији слободан лет не зависи од мотора;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету динамичком реакцијом ваздуха на његове фиксне узгонске површине и чији слободни лет не зависи од мотора, укључујући и змајеве, параглајдере и друге сличне ваздухоплове;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету динамичком реакцијом ваздуха на њене фиксне узгонске површине, чији слободан лет не зависи од мотора;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је ваздухоплов без погона, тежи од ваздуха, који свој узгон у лету углавном производи аеродинамичким реакцијама на његовим површинама које остају фиксне у датим условима лета;		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
502.	**једрилица са погоном**	- је једрилица опремљена са једним или више мотора која, у случају када мотори не раде, има карактеристике једрилице.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
503.	**калибража из ваздуха**	- је провера из ваздуха земаљских навигационих и надзорних система, ваздухопловних телекомуникација и опреме за светлосну сигнализацију на аеродромима, у циљу да параметри наведених система задовољавају захтеве за експлоатацију и која може бити периодична или пред њихово пуштање на коришћење.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
504.	**канал**	- је нумеричка ознака која се користи у вези са прилагођавањем опреме за говорну комуникацију, која омогућава јединствену идентификацију употребљене фреквенције радиокомуникације и размак канала.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
		- је нумеричка ознака која се употребљава у вези са подешавањем фреквенције на опреми за говорну комуникацију која омогућава јединствену идентификацију важеће радио-фреквенције и припадајућег размака канала;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС", број 102/21), Прилог
505.	**кандидат**	- означава особу која подноси захтев за лекарско уверење или је ималац лекарског уверења и који пролази ваздухопловно-медицинску оцену способности за коришћење права из дозволе или за обављање безбедносних дужности кабинске посаде.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС IV
506.	**капацитет**	- означава број седишта или корисног простора који су доступни широј јавности у редовном авио-превозу током одређеног периода.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

507.	**капацитет аеродрома**	- је укупан број кретања ваздухоплова које аеродром може да прихвати у одређеном временском периоду;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
508.	**капацитет (у *ATFCM* смислу)**	- је оперативно прихватљив обим ваздушног саобраћаја.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
509.	**капетан**	- пилот који управља ваздухопловом *(PIC)* на ваздухоплову са више пилота који је завршио посебну обуку *(command course)* и положио посебан испит.		- Правилник о дозволама летачког особља.
510.	**карта минималних радарских апсолутних висина**	- је ваздухопловна карта која пружа посади ваздухоплова информације које омогућавају праћење и унакрсну проверу апсолутних висина које додељује контролор летења користећи надзорне системе.	*ATC surveillance minimum altitude chart*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
511.	**картографска база података о аеродрому**	- је збирка картографских података о аеродрому, организована и уређена као структурирани скуп података;	*aerodrome mapping database, AMDB*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
512.	**картографски подаци о аеродрому**	- су подаци прикупљени у сврху креирања картографских информација о аеродрому;	*aerodrome mapping data*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
513.	**категорија ваздухоплова**	- је категоризација ваздухоплова према одређеним основним карактеристикама, нпр. авион, ваздухоплов са вертикалним узлетањем, хеликоптер, ваздушни брод, једрилица, слободни балон.		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- разврставање ваздухоплова према њиховим основним карактеристикама (нпр. авион, хеликоптер, једрилица, слободни балон).		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
514.	**категорија А која се односи на хеликоптере**	- је хеликоптер са више мотора који је пројектован тако да има могућност независног рада мотора и система, што је одређено у примењивим сертификационим захтевима и који може		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		да се користи уз употребу података за полетање и слетање у случају отказа критичног мотора уз обезбеђену, одговарајуће одређену површину и одговарајуће перформансе за безбедан наставак лета или безбедно прекинуто полетање.		Анекс I.
515.	**категорија Б која се односи на хеликоптере**	- је хеликоптер са једним мотором или са више мотора, који не испуњава прописане захтеве за категорију А. Хеликоптер категорије Б нема сигурну могућност да настави безбедан лет у случају отказа мотора, што може да доведе до непланираног слетања.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
516.	**квалитет података**	- је степен или ниво поузданости да пружени подаци испуњавају захтеве корисника података у смислу тачности, резолуције и интегритета;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- је степен или ниво поузданости да пружени подаци испуњавају захтеве корисника у смислу тачности, резолуције, интегритета (или гаранције одговарајућег нивоа), следљивости, благовремености, комплетности и формата;	*data quality*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
517.	**квалификована организација**	- означава орган коме може да се повери посебан посао сертификације од стране и под надзором и одговорношћу Агенције или националне ваздухопловне власти;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 23/12 и 104/17)
518.	**квалификован субјект**	- је акредитовано правно или физичко лице коме Агенција или национални надлежни орган може доделити одређене задатке сертификације или надзора на основу ове уредбе, под контролом и одговорношћу Агенције или националног надлежног органа;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 154/20);
519.	**класификација интегритета**	- је, ако се односи на ваздухопловне податке, класификација заснована на потенцијалном ризику који произилази из коришћења грешком измењених података, уз разликовање рутинских, битних и критичних података;	*integrity classification*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

520.	**квалификација *FSTD***	- је ниво техничке способности FSTD, како је наведено у сертификационим захтевима који се односе на предметни FSTD;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
521.	**класа авиона**	- је категоризација авиона са једним пилотом који не захтевају овлашћење за летење на типу авиона.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
522.	**класа балона**	- означава категоризацију балона узимајући у обзир средства за подизање која се користе за одржавање лета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I
523.	**класа ваздухоплова**	- група ваздухоплова који имају сличне конструктивне, аеродинамичке и маневарске особине, максималне масе на полетању до 5700 кг и за које је предвиђен један пилот.		- Правилник о дозволама летачког особља.
524.	**класификациони број ваздухоплова**	- је број којим се изражава релативни ефекат који ваздухоплов има на коловозни застор за одређене стандардне категорије постељице.	*ACN*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 2.
525.	**климатографија аеродрома**	- се састоји од аеродромских климатолошких табела и аеродромских климатолошких прегледа за један аеродром.	*aerodrome climato-logical review*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
526.	**код *(SSR)***	- је број који емитује транспондер у Моду *A* или Моду *C* на основу упита секундарног радара.	*code (SSR)*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
527.	**код посебне намене**	- је појединачни *SSR* код који је одређен за посебне намене.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо. Прилог 1
528.	**код стања полетно-слетне**	- је број који се користи у извештају о стању полетно-слетне стазе (RCR), који		- Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	стазе (*RWYCC*)	описује утицај стања површине полетно-слетне стазе на могућност успоравања и бочне контроле ваздухоплова;		о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
529.	**Коефицијент употребљивости**	- је проценат времена током којег коришћење полетно-слетне стазе или система полетно-слетних стаза није ограничено услед бочне компоненте ветра.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
530.	**комерцијална операција**	- је свака операција балоном за новчану или другу одговарајућу накнаду, која је доступна јавности или, када није доступна јавности, која се обавља на основу уговора између оператера и корисника, при чему корисник нема контролу над оператером;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1
531.	**комерцијално летење**	- је сваки лет ваздухоплова за новчану накнаду или другу противвредност, који је доступан јавности или који се, ако није доступан јавности, одвија на основу уговора између оператера ваздухоплова и корисника услуга, при чему корисник услуга нема контролу над оператером ваздухоплова.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је свако летење ваздухоплова за накнаду или другу противвредност, које је доступно за јавност или, ако није доступно за јавност, које се обавља на основу уговора између оператера и наручиоца, при чему наручилац нема контролу над оператером;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- је свако летење једрилицом за накнаду или другу противвредност, које је доступно за јавност или, ако није доступно за јавност, које се обавља на основу уговора између оператера и наручиоца, при чему наручилац нема контролу над оператером;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
532.	**комерцијални пилот**	- пилот који поседује дозволу на основу које може да лети ваздухопловом с циљем стицања зараде.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
533.	**комерцијални превоз путника балоном (*CPB*)**	- је облик јавног авио-превоза балоном којим се путници превозе ради разгледања или стицања доживљаја летења балоном уз новчану накнаду или другу противвредност;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
534.	**комерцијални лет**	- означава сваки лет ваздухоплова за новчану накнаду или другу противвредност који је доступан јавности или који се, ако није доступан јавности, одвија на основу уговора између оператера и клијента при чему клијент		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		нема никакву контролу над оператером;		ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
535.	**комитет**	- је комитет који је основан према члану 19. став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 300/2008.		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
536.	**комплетност**	- је, ако се ради о подацима, степен поузданости да су пружени сви подаци који су неопходни за намеравану употребу;	*completeness*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
537.	**компонента**	- је сваки мотор, елиса, део или уређај		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
538.	**комуникација ваздух-земља**	- је двосмерна комуникација између ваздухоплова и станица или локација на земљи.	*air-ground communication*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је двосмерна комуникација између комуникационих система у ваздухоплову и на земљи;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
539.	**комуникација између крајњих корисника**	- је пренос информација између истоврсних апликација ваздух-земља;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
540.	**комуникација**	- је начин комуникације између		- Правилник о правилима летења и пружању услуга

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	контролор-пилот путем везе за пренос података (*CPDLC*)	контролора летења и пилота коришћењем везе за пренос података за *ATC* комуникације.		контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је начин комуникације између контролора летења и пилота, коришћењем везе за пренос података за *ATC* комуникације;	*controller-pilot data link communications* (*CPDLC*)	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
541.	**комуникација оперативне контроле**	- је комуникација коју врше оператери ваздухоплова, која, такође, утиче на безбедност ваздушног саобраћаја, редовност и ефикасност летова.		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
542.	**комуникација посредством везе за пренос података**	- је вид комуникације при коме се поруке размењују посредством везе за пренос података;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23);
543.	**комуникације путем везе за пренос података**	- је облик комуникације намењен за размену порука путем везе за пренос података.	*data link communications*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
544.	**комуникациони протоколи више локација**	- су протоколи који се у подручјима у којима постоји преклапање покривања Mode S интерогатора користе за усклађивање контроле комуникација које се обављају у више од једне трансакције.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
545.	**конвенционална процедура инструменталног летења**	- је процедура летења утврђена у односу на земаљске радио-навигационе уређаје.		- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
546.	**конверзија у 8,33 kHz**	- је замена доделе фреквенције регистроване у централном регистру, која користи размак канала од 25 kHz, доделом фреквенције која користи размак канала од 8,33 kHz;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				број 102/21), Прилог
547.	**контактна тачка**	- значи: а) ако је захтев за прибављање података поднесен према члану 3. став 1. ове уредбе F надлежни орган који држава чланица именује сагласно члану 5. став 1. Упутства 2003/42/ЕЗ или ако је држава чланица именовала више од једног надлежног органа – контактна тачка коју држава чланица именује према истој одредби; б) Комисија – ако је захтев за прибављање података поднесен према члану 3. став 2. ове уредбе.		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству.
548.	**контаминирана полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза на којој је више од 25% површине, у оквиру захтеване дужине и ширине која се користи, покривено: а) површинском водом дубине веће од 3 *mm* (0.125 *in*), лапавицом или растреситим снегом, који одговарају дубини воде већој од 3 *mm* (0.125 *in*); б) утабаним снегом, који не може више да се сабије и који, при подизању, остаје у комаду или се ломи у грудве (чврсти снег); или ц) ледом, укључујући и влажан лед;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је полетно-слетна стаза чија је површина (у изолованим деловима или изван њих), унутар коришћене дужине и ширине, у значајном делу покривена једном или већим бројем материја које су набројане у описима стања површине полетно-слетне стазе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
549.	**континуирана пловидбеност**	- су сви процеси којима се обезбеђује да у сваком тренутку свог радног века ваздухоплов буде усклађен са важећим захтевима за пловидбеност и да је способан да безбедно лети;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

550.	**континуитет**	- је вероватноћа да ће систем обављати своју захтевану функцију без непланираних прекида, под претпоставком да је систем доступан на почетку намераване операције.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
551.	**контрола обезбеђивања**	- је примена поступака, мера и активности за спречавање уношења забрањених предмета;	*security control*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- је начин којим може да се спречи уношење оружја, експлозива или других опасних направа, предмета или супстанци које могу бити искоришћене да се изврши радња незаконитог ометања;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- означава коришћење средстава којима се спречава уношење забрањених предмета.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
552.	**контрола приступа**	- је примена поступака, мера и активности за спречавање приступа неовлашћеним лицима и возилима;	*access control*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- означава коришћење средстава којима се спречава приступ неовлашћених лица или возила или и једног и другог.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
553.	**контрола цикличне редунданције**	- је математички алгоритам који се примењује на дигитално изражавање података, који омогућава ниво сигурности у односу на губитак или измену података;	*cyclic redundancy check, CRC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

554.	**контролисана зона**	- је контролисани ваздушни простор који се простире од површине земље до одређене горње границе.	*control zone*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
555.	**контролисана зона аеродрома**	- је површина за кретање ваздухоплова, околно земљиште и објекти или њихови делови којима је приступ ограничен;	*airside*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- је површина за кретање на аеродрому, околно земљиште и објекти или њихови делови којима је приступ контролисан;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- означава простор за кретање ваздухоплова и околно земљиште и објекте или њихове делове на које је приступ ограничен.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
556.	**контролисана област**	- је контролисани ваздушни простор који се простире навише од одређене границе изнад земље;	*control area*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
557.	**конурбација**	- означава урбану област која се састоји од више места и градова који су се, ширењем и повећањем броја становника, физички спојили у једну непрекинуту насељену целину.	*conurbation*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
558.	**контакт тачка**	- је: а) надлежни орган кога именује свака држава чланица у складу са чланом 6. став 3, ако захтев за добијање информација поднесе заинтересована страна основана у држави чланици; б) Комисија, ако захтев за добијање информација поднесе заинтересована страна основана изван Уније;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

559.	**контролисана зона**	- је контролисани ваздушни простор који се простире од површине земље до одређене горње границе;	*controlled zone*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
560.	**контролисани аеродром**	- је аеродром на коме се пружа услуга контроле летења за аеродромски саобраћај;	*controlled aerodrome*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 84/22); Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
561.	**контролисани ваздушни простор**	- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружа услуга контроле летења у складу са класификацијом ваздушног простора;	*controlled airspace*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је ваздушни простор одређених димензија у коме се пружају услуге контроле летења у складу са класификацијом ваздушног простора и подразумева: (1) завршну контролисану област (*Terminal Control Area, TMA*); (2) контролисану зону *(Control Zone, CTR);* (3) контролисану област *(Control Area, CTA);* (4) горњу контролисану област (*Upper Control Area, UTA).*		- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
562.	**контролисани лет**	- је сваки лет који је предмет одобрења контроле летења;	*controlled flight*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
563.	**контролна листа за прилаз**	- је помоћни документ који се користи при спољашњем прегледу пакета са опасном робом и пратећих докумената у циљу провере испуњености неопходних захтева;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
564.	**Контролна листа за прихватање**	- је помоћни документ који се користи при спољашњем прегледу пакета са опасним теретом и пратећих докумената у циљу провере испуњености неопходних захтева.	*Acceptance Check List*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
565.	**контролор летења**	- је ималац дозволе контролора летења са важећим овлашћењима, додатним и посебним овлашћењима.	*user*	- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
566.	**контролор опслуживања ваздухоплова**	- лице које обавља послове контроле пре, током или после лета.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
567.	**конференцијске комуникације**	- су комуникациона средства која омогућавају да се директан разговор одвија између три или више локација истовремено;	*conference communications*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
568.	**конфигурација сектора**	- је шема комбиновања сектора ваздушног простора ради обезбеђења испуњености	*sector configuration*	- Правилник о утврђивању правила за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		оперативних захтева на најбољи начин и оптималне расположивости ваздушног простора;		спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
569.	**конфликт упитних кодова**	- је неусклађено преклапање покривања два или више *Mode S* интерогатора који раде са истим упитним кодом, због чега се може догодити да најмање један *Mode S* интерогатор не открије ваздухоплов.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
570.	**кооперативни надзорни ланац**	- је надзорни ланац коме су за утврђивање надзорних података неопходни саставни елементи на земљи и у ваздухоплову.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1); - Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
571.	**координација**	- је координација између јединица контроле летења о планираном преласку летова преко заједничке границе, да би се осигурала безбедност летења.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
572.	**координатор аеродромских слотова**	- је квалификовано физичко или правно лице именовано у складу са чланом 4. став 1. Уредбе (ЕЕЗ) бр. 95/93;		- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
573.	**координатор на месту догађаја**	- је учесник у операцији трагања и спасавања коме је спасилачко-координациони центар Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доделио привремену дужност координације учесника и извештавања спасилачко-координационог центра о ситуацији у зони трагања и на месту догађаја.	On-Scene Coordinato, OSC	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
574.	**координатор операције трагања и спасавања**	- је дежурно лице у спасилачко-координационом центру Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије коме је привремено додељена дужност покретања и координације операције трагања и спасавања.	*SAR Mission Coordinator, SMC*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
575.	**координисани**	- је сваки аеродром на коме је потребно да		- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	аеродром	авио-превозиоцу или било којем другом оператеру (кориснику ваздухоплова), у циљу слетања или полетења, координатор додели слот, са изузетком летова државних ваздухоплова, слетања у ванредним ситуацијама и хуманитарних летова;		заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV);
		- је аеродром на коме је за слетање и полетање неопходно да авио-превозилац или други оператер ваздухоплова има слот додељен од стране координатора, изузев ако је реч о државним летовима, хуманитарним летовима или слетањима у стању нужде.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
576.	**копилот**	- је пилот који није вођа ваздухоплова, а који управља ваздухопловом за који се захтева више од једног пилота, искључујући пилота који је у ваздухоплову само у сврху обуке за дозволу или овлашћење.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- пилот који на основу дозволе врши одређене послове везане за управљање ваздухопловом за који је прописана вишечлана посада, различите од послова пилота који управља ваздухопловом, али искључујући пилота који се налази у ваздухоплову једино у сврху обуке;		- Правилник о дозволама летачког особља;
		- копилот је пилот који врши послове везане за управљање авионом, различите од послова вође авиона, на ваздухопловима који захтевају више од једног пилота, а према листи типова авиона (видети Додатак *JAR-FCL* 1.220) или уверењу о типу авиона, или пропису који регулише услове за поједине врсте летова, искључујући пилота који се налази у авиону ради обуке за стицање дозволе или овлашћења.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
577.	**копилот са правом летења у фази крстарења**	- је пилот који замењује копилота на његовим дужностима за командама током фазе крстарења у операцијама са више пилота изнад нивоа лета *FL 200*.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
578.	**копнени авион**	- је ваздухоплов са фиксним крилима, који је пројектован за полетање са земље и слетање на земљу, укључујући и амфибије када се оне користе као копнени авиони.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
579.	**корелација**	- је процес повезивања података о плану лета са радарским трагом истог лета.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
580.	**корисник аеродромских климатолошких информација**	- је свако лице заинтересовано за коришћење ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.	*user*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
581.	**корисник аеродрома**	- је правно лице или предузетник који је одговоран за превоз путника и/или пртљага и/или поште и/или ствари ваздушним путем, од аеродрома или до аеродрома;	*airport user*	- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају; - Правилник о аеродромским накнадама;
		- је правно лице или предузетник који је одговоран за превоз путника, поште и/или терета ваздушним путем до или од аеродрома.		- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима.
582.	**корисник ваздухоплова**	- је свако физичко или правно лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
583.	**корисник ваздушног простора**	- је цивилни или државни ваздухоплов који лети у ваздушном простору, као и други корисник који захтева употребу ваздушног простора;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је ваздухоплов који лети у ваздушном простору, као и други корисник који захтева алокацију ваздушног простора.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
584.	**корисник услуга у ваздушној пловидби**	- је оператер ваздухоплова у време кад се лет обавља или, ако идентитет оператера није познат, власник ваздухоплова, уколико он не докаже да је у то време неко друго лице било оператер.		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1);
585.	**корисници**	- су цивилни или војни ваздухоплови који лете у ваздушном простору, као и било који други субјекат који захтева коришћење ваздушног простора.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

586.	**корисници ваздушног простора**	- су оператери ваздухоплова који се користе у општем ваздушном	*airspace users*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
587.	**коришћење ваздушног простора**	- је начин на који се ваздушни простор оперативно користи;	*airspace utilisation*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС", број 87/21), Прилог
588.	***Cospas-Sarsat***	- је непрофитна међувладина организација која управља глобалним сателитским системом за откривање и лоцирање активираних предајника за случај нужде (ваздухопловних, пловних и личних) и прослеђује информације одговарајућем спасилачко-координационом центру.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
589.	**крајње одредиште**	- је одредиште које је наведено у путној карти која се показује на пулту за пријављивање путника за лет или, у случају директно повезаних летова, одредиште последњег лета. Доступни алтернативни повезани летови се не рачунају ако је поштовано првобитно планирано време доласка.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
590.	**креирање података**	- је креирање новог елемента података са његовом придруженом вредношћу, измена вредности постојећег елемента података или брисање постојећег елемента података;	*data origination*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
591.	**кретање по земљи**	- је кретање ваздухоплова по површинама за кретање ваздухоплова на аеродрому или вертипорту, уз помоћ спољње опреме или прибора који не зависи од погона ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
592.	**кризна ситуација на мрежи**	- је стање немогућности да се пружи услуга у ваздушној пловидби на захтеваном нивоу, које настаје након неуобичајене и непредвиђене ситуације и које доводи до великог губитка капацитета мреже или велике неравнотеже између капацитета мреже и потражње или велике сметње у протоку информација у једном или више делова мреже;	*network crisis*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС", број 87/21), Прилог
593.	**критеријум**	- је једноставна изјава о процени		- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	способности	захтеваног исхода елемента способности и опис критеријума који је искоришћен да се оцени да ли је постигнут захтевани ниво способности.		дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
594.	**критична зона**	- је зона дефинисаних димензија која се простире око опреме за прецизни инструментални прилаз која се налази на земљи и у којој би присуство возила или ваздухоплова изазвало неприхватљив поремећај сигнала за навођење.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
		- је зона одређених димензија око земаљске опреме за прецизан инструментални прилаз у којој ће присутност возила или ваздухоплова проузроковати неприхватљиво ометање сигнала за навођење;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 84/22); Прилог 1
595.	**критична област**	- је област одређених димензија око земаљске опреме за прецизно инструментално прилажење у којој присутност возила или ваздухоплова проузрокује неприхватљиво ометање сигнала за навођење;	*critical area*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
596.	**критичне фазе лета**	- означавају полетање, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, као и друге фазе лета које пилот који управља ваздухопловом одреди као критичне за безбедно управљање балоном;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- су залет за полетање, узлетна путања лета, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, укључујући и успоравање, као и било која друга фаза лета коју пилот који управља ваздухопловом одреди као критичну за безбедан лет једрилице;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
597.	**критичне фазе лета авиона**	- су залет за полетање, узлетна путања лета, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, укључујући и успоравање и било која друга фаза лета коју одреди пилот који управља ваздухопловом.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- су залет за полетање, узлетна путања лета, завршни прилаз, неуспели прилаз,		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		слетање, укључујући и успоравање и било која друга фаза лета коју одреди пилот који управља авионом или вођа ваздухоплова.		гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
598.	**критичне фазе лета хеликоптера**	означавају: а) у случају хеликоптера - вожење, лебдење, полетање, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање и сваку другу фазу лета коју одреди пилот који управља хеликоптером или вођа ваздухоплова; б) у случају *VCA* - вожење на земљи с путницима у сврху лета или након слетања, таксирање у ваздуху, лебдење, полетање, завршни прилаз, неуспели прилаз (продужавање), слетање и сваку другу фазу лета коју одреди пилот који управља ваздухопловом;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		- су рулање, лебдење, полетање, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање или друга фаза лета коју одреди пилот који управља ваздухопловом.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
599.	**критична тачка**	- је локација на површини за кретање ваздухоплова на аеродрому на којој су се у прошлости догађали судари или неовлашћени уласци на полетнослетну стазу или на којој постоји ризик од таквих догађаја и где је неопходна појачана пажња пилота или возача;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 89/24)
600.	**критични квар за перформансе (*CFP*)**	- означава, у погледу *VCA*, квар или комбинацију кварова који доводе до максималног погоршања за одређену фазу лета и параметре перформанси; скуп критичних кварова за перформансе служи за утврђивање сертификованих минималних перформанси (*CMP*)		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
601.	**критични догађај**	- је неуобичајена ситуација или криза која укључује значајан губитак капацитета *EATMN* или значајну неравнотежу између *EATMN* капацитета и потражње или значајну грешку у протоку информација у једном или више делова *EATMN*;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
602.	**критични задатак одржавања**	- је задатак одржавања који обухвата састављање или сваку интервенцију на систему или било ком делу на ваздухоплову, мотору или елиси који, ако		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		се јави грешка током рада, може директно да угрози безбедност лета;		ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
603.	**кружење**	- је визуелна фаза поступка кружног прилаза;	*circling*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
		- је визуелна фаза инструменталног прилаза која има за циљ да доведе ваздухоплов у позицију за слетање на полетно-слетну стазу, односно зону завршног прилаза и полетања (*FATO*), која није одговарајуће смештена за прилаз из правца;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
604.	**култура правичности**	- је култура у којој се непосредни извршиоци или друга лица не кажњавају за радње, пропусте или одлуке које донесу, а које су сразмерне њиховом искуству и обучености, а није реч о грубој непажњи, намерном кршењу прописа и деструктивној радњи;	*just culture*	- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
605.	**купола високих перформанси**	- је купола код које је однос тежине падобранца са опремом и површине куполе већи од 4,88 kg/m².		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
606.	**купола за обуку класе крило**	- је купола код које је однос тежине падобранца са опремом и површине куполе мањи од 4,15 kg/m².		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
607.	**курс ваздухоплова**	- је угао између уздужне осе ваздухоплова и правца севера (правог, магнетног, компасног или мрежног севера), уобичајено изражен у степенима.	*heading*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је угао између уздужне осе ваздухоплова и правца севера (правог, магнетног, компасног или мрежног), обично изражен у степенима;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
608.	**лапавица**	- је снег који је толико засићен водом да се вода цеди када се узме у руку или прска около ако се снажно згази.	*slush*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
609.	**лед**	- је смрзнута вода или компактни снег који се претворио у лед у хладним и сувим условима.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
610.	**лет**	- означава одлазак са одређеног аеродрома према одређеном аеродрому крајњег одредишта.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
611.	**лет везаним балоном**	- је лет са системом везивања који држи балон причвршћеним за фиксно место током операције, са изузетком везе која може да се користи као део процедуре полетања.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I
612.	**летачка дужност**	- је дужност коју члан посаде врши у или на ваздухоплову.	*Flight Duty*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
613.	**летачко особље**	- Подразумевају се имаоци дозвола: приватног, професионалног и транспортног пилота авиона, односно хеликоптера, инжењера летача, навигатора летача, пилота једрилице, пилота слободног балона, пилота ваздухоплова посебне категорије и кабинског особља.		- Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку летачког особља.
614.	**летење искључиво на основу инструмената**	- означава да пилоти управљају ваздухопловом без било каквих спољних визуелних оријентира, у симулираним или стварним инструменталним метеоролошким условима (*IMC*).		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
615.	**лет на великим висинама**	- означава лет за време којег се пилот параглајдера налази на висини већој од 300 m изнад тла, без обзира на висинску разлику између узлетишта и слетишта.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.
616.	**лет на малим висинама**	- означава лет за време којег се пилот параглајдера или пилот ученик у сваком тренутку лета налази на висини мањој од 50 *m* изнад тла, а висинска разлика између узлетишта и слетишта није већа од 150 *m*.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

617.	**лет на средњим висинама**	- означава лет за време којег се пилот параглајдера или пилот ученик налази на висини мањој од 300 m изнад тла, а висинска разлика између узлетишта и слетишта је већа од 150 m.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.
618.	**летови изнад воде**	- су летови хеликоптера при којима се већи део лета обавља изнад површине отвореног мора, према локацијама на води или од локација на води.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19).
	лет изнад воде	- је лет хеликоптера при којем се већи део лета обавља изнад површине отвореног мора, према локацијама на води или од локација на води.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
619.	**летење под надзором на линији (*LIFUS*)"**	- је линијско летење након одобрене обуке за овлашћење за летење на типу авиона која се спроводи само на симулатору или линијско летење које се захтева у извештају о подацима за коришћење (*OSD*).		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
620.	**летови са перформансама класе 1**	- су летови код којих, при отказу критичног мотора, хеликоптер може да слети у оквиру расположиве дужине у случају прекинитог полетања или може да безбедно настави лет до одговарајућег подручја за слетање, у зависности од тренутка када је дошло до отказа.		-Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), (Прилог 1).
621.	**летови у условима смањене видљивости (LVO)**	- су прилази или полетања на полетно-слетној стази у условима видљивости дуж полетно-слетне стазе која износи мање од 550 m или са висином одлуке нижом од 200 *ft*;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
622.	**лет са ограниченим бројем инструмената**	- је утврђивање положаја помоћу очитавања основних резервних инструмената након губитка главних референтних система за одређивање положаја и смера.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
623.	**лет у перформансама класе 1**	- је лет при коме, у случају отказа критичне погонске групе, хеликоптер има могућност да слети на растојању које одговара расположивој дужини за заустављање у полетању или да безбедно		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		настави лет до одговарајуће површине за слетање, у зависности од тренутка у коме се квар десио.		
624.	**лет у перформансама класе 2**	- је лет при коме, у случају отказа критичне погонске групе, хеликоптер има могућност да безбедно настави лет, изузев ако је отказ погонске групе настао на почетку полетања или при завршетку слетања, када може доћи до принудног слетања.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
625.	**лет у перформансама класе 3**	- је лет при коме, у случају отказа критичне погонске групе у било ком тренутку лета, може да дође до принудног слетања ако се ради о хеликоптерима са више погонских група, односно долази до принудног слетања ако се ради о хеликоптеру са једном погонском групом.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
626.	**лет у складу са правилима визуелног летења *VFR* лет (*VFR flight)"***	- је лет обављен у складу са правилима визуелног летења;	*visual flight rules flight*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
627.	**лет уз помоћ система за ноћно осматрање *(NVIS)***	- у случају *NVIS* летова, означава део лета који се обавља ноћу, према правилима за визуелно летење *(VFR*), када члан посаде користи наочаре за ноћно осматрање *(NVG).*		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
628.	**лет хеликоптера уз коришћење хеликоптерске дизалице *(HHO* лет)**	- је лет хеликоптера који има одобрење да користи хеликоптерску дизалицу у сврху преноса лица и/или терета.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
629.	**лет хеликоптера изнад мора уз коришћење хеликоптерске дизалице *(HHO offshore)***	- је лет хеликоптера који има одобрење да користи хеликоптерску дизалицу у сврху преноса лица или терета са брода или објекта, или на брод или објекат који се налази у приобалном подручју или на самом мору.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
630.	**летећи објекат**	- је објекат који није ваздухоплов или беспилотни ваздухоплов -, чијим кретањем кроз атмосферу није могуће управљати након започињања кретања.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
631.	**летови који се обављају по правилима визуелног летења**	- (у даљем тексту: *VHR* летови) су било који летови који се обављају према правилима визуелног летења, како је дефинисано у Анексу 2 Чикашке конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. године.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
		- су сви летови који се обављају по правилима визуелног летења, како је		- Правилник о утврђивању захтева за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		дефинисано у Анексу 2 Чикашке конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. године (Чикашка конвенција);		размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
632.	**линеарна операција**	- је операција инструменталног прилаза у којој се највећа дозвољена грешка/одступање од планиране путање изражава у јединицама дужине, нпр. у наутичким миљама за латерално одступање од задате путање лета.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
633.	**линија**	- је лет у једном правцу између аеродрома првог полетања и аеродрома крајњег одредишта.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
634.	**линија пута**	- је пројекција путање ваздухоплова на земљину површину, чији је смер у било којој тачки обично изражен у степенима у односу на север (прави, магнетни или мрежни);	*track*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је пројекција путање ваздухоплова на земљину површину, чији је смер у било којој тачки обично изражен у степенима у односу на север (прави, магнетни или мрежни);		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
635.	**Листа доделе кодова**	- је документ у коме је наведена целокупна расподела *SSR* кодова државама чланицама и јединицама које пружају услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*), о коме су се државе чланице договориле и који је објављен у плану ваздушне пловидбе за европски *ICAO* регион.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
636.	**Листа овлашћења за летење на типу ваздухоплова и уписа у дозволу**	- је листа коју је Агенција објавила на основу резултата еваулације *OSD* и која садржи класе авиона и типове ваздухоплова за потребе лиценцирања летачких посада.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
637.	**Листа одступања од конфигурације**	- је листа коју је, уз одобрење државе пројекта, установила организација одговорна за пројекат типа, у којој су наведени делови одређеног типа ваздухоплова који могу да недостају на почетку лета, као и оперативна		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ограничења и корекције перформанси, ако је то потребно;.		
638.	**лица која могу утицати на безбедност**	- су лица која би могла да угрозе ваздухопловну безбедност ако непрописно обављају своје дужности и функције, укључујући чланове посаде, особље за одржавање ваздухоплова, оперативно особље аеродрома, спасилачко-ватрогасно особље и особље за одржавање, особље којем је дозвољен приступ без пратње површинама за кретање ваздухоплова и контролоре летења;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
639.	**лице које има право на накнаду штете**	- је путник, односно свако друго лице које је овлашћено да захтева накнаду штете проузроковану путнику, сагласно важећим прописима.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
640.	**лице које пријављује догађај**	- је физичко лице које пријављује догађај или даје друге информације у вези са безбедношћу у складу са овом уредбом;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
641.	**лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу**	- је лице чија се покретљивост смањује у превозу, због било које физичке неспособности (чулне или локомоторне, сталне или привремене), менталне неспособности, старости или другог узрока неспособности, а чије стање налаже посебну пажњу и прилагођавање услуга које се пружају путницима његовим потребама.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
642.	***LNAV***	- је латерална навигација.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
643.	**локална јединица управљања протоком ваздушног саобраћаја – локална *ATFM* јединица**	- је тело за управљање протоком ваздушног саобраћаја које обавља делатност у име једног или више других тела за управљање протоком ваздушног саобраћаја, као посредник између централне јединице за *ATFM* и *ATS* јединице или групе таквих јединица.	*local air traffic flow management (ATFM) unit*	- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
644.	**локална ноћ**	- је сваки период у трајању од осам сати између 22 *h* и 8 *h* по локалном времену;	*local night*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је сваки период од осам сати који траје између 22 сата и осам сати ујутро по		- Правилник о организацији радног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		локалном времену;		времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
		- је период од осам сати између 22:00 сата и 08:00 сати по локалном времену.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
645.	**локални дан**	- је период од 24 сата који почиње у 00,00 *h* по локалном времену.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је период од 24 сата који почиње у 00,00 сати по локалном времену.	*local day*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1; - Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
646.	**локални лет**	- је лет који не обухвата превоз путника, пртљага, поште и робе између различитих аеродрома или других одобрених места за слетање;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- означава лет који не обухвата превоз путника, поште и/или робе између различитих аеродрома и/или других допуштених тачака за слетање.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
647.	**локални лет хеликоптером**	- је јавни авио-превоз хеликоптером чија је максимална сертификована маса на полетању (*MCTOM*) већа од 3.175 kg и чији максимални број расположивих путничких седишта (*MOPSC*) износи девет или мање, који се обавља дању, на рутама на којима се навигација обавља према визуелним оријентирима на земљи, и који се врши у оквиру локалног и дефинисаног географског подручја наведеног у оперативном приручнику;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
648.	**локални редовни извештај**	- је метеоролошки извештај који се издаје у фиксним временским интервалима, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;	*local routine report*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

649.	**локални специјални извештај**	- је метеоролошки извештај који се издаје у складу са установљеним критеријумима за специјална осматрања, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;	*local special report*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
650.	**локација на води**	- означава објекат намењен за летове хеликоптера на фиксној или плутајућој структури на води или на пловилу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19).
		- је објекат намењен за летове хеликоптера на фиксној или плутајућој структури на води или на пловилу.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
651.	**локација за слетање**	- је обележена или необележена површина која има исте физичке карактеристике као и зона завршног прилаза и полетања (*FATO*) на хелидрому намењеном за операције у визуелним условима.	*landing location*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
652.	**Локацијски индикатори**	- је најновије важеће издање Док. 7910 „Локацијски индикатори”, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
653.	**ломљиви објекат**	- је објекат мале масе пројектован тако да ако се сломи, деформише или савије под дејством удара, представља минималну опасност по ваздухоплов.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
654.	**ломљивост**	- је способност објекта да задржи своју структуру и крутост приликом одређеног максималног оптерећења, а у случајевима оптерећења већег од максимално одређеног или приликом удара ваздухоплова - да се поломи, искриви или савије тако да представља минималну опасност по ваздухоплов.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
655.	***LPV***	- су перформансе локалајзера са вертикалним вођењем.		- Правилник о дозволама, центрима за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
656.	***LSSIP***	- је процес планирања и извештавања на националном нивоу којим се представља постигнути напредак у претходној години као и планиране мере у односу на циљеве из *ESSIP*-а који су примењиви на датом локалном нивоу. *LSSIP* механизам се користи за извештавање о примени *SES* регулативе од стране одређене државе/интересних страна.	*Local Single Sky ImPlemen -tation*	- Правилник о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним саобраћајем (*SESAR*).
657.	**људске могућности**	- су људске способности и ограничења која имају утицај на безбедност и ефикасност ваздухопловних операција.	*human performance*	- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
658.	**максимални број расположивих путничких седишта**	- означава максималан број путничких седишта појединог ваздухоплова који је одређен за коришћење, изузев седишта за посаду, а који је наведен у оперативном приручнику. *MOPSC* може да буде једнак или мањи од максималног броја седишта који је утврђен у поступку издавања потврде о типу *(TC)*, додатне потврде о типу *(STC)* или у поступку измене наведених потврда, у зависности од оперативних ограничења;	*MOPSC*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је максималан број путничких седишта појединог ваздухоплова, који је одређен за коришћење, изузев седишта за посаду, а који је наведен у оперативном приручнику.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је максимални број путничких седишта појединог ваздухоплова, изузимајући седишта за посаду, који је одређен за коришћење и наведен у оперативном приручнику;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 20
659.	**маневарска површина**	- је део аеродрома који је одређен за полетање, слетање и рулање ваздухоплова, осим платформи.	*manoeuvring area*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				- др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
		- је део аеродрома који је одређен за полетање, слетање и рулање ваздухоплова, осим платформи;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 5/25); Прилог 3, Анекс I
		- је део аеродрома одређен за полетање, слетање и рулање ваздухоплова, осим платформи.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2.
660.	**мапа закључавања**	- је конфигурациона датотека *Mode S* интерогатора којом се одређује где и како се на *Mode S* циљеве примењује закључавање.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
661.	**маркер**	- је објекат постављен изнад нивоа земље ради упозорења на препреку или обележавања неке границе.	*marker*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условим а и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
662.	**маршрутни лет**	- је лет између тачке полетања и тачке слетања који прати припремљену планирану руту, користећи стандардне навигационе процедуре.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
		- је лет изван видокруга или на удаљености од тачке поласка коју је		- Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		одредио надлежни орган, уз коришћење стандардних навигационих процедура.		о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС' број 65/23)
663.	**маса на полетању**	- је маса ваздухоплова, укључујући сав терет и сва лица, на почетку полетања, за хеликоптере, односно залета на полетању, за авионе;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
		- маса ваздухоплова, укључујући сав терет и сва лица, на почетку полетања, за хеликоптере или за *VCA*, односно током залета на полетању, за авионе;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
664.	**маса празног балона**	- је маса утврђена мерењем балона са свом постављеном опремом како је назначено у приручнику за управљање ваздухопловом (*AFM*);		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 3/21); Анекс
665.	**материјал авио-превозиоца**	- је материјал чији је пошиљалац и прималац авио-превозилац или материјал који авио-превозилац користи;	*air carrier materials*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС", број 133/21); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС", број 140/22);
		- означава материјал чије је полазиште и одредиште авио-превозилац или који авио-превозилац користи.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
666.	**матична база**	- је место које члану посаде одређује оператер, у коме члан посаде уобичајено започиње и завршава радно време и у коме, у уобичајеним околностима, оператер није одговоран да члану посаде обезбеди смештај.	*home base*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
667.	**матични аеродром**	- је аеродром који ваздухопловни субјекат одређује за сваког члана посаде, на коме члан посаде у редовним приликама	*home base*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		започиње и завршава радно време и при свему томе сам себи обезбеђује смештај; ваздухопловни субјекат може да одреди само један матични аеродром за сваког члана посаде.		цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
668.	**матрица за процену стања полетно-слетне стазе (*RCAM*)**	- је матрица помоћу које се процењује код стања полетно-слетне стазе (*RWYCC*), заједничком применом процедура које обухватају скуп осматрања стања површине полетно-слетне стазе и извештаја пилота о кочењу;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
669.	**махокрилац**	- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету углавном услед реакција ваздуха на површине којима се маше.		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
670.	**медицински превоз**	- је ванредни авио-превоз болесних и повређених лица и особа са инвалидитетом ваздухопловом који је опремљен неопходном опремом за медицински превоз.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
671.	**медицински путник**	- је медицинско особље у хеликоптеру које пружа медицинску помоћ током *HEMS* лета, односно у *VCA* током *VEMS* лета, укључујући, али не ограничавајући се на лекаре, медицинске сестре и помоћно медицинско особље.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
672.	**међународни јавни авио-превоз**	- је јавни авио-превоз који се обавља изнад територије две или више држава.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
673.	**међународни јавни авио-превоз са Републиком Србијом**	- обухвата полетање или слетање на аеродром у Републици Србији у циљу искрцавања/укрцавања путника или утовара/истовара робе и поште.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
674.	**међународни превоз**	- је превоз ваздухопловом код кога се, према уговору о превозу, место поласка и место крајњег одредишта налазе на територијама две државе или на територији само једне државе, ако је предвиђено међуслетање на територији друге државе.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
675.	**међународна препоручена пракса**	- је било која спецификација за физичке карактеристике, конфигурацију, опрему, перформансе, особље или процедуре чија је једнообразна примена прихваћена као		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		пожељна за безбедност и обезбеђивање у ваздухопловству, редовност или ефикасност ваздушног саобраћаја и коју држава настоји да испуни, у складу са Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству, Чикаго 1944.		- др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
676.	**међународни *NOTAM* биро**	- је биро који држава одреди за међународну размену *NOTAM*;	*international NOTAM office (NOF)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
677.	**међународни стандард**	- је било која спецификација за физичке карактеристике, конфигурацију, опрему, перформансе, особље или процедуре, чија је једнообразна примена прихваћена као неопходна за безбедност и обезбеђивање у ваздухопловству или редовност ваздушног саобраћаја и коју држава мора да испуни, у складу са Конвенцијом о међународном цивилном ваздухопловству, Чикаго 1944.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
678.	**међународни стандарди безбедности**	- означавају стандарде безбедности наведене у Чикашкој конвенцији и њеним анексима који су на снази у време прегледа.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 1).
679.	**међународни стандарди и препоручена пракса**	- су међународни стандарди и препоручена пракса у вези с истраживањем удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, који су усвојени у складу са чланом 37. Чикашке конвенције.	*International Standard and Recommended Practices*	- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
680.	**међународни стандарди и препоручене праксе**	- су међународни стандарди и препоручене праксе које је усвојио *ICAO* у складу са чланом 37. Чикашке конвенције;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
681.	**међупозиција за чекање**	- је одређено место намењено за контролисање саобраћаја, на коме се ваздухоплови и возила која се крећу заустављају и чекају све док од надлежне јединице контроле летења не добију одобрење да наставе даље своје кретање.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
682.	**међусобна усклађеност инструктора**	- представља доследност, односно стабилност оцена које дају различити *EBT* инструктори, чиме се показује колика је		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		хомогеност, односно усаглашеност у оценама постигнута између свих инструктора (оцењивача);		ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
683.	**менаџер мреже**	- је тело успостављено чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 са задатком да кроз додељене функције унапређује перформансе Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем. Одлуком Европске комисије за Менаџера мреже до 31. децембра 2019. године је номинован Евроконтрол;	*Network Manager*	- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо; - Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо; - Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21);
		- је тело успостављено чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 са задатком да кроз додељене функције унапређује перформансе Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем. Одлуком Европске комисије за Менаџера мреже до 31. децембра 2029. године је одређен Евроконтрол;		- Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 68/21); - Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) - Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21);
		- је тело успостављено чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 са задатком да кроз додељене функције унапређује перформансе Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем. Спроведбеном одлуком Комисије (ЕУ) бр. 2019/709 за Менаџера мреже до 31. децембра 2029. године је номинован Евроконтрол;	*Network Manager*	- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
		- је тело којем су поверени задаци неопходни за извршавање функција из члана 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004;	*Network Manager*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21); Прилог
		-је тело установљено у складу са чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 ради обављања дужности предвиђених тим чланом и чл. 3. и 4. Уредбе (ЕУ) бр. 677/2011;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
		- је организација коју је Европска комисија именовала да обавља послове управљања мрежом и пројектовања мреже, управљања протоком саобраћаја и обављања послова на пре-тактичком и тактичком нивоу управљања ваздушним простором у име држава чланица Европске конференције за цивилно ваздухопловство.	*Network Manager, NM*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
684.	**мере компензације**	- означавају привремене мере или распон мера чији је циљ да што је више могуће ограниче утицај недостатка који је откривен током инспекције, док се он потпуно не отклони.		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
685.	**мере управљања протоком ваздушног саобраћаја- *ATFM* мере**	- су поступци предузети у циљу управљања протоком ваздушног саобраћаја и управљања капацитетом.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21), Прилог 1.
686.	**меродавни извор**	- је: (а) државни орган или (б) организација формално призната од стране државног органа као извор података и/или организација која објављује податке који испуњавају захтеве који се односе на квалитет података (DQRs), како је дефинисала држава;	*authoritative source*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
687.	**место за одмор**	- у ваздухоплову, означава лежај или седиште са ослонцем за ноге и стопала, предвиђено за спавање чланова посаде.	*rest facility*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
688.	**место од јавног интереса *(PIS)***	- је место које се искључиво користи за летове који се обављају у јавном интересу;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1;
		- је место које се користи искључиво за активности од јавног интереса.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
689.	***METAR***	- означава редовни извештај о времену за ваздухопловство.	*METeorol ogical REport*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
		- означава метеоролошки извештај о редовним осматрањима на аеродрому		- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
690.	**мета-подаци**	- су подаци о подацима.	*metadata*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
691.	**метеоролошка анализа**	- је информација настала детаљним проучавањем стања атмосфере изнад посебне области, заснованог на актуелним осматрањима.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
692.	**метеоролошка прогноза**	- је информација о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
693.	**метеоролошка информација**	- је метеоролошки извештај, анализа, прогноза и сваки други исказ који се односи на постојеће или очекиване метеоролошке услове.	*meteoro-logical information*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)
694.	**метеоролошка консултација**	- је разговор са метеорологом или другим квалификованим лицем о постојећим и/или очекиваним метеоролошким условима који се односе на лет,	*meteoro logical consultation*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		укључујући давање одговора на постављена питања.		ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
695.	**метеоролошке услуге**	- су услуге и опрема којима се ваздухоплов снабдева метеоролошким прогнозама, упознаје с осмотреним метеоролошким подацима, као и осталим метеоролошким информацијама и подацима које државе достављају ради коришћења у ваздухопловству;	*meteorological services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- су опрема и услуге који ваздухопловима обезбеђују метеоролошке прогнозе, извештаје и осматрања, као и све друге метеоролошке информације и податке које државе обезбеђују ради коришћења у ваздухопловству.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
696.	**метеоролошки билтен**	- је текст који се састоји од метеоролошких информација којима претходи одговарајуће заглавље.	*meteorological bulletin*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
697.	**метеоролошки извештај**	- је информација о осмотреним метеоролошким условима који се односе на одређено време и локацију.	*meteorological report*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17) - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
698.	**метеоролошки сателит**	- је вештачки Земљин сателит који врши метеоролошка осматрања и шаље те податке на Земљу;	*Meteorological satellite*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
699.	**метеоролошко осматрање**	- је мерење и/или процењивање вредности једног или више метеоролошких	*meteorological observation*	- Правилник о изменама и допунама правилника о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		елемената;		условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
700.	**механизам комуникације „свако са сваким“**	- је механизам за комуникацију који се успоставља између две *ATC* јединице или између *ATS* јединица и јединица за контролу војног летења, при чему свака страна има исте могућности комуникације за размену информација између система за обраду података о лету и свака страна може покренути комуникацију.		- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12).
701.	**мешовити балон**	- је слободни балон који полеће уз помоћ мешавине топлог ваздуха и незапаљивог гаса лакшег од ваздуха;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
702.	**мешовити *EBT* програм**	- означава оператеров програм периодичне обуке и провере сходно тачки *ORO.FC*.230 Анекса III (Део-*ORO*) Уредбе (*ЕУ*) бр. 965/2012, чији је део посвећен *EBT*, али који не замењује провере стручности предвиђене у Додатку 9 овог анекса.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- означава оператеров програм периодичне обуке и провере, сходно тачки *ORO.FC*.230, чији је део посвећен примени *EBT*, али који не замењује провере стручности предвиђене у Додатку 9 Анекса I (Део-*FCL*) Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
703.	**минимална апсолутна висина снижавања (*MDA*) или минимална релативна висина снижавања (*MDH*)**	- је одређена апсолутна висина или релативна висина током 2D инструменталног прилаза или кружног прилаза, испод које се не сме вршити снижавање без потребних визуелних оријентира;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
704.	**минимална апсолутна/ релативна висина снижавања**	- је одређена апсолутна или релативна висина у оквиру дводимензионалних (*2D*) операција инструменталног или визуелног прилажења, дефинисана у односу на надморску висину аеродрома или надморску висину прага полетно-слетне стазе, ако је надморска висина прага полетно-слетне стазе више од 2 *m* (7 *ft*) нижа од надморске висине аеродрома, испод које не сме да се снижава ако није успостављен визуелни контакт за наставак	*minimum descent altitude/ height-MDA/H*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		прилажења.		
705.	**минимална апсолутна секторска висина**	- је најнижа апсолутна висина која се може користити, а која омогућава минимално надвишавање од 300 *m* (1.000 *ft*) свих објеката лоцираних у простору који се налази у оквиру сектора кружног облика, полупречника 46 *km* (25 *NM*), са центром у значајној тачки, референтној тачки аеродрома (*ARP*) или референтној тачки хелидрома (*HRP*);	*minimum sector altitude, MSA*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
706.	**минимална количина горива**	- је појам који се користи да се опише ситуација у којој је залиха горива у ваздухоплову на таквом нивоу да је обавезно слетање на одређени аеродром и никакво додатно кашњење се не може прихватити;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
707.	**мод секундарног надзорног радара**	- је конвенционална ознака која се односи на одређене функције интерогационих сигнала које емитује *SSR* интерогатор. У *ICAO* Анексу 10 наведена су четири мода: *A, C, S* и интермодални;	*mode Secondary Surveillance Radar (SSR)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
708.	**мод (*SSR*)**	- је уобичајени идентификатор за одређене функције упитних сигнала који се одашиљу SSRинтерогатором. Постоје четири мода наведена у Анексу 10 ICAO: A, C, S и комбиновани.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
709.	***Mode S* интерогатор**	- је систем који се састоји од антене и електронских склопова који подржава обраћање појединачном ваздухоплову путем *Mode Select*-а, познатог као *Mode S.*		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
710.	***Mode S* неселективни упит**	- су поруке које Mode S интерогатори уобичајено користе за уочавање Mode S циљева у подручју које покривају.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
711.	***Mode S* оператер**	- је лице , организација или предузеће које управља или нуди управљање *Mode S* интерогатором, укључујући: а) пружаоце услуга у ваздушној пловидби; б) произвођаче *Mode S* интерогатора; ц) оператере аеродрома; д) истраживачке установе; е) друге субјекте који имају право		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		управљања *Mode S* интерогатором.		
712.	***Mode S* циљ**	- је платформа опремљена *Mode S* транспондером.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
713.	**мокра полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза чија је површина покривена водом или сличним средством у количини која је мања од оне која је прописана за контаминирану полетно-слетну стазу или када влажност полетно-слетне стазе изазива појаву рефлексије, али без већих површина на којима се налази стајаћа вода;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
714.	**мониторинг лета (flight monitoring)**	- означава, поред захтева дефинисаних за праћење лета, следеће: а) оперативно праћење летова од стране одговарајуће квалификованог особља оперативне контроле, од поласка током свих фаза лета; б) размену свих доступних и релевантних безбедносних информација између особља оперативне контроле на земљи и летачке посаде; и ц) пружање критичне помоћи летачкој посади у случају опасности у току лета или проблема који се тиче обезбеђивања, или на захтев летачке посаде;	*flight monitoring*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
715.	**Монтреалска конвенција**	- је Конвенција о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем, потписана у Монтреалу 28. Маја 1999. Године, која је потврђена Законом о потврђивању Конвенције о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем („Службени гласник РС”, број 38/09).		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
716.	**мотор**	- је уређај који се користи или се намерава користити за погон моторне једрилице;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
717.	**моторна једрилица**	- је једрилица са једним или више мотора која, ако су мотори угашени, има карактеристике једрилице;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
	моторна	- је, ако није другачије одређено на основу		- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	једрилица *(TMG)*	сертификационог поступка у складу са Анексом I (Део-21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012, посебна класа моторних једрилица које имају интегрално уграђен, неувлачећи мотор и неувлачећу елису. Она мора да буде способна да изврши полетање и пењање сопственим погоном у складу са њеним приручником за управљање ваздухопловом.		дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- моторна једрилица је ваздухоплов који поседује уверење о пловидбености издато или прихваћено од стране државе чланице *JAA* и има интегрално уграђен неувлачећи мотор и неувлачећу елису (укључујући оне наведене у Додатку 1 JARFCL 1.215). Моторна једрилица мора бити способна да изврши полетање и пењање сопственим погоном, а у складу с њеним летачким приручником;		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку, Прилог 1;
718.	**мраз**	- су кристали леда који се стварају од влаге из ваздуха на површини, чија је температура испод тачке смрзавања; разлика између мраза и леда је у томе што се кристали мраза формирају независно један од другог и због тога имају структуру која је више у облику гранула. Напомена 1: „Испод тачке смрзавања” односи се на температуру ваздуха која је једнака или нижа од тачке смрзавања воде (0 степени Целзијуса). Напомена 2: Под одређеним условима, мраз може да проузрокује да површина постане веома клизава и то се онда пријављује као деградација *RWYCC*.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
719.	**мрежа рута**	- је мрежа утврђених рута за усмеравање протока општег ваздушног саобраћаја потребна у сврху пружања услуга контроле летења.	*route network*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
720.	**навигација заснована на могућностима ваздухоплова *(PBN)***	- је просторна навигација која се заснива на захтевима у погледу навигационих могућности ваздухоплова који лете дуж ATS рута, у поступку инструменталног прилаза или у одређеном ваздушном простору.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- је просторна навигација заснована на могућностима ваздухоплова који се користи дуж *ATS* руте, при инструменталном прилазу или у одређеном ваздушном простору;	*performance -based navigation, PBN*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1;
		- је просторна навигација заснована на навигационим могућностима		- Правилник о процедурама

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплова за лет дуж руте ваздушног саобраћаја, по процедури инструменталног прилажења или у одређеном ваздушном простору.		инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
721.	**навигационе услуге**	- су услуге и опрема којима се ваздухоплов снабдева информацијама о позицији и временској удаљености;	*navigation services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- су средства и услуге који ваздухопловима пружају информације о положају и времену.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
722.	**навигационо средство**	- је уређај или систем ван ваздухоплова који производи електро-магнетне сигнале које навигациони системи у ваздухоплову користе у циљу одређивања позиције или вођења на путањи лета;	*navigation aid*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
723.	**надгледање лета (*flight watch*)**	- означава, поред свих елемената дефинисаних за „мониторинг лета”, и активно праћење лета које врши одговарајуће квалификовано особље оперативне контроле, током свих фаза лета, како би се обезбедило да лет следи своју прописану руту без непланираних одступања, преусмеравања или кашњења;	*flight watch*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
724.	**надградња**	- је свака измена која утиче на оперативне карактеристике неког система.	*upgrade*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
725.	**надлежна власт**	- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21);
		- у Републици Србији је Директорат;	*competent authority*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима;
		- је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), сходно Закону о ваздушном саобраћају		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22);
726.	**надлежни орган**	- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумачи се, када је то		- Правилник о обезбеђивању

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		применљиво, као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије		континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
		- је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству.
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);	*competent authority*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) -Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23);
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20);
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, у складу са Законом о ваздушном саобраћају;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), у складу са Законом о ваздушном саобраћају;		- Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службен и гласник РС”, број

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				68/21); - Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС“, број 70/25) - Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС, број 70/25)
		- је орган који је држава чланица одредила као надлежан за обезбеђивање усклађености са захтевима ове уредбе;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- тумачи се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома;
	надлежни орган у Републици Србији	- је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), у складу са Законом о ваздушном саобраћају;		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20)
	надлежни орган државе чланице	- Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству;
		- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумачи се, када је то применљиво, као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
727.	**надзирање конфликта упитних кодова**	- је примена техничких или процедуралних метода од стране *Mode S* оператера, ради утврђивања утицаја конфликата упитних кодова с другим *Mode S* интерогаторима на надзорне податке који су добијени из властитих *Mode S* интерогатора.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
728.	**надзор**	- је проверавање, од стране или у име надлежног органа, на континуираној основи, да ли су и даље испуњени захтеви из ове уредбе и делегираних и спроведбених аката донетих на основу те		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		уредбе, а на основу којих је издат сертификат или у вези са којима је дата изјава.		Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
729.	**надзорни ланац**	- је систем састављен од скупа саставних елемената у ваздухоплову и на земљи, који се употребљавају за утврђивање одговарајућих надзорних података за ваздухоплов, укључујући системе за обраду надзорних података, ако су уведени.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1).
730.	**надзорни подаци**	- су подаци о позицији ваздухоплова добијени од техничког система који одређују позицију ваздухоплова, нпр. Од радарског система;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем;
		- су било који подаци унутар надзорног система, без обзира да ли су временски означени, који се односе на: а) 2D позицију ваздухоплова; б) вертикалну позицију ваздухоплова; ц) положај ваздухоплова у односу на хоризонт; д) идентитет ваздухоплова; е) 24-битну *ICAO* адресу ваздухоплова; ф) намеру ваздухоплова; г) брзину ваздухоплова; х) убрзање ваздухоплова.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1).
731.	**надзорни радар**	- је радарска опрема која се користи за одређивање положаја ваздухоплова на основу растојања и азимута;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
732.	**надзорни систем**	- је технички систем за позиционирање ваздухоплова, што укључује радарске и друге системе за одређивање позиције ваздухоплова.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем.
733.	**надлежна војна јединица**	- је свака стална или мобилна војна јединица која управља војним ваздушним саобраћајем и/или обавља друге активности које, због своје специфичне природе, могу да захтевају резервисан или ограничен ваздушни простор;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2);
		- је свака војна јединица која управља војним ваздушним саобраћајем и/или		- Уредба о управљању ваздушним простором

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		обавља друге активности за које је, због њихове специфичне природе, потребно резервисати или ограничити коришћење ваздушног простора.		("Службени гласник РС", бр. 86/19).
734.	**надлежна држава чланица**	- је: а) у случају пружаоца услуга у ваздушној пловидби, држава чланица која је сертификовала пружаоца услуга у складу са Уредбом Комисије (ЕЗ) бр.2096/2005; б) у осталим случајевима, држава чланица која је надлежна за област у којој *Mode S* оператер управља или намерава да управља прихватљивим *Mode S* интерогатором.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
735.	**надморска висина**	- је вертикално растојање тачке или нивоа на површини Земље или пројектованог на површину Земље, мерено у односу на средњи ниво мора.	*elevation*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
736.	**надморска висина аеродрома**	- је надморска висина највише тачке на површини за слетање.	*aerodrome elevation*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
737.	**надморска висина хелидрома**	- је надморска висина највише тачке зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*).	*heliport elevation*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
738.	**најава**	- је пренос података од стране јединице која предаје контролу над летом да би се ажурирао систем јединице која прихвата контролу над летом ради припреме за координацију.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
739.	**накнаде**	- означавају износе које убира Агенција, а које подносиоци захтева плаћају за услуге које пружа Агенција, изузев за	*charges*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		сертификацију.		саобраћаја (Прилог).
740.	**накнаде за пружање услуга у ваздушној пловидби**	- јесу рутне накнаде и терминалне накнаде.		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби.
741.	**налет на обуци са инструктором**	- је време летења или време летења по инструментима на уређају за симулирање летења током којег лице добија летачке инструкције од стране одговарајуће ауторизованог инструктора.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
742.	**налог за пловидбеност**	- је документ којим се одређују мере које морају да се предузму да би се поново достигао прихватљив ниво безбедности ваздухопловног производа.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
743.	**намеравани лет**	- је путања лета и пратећи подаци о лету који описују планирану путању лета до одредишта, ажурирану у било ком тренутку;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2);
		- је путања лета и подаци о лету који се односе на планирану путању лета до одредишта, ажурирану у било ком тренутку.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
744.	**наочаре за ноћно осматрање *(NVG)***	- су бинокуларна направа за појачавање интензитета светлости, која се ставља на главу и побољшава могућност визуелног контакта ноћу са оријентирима на земљи.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
745.	**наручилац превоза**	- је лице које са уговорним превозиоцем закључује уговор о превозу.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
746.	**насељено подручје**	- означава подручје са груписаним или раштрканим грађевинским објектима и сталним становништвом, као што су град, насеље, мањи град или село;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);
747.	**насумичне мере обезбеђивања**	- су мере обезбеђивања у ваздухопловству које се спроводе коришћењем методе случајног узорка.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
748.	**национална ваздухопловна власт**	- означава ваздухопловну власт државе чланице из члана 54. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 (члан 91. Правилника);		- Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				инспекције стандардизације;
		- тумачи се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.		- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја.
		- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумачи се, када је то применљиво, као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
749.	**национална дозвола**	- је дозвола пилота коју је издала држава чланица у складу са националним законодавством пре датума примене Анекса III (Део-*BFCL*) ове уредбе или Анекса I (Део-*FCL*) Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1
		- је дозвола пилота коју је издала држава чланица у складу са националним законодавством пре датума примене Анекса III (Део-*SFCL*) ове уредбе или Анекса I (Део-*FCL*) Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
750.	**национални извештај о конверзији**	- је извештај на основу којег надлежни орган коме је поднет захтев за издавање дозволе студента контролора летења може да призна претходну обуку;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
751.	**национална контакт тачка**	- у контексту управљања кризним ситуацијама, означава особе у државама чланицама које сарађују са релевантним националним структурама и организацијама за управљање кризним ситуацијама и Европском јединицом за координацију у кризним ситуацијама у ваздухопловству;	*State focal point*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
752.	**национални надлежни орган**	- је један или више субјеката које је одредила држава чланица и који имају неопходна овлашћења и додељене одговорности за извршавање задатака који се односе на сертификацију, надзор и извршење у складу са овом уредбом и делегираним и спроведбеним актима донетим на основу те уредбе, као и са Уредбом (ЕЗ) бр. 549/2004.		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
753.	**национално**	- је Директорат цивилног ваздухопловства	*National*	- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	надзорно тело	Републике Србије, у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај;	*Supervisory Authority – NSA*	утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (108/15); - Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (96/15);
		- у Републици Србији – Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (98/11);
		- тумачи се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем;
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо.
754.	**национални проверивач (одитор)**	- је лице које држава чланица запошљава да спроводи активности праћења усклађености на националном нивоу у име одговарајућег органа.	*national auditor*	- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
755.	**национална цивилна ваздухопловна власт**	- Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије.		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству.
756.	***NVIS* лет**	- је лет који се обавља ноћу, по визуелним метеоролошким условима *(VMC),* са члановима летачке посаде који користе *NVG* у хеликоптеру који је одобрен за *NVIS* летове.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
757.	***NVIS* лет без помоћних средстава**	- је, у случају *NVIS* летова, део *VFR* лета који се обавља ноћу, када члан посаде не користи *NVG.*		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
758.	**неваздухопловно светло на земљи**	- је светло на земљи у близини аеродрома које не служи за потребе ваздухоплова;		- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
759.	**недостатак**	- је неусклађеност са захтевима који су предвиђени у Уредби (ЕЗ) бр. 300/2008.		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог.
760.	**независна полетања са паралелних полетно-слетних стаза**	- су истовремена полетања са паралелних или скоро паралелних инструменталних полетно-слетних стаза.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
761.	**независни паралелни прилази**	- су истовремени прилази ка паралелним или скоро-паралелним инструменталним полетно-слетним стазама за које нису прописани минимуми радарског раздвајања између ваздухоплова на продуженим осама суседних полетно-слетних стаза.	*Independent parallel approaches*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
762.	**независно овлашћено особље**	- је овлашћено особље које издаје уверење о спремности за употребу ваздухоплова, а које не ради у име одобрене организације за одржавање и испуњава једно од наведеног: (i) захтеве из Анекса III (Део-66); или (ii) за ваздухоплове на које се не примењује Анекс III (Део-66), важеће захтеве за овлашћено особље државе чланице у којој је ваздухоплов регистрован;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
763.	**незгода**	- је догађај који није удес, а повезан је с коришћењем балона и утиче или би могао да утиче на безбедност коришћења балона;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
764.	**незгода ваздухоплова**	- је догађај повезан са коришћењем ваздухоплова који није удес, а који утиче или би могао да утиче на безбедност коришћења ваздухоплова;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је догађај повезан са коришћењем ваздухоплова који није удес, а који утиче или би могао да утиче на безбедност коришћења ваздухоплова.		- Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Сл. гласник РС“, број 83/18).
765.	**незгода повезана са опасним теретом**	- је: а) догађај који није удес, повезан са транспортом опасног терета ваздушним путем, који не мора обавезно да настане		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		у ваздухоплову, а који за последицу има повреду лица, материјалну штету, пожар, лом, просипање, цурење течности или радиоактивно зрачење или другу појаву која указује да није очувана целовитост амбалаже; б) сваки догађај који је повезан са транспотром опасног терета који озбиљно угрожава ваздухоплов или лица у њему.		56/18), Анекс I.
	незгода повезана са опасном робом	(1) догађај који није удес, повезан са транспортом опасне робе ваздушним путем, који не мора обавезно да настане у ваздухоплову, а који за последицу има повреду лица, материјалну штету, пожар, лом, просипање, цурење течности или радиоактивно зрачење или другу појаву која указује да није очувана целовитост амбалаже; (2) сваки догађај који је повезан са транспортом опасне робе који озбиљно угрожава ваздухоплов или лица у њему;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
766.	**неидентификовани ваздухоплов**	- је ваздухоплов који је уочен или за који је пријављено да лети у одређеној области, али чији идентитет није утврђен;.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
767.	**неинструментална полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза намењена за операције ваздухоплова применом процедура за визуелни прилаз.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
768.	**неометана пилотска кабина**	- је било који временски период у коме се летачка посада не сме узнемиравати или ометати, изузев ако се ради о питањима која су критична за безбедан лет ваздухоплова или безбедност лица која се у њему налазе.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
769.	**неоперативан**	- у вези са саставним деловима у		- Правилник о услугама везе за пренос података

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплову, означава да саставни део не испуњава своју планирану намену или не функционише доследно у оквиру својих оперативних граница или дозвољених одступања.		за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
770.	**непогодна средина**	- је: а) средина у којој: (i) није могуће обавити безбедно принудно слетање услед неодговарајуће површине; (ii) лица у хеликоптеру или у *VCA* не могу бити на одговарајући начин заштићена од спољашњег утицаја; или (iii) одзив/способност у погледу трагања и спасавања не одговарају очекиваној изложености опасности; или (iv) постоји неприхватљив ризик од угрожавања лица или имовине на земљи. б) у сваком случају, следећа подручја: (i) за летове изнад воде, подручје отвореног мора, северно од 45*N* и јужно од 45*S*, изузев ако је одређени део означен као погодна средина од стране надлежне власти одређене државе; и (ii) они делови густо насељених подручја на којима нема одговарајућих површина за безбедно принудно слетање;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		(1) средина у којој: - није могуће обавити безбедно принудно слетање услед неодговарајуће површине; или - лица у хеликоптеру не могу бити на одговарајући начин заштићена од спољашњег утицаја; или - одзив/способност у погледу трагања и спасавања не одговарају очекиваној изложености опасности; или - постоји неприхватљив ризик од угрожавања лица или имовине на земљи; (2) у сваком случају, следећа подручја: - за летове изнад воде, подручје отвореног мора, северно од 45N и јужно од 45S, изузев ако је одређени део означен као погодна средина од стране надлежног органа одређене државе; и - они делови густо насељених подручја на којима нема одговарајућих површина за безбедно принудно слетање;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
771.	**непраћени пртљаг**	- је пртљаг који може, али и не мора, да се превози истим летом као и путник коме тај пртљаг припада.	*unaccompained baggage*	- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
	непраћени предати пртљаг	- је регистровани предати пртљаг за превоз у пртљажном простору ваздухоплова којим се не превози лице које је пртљаг предало на превоз;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
772.	**непредвидивост у спровођењу мера обезбеђивања**	- је предузимање мера обезбеђивања у ваздухопловству у неправилним временским интервалима, на различитим локацијама и/или различитим средствима, у дефинисаном оквиру, у циљу повећања ефикасности мера и ефекта одвраћања од радњи незаконитог ометања.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
773.	**непрекидан рад**	- је време које контролор летења проведе на оперативном радном месту у току трајања смене, пружајући услуге контроле летења, без одмора;		- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
774.	**несметани рад**	- је функционисање *EATMN* на начин који, из перспективе корисника, изгледа као функционисање посебне јединице.	*seamless operation*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
775.	**нето трошкови**	- јесу разлика између нето трошкова које има авио-превозилац који обавља авио-превоз на линији од јавног интереса у ваздушном саобраћају и нето трошкова или добити које би тај авио-превозилац остварио да не обавља авио-превоз на линији од јавног интереса у ваздушном саобраћају.		- Уредба о условима за проглашење линије у јавном интересу у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 6/19).
776.	**неуграђена опрема**	- је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема коју оператер ваздухоплова превози у ваздухоплову, а који нису део, и који се користе или је предвиђено да се користе за управљање ваздухопловом или његово контролисање, који потпомажу преживљавање лица која се налазе у ваздухоплову или која би могла имати утицај на безбедно коришћење ваздухоплова;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
777.	**неуобичајена ситуација**	- означава околности које нису ни рутинске ни свакидашње и за које контролор летења није развио аутоматске вештине, укључујући ситуације деградације.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
778.	**нивелисана зона**	- је део основне стазе полетно-слетне стазе на којем нема препрека, осим одређених објеката, и који је нивелисан у циљу смањења ризика од оштећења ваздухоплова који неконтролисано скрене са полетно-слетне стазе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
779.	**ниво крстарења**	- је ниво лета који се задржава током највећег дела лета.	*cruising level*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
780.	**ниво лета (*FL*)**	- је површина константног атмосферског притиска која се одређује у односу на утврђену стандардну вредност притиска (1013,2 *hPa*), одвојена од других таквих површина одређеним интервалима притиска;	*flight level, FL*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење; - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је површина константног атмосферског притиска која се одређује у односу на утврђену стандардну вредност притиска од 1013,2 хектопаскала (*hPa*), која је одвојена од других таквих површина одређеним интервалима притиска;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је површина константног атмосферског притиска која је везана за специфичну висину притиска од 1013,2 hPa и која је одвојена од других таквих површина интервалима специфичног притиска.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
781.	**ниво лета у примопредаји**	- је ниво лета договорен током координације, ако се ради о летењу на истом нивоу или одобрени ниво лета до		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		кога се лет наставља ако се пење или понире на тачки примопредаје.		
782.	**ниво поузданости**	- је вероватноћа да је стварна вредност параметра у оквиру одређеног интервала око његове процењене вредности.	*confidence level*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
783.	**низијско-равничарско подручје**	- је терен до 200 *m* надморске висине изнад којег се врше операције ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
784.	**нови учесник**	- је: (i) авио-превозилац који захтева, као део једне серије слотова, слот на неком аеродрому, било ког дана, где би, ако се његов захтев прихвати, он укупно имао мање од пет слотова на том аеродрому тог дана, или (ii) авио-превозилац који захтева серију слотова за редован авио-превоз путника између два аеродрома Заједнице, уврштен у ред летења, при чему тог дана највише два друга авио-превозиоца обављају исти редован авио-превоз између тих аеродрома или система аеродрома и у том случају, ако би се захтев авио-превозиоца прихватио, тај авио-превозилац би и даље имао на том аеродрому мање од пет слотова за редован авио-превоз тог дана, или (iii) авио-превозилац који захтева серију слотова на неком аеродрому за обављање редовног авио-превоза путника између тог аеродрома и неког регионалног аеродрома, где тог дана ниједан други авио-превозилац не обавља исти редован авио-превоз путника између ових аеродрома или система аеродрома и, у том случају, ако би се захтев авио-превозиоца прихватио, тај авио-превозилац би на том аеродрому и даље имао мање од пет слотова тог дана за обављање редовног авио-превоза. Авио-превозилац који има више од 5% укупно расположивих слотова одређеног дана на одређеном аеродрому или више од 4% укупно расположивих слотова одређеног дана у неком систему аеродрома коме тај одређени аеродром припада, неће се	*new entrant*	- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		сматрати новим учесником на том аеродрому.		
785.	***NOTAM* код**	- је код који је садржан у најновијем важећем издању „Процедуре за услуге у ваздушној пловидби - *ICAO* скраћенице и кодови" (*PANS ABC* - Док. 8400), које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/21), Прилог 1
786.	**ноћ**	- је временски период између завршетка грађанског сумрака и почетка грађанског свитања или други временски период између заласка и изласка сунца који пропише одговарајућа надлежна власт одређена од државе чланице;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- временски период између завршетка грађанског сумрака и почетка грађанског свитања, или други временски период између заласка и изласка сунца који може бити прописан од стране надлежне власти;		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1);
		- је период између завршетка грађанског сумрака и почетка грађанског свитања или други период између заласка и изласка сунца који може да пропише надлежни орган.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
		- је временски период између краја вечерњег грађанског сумрака и почетка јутарњег грађанског свитања. Грађански сумрак се завршава увече када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта, а почиње ујутру када је центар сунчевог диска 6 степени испод хоризонта;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1 - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 3/21); Анекс - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС", број 54/21), Анекс I;
		- је временски период између краја грађанског сумрака и почетка грађанског свитања.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 142/20).
787.	**ноћна дужност**	- је дужност која задире у било који део периода између 02:00 сата и 04:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен.	*night duty*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
788.	**ноћна смена**	- је смена која обухвата најмање три сата ноћног рада;		- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
789.	**ноћни скок**	- је скок који се изводи у периоду који почиње пола сата после заласка сунца, а завршава се пола сата пре изласка сунца.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца;
790.	**ноћно летење**	- време проведено у лету које почиње пола часа после заласка сунца и завршава пола часа пре изласка сунца.		- Правилник о дозволама летачког особља.
791.	**обезбеђивано-рестриктивна зона аеродрома**	- је део контролисане зоне аеродрома у коме се, поред ограничења приступа, примењују и други стандарди обезбеђивања у ваздухопловству;	*security restricted area*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- је део контролисане зоне аеродрома, који је идентификован као област са приоритетним ризиком и у коме се, поред ограничења приступа, примењују и друге контроле обезбеђивања у ваздухопловству;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- означава онај део контролисане зоне аеродрома у коме се, поред ограничења приступа, користе и други стандарди обезбеђивања у ваздухопловству.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
792.	**обезбеђивање у ваздухопловству**	- је скуп мера и људских и материјалних потенцијала којима се ваздухопловство обезбеђује од радњи незаконитог ометања;	*aviation security*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- означава комбинацију мера и људских и материјалних ресурса намењених обезбеђивању цивилног ваздухопловства од радњи незаконитог ометања које угрожавају обезбеђивање у цивилном ваздухопловству.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

793.	**обележени простор**	- је простор који је посредством контроле приступа одвојен од обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома или, ако обележени простор сам чини обезбеђивано-рестриктивну зону аеродрома, који је посредством контроле приступа одвојен од других обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
	обележен простор	- је простор који је посредством контроле приступа одвојен од обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома или, ако обележени простор сам чини обезбеђивано-рестриктивну зону аеродрома, који је посредством контроле приступа одвојен од других обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома;	*demarcated area*	- Правилник о мерилима на основу којих може да се одступи од заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 70/18);
		- означава простор који је посредством контроле приступа одвојен од обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома или, ако обележени простор сам чини обезбеђивано-рестриктивну зону аеродрома – од других обезбеђивано-рестриктивних зона аеродрома.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
794.	**обједињавање**	- је процес придруживања података од више различитих извора у базу података и успостављања основе за даљу обраду;	*assemble*	-Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
795.	**објекат**	- је апстракција појава из стварног света;	*feature*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- означава грађевину спојену са тлом, која представља физичку, функционалну, техничко-технолошку или биотехничку целину (зграде свих врста, саобраћајни објекти, водопривредни и други објекти комуналне инфраструктуре, електроенергетски објекти, укључујући објекте за пренос електричне енергије, објекти инфраструктуре електронских комуникација, индустријски, пољопривредни и други привредни објекти, објекти спорта и рекреације и слично). Под објектом, у смислу овог правилника, подразумевају се и инсталације и уређаји		- Правилник о утврђивању утицаја објеката,инсталација и уређаја на рад радио-уређаја који се користе у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 41/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		који се уграђују у објекат или се постављају на њега.		
796.	**област високог ризика**	- означава област у којој би удар ваздухоплова проузроковао велики број повређених, резултирао великим бројем смртних случајева, или обоје, услед природе активности у тој области, као што су нуклеарна или хемијска постројења;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);
797.	**обнова**	- означава управни поступак који се предузима након што овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат истекне, којим се обнављају права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат за следећи наведени временски период, сходно испуњењу посебних захтева.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
798.	**обнова (нпр. овлашћења или сертификата)**	- је административни поступак који се спроводи по истеку важења овлашћења или сертификата, а у циљу обнове важења овлашћења или сертификата на одређени период, у зависности од испуњења одређених захтева.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
	обнова важења (нпр. овлашћења/ одобрења):	- управни поступак којим се по истеку важења овлашћења или одобрења, уз испуњење прописаних услова, овлашћења или одобрења обнављају на одређени период.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
799.	**облак од оперативног значаја**	- је облак чија је база испод 5.000 *ft* или испод највише минималне секторске апсолутне висине, у зависности од тога која је вредност већа или кумулонимбус (*CB*) или кумулус конгестус (*TCU*) на било којој висини;	*cloud of operational significance*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је облак чија је база испод 1.500 m (5.000 ft) или испод највише минималне секторске висине, у зависности од тога која је вредност већа, или кумулонимбус или кумулус конгестус на било којој висини.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

800.	**обласна контрола летења**	- је јединица контроле летења успостављена ради пружања услуга контроле летења за контролисане летове унутар контролисаних области под њеном надлежношћу;	*area control centre, ACC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
801.	**област информисања ваздухоплова у лету**	- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања;	*flight information region*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- је ваздушни простор одређених димензија у коме се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуга узбуњивања.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и узбуњивања.	*flight information region FIR*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)
		- је ваздушни простор одређених димензија у којем се пружају услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
802.	**област оперативног покривања**	- је обим ваздушног простора у којем се пружа одређена услуга и у којем је за ту услугу обезбеђена заштита фреквенције;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

803.	**област трагања и спасавања**	- је простор дефинисаних димензија у којем се обезбеђују услуге трагања и спасавања, у складу са регионалним планом за ваздушну пловидбу (*RANP*).	*search and rescue region, SRR*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
804.	**обликовање структура ваздушног простора**	- је процес којим се обезбеђује да су структуре ваздушног простора правилно обликоване, надзиране и валидиране пре него што се уведу и ваздухоплови почну да их користе;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
805.	**обука за избегавање неправилног положаја авиона и вађење из њега (*UPRT*)**	- је обука која се састоји од: - обуке за избегавање неправилног положаја авиона: комбинација теоријске и летачке обуке са циљем пружања летачкој посади потребних вештина за избегавање неправилног положаја авиона; и - обуке за вађење из неправилног положаја авиона: комбинација теоријске и летачке обуке са циљем пружања летачкој посади потребних вештина за вађење из неправилног положаја авиона.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
806.	**обука за оспособљење за систем и уређај**	- је обука осмишљена да пренесе одређено знање о системима/уређајима и вештине, којима се остварује оперативна стручност;	*system and equipment rating training*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
807.	**обука заснована на оспособљености**	- означава програме процењивања и обуке које карактерише оријентисаност на резултате, са нагласком на стандарде учинка и њихово мерење и развој обуке према утврђеним стандардима учинка		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
808.	**обука за постизање стручности**	- је обука намењена за достизање коначних циљева у погледу учинка, која обезбеђује довољну гаранцију да је обучени појединац способан да доследно извршава одређене задатке на безбедан и ефективан начин;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
809.	**обука заснована на примерима из праксе (EBT)**	- означава процењивање и обуку засновану на оперативним подацима, коју више карактерише развој и процена укупне способности пилота у низу способности (оквир оспособљености) него мерење учинка током појединачних догађаја или маневара;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

810.	**обука на радном месту**	- означава фазу обуке у јединици у току које се претходно стечене рутине и вештине обједињују у пракси под надзором квалификованог инструктора за обуку на радном месту у живом саобраћају.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
811.	**обука на рачунару**	- је давање инструкција полазницима обуке путем рачунарских технологија и симулације реалног радног окружења.	*computer-based training (CBT)*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС", број 133/21);
812.	**овлашћени представник у ваздушном и водном озбиљсаобраћај**	- је лице које држава одреди на основу његових квалификација за учешће у безбедносном истраживању које врши друга држава. Овлашћени представник кога одреди друга држава треба да буде из надлежног органа за истраживање несрећа.		- Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Сл. гласник РС", број 83/18).
813.	**овлашћено особље**	- је особље које је одговорно за спремност за употребу ваздухоплова или компоненте после одржавања;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС", број 83/24) – Прилог 1
814.	**овлашћено особље Агенције**	- означава лица која је Агенција пуноважно овластила да спроводе инспекцију националних ваздухопловних власти и инспекцију привредних друштава, предузетника или њихових удружења (организације) у којој се утврђује примена Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.		- Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације (Прилог).
815.	**овлашћени субјекти**	- су субјекти који су овлашћени за комуникацију са јединицом за управљање ваздушним простором (AMC) у циљу алокације ваздушног простора и начина његовог коришћења.	*Approved Agencies, AAs*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
816.	**овлашћено особље државе чланице**	- означава лица која је национална ваздухопловна власт пуноважно овластила да помогне Агенцији у спровођењу инспекције.		- Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације (Прилог).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

817.	**овлашћење**	- уписивање у дозволу посебних услова, права или ограничења који се односе на ту дозволу.	*rating*	- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
		- означава одобрење које је унето у дозволу или се односи на дозволу и чини њен саставни део, у коме се наводе посебни услови, права из дозволе или ограничења која та дозвола подразумева;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- означава изјаву у дозволи којом се утврђују права, посебни услови или ограничења који се односе на дозволу;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
818.	**овлашћење инструктора**	- је саставни део потврде о обучености којим се потврђује да је ималац овлашћења оспособљен да врши стручну обуку ваздухопловно-метеоролошког особља, као и да учествује у спровођењу испита.	*instructor rating*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
819.	**овлашћење процењивача**	- је саставни део потврде о обучености којим се потврђује да је ималац овлашћења оспособљен да врши процену стручности ваздухопловно-метеоролошког особља, као и да учествује у спровођењу практичног дела испита.	*competence assessor rating*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
820.	**ограничен ваздушни простор**	- је одређени део ваздушног простора у којем се у одређено време могу одвијати различите активности које могу бити опасне за летење ваздухоплова („опасна зона”); или ваздушни простор који се налази изнад копнених подручја или територијалних вода државе унутар којег је летење ваздухоплова ограничено у складу са унапред одређеним условима („условно забрањена зона“); или ваздушни простор који се налази изнад копнених подручја или територијалних вода државе унутар којег је летење ваздухоплова забрањено („забрањена зона“).		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
821.	**ограничена делатност изнад**	- је *IAM* активност која се обавља са *VCA*, при којој је ограничено време летења		- Правилник о изменама и допунама Правилника

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	воде	изнад воде;		о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
822.	**ограничене операције**	- су операције ваздухоплова, изузев сложених моторних ваздухоплова за: (i) летове приватних лица која деле трошкове лета, под условом да је директан трошак подељен између свих лица која се налазе у ваздухоплову, укључујући и пилота, а број лица која деле директне трошкове је ограничен на шест; (ii) такмичарске летове или ваздухопловне манифестације, под условом да је накнада или друга противвредност дата за такве летове ограничена на накнаду директних трошкова и сразмеран допринос годишњим трошковима, као и на награде које нису веће од вредности коју одреди надлежни орган; (iii) показне летове, летове за искакање падобраном, вучу једрилица или акробатске летове које обавља организација за обуку чије је главно место пословања у држави чланици и која је одобрена у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011, или организација основана с циљем промовисања спортског или рекреативног летења, под условом да се ваздухоплов користи на основу власништва или на основу уговора о закупу ваздухоплова без посаде, да се летом не остварује добит која се расподељује изван те организације и да, у случају да су у те летове укључена лица која нису чланови организације, такви летови представљају само споредну активност организације; У смислу ове уредбе, „ограничене операције” се не сматрају за делатност *CAT* или посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
823.	**ограничени ресурси**	- су средства која се користе за ефективно функционисање *ATM*, чија је доступност ограничена и која су координирана централно од стране Менаџера мреже како би се обезбедио учинак Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем (мрежа);	*scarce resources*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21); Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

824.	**ограничење**	- означава услов наведен у лекарском уверењу или медицинском извештају кабинске посаде који се мора поштовати док се користе права из дозволе или потврде кабинске посаде;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
		- означава услов наведен у лекарском уверењу који се мора поштовати док се користе права из дозволе;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025.
825.	**одабрана опсерваторија за вулкане**	- је опсерваторија одабрана од стране надлежног органа, која осматра активност једног или више вулкана и доставља ова осматрања договореној листи ваздухопловних корисника;	*selected volcano observatory*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
826.	**одвојене полетно-слетне стазе**	- су полетно-слетне стазе на истом аеродрому, које представљају одвојене површине за слетање. Ове полетно-слетне стазе могу да се преклапају или укрштају на такав начин да, у случају да једна полетно-слетна не може да се користи, то неће спречити планирана слетања и полетања на другој полетно-слетној стази. Свака полетно-слетна стаза мора да има засебне прилазне процедуре, засноване на одвојеним навигационим средствима.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
827.	**одговарајући аеродром**	- означава аеродром на којем ваздухоплов може да се користи, узимајући у обзир захтеване перформансе ваздухоплова и карактеристике полетно-слетне стазе;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је аеродром на којем ваздухоплов може да се користи, узимајући у обзир захтеване перформансе ваздухоплова и карактеристике полетнослетне стазе;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
828.	**одговарајући вертипорт**	- је вертипорт на коме *VCA* може обављати активност, узимајући у обзир димензије ваздухоплова, тежину,		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		прилазну и одлазну раван, на којем су доступне потребне услуге и уређаји и који је доступан у очекивано време коришћења		ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
829.	**одговарајући орган (одговарајући орган државе)**	- који се користе у Прилогу овог правилника тумаче се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;	*appropriate authority*	- Правилник о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; - Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству;
		- је национални орган кога држава чланица именује сагласно члану 9. Уредбе (ЕЗ) бр. 300/2008;		- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18); (Прилог);
		- означава национални орган кога држава чланица именује сагласно члану 9. ове уредбе и који је одговоран за координацију и праћење примене националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
830.	**одговорни руководилац**	- је лице које је одговорно за финансијско пословање и законито обављање делатности авио-превозиоца.		- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18).
831.	**одговарајући смештај**	- у сврху дежурства, подељеног радног времена и одмора, означава посебну просторију за сваког члана посаде, која се налази у мирном окружењу, опремљена је креветом, довољно проветрена и има могућност регулисања температуре, јачине осветљења и исхране;	*suitable accomo-dation*	Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је прикладно намештена соба са лежајем и минималним нивоом буке у којој могу да се контролишу светло и температура.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
832.	**одговарајући стандарди безбедности**	- су међународни стандарди безбедности садржани у Чикашкој конвенцији и њеним анексима и, кад је то примењиво, стандарди безбедности садржани у прописима Заједнице.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
833.	**одит**	- је систематичан, независан и документован поступак за прибављање доказа и њихову објективну процену, у		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		циљу утврђивања у којој мери су испуњени захтеви.		(11/17).
834.	**одлеђивање**	- је поступак на земљи којим се иње, лед, снег или лапавица уклањају са ваздухоплова како би се обезбедило да површина ваздухоплова буде очишћена;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
835.	**одлазни лет**	- је лет који полази са аеродрома унутар дефинисаног ваздушног простора, пролази кроз дефинисани ваздушни простор , а потом слеће на аеродром унутар дефинисаног ваздушног простора или излази из дефинисаног ваздушног простора у суседни сектор.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
836.	**одложено јављање на дужност**	- је одлагање предвиђеног времена јављања од стране оператера пре него што је члан посаде напустио место одмора.	*delayed reporting*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
837.	**одмор**	- је период у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и дежурстава.	*rest period*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС", број 101/08)
838.	**одобрена организација за обуку**	- је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, центар за обуку који поседује потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља;	*approved training organisation, ATO*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23);
		- је организација која је овлашћена да спроводи обуку пилота на основу одобрења издатог у складу са чланом 10а став 1. подстав 1).	*ATO*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); Прилог 1
839.	**одобрење ваздухопловно-медицинског центра**	- означава потврду о праву на испитивање здравствене способности која се издаје овлашћеној здравственој установи (ваздухопловно-медицинском центру), у смислу закона који уређује ваздушни		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		саобраћај у Републици Србији.		надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
840.	**одобрење контроле летења**	- је одобрење ваздухоплову за наставак лета под условима које је утврдила надлежна јединица контроле летења.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
		- је одобрење ваздухоплову за наставак лета под условима које је утврдила јединица контроле летења.	*ATC*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
841.	**одобрење за обављање авио-превоза или техничко одобрење**	- је законски или управни акт државе чланице који омогућава авио-превозиоцу да обавља авио-превоз до њених аеродрома или са њих или да лети у њеном ваздушном простору или да остварује саобраћајна права;		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
842.	**одобрење контроле летења**	- је одобрење ваздухоплову за наставак лета под условима које је утврдила надлежна јединица контроле летења.	*air traffic control clearance*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење; - Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
	одобрење контроле летења или *ATC* одобрење	- је одобрење ваздухоплову да настави лет, под условима које је утврдила јединица контроле летења;	*ATC clearance*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
843.	**одобрење наредне јединице контроле летења**	- је одобрење које је ваздухоплову издала јединица контроле летења која није тренутно надлежна за тај ваздухоплов.	*downstream clearance*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
844.	**одобрење организације за обуку**	- означава потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља, у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
845.	**одређена оперативна покривеност**	- је обим ваздушног простора у којем се пружа одређена услуга и у којем је за ту услугу обезбеђена заштита фреквенције.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
846.	**одређена тачка после полетања (*DPATO*)**	- је тачка у фази полетања и почетној фази пењања, пре које хеликоптер није у могућности да безбедно настави лет у случају отказа критичног мотора, услед чега може да буде потребно принудно слетање.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
847.	**одређена тачка пре слетања *(DPBL)***	- је тачка у фази прилаза и слетања после које хеликоптер није у могућности да безбедно настави лет у случају отказа критичног мотора, услед чега може да буде потребно принудно слетање.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
848.	**одржавање**	- означава ремонт (генерална ревизија, општа поправка, обнова), поправку, проверу, замену, модификацију или отклањање квара балона и ваздушних бродова или компоненте или комбинацију свега тога, изузев претполетног прегледа.		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова.
		- је свака следећа активност, или њихове комбинације: ремонт, поправка, преглед, замена, модификација или отклањање квара ваздухоплова или компоненте, са изузетком претполетног прегледа;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
849.	**одржавање и обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја**	- је ваздухопловно-техничка делатност		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
850.	**одступање**	- означава неусклађеност са захтевима за обезбеђивање у ваздухопловству.	*deficiency*	- Правилник о заједничким правилима у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству, (Прилог, Анекс II).
851.	**озбиљна незгода**	- је догађај повезан с коришћењем балона који се догодио од тренутка почетка надувавања балона до тренутка када је балон потпуно издуван, током кога је постојала велика вероватноћа да дође до удеса;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
852.	**озбиљна незгода у ваздушном саобраћају**	- је догађај који обухвата околности које указују да је постојала велика вероватноћа да дође до удеса, а повезан је са коришћењем ваздухоплова, који се, у случају ваздухоплова са посадом, догодио од тренутка када се неко лице укрца у ваздухоплов са намером да обави лет до тренутка када се сва лица искрцају из ваздухоплова или, у случају ваздухоплова без посаде, који се догодио од тренутка када је ваздухоплов спреман за покрет у циљу лета до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави на крају лета и када се угаси основна погонска група.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају; - Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
853.	**ознака**	- је симбол или група симбола постављених на површини за кретање ваздухоплова који служе за преношење ваздухопловних информација;	*marking*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18);
854.	**означавање позиције**	- је на приказу ситуације визуелни индикатор у облику симбола и/или у неком другом, несимболичком облику, чија је сврха означавање позиције ваздухоплова, возила на аеродрому или другог објекта;	*position indication*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
855.	**оквир оспособљености**	- означава комплетан скуп утврђених способности које се развијају, вежбају и процењују кроз операторов програм обуке, који је заснован на примерима из праксе, користећи сценарије примерене активностима и који је довољно свеобухватан да пилоте припреми за предвиђене и непредвиђене опасности и грешке		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
856.	**окретница на полетно -слетној**	- је одређена површина, уз полетно-слетну стазу на аеродрому на копну, која је		- Правилник о изменама и допунама Правилника о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	стази	намењена за окретање ваздухоплова за 180 степени.		условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
857.	**опасни терет (*DG*)**	- су производи или супстанце који могу да изазову ризик по здравље, безбедност, имовину или животну средину, и који су наведени у листама опасног терета у Техничким инструкцијама или који су класификовани у складу са тим Техничким инструкцијама;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- су предмети или супстанце који могу да изазову ризик по здравље, безбедност, имовину или животну средину, а који су наведени у листи опасног терета у Техничким инструкцијама или који су класификовани у складу са тим инструкцијама.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
858.	**опасна зона**	- је део ваздушног простора утврђених димензија у коме се, у одређеним временским интервалима, могу одвијати активности опасне по летење ваздухоплова.	*danger area*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19). - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.
859.	**опасна роба**	- су предмети или материје који могу да представљају ризик за здравље, безбедност, имовину или животну средину и који су наведени у листи опасне робе у Техничким инструкцијама или су класификовани у складу са тим инструкцијама.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20). - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- су предмети или материје који могу да представљају ризик по здравље, безбедност, имовину или животну средину и који су наведени у листи опасне робе у Техничким инструкцијама или су класификовани у складу са тим инструкцијама;	*DG*	- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
860.	**опасност**	- је свако стање, догађај или околност који могу изазвати штетну последицу;	*hazard*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је ситуација или предмет који могу да проузрокују смрт или повреду лица, оштећење опреме или структуре, губитак материјала или смањење способности за обављање предвиђене функције;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
861.	**оператер**	- је привредно друштво, друго правно лице или предузетник које обавља или намерава да обавља операције ваздухопловом;	*operator*	- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља;
		- је свако физичко или правно лице које управља или намерава да управља једним или више ваздухоплова или једним или више аеродрома;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
		- је лице, организација или предузеће које користи или намерава да користи ваздухоплов;		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази;
		- је лице, организација или предузеће које обавља или нуди обављање лета ваздухопловом;		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1);
		- је лице, организација или предузеће које учествује или које намерава да учествује у обављању ваздушног саобраћаја;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21), Прилог 1.
		- је лице, организација или предузеће које учествује, односно које се нуди да учествује у операцијама ваздухоплова;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
		- означава свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова или један или више аеродрома;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
		- је лице, организација или предузеће које обавља лет ваздухопловом или нуди обављање таквог лета;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
		- означава лице, организацију или предузеће које обавља или намерава да обавља делатност у ваздушном саобраћају.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
862.	**оператер аеродрома**	- је свако правно или физичко лице које управља аеродромом и има сертификат, дозволу за коришћење или сагласност за коришћење аеродрома;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима; - Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 68/21);
		- је свако правно или физичко лице које управља аеродромом и има сертификат, дозволу за коришћење или сагласност за коришћење аеродрома, који се издају у складу са законом којим се уређује ваздушни саобраћај;		- Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16);
		- је свако физичко или правно лице које управља или намерава да управља једним или више аеродрома.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
		- је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више аеродрома;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
		- је привредно друштво, друго правно лице или предузетник који користи аеродром, регистрован је да пружа аеродромске услуге и има дозволу за коришћење аеродрома који је уписан у Регистар аеродрома;		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- је привредно друштво, друго правно лице или предузетник који користи аеродром, регистрован је да пружа аеродромске услуге, има дозволу за коришћење аеродрома и који је уписан у Регистар аеродрома. За потребе овог правилника израз „оператер аеродрома“, значи „тело које управља аеродромом“;		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима; - Правилник о аеродромским накнадама;
		- је свако правно или физичко лице које управља аеродромом и има сертификат, дозволу за коришћење или сагласност за коришћење аеродрома. За потребе овог правилника, израз “оператер аеродрома“ значи тело које управља аеродромом;		- Правилник о изменама и допуни Правилника о аеродромским накнадама ("Службени гласник РС", број 96/17);
		- је тело које уз друге активности или на неки други начин, према националним законима или прописима, обавља послове управљања аеродромском инфраструктуром и координације и контроле активности разних оператера	*airport operator*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		који су присутни на аеродрому или у дотичном аеродромском систему;		Прилог
		- је руководеће тело аеродрома, као што је дефинисано Уредбом Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
		- је свако правно или физичко лице које управља аеродромом и има дозволу за коришћење аеродрома.		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
863.	**оператер аеродромске опреме**	- лице које обавља неки од следећих послова: (1) прибављање и руковање одговарајућим уређајима за стартовање мотора; (2) вучу или изгуравање ваздухоплова при доласку и одласку, као и прибављање и руковање одговарајућим средствима; (3) утовар и истовар ваздухоплова, укључујући прибављање и руковање потребним средствима, као и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала; (4) превоз, утовар хране и пића у ваздухоплов и истовар из њега; (5) сервисирање тоалета и снабдевање водом; (6) управљање возилом у сврху грејања и хлађења путничке кабине, одстрањивања снега и леда и одлеђивања ваздухоплова; (7) управљање авио-мостом, путничким степеницама и амбулифтом.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
864.	**оператер аеродрома/ хелидрома**	- је свако правно или физичко лице које управља аеродромом/хелидромом и има сертификат, дозволу за коришћење или сагласност за коришћење аеродрома/хелидрома.		- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома. - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
865.	**оператер беспилотног ваздухоплова**	- је физичко лице које непосредно управља системом беспилотног ваздухоплова, контролише његов лет, програмира систем управљања беспилотним ваздухопловом и које је одговорно за његов лет.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19); - Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
866.	**оператер**	- је свако правно или физичко лице које	*operator*	- Закон о ваздушном

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	ваздухоплова	користи или намерава да користи један или више ваздухоплова.		саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
867.	**оператер из ЕУ**	- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II *ECAA* споразума и одговарајућим одредбама Лисабонског уговора којим се мења и допуњује Уговор о Европској унији и Уговор о оснивању Европске заједнице.		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
868.	**оператер за обуку која се заснива на примерима из праксе (*EBT*)**	- је организација која има сертификат ваздухопловног оператера (*AOC*) у складу са Анексом III (Део-*ORO*) Уредбе (*ЕУ*) бр. 965/2012 и која је спровела *EBT* програм одобрен од стране надлежног органа, у складу са одредбама те уредбе.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
869.	**оператер одлеђивања ваздухоплова**	- лице које обавља послове одстрањивања снега и леда и одлеђивања ваздухоплова.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
870.	**оператер снабдевања ваздухоплова горивом**	- лице које обавља послове снабдевања ваздухоплова горивом и мазивом.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
871.	**оператер система беспилотног ваздухоплова**	- је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више система беспилотних ваздухоплова;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

872.	**оперативна дозвола**	- је исправа којом се њен ималац овлашћује да обавља јавни авио-превоз како је наведено у њој;	*operating licence*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају; - Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);
		- означава дозволу коју орган надлежан за издавање дозволе издаје предузећу и којом се предузећу допушта да обавља авио-превоз као што је наведено у оперативној дозволи.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
873.	**оперативна контрола**	- означава одговорност за почетак, наставак, завршетак лета или скретање са руте у интересу безбедности;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је одговорност за почетак, наставак, завршетак лета или скретање са руте у интересу безбедности;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
874.	**оперативна мера**	- је мера на локалном, националном, *FAB* нивоу или нивоу мреже, утврђена у Оперативном плану мреже, путем заједничког доношења одлука од стране оперативних учесника и Менаџера мреже;	*operational action*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
875.	**оперативна олакшица**	- је олакшица за активности које се обављају ваздухопловом са унапређеном опремом, којом се омогућавају нижи оперативни минимуми аеродрома него што би то оператер уобичајено установио за ваздухоплов са основном опремом, што се заснива на перформансама система ваздухоплова са унапређеном опремом, који користи доступну спољну инфраструктуру. Нижи оперативни		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		минимуми могу да укључују нижу релативну/апсолутну висину одлуке или минималну релативну/апсолутну висину снижавања, умањење захтева у погледу видљивости или земаљске опреме или комбинацију наведеног;		
876.	**оперативни ваздушни саобраћај**	- су летови државних ваздухоплова који се не обављају у складу са правилима и процедурама Међународне организације цивилног ваздухопловства, већ према правилима и процедурама које су прописали надлежни органи;	*OAT*	- Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19);
		- су сви летови који се не обављају у складу са правилима за општи ваздушни саобраћај, већ према правилима и процедурама које су прописали надлежни државни органи;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- су летови државних ваздухоплова који се не обављају у складу са правилима и процедурама Међународне организације цивилног ваздухопловства, већ према правилима и процедурама које су прописали надлежни органи.	*Operational Air Traffic, OAT*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
877.	**оперативни дневник**	- је дневник *ATFM* система, претворен у базу података која омогућава брзу претрагу *ATFM* података.	*operational log*	- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
878.	**оперативни контролор саобраћаја, или ваздухопловни диспечер**	- је одговарајуће оспособљено лице које је одредио оператер ради вршења контроле и надзора летачких активности и које пружа подршку, информише и/или помаже пилоту који управља ваздухопловом да се лет обави на безбедан начин;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
879.	**оперативни концепт**	- су критеријуми за оперативну употребу *EATMN-а* или неког његовог дела;	*concept of operation*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
880.	**оперативни минимуми аеродрома**	- су ограничења у коришћењу аеродрома за: а) полетање, изражена у виду видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) и/или видљивости и, ако је потребно, базе облака; б) слетање при дводимензионалном (2*D*) инструменталном прилазу, изражена у виду видљивости и/или *RVR*, минималне апсолутне/релативне висине снижавања (*MDA/H*) и, ако је потребно, базе облака; ц) слетање при тродимензионалном (3*D*)		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		инструменталном прилазу, изражена у виду видљивости и/или *RVR* и апсолутне/релативне висине одлуке (*DA/H*), у зависности од врсте и/или категорије летова;		
881.	**оперативни подаци**	- су информације о свим фазама лета неопходне за доношење оперативних одлука од стране пружалаца услуга у ваздушној пловидби, корисника ваздушног простора, оператера аеродрома и осталих учесника.	*operational data*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
882.	**оперативни план**	- је документ који садржи оперативне процедуре, мере и поступке које спасилачко-координациони центар примењује у операцијама трагања и спасавања.		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
883.	**оперативни упитни код**	- је сваки прихватљив упитни код, осим *II* кода 14.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
884.	**оперативни учесници**	- су цивилни и војни корисници ваздушног простора, цивилни и војни пружаоци услуга у ваздушној пловидби и оператери аеродрома који користе ваздушни простор из члана 1. став 4;	*operational stakeholders*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
885.	**оперативно место**	- је место, које није аеродром, а које је одабрао оператер, пилот који управља ваздухопловом или вођа ваздухоплова, за слетање, полетање и/или превоз спољашњег терета;	*operating site*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I
		- је место које је оператер или вођа ваздухоплова одабрао за слетање, полетање и/или преношење спољашњег терета;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је место које је одабрао пилот који управља ваздухопловом или оператер, ради слетања, полетања или ношења спољашњег терета;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- је место, које није аеродром, а које је одабрао пилот који управља ваздухопловом или оператер, за слетање, полетање и/или превоз спољашњег терета;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
		- је место које није аеродром, а које је		- Правилник о посебним

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		одабрао оператер ваздухоплова или пилот који управља ваздухопловом за слетање или полетање.		делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20)
886.	**оперативно радно место**	- је радно место на којем контролор летења обавља послове на основу овлашћења из дозволе контролора летења;		- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
887.	**операција**	- је полетање или слетање.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17)
888.	**операција инструменталног прилаза**	- је прилаз и слетање употребом инструмената за навигационо вођење на основу процедуре инструменталног прилаза. Постоје две методе за спровођење операција инструменталног прилаза: (а) операција дводимензионалног (2*D*) инструменталног прилаза, у којој се примењује само бочно навигационо вођење; и (б) операција тродимензионалног (3*D*) инструменталног прилаза, у којој се примењују бочно и вертикално навигационо вођење.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
889.	**операција инструменталног прилаза тип А**	- је операција инструменталног прилаза са минималном висином одлуке или висином одлуке на или изнад 75 *m* (250 *ft*).		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
890.	**операција инструменталног прилаза тип В**	- је операција инструменталног прилаза са висином одлуке нижом од 75 m (250 ft), која може да буде: 1. Категорија I (CAT I): висина одлуке виша од 60 m (200 ft), са видљивошћу већом од 800 m или са видљивошћу дуж полетно-слетне стазе већом од 550 m; 2. Категорија II (CAT II): висина одлуке нижа од 60 m (200 ft), али не нижа од 30 m (100 ft), са видљивошћу дуж полетно-слетне стазе већом од 300 m;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		3. Категорија III (CAT III): висина одлуке нижа од 30 m (100 ft) или без висине одлуке, са видљивошћу дуж полетно-слетне стазе мањом од 300 m или без ограничења видљивости дуж полетно-слетне стазе;		
		- је операција инструменталног прилаза са висином одлуке испод 75 m (250 ft), која може да буде: 1. Категорија I (CAT I): висина одлуке не нижа од 60 m (200 ft), при видљивости не мањој од 800 m или при видљивости дуж полетно-слетне стазе не мањој од 550 m; 2. Категорија II (CAT II): висина одлуке нижа од 60 m (200 ft), али не нижа од 30 m (100 ft) и ако видљивост дуж полетно-слетне стазе није мања од 300 m; 3. Категорија III (CAT III): висина одлуке нижа од 30 m (100 ft) или без висине одлуке ако је видљивост дуж полетно-слетне стазе мања од 300 m или без ограничења видљивости дуж полетно-слетне стазе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2
891.	**операција трагања и спасавања**	- је операција у цивилном ваздухопловству спроведена од стране спасилачко-координационог центра која обухвата мере и поступке који се предузимају да би се пронашло место удеса ваздухоплова, спасила лица која су повређена у удесу или која је удес довео у опасност, пружила им се прва медицинска помоћ и она збринула на безбедно место.		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
892.	**операција дводимензионалног (2D) инструменталног прилаза**	- је операција инструменталног прилаза у којој се примењује само латерално вођење ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
893.	**операција тродимензионалног (3D) инструменталног прилаза**	- је операција инструменталног прилаза у којој се примењује и латерално и вертикално вођење ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
894.	**операције инструменталног прилажења**	- су операције прилажења и слетања коришћењем инструмената за навигацијско вођење, засноване на процедури инструменталног прилажења.	*instrument approach operations*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
		- је прилажење и слетање употребом инструмената за навигационо вођење на основу процедуре инструменталног прилажења. Постоје две методе за		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		спровођење операција инструменталног прилажења: -а) операција дводимензионалног (2D) инструменталног прилажења, у којој се примењује само бочно навигационо вођење; -б) операција тродимензионалног (3D) инструменталног прилажења, у којој се примењују бочно и вертикално навигационо вођење;		пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
895.	**операција са више пилота**	- је операција која захтева најмање два пилота која користе сарадњу вишечлане посаде у ваздухоплову са више пилота или у ваздухоплову са једним пилотом.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
896.	**операција са оперативним одобрењима**	- је операција у којој се користи посебан ваздухоплов или опрема на земљи или комбинација ваздухоплова и опреме на земљи којима се омогућава: (а) примена оперативних минимума који су нижи од стандардних оперативних минимума аеродрома за одређену класификацију операција; (б) да захтеви видљивости могу бити испуњени или смањени; (ц) да је потребан мањи број земаљских објеката		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 1, Анекс I
		- је операција у којој се користи одређена опрема у ваздухоплову или на земљи или комбинација опреме у ваздухоплову и на земљи којом се омогућава било који од следећих елемената: а) примена оперативних минимума нижих од стандардних оперативних минимума аеродрома за одређену класификацију операција, б) захтеви у погледу видљивости могу бити испуњени или смањени, ц) потребно је мање опреме на земљи;	*operation with operational credits*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
897.	**операције у условима смањене видљивости**	- су операције прилаза или полетања на полетно-слетној стази у условима видљивости дуж полетно-слетне стазе која износи мање од 550 m или са висином одлуке нижом од 200 ft;	*LVOs*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 1, Анекс I
		- су операције прилажења на или полетања са полетно-слетне стазе у условима видљивости дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) која износи мање од 550 m са висином одлуке нижом од 200 *ft*;	*low visibility operations (LVO)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				105/23); Прилог 3
898.	**описи стања површине полетно-слетне стазе**	- су нека од следећих материја на површини полетно-слетне стазе: а) компактни снег: снег који је збијен у чврсту масу такву да се гуме авиона, при радним притисцима и оптерећењима, крећу по површини, а да је при томе даље не збијају у знатној мери, нити стварају колотраге; б) сув снег: снег од којег није могуће лако направити грудву; ц) мраз: кристали леда који се стварају од влаге из ваздуха на површини, чија је температура једнака или нижа од тачке смрзавања; разлика између мраза и леда је у томе што се кристали мраза формирају независно један од другог и због тога имају структуру која је више у облику гранула; д) лед: смрзнута вода или компактни снег који се претворио у лед у хладним и сувим условима; е) лапавица: снег који је толико засићен водом да се вода цеди када се узме у руку или прска около ако се снажно згази; ф) стајаћа вода: вода дубља од 3 *mm*; г) влажан лед: лед на чијој површини је вода или лед који се топи; х) влажан снег: снег који садржи довољно воде да је могуће направити добро збијену, чврсту грудву из које се не цеди вода;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
		- су неке од следећих материја на површини полетно-слетне стазе: (1) компактни снег: снег који је збијен у чврсту масу такву да се гуме авиона, при радним притисцима и оптерећењима, крећу по површини, а да је при томе даље не збијају у знатној мери, нити стварају колотраге; (2) сув снег: снег од којег није могуће лако направити грудву; (3) мраз: кристали леда који се стварају од влаге из ваздуха на површини, чија је температура једнака или нижа од тачке смрзавања; разлика између мраза и леда је у томе што се кристали мраза формирају независно један од другог и због тога имају структуру која је више у облику гранула; (4) лед: смрзнута вода или компактни снег који се претворио у лед у хладним и сувим условима;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		(5) лапавица: снег који је толико засићен водом да се вода цеди када се узме у руку или прска около ако се снажно згази; (6) стајаћа вода: вода дубља од 3 mm; (7) влажан лед: лед на чијој површини је вода или лед који се топи; (8) влажан снег: снег који садржи довољно воде да је могуће направити добро збијену, чврсту грудву из које се не цеди вода;		
899.	***OPMET***	- су оперативне метеоролошке информације које се користе у припреми летења или планирању летачких операција у лету;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
900.	***OPMET*** **банка података**	- је банка података успостављена да чува и омогућава коришћење оперативних метеоролошких информација за ваздухопловне потребе на међународном нивоу;	*OPMET data bank*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
901.	**опрема аеродрома**	- је сва опрема, апарати, прибор, софтвер или додатна опрема, која се користи или која се намерава користити да допринесе операцијама ваздухоплова на аеродрому.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
		- означава сву опрему, апарате, прибор, софтвер или додатну опрему, која се користи или која намерава да се користи да допринесе операцијама ваздухоплова на аеродрому;	*aerodrome equipment*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
902.	**опрема аеродрома од утицаја на безбедност**	- је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема који доприносе или је предвиђено да допринесу безбедном коришћењу ваздухоплова на аеродрому;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
903.	**опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом**	- је сваки инструмент, опрема, механизам, уређај, прибор, софтвер или помоћна опрема која је неопходна за безбедно коришћење беспилотног ваздухоплова, а која није део тог беспилотног ваздухоплова и не превози се у њему;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
904.	**опсерваторија за вулкане**	- је опсерваторија коју је одобрио надлежни орган, која осматра активност једног или више вулкана и та осматрања доставља ваздухопловним корисницима са договорене листе;	*volcano observatory*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
905.	**опслужно подручје аеродрома**	- јесте подручје са којег долази највећи број путника или највећи део робе која се превози са тог аеродрома и може да укључује један или више региона.		- Уредба о условима за проглашење линије у јавном интересу у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 6/19).
906.	**општа авијација**	- је свака операција цивилног ваздухоплова која не спада у пружање услуга из ваздуха или јавни авио-превоз;	*general aviation*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
907.	**општи ваздушни саобраћај**	- су сви летови ваздухоплова, као и летови државних ваздухоплова, који се обављају у складу са правилима и процедурама Међународне организације цивилног ваздухопловства;	*General Air Traffic, GAT*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19);
		- су сви летови ваздухоплова, као и летови државних ваздухоплова, који се обављају у складу са *ICAO* правилима и процедурама;		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19);
		- су сва кретања цивилних и државних ваздухоплова која се обављају у складу са поступцима Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*);		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
		- означава сва кретања цивилног ваздухоплова, као и сва кретања државног ваздухоплова (укључујући војни, царински и полицијски ваздухоплов) када	*general air traffic*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		се оваква кретања изводе у складу са поступцима *ICAO*.		пловидби („Службени гласник РС", број 26/20),
908.	**орган надлежан за издавање дозвола**	- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);	*licensing authority*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23);
		- у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- означава надлежни орган државе чланице који је издао дозволу, или коме лице подноси захтев за издавање дозволе, или, када лице још није поднело захтев за дозволу, надлежни орган одређен у складу са *FCL.001* Анекса 1 (Део-*FCL*).		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС IV
		- означава надлежни орган државе чланице који је издао дозволу или коме лице подноси захтев за издавање дозволе, или, када лице још није поднело захтев за издавање дозволе, надлежни орган у складу са овим делом;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025.
	орган надлежан за издавање дозволе	- означава орган државе чланице који је надлежан да издаје, одбије издавање, стави ван снаге или суспендује оперативну дозволу сагласно поглављу II ове уредбе.	*competent licensing authority*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
909.	**орган надлежан за безбедносне истраге**	- је стални национални орган надлежан за безбедносне истраге у цивилном ваздухопловству који спроводи или надзире безбедносне истраге наведене у члану 4. Уредбе (ЕУ) бр. 996/2010;		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 142/20);
910.	**организатор путовања**	- је, са изузетком авио-превозиоца, лице које редовно организује пакет аранжмане и продаје их или нуди на продају, директно или преко посредника.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
911.	**организатор специјалног догађаја**	- је правно или физичко лице које на основу обављања својих делатности има потребу да на посебан начин привремено уреди коришћење ваздушног простора Републике Србије (нпр. државни органи, војни органи, организације основане ради		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 93/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		промоције летачког спорта или рекреативног летења и слично);		
912.	**организатор транспорта опасне робе**	- је лице које по основу уговора, у своје име, а за рачун пошиљаоца или примаоца опасне робе, организује транспорт или обавља друге услуге које се односе на транспорт опасне робе.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
913.	**организација**	- је свака организација која обезбеђује производе који се користе у ваздухопловству и/или запошљава, уговара или користи услуге лица која су дужна да пријаве догађај у складу са чланом 4. став 6		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20);
		- је свако физичко лице, правно лице или део правног лица. Таква организација може да се оснује на више места, без обзира на то да ли се она налазе на територији држава чланица;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
914.	**организација за летачку обуку**	- је центар за обуку који поседује уверење о оспособљености за обуку летачког особља за стицање дозвола и одговарајућих овлашћења;	*Flying Training Organization FTO*	- Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку летачког особља;
		- центар за обуку који је овлашћен за спровођење обуке летачког особља с циљем стицања дозвола и овлашћења.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.
915.	**организација за обуку**	- означава организацију коју је надлежни орган сертификовао да спроводи једну или више врста обука;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- означава центар за обуку ваздухопловног особља, у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

916.	**организација за обуку контролора летења**	- је, у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији, центар за обуку који поседује потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља;	*air traffic controller training organisation*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
917.	**организација за обуку за летење на типу ваздухоплова**	- је центар за обуку који поседује уверење о оспособљености за обуку за летење одређеним типом ваздухоплова и стицање овлашћења везаних за тај тип ваздухоплова;	*Type Rating Training Organization - TRTO*	- Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку летачког особља;
		- је центар за обуку који је овлашћен за спровођење обуке летачког особља за стицање овлашћења за летење на типу ваздухоплова.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку.
918.	**организација за одржавање**	- је организација која има одобрење издато у складу са једним од наведеног: (i) Одељком Ф Анекса I (Део-М); или (ii) Секцијом А Анекса II (Део-145); или (iii) Секцијом А Анекса Vд (Део-CAO).		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
919.	**организација регистрована за спортско и аматерско летење**	- је центар за обуку који поседује уверење о оспособљености за обуку летачког особља ради стицања дозвола приватног пилота авиона, односно хеликоптера, пилота једрилице, пилота слободног балона и пилота ваздухоплова посебне категорије, као и одговарајућих овлашћења.	*Registered Facility - RF*	- Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку летачког особља.
920.	**ортодрома**	- је геодетска линија која представља најкраћи пут између две тачке на земљиној лопти, лук великог круга.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
921.	**осетљива зона**	- је зона која се простире ван граница критичне зоне и у којој паркирање и/или кретање ваздухоплова или возила утиче на сигнал за навођење до те мере да може постати неприхватљив за ваздухоплов који користи тај сигнал.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је зона која се простире изван критичне зоне, у којој паркирање или кретање ваздухоплова или возила, или и једно и друго, утиче на сигнал за навођење до те мере да може изазвати неприхватљиво ометање за ваздухоплов који користи тај сигнал.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 84/22); Прилог 1
922.	**осетљива област**	- је област која се простире изван критичне области, у којој паркирање или кретање ваздухоплова или возила утиче на сигнал за вођење у мери да може да изазове неприхватљиво ометање за ваздухоплов који тај сигнал користи;	*sensitive area*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
923.	***OSD***	- су подаци за коришћење утврђени у складу са Анексом I (Део-21) Уредбе (ЕУ) бр. 748/2012.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
924.	**осматрање из ваздухоплова**	- је одређивање једног или више метеоролошких елемената, које се врши из ваздухоплова у лету.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
925.	**осмотрени метеоролошки подаци**	- су квантитативне вредности метеоролошких елемената и појава које су добијене мерењима, осматрањима и/или њиховом обрадом на метеоролошким станицама.		- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
926.	**особље које се бави електроником у области безбедности ваздушног саобраћаја**	- означава свако ауторизовано особље које је стручно да користи, одржава, ставља ван употребе и враћа у употребу опрему функционалног система;	*air traffic safety electronics personnel, ATSEP*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
927.	**особље земаљских хитних служби**	- је особље хитних служби на земљи (полицајци, ватрогасци и сл.) које је укључено у хитан медицински превоз хеликоптером (*HEMS*) или хитан медицински превоз са *VCA* (*VEMS*) и чије су дужности на било који начин повезане са коришћењем ових ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
928.	**оспособљеност**	- је комбинација вештина, знања и ставова неопходних за извршавање задатака према прописаном стандарду.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- означава димензију људског учинка која се користи за поуздано предвиђање успешности радног учинка и која се манифестује и прати кроз понашања која укључују релевантно знање, вештине и ставове за обављање активности, односно задатака, под одређеним условима		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
929.	**остала дежурства**	- су дежурства која се обављају код куће или у одговарајућем смештају.	*other standbay*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
930.	**остатак страног објекта (*FOD*)**	- је предмет на површини за кретање ваздухоплова, који нема оперативну или ваздухопловну функцију и који може да представља опасност за операције ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
931.	**остварени визуелни контакт за наставак прилажења**	- подразумева да се део визуелних средстава или простора прилажења види довољно дуго да пилот може да процени позицију ваздухоплова у односу на жељену путању лета.		- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
932.	**основна стаза полетно-слетне стазе**	- је одређена површина која обухвата полетно-слетну стазу и продужетак за заустављање, ако постоји, која је намењена: (1) смањењу ризика оштећења ваздухоплова који скрене са полетно-слетне стазе; (2) заштити ваздухоплова који је надлеће, за време полетања, односно слетања;	*runway strip*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
		- је одређена површина, укључујући полетно-слетну стазу и продужетак за заустављање, ако постоји, која је намењена: - смањењу ризика од оштећења ваздухоплова који је неконтролисано скренуо са полетно-слетне стазе; и - заштити ваздухоплова који је надлеће, за време полетања односно слетања;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18);
		- је одређена површина, укључујући полетно-слетну стазу и продужетак за заустављање, ако он постоји, која је намењена: - смањењу ризика од оштећења ваздухоплова који је неконтролисано		- Правилник о потврдама о обучености особља које контролише исправност површина за кретање ваздухоплова и центрима за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		скренуо са полетно-слетне стазе; и - заштити ваздухоплова који је надлеће за време полетања односно слетања;		обуку („Службени гласник РС“, број 67/19); - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
933.	**основна стаза рулне стазе**	- је површина, укључујући рулну стазу, чија је намена да заштити ваздухоплов који се креће по рулној стази и смањи ризик оштећења ваздухоплова који случајно скрене са рулне стазе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
934.	**основни елементи плана лета**	- су: (а) идентификација ваздухоплова; (б) аеродром полетања; (ц) очекивани датум почетка вожења; (д) очекивано време почетка вожења; (е) аеродром опредељења; (ф) рута, искључујући процедуре у завршној контролисаној области; (г) брзина(е) крстарења и захтевани ниво(и) лета; (х) тип ваздухоплова и категорија турбуленције; (и) правила летења и врста лета; (ј) опрема ваздухоплова и њене могућности.		- Правилник о изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази (Прилог 1, 87/17).
935.	**отворени терен за приземљење падобранаца**	- је терен димензија најмање 250 x 250 m.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
936.	**отказивање лета**	- је изостанак лета који је претходно био предвиђен и на коме је резервисано најмање једно место.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
937.	**официр за обезбеђивање током лета**	- означава лице које је држава запослила да путује ваздухопловом авио-превозиоца и издала му дозволу да штити ваздухоплов и лица у њему од радњи незаконитог ометања које угрожавају обезбеђивање ваздухоплова.	*in-flight security officer*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
938.	**оцена безбедносног ризика**	- означава резултат класификације ризика одређеног догађаја комбиновањем вредности променљивих из члана 3. став 3		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

939.	**очекивано време прилаза**	- је време у које *ATC* очекује да ће долазећи ваздухоплов, након кашњења, напустити тачку чекања да би завршио прилаз за слетање. Стварно време напуштања тачке чекања ће зависити од добијања одобрења за прилаз.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.
940.	**очни специјалиста**	- означава офталмолога или квалификованог оптометристу који је обучен да препозна патолошка стања.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима,Прилог 1, Анекс IV, („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
941.	**падобран**	- је справа која служи да успори пад лица и ствари ради безбедног спуштања на земљу.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
942.	**падобранска зона**	- је предвиђени простор у ваздуху и на земљи у коме се одвијају активности падобранца, од момента напуштања ваздухоплова до приземљења.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
943.	**падобрански комплет**	- је склоп свих падобранских компоненти.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
944.	**падобрански скок „слободно летење”**	- је врста слободног пада у коме се изводе маневри у све три осе.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
945.	**пакет аранжман**	- је унапред одређена комбинација услуга којом се организатор путовања обавезује да путнику прибави најмање две услуге које се састоје од превоза, смештаја или других туристичких услуга које чине целину и које се пружају у времену дужем од 24 h или укључују барем једно ноћење, а путник се обавезује да организатору путовања плати за то једну укупну (паушалну) цену;		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- означава услуге које су одређене у члану 2. став 1. Директиве 90/314/ЕЕЗ.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
946.	**пакет услуга**	- су две или више услуга у ваздушној пловидби.	*bundle of services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
947.	**паневропска**	- је делатност која је обликована и		- Правилник о изменама

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	услуга	успостављена за кориснике у већини држава чланица или свим државама чланицама и која се, такође, може проширити изван ваздушног простора територије на коју се Уговор примењује;		и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
948.	**параглајдер**	- је ваздухоплов који нема круту основну конструкцију, способан је за безбедно полетање и слетање у условима без ветра, којим се аеродинамички управља око све три осе помоћу леве и десне команде повезане за излазне крајеве крила и којим се може полетети и слетети снагом и употребом ногу, помоћу погонске групе или помоћу уређаја и средстава за вучу (моторно возило, аерозапрега, витло, чамац и друго).		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.
949.	**параглајдер са мотором**	- је параглајдер који је опремљен погонском групом која се може користити за погон у свим фазама лета.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.
950.	**параметри за координацију**	- су начин на који се, у оперативном смислу, изражавају сви расположиви капацитети за доделу слотова на неком аеродрому, током сваког координисаног периода, који узимају у обзир све техничке и оперативне факторе и факторе очувања животне средине који утичу на функционисање инфраструктуре аеродрома и његових различитих подсистема.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).
951.	**паркинг аеродрома**	- је паркинг који се налази у оквиру граница аеродрома или под директном контролом тела које управља аеродромом, који је намењен путницима који користе аеродром.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
952.	**паркинг позиција**	- је одређени део платформе који је намењен за паркирање ваздухоплова.	*aircraft stand*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
	паркинг позиција ваздухоплова	- је одређени део на платформи који се користи за паркирање ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
	паркинг позиција за хеликоптер	- је паркинг позиција намењена за паркирање хеликоптера, на којој се завршава рулање по земљи или на којој се хеликоптер спушта и подиже ради рулања у ваздуху.	*helicopter stand*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
953.	**пауза/одмор**	- је временски период у оквиру времена на	*break*	-Правилник о изменама и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		дужности када контролор летења није дужан да обавља задатке, у сврху опоравка/одмора;		допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
954.	***PBN* процедура летења**	- је процедура инструменталног летења просторне навигације, заснована на навигационим могућностима ваздухоплова, израженим у терминима тачности, интегритета, доступности, непрекидности и функционалности.		- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
955.	**пењање током крстарења**	- је начин лета ваздухоплова у режиму крстарења који резултира повећањем висине лета са смањењем масе ваздухоплова.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
956.	**период најниже дневне активности организма**	- је период између 02:00 сата и 05:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен;	*window of circadian low-WOCL*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је период између 2:00 сата и 05:59 сати; период најниже дневне активности организма унутар подручја од три временске зоне од матичног аеродрома рачуна се према локалном времену на матичном аеродрому. Ван подручја од три временске зоне од матичног аеродрома, у првих 48 сати после одласка из временске зоне на матичном аеродрому период најниже дневне активности организма рачуна се према локалном времену на матичном аеродрому, а после тог времена рачуна се према локалном времену у месту доласка.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
957.	**период одмора**	- је стални и дефинисани временски период, након и/или пре дужности, током кога је контролор летења ослобођен свих дужности;	*rest period*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
958.	**период реда летења**	- означава летњи, односно зимски саобраћајни период који се користи у редовима летења авио-превозиоца.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог I).
959.	**пилот**	- лице које управља командама ваздухоплова у току лета.		- Правилник о дозволама летачког особља.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

960.	**пилот који управља ваздухопловом**	- је пилот који је одређен да управља ваздухопловом и који је одговоран за безбедно обављање лета; у случају јавног авио-превоза који се обавља авионом и хеликоптером уместо израза „пилот који управља ваздухопловом" користи се израз „вођа ваздухоплова" *(commander).*	*pilot-in-command (PIC)*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
		- је пилот који је одређен да управља ваздухопловом и који је одговоран за безбедно обављање лета;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20). - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 3/21); Анекс
	пилот који управља ваздухопловом	- је пилот који је одређен да управља ваздухопловом и који је одговоран за безбедно обављање лета;	*pilot-in-command (PIC)*	- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС", број 54/21), Анекс I;
	пилот који управља ваздухопловом *(PIC)*	- пилот одређен од стране корисника или власника ваздухоплова да управља ваздухопловом и да се стара за безбедно одвијање лета.		- Правилник о дозволама летачког особља.
961.	***Pilot-in-command under supervision* (*PICUS*)**	- је копилот који под надзором вође ваздухоплова обавља дужности и функције вође ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
962.	**пилот који управља на даљину**	- је физичко лице које је одговорно за безбедно обављање лета беспилотног ваздухоплова управљањем његовим летачким командама ручно или, ако беспилотни ваздухоплов лети аутоматски, праћењем његовог курса и могућношћу интервенисања и промене курса у сваком тренутку;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 154/20);
963.	**писана комуникација**	- је комуникација која на сваком терминалу круга аутоматски производи трајни писани запис свих порука које прођу кроз тај круг;	*printed communications*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
964.	**планинско подручје**	- је подручје промењивог профила терена на којем су промене надморске висине терена веће од 900 m (3.000 ft) унутар удаљености од 18,5 km (10,0 NM);		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је терен преко 800 *m* надморске висине изнад којег се врше операције ваздухоплова		- Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
965.	**план доделе упитних кодова**	- је последњи одобрени целокупни скуп додељених упитних кодова.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
966.	**план коришћења ваздушног простора**	- је порука стандардног формата којом *AMC* обавештава заинтересоване стране о привременој алокацији ваздушног простора у одређеном временском периоду.	*Airspace Use Plan, AUP*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
967.	**план лета**	- је скуп података и информација о намераваном лету или делу лета ваздухоплова, који се достављају јединицама пружаоца услуга у ваздушном саобраћају;	*light plan*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је скуп података и информација о намераваном лету или делу лета ваздухоплова који су на располагању јединицама пружаоца услуга у ваздушном саобраћају.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је скуп одређених информација које се достављају јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају, а односе се на планирани лет или део лета ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- су одређене информације које се достављају јединицама за пружање услуга у ваздушном саобраћају, а односе се на планирани лет или део лета ваздухоплова.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
968.	**платформа**	- је одређено подручје које је намењено за смештај ваздухоплова ради укрцавања или искрцавања путника, утовара или истовара поште или терета, снабдевања горивом, паркирања или одржавања.	*apron*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18). - Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3.
		- је одређено подручје на аеродрому предвиђено за смештај ваздухоплова у сврхе укрцавања или искрцавања путника, пртљага, поште или терета, снабдевања горивом, паркирања или одржавања;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
969.	**платформа за одлеђивање/ спречавање залеђивања**	- је објекат у коме се са авиона уклања иње, лед или снег (одлеђивање) да би се очистиле површине и/или да би се чисте површине авиона заштитиле од стварања		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	ваздухоплова	иња или леда и од нагомилавања снега или лапавице (спречавање залеђивања) за одређено време.		аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
970.	**платформа за слетање/полетање хеликоптера *(Helideck)***	- је подручје завршног прилаза и полетања *(FATO)* које се налази на плутајућој или фиксној површини на мору.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
971.	**платформа за чекање**	- је одређена површина на којој ваздухоплов може да буде задржан или заобиђен да би се олакшало ефикасно кретање ваздухоплова по земљи.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
972.	**пловидбеност ваздухоплова**	- је способност ваздухоплова да безбедно учествује у ваздушном саобраћају на основу његове усклађености са прописаним захтевима;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
973.	**побољшана категорија**	- означава категорију за сертификацију и обављање активности *VCA* према којој ваздухоплов испуњава захтеве за безбедан наставак лета и безбедно слетање након критичног квара за перформансе (*CFP*);		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
974.	**повезана лица**	- су: власник ваздухоплова; члан посаде; корисник ваздухоплова који је учествовао у удесу или озбиљној незгоди; лице које је учествовало у одржавању, пројектовању и производњи тог ваздухоплова или је учествовало у обуци посаде тог ваздухоплова; лице које је укључено у пружање услуга контроле летења; лице које пружа информације ваздухоплову у лету или лице које пружа услуге аеродромске контроле летења; као и особље националних цивилних ваздухопловних власти.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
975.	**повреда са трајним последицама**	- означава повреду којом се мења квалитет живота лица у свакодневном животу, у смислу смањене покретљивости, односно когнитивне или физичке способности.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);
976.	**површ за ограничење препрека**	- је површ којом су дефинисане границе до којих се објекти могу пружати у ваздушном простору;		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", број 23/18); - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
		- је површ која дефинише границе до којих се објекти могу пружати у ваздушном простору.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
977.	**површ за заштиту од препрека**	- је површ успостављена за визуелни систем показивача нагиба прилаза изнад које није дозвољена изградња нових објекта или повећање висине постојећих објеката, осим ако ће, по мишљењу надлежне власти, нови објекат или објекат чија је висина повећана бити заклоњен постојећим непокретним објектом.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/20), Прилог 2.
978.	**површ за заштиту од препрека**	- је површ успостављена за визуелни систем показивача нагиба прилаза изнад које није дозвољена изградња нових објеката или повећање висине постојећих објеката;		- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
979.	**површ за прикупљање података**	- одређена површ намењена прикупљању података о препрекама или терену;	*data collection surface*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
980.	**површина за кретање ваздухоплова**	- је део аеродрома који се користи за полетање, слетање и кретање ваздухоплова по земљи, а који се састоји од маневарских површина и платформе/платформи;	*movement area*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома; - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 -- - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о потврдама о обучености особља које контролише исправност површина за кретање

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				ваздухоплова и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
		- је део аеродрома који се користи за полетање, слетање и рулање ваздухоплова по земљи, а који се састоји од маневарске површине и платформе;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 5/25); Прилог 3, Анекс I
		- је део аеродрома који се користи за полетање, слетање и кретање ваздухоплова по земљи, а који се састоји од маневарске површине и платформе/платформи.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
981.	**површина за слетање**	- је део површине за кретање ваздухоплова намењен за слетање или полетање ваздухоплова.	*landing area*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
982.	**површина са динамичком носивошћу**	- је површина која може да поднесе оптерећење које проузрокује хеликоптер при слетању у ванредној ситуацији.	*dynamic load-bearing surface*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
983.	**површина са статичком носивошћу**	- је површина која може да поднесе масу хеликоптера који се на њој налази.	*static load-bearing surface*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
984.	**површинско трење**	- је отпор који површина пружа кретању једног тела које је са њом у контакту.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
985.	**погодна средина**	- је средина у којој: а) је могуће да се безбедно обави принудно слетање; б) лица у хеликоптеру или у *VCA* могу да буду заштићена од неповољног деловања спољног утицаја; и		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25),

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ц) је трагање и спасавање обезбеђено у складу са очекиваном изложеношћу опасности. У сваком случају, они делови густо насељених подручја који имају одговарајућу површину за безбедно принудно слетање сматрају се за погодну средину.		Прилог
		је средина: (1) у којој је могуће да се безбедно обави принудно слетање; (2) у којој лица у хеликоптеру могу да буду заштићена од неповољног деловања спољног утицаја; и (3) у којој је трагање и спасавање обезбеђено у складу са очекиваном изложеношћу опасности. У сваком случају, они делови густо насељених подручја који имају одговарајућу површину за безбедно принудно слетање сматрају се за погодну средину;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
986.	**подаци за координацију**	- су подаци од интереса за оперативно особље у вези са процесима најаве, координације и примопредаје летова и процесима цивилно-војне координације.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
987.	**подаци за коришћење**	- су подаци који су део сертификата о типу, ограниченог сертификата о типу или додатног сертификата о типу ваздухоплова и који садрже све следеће елементе: (i) минимални наставни план и програм обуке пилота за овлашћење за летење на типу, укључујући одређивање овлашћења за летење на типу; (ii) дефиницију обима примене изворних података о валидацији ваздухоплова у сврху објективне квалификације симулатора или оквирних података у сврху њихове привремене квалификације; (iii) минимални наставни план и програм обуке за овлашћење за тип сертификационог особља одржавања, укључујући одређивање овлашћења за тип; (iv) одређивање типа или варијанте за кабинско особље и податке који се односе на тип за кабинско особље; (v) главну листу минималне опреме.	*OSD*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

988.	**подаци о адреси**	- су информације које се односе на адресу система или мреже субјекта који учествује у комуникацији ваздух-земља посредством везе за пренос података и које омогућавају недвосмислено утврђивање места на којем се налази субјект;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
989.	**подаци у дигиталном облику дати у тачкама мреже**	- су рачунаром обрађени метеоролошки подаци за мрежу правилно распоређених тачака на карти, за преношење из метеоролошког рачунара на други рачунар у кодираном облику који је погодан за аутоматску употребу.	*grid point data in digital form*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
990.	**Подела кода**	- јесте споразум на основу кога оператер користи своју ознаку за лет који обавља други оператер, продаје и издаје путне карте за тај лет.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
991.	**подељено радно време**	- је период у коме се летачка дужност врши на два или више сектора, под условом да је вршење било којих од сектора раздвојено прекидом.	*split duty*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
992.	**поднети план лета (*FPL*)**	- је план лета достављен *ATS* јединици, који је попунио пилот или овлашћени представник, без било каквих накнадних промена.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.
993.	**подносилац**	- је лице или организација која *IFPS* подноси план лета и поруке за његово ажурирање, укључујући пилоте, оператере и агенте који раде у њихово име, као и *ATS* јединице.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
994.	**подносилац захтева**	- означава свако физичко или правно лице које захтева услуге Агенције, укључујући издавање, одржавање или измену или допуну неког сертификата, одобрења или дозволе.	*applicant*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (Прилог).
995.	**подручје завршног прилаза и полетања *(FATO)***	- је одређено подручје за летове хеликоптера или *VCA*, изнад кога се завршава фаза прилаза за лебдење или слетање, односно са којег започиње полетање; у случају хеликоптера који се користе у перформансама класе 1 и у случају *VCA* који се користе у побољшаној категорији или еквивалентној категорији, то одређено подручје обухвата расположиво подручје за прекинуто		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		полетање;		
996.	**подручје отвореног мора**	- означава површину воде од обале према мору.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19).
		- је површина воде од обале према мору;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
997.	**позиција**	- је, у географском смислу, скуп координата (географска ширина и дужина) утврђених у односу на референтни математички елипсоид којим се дефинише позиција тачке на површини земље;	*position*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
998.	**позиција за одлеђивање/ спречавање залеђивања ваздухоплова**	- је зона која се састоји од унутрашње зоне за паркирање авиона ради одлеђивања/спречавања залеђивања и спољашње зоне за маневрисање два или више покретна уређаја за одлеђивање/спречавање залеђивања.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
999.	**позиција за чекање за излазак на полетно-слетну стазу**	- је одређена позиција намењена заштити полетно-слетне стазе, површи за ограничење препрека или *ILS/MLS* критичног/осетљивог подручја, код које ваздухоплови у вожењу и возила морају стати и задржати позицију, осим ако аеродромска контрола летења не одреди другачије;	*runway-holding position*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
		- је одређена позиција намењена заштити полетно-слетне стазе, површи за ограничење препрека или ILS/MLS критичног/осетљивог подручја, код које ваздухоплови у рулању и возила морају стати и задржати позицију, осим ако аеродромска контрола летења не одреди другачије.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је одређена позиција намењена заштити полетно-слетне стазе, површи за ограничење препрека или система за инструментално слетање (*ILS*)/микроталасног система за слетање (*MLS*) критичног/осетљивог подручја, код којег ваздухоплови у вожењу и возила морају стати и задржати позицију, осим ако аеродромска контрола летења не одобри другачије;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1000.	**позиција за чекање на саобраћајници**	- је одређена позиција на којој може да се захтева од возила да сачека.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/212), Прилог 2.
1001.	**позиционирање**	- је превоз неактивног члана посаде по налогу оператера, из једног места у друго, изузев: - времена путовања из места одмора на место јављања на дужност на матичном аеродрому и обратно, и - времена превоза из места одмора на место на коме се започиње дужност и обратно;	*positioning*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је превоз члана посаде који је на дужности, а није активни члан посаде, из једног места у друго, по налогу ваздухопловног субјекта.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
1002.	**познати пошиљалац**	- је пошиљалац који је овлашћен да своју робу или пошту непосредно испоручује на ваздухоплов;	*known consignor*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);
		- је пошиљалац који је овлашћен да припрема робу или пошту за свој рачун и чији поступци испуњавају заједничка правила и стандарде обезбеђивања у ваздухопловству у довољној мери да се омогући превоз робе и поште било којим ваздухопловом;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- означава пошиљаоца који шаље робу или пошту за свој рачун и чији поступци у толикој мери испуњавају заједничка правила и стандарде обезбеђивања да допуштају превоз робе и поште у било ком ваздухоплову.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1003.	**познати снабдевач залиха намењених**	- је снабдевач кога је оператер аеродрома овластио за испоруку залиха намењених потрошњи на аеродрому у обезбеђивано-	*known supplier of airport supplies*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	потрошњи на аеродрому	рестриктивну зону аеродрома;		57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- означава снабдевача чије процедуре испуњавају заједничка правила обезбеђивања и стандарде довољне за испоруку залиха намењених потрошњи на аеродрому до обезбеђивано-рестриктивне зоне аеродрома.		- Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.
1004.	**познати снабдевач залиха намењених потрошњи током лета**	- означава снабдевача чије процедуре испуњавају заједничка правила обезбеђивања и стандарде довољне за испоруку залиха намењених потрошњи током лета до авио-превозиоца или регулисаног снабдевача, али не и непосредно на ваздухоплов.	*known supplier of in-flight supplies*	- Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.
1005.	**„*Point-in-space(PinS)*” визуелни сегмент**	- је сегмент процедуре за *PinS* прилаз од тачке неуспелог прилаза (*MAPt*) до локације за слетање за *PinS*„настави визуелно”процедуру. Овај визуелни сегмент повезује *PinS* са локацијом за слетање.	*Point-in-space (PinS) visual segment*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1006.	**„*Point-in-space(PinS)*” Прилаз**	- је заснован на глобалном навигационом сателитском систему (*GNSS*) и представља процедуру прилаза пројектовану искључиво за хеликоптер. Усклађен је са референтном тачком која је смештена тако да омогући накнадни маневар или прилаз и слетање употребом визуелног маневрисања у одговарајућим визуелним условима који омогућавају да се препреке уоче и избегну.	*Point-in-space approach, PinS*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1007.	***Point-in-space (PinS)* процедура**	- је процедура пројектована за хеликоптере, која обухвата и визуелни и инструментални сегмент.		- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1008.	**појачана летачка посада**	- је летачка посада коју чини већи број чланова од најмањег прописаног броја, тако да за време лета сваки члан посаде може своју дужност да преда другом члану летачке посаде који је оспособљен и овлашћен да врши дужност која му се предаје.	*augmented flight crew*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1; - Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
1009.	**појачана**	- је кабинска посада коју чини већи број	*augmented*	- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	кабинска посада	чланова од најмање прописаног броја чланова.	*cabin crew*	организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
1010.	**показатељи учинка**	- су показатељи који се користе за праћење, мерење и процену учинка у одређеној области.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1011.	**показатељ учинка безбедности**	- је параметар који се користи за праћење и оцењивање учинка безбедности;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1012.	**показивач смера слетања**	- је средство којим се показује смер који је тренутно одређен за слетање и полетање.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1013.	**показни лет**	- је свака ваздухопловна операција за новчану или другу одговарајућу накнаду, која се састоји од краткотрајног панорамског лета ради привлачења нових ученика или нових чланова и коју обавља организација за обуку из члана 10а Уредбе (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана с циљем промоције летачког спорта или рекреативног летења;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1
		- је сваки лет за накнаду или другу противвредност, који се састоји од краткотрајног разгледања из ваздуха са циљем да се привуку нови полазници или нови чланови, а кога обавља организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана ради промоције летачког спорта или рекреативног летења;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- је сваки лет једрилицом за накнаду или другу противредност, који се састоји од краткотрајног разгледања из ваздуха са циљем да се привуку нови полазници или нови чланови, а кога обавља организација за обуку из члана 10а Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 или организација основана ради промоције летачког спорта или рекреативног летења;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је „показни лет" који је дефинисан у члану 2. тачка 9) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС", број 83/24) – Прилог 1
1014.	**полетање у условима смањене видљивости *(LVTO)***	- је полетање при коме је видљивост дуж полетно-слетне стазе *(RVR)* мања од 400 *m*, али није мања од 75 *m*;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
		- је полетање при коме *RVR* износи мање од 550 *m*;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
		- је полетање у условима видљивости дуж полетно-слетне стазе која износи мање од 550 m;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22); Прилог 1, Анекс I
1015.	**полетно-слетна стаза, ПСС**	- је дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова;	*runway*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18). - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс - Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 39/21);
		- је дефинисана правоугаона површина на аеродрому на копну која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова; **Напомена:** За потребе овог правилника под полетно-слетном стазом се подразумева и дефинисана правоугаона површина на аеродрому на води која је намењена за слетање и полетање ваздухоплова.		- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома односно хелидрома.
1016.	**полетно-слетна стаза за полетање**	- је полетно-слетна стаза искључиво намењена полетању.	*take-off runway*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2.
1017.	**полетно-слетна стаза за прецизан прилаз**	- видети „Инструментална полетно-слетна стаза".	*precision approach runway*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2.
1018.	**полетно-слетна стаза са коловозним застором**	- је полетно-слетна стаза са чврстом подлогом која се састоји од пројектованих и израђених материјала повезаних на начин да је издржљива и флексибилна или крута.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2.
1019.	**полетно-слетна стаза у употреби**	- је полетно-слетна стаза или полетно-слетне стазе које, у одређеном тренутку, јединица за пружање услуга у ваздушном саобраћају сматра најпогоднијом за употребу за све типове ваздухоплова за које се очекује да ће слетети на предметни аеродром или полетети са њега. Одвојене полетно-слетне стазе или више полетно-слетних стаза се могу одредити као	*runway-in-use*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		полетно-слетне стазе у употреби за ваздухоплове у доласку и ваздухоплове у одласку;		
1020.	**политика обезбеђивања**	- је скуп циљева, правила понашања за кориснике и администраторе и захтева за конфигурацију система и управљање системом, који су заједно осмишљени за заштиту система и средстава комуникације за пружање услуга везе за пренос података од незаконитог ометања;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
1021.	**полуаутоматски систем за осматрање**	- је систем за осматрање који омогућава увећавање броја мерних елемената, али у раду захтева интервенцију човека за издавање одговарајућих извештаја;	*semi-automatic observing system*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1022.	**поремећен распоред**	- је распоред радног времена члана посаде који ремети могућност спавања у току времена које је оптимално за спавање тиме што време летачке дужности *(FDP)* или комбинација времена летачких дужности *(FDP)* задире, почиње или се завршава у било које доба дана или ноћи у којем је члан посаде прилагођен. Распоред може да буде поремећен услед раних полазака, касних повратака или ноћних дужности; а) „рани тип” *(early type)* поремећеног распореда означава: (i) за „рани полазак” *(early start),* дужност која почиње у периоду између 05:00 сати и 05:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен; и (ii) за „касни повратак” *(late finish),* дужност која се завршава у периоду између 23:00 сати и 01:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен; б) „касни тип” *(late type)* поремећеног распореда означава: (i) за „рани полазак” *(early start),* дужност која почиње у периоду између 05:00 сати и 06:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен; и (ii) за „касни повратак“ *(late finish),* дужност која се завршава у периоду између 00:00 сати и 01:59 сати у временској зони на коју је члан посаде прилагођен.	*disruptive schedule*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1023.	**посада**	- означава летачку посаду и кабинску	*crew members*	- Правилник о дозволама, центрима за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	ваздухоплова	посаду;		обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- је скуп лица која имају одговарајућу летачку дозволу, а чије су дужности везане за управљање ваздухопловом за време лета (летачка посада) или лица која имају дозволу/потврду о обучености, а чије су дужности везане за сигурност лица укрцаних у ваздухоплов (кабинска посада).		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова (101/08).
1024.	**посебне делатности**	- су све делатности, изузев јавног авио-превоза, при којима се ваздухоплов користи за обављање посебних активности као што су пољопривреда, грађевинарство, фотографисање, геодезија, осматрање, патролирање, рекламирање из ваздуха и обављање пробних летова након одржавања ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1.
1025.	**посебне делатности високог ризика**	- су све посебне делатности које се обављају уз накнаду, које се врше изнад подручја у коме постоји могућност да у случају опасности дође до угрожавања безбедности трећих лица на земљи или, ако је одредила надлежна власт места у коме се делатност обавља, било која посебна делатност која се обавља уз накнаду, а која због своје специфичне природе и локалног окружења у коме се врши представља високи ризик, нарочито за трећа лица на земљи.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1.
1026.	**посебне делатности које се обављају балоном**	- означавају сваку делатност која се обавља балоном, која може бити комерцијална и некомерцијална, чија главна сврха није превоз путника ради разгледања или стицања доживљаја летења балоном, већ летови у циљу искакања падобранаца, подизање и пуштање змаја са висине, ваздухопловне манифестације, такмичарски летови или сличне посебне активности;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
1027.	**посебне делатности које се обављају једрилицом**	- означавају сваку делатност која се обавља једрилицом, која може бити комерцијална или некомерцијална, чија главна сврха није повезана са типичним спортским и рекреативним летењем, већ са летовима у циљу искакања падобранаца, летовима за потребе медијских вести, летовима за потребе телевизије или снимања филмова, ваздухопловним манифестацијама или		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		сличним посебним активностима;		
1028.	**посебне делатности у ваздушном саобраћају**	- су делатности, осим јавног авио-превоза, при којима се ваздухоплов користи за посебне активности, као што су пољопривреда, изградња, фотографисање, надзор и праћење, осматрање, рекламирање из ваздуха и сл.;	*aerial work*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
1029.	**посебно језичко овлашћење**	- је изјава која се уноси у дозволу и чини њен део и која означава језичко знање имаоца дозволе;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1030.	**посебно овлашћење за локацију**	- означава одобрење унето у дозволу које чини део дозволе и које означава *ICAO* локацијски индикатор и сектор, групу сектора или радна места за која је ималац дозволе стручан за рад.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1031.	**посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту *(OJTI)***	- означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава стручност имаоца да спроводи обуку на радном месту и обуку на синтетичким уређајима за обуку.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1032.	**посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку (STDI)**	- означава одобрење које је унето у дозволу и чини њен део и у коме се наводи стручност имаоца да спроводи обуку на синтетичким уређајима за обуку;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1033.	**посебно овлашћење из дозволе**	- означава одобрење које је унето у дозволу и чини њен саставни део, у коме се тачно наводи посебна стручна оспособљеност имаоца дозволе. То је општи термин који се користи за описивање уписа посебног овлашћења за звање инструктора за обуку на радном месту, инструктора за рад на синтетичком уређају за обуку, процењивача и посебног		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		језичког овлашћења;		
1034.	**посебно овлашћење процењивача**	- је одобрење које се уноси у дозволу и чини део дозволе, означавајући стручност имаоца дозволе да спроводи процену практичних вештина студента контролора летења и контролора летења.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1035.	**посебно припремљена зимска полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза на чијој површини је суви замрзнути слој компактног снега или леда или и једног и другог и која је третирана песком или ситним шљунком или је механички обрађена ради повећања трења;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
1036.	**пословна авијација**	- је део ваздушног саобраћаја који се односи на рад или коришћење ваздухоплова од стране предузећа за превоз путника или робе, као помоћ у обављању њихових послова, подразумевајући да се ваздухоплови користе искључиво за потребе које нису доступне широј јавности, а њима управљају лица који поседују минимум важећу дозволу професионалног пилота са овлашћењем за инструментално летење.	*business aviation*	- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).
1037.	**пословни план**	- означава детаљан опис планираних пословних активности авио-превозиоца за одређени период, нарочито у погледу очекиваног развоја тржишта и планираних улагања, заједно са финансијским и економским последицама ових активности;	*business plan*	- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);
		- означава детаљан опис планираних пословних активности авио-превозиоца за одређени период, поготову у погледу очекиваног развоја тржишта и планираних улагања, заједно са финансијским и економским последицама ових активности.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1038.	**посматрање**	- означава визуелну проверу коју примењује проверивач (одитор) да би се утврдило да ли се примењују мере или процедуре обезбеђивања.	*observation*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(Прилог, Анекс II).
1039.	**поступак *(procedure)***	- како се наводи у контексту Уредбе о интероперабилности, је стандардни метод за техничко или оперативно коришћење система у контексту договорених и потврђених оперативних концепата који захтевају усклађено спровођење кроз *EATMN*.	*procedure*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1040.	**поступак кружног прилаза**	- је Тип А инструменталног прилаза за довођење ваздухоплова у позицију за слетање на полетно-слетну стазу/подручје завршног прилаза и полетања (FATO) чија локација није погодна за прилаз из правца;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1041.	**поступак непрецизног прилаза *(NPA)***	- је инструментални прилаз са минималном релативном висином снижавања *(MDH*), односно висином одлуке (*DH*) при летењу техником завршног прилаза уз стално снижавање (*CDFA*), које нису мање од 250 *ft* и *RVR/CMV* која није мања од 750 *m* за авионе, односно 600 *m* за хеликоптере;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
1042.	**поступак прилажења са вертикалним навођењем *(APV)***	- је инструментални прилаз при коме се користи хоризонтално и вертикално вођење, али који не испуњава захтеве за прецизни прилаз и слетање, са висином одлуке (*DH)* која није нижа од 250 *ft* и видљивошћу дуж полетно-слетне стазе *(RVR)* која није мања од 600 *m.*		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
1043.	**поступак прецизног прилажења**	- је поступак инструменталног прилажења при коме се користе информације о правцу и висини од *ILS* или од радара за прецизно прилажење.	*precision approach procedure*	- Правилник о ваздухопловном информисању.
1044.	**потврда кабинске посаде**	- је дозвола кабинског особља у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*cabin crew attestation*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23);
1045.	**потребна дужина за слетање (*LDR*)**	- је: а) за хеликоптере (*LDRH*), хоризонтална дужина потребна за слетање и потпуно заустављање са висине од 15 m (50 *ft*)		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		изнад површине за слетање; и б) за *VCA* (*LDRV*), хоризонтална дужина потребна за слетање и потпуно заустављање са висине од 15 m (50 *ft*) изнад површине за слетање;		саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1046.	**процедуре у завршној контролисаној области**	- подразумевају стандардне инструменталне одласке и стандардне инструменталне доласке, дефинисане у *ICAO* Поступцима за пружање услуга у ваздушној пловидби – летење ваздухоплова (*PANS-OPS*, Документ 8168, Књига 1, 5. издање из 2006. године, укључујући све амандмане, закључно са амандманом број 7).		- Правилник изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази (Прилог 1, 22/19).
1047.	**посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду**	- су оне делатности на које се примењују захтеви из Дела-*ORO*, Одељак-*SPO*, који су утврђени у Анексу III Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 965/2012		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
1048.	**поступци при смањеној видљивости**	- су поступци који се примењују на аеродрому ради безбедног обављања прилаза у условима који су нижи од услова за стандардну категорију I, у условима који се разликују од услова за стандардну категорију II, у условима категорије II и III, као и при полетањима у условима смањене видљивости		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1049.	**поступци у условима смањене видљивости**	- су поступци који се примењују на аеродрому у циљу безбедних операција у условима смањене видљивости;	*low visibility procedures*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1050.	**потврда о обучености**	- је исправа којом се потврђује да је њен ималац оспособљен да обавља стручне послове у складу са степеном стручности и овлашћењем која су у њу уписана.	*certificate of competence*	- Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1051.	**потврда о оспособљености за обављање јавног авио-превоза *(AOC)***	- означава сертификат који се издаје предузећу и којим се потврђује да је оно професионално оспособљено и организовано на начин који омогућава безбедно обављање делатности наведених у сертификату, као што је то предвиђено у одговарајућим прописима Заједнице или у националним прописима, у зависности шта је применљиво.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1052.	**потенцијално проблематичан путник**	- означава путника који се протерује (депортује) из државе, лице које није пожељно у држави или лице које је законито лишено слободе;	*potentially disruptive passenger*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог);
		- је путник који се протерује (депортује) из државе, лице које није пожељно у држави или лице које је законито лишено слободе.		- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
1053.	**поузданост**	- је вероватноћа да инсталације на земљи раде у оквиру одређених граница толеранције.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
1054.	**поузданост светлосног система**	- је вероватноћа да је целокупна инсталација оперативна у дефинисаним оквирима толеранције и да је систем оперативно употребљив.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
1055.	**почетни план лета**	- је план лета који је подносилац првобитно поднео, укључујући промене, ако их је било, покренут и прихваћен од пилота, оператера, *ATS* јединице или централе службе за обраду и дистрибуцију планова лета током предполетне фазе.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
1056.	**пошиљалац**	- је лице у чије име се, на основу уговора, предаје ствар на превоз.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
1057.	**пошиљалац опасне робе**	- је привредно друштво, друго правно лице или предузетник, које у своје име и за свој рачун, или за неко треће лице отпрема опасну робу. Ако се транспорт обавља на основу уговора о превозу, пошиљаоцем се сматра пошиљалац по овом уговору.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1058.	**пошта**	- је свака писмена пошиљка или други предмет, изузев поште авио-превозиоца, који поштанска служба предаје на превоз или који је намењен за доставу поштанској служби, према правилима Светског поштанског савеза;		- Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- је свака писмена пошиљка и други предмет, изузев поште авиопревозиоца, које поштанска служба предаје на превоз или који су намењени за доставу поштанској служби према правилима Светског поштанског савеза;		- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- означава сваку писмену пошиљку и друге предмете, изузев поште авио-превозиоца, које поштанска служба предаје на превоз или који су намењени за доставу поштанској служби према правилима Универзалне поштанске уније.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1059.	**пошта авио-превозиоца**	- је пошта чији је пошиљалац и прималац авио-превозилац;	*air carrier mail*	- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- означава пошту чије је полазиште и одредиште авио-превозилац.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1060.	**поштовање слота**	- је усклађеност оператера ваздухоплова и контроле летења са прорачунатим временом полетања, узимајући у обзир толеранцију слота;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
1061.	**правила инструменталног летења**	- су правила инструменталног летења која су дефинисана у Анексу 2 (10. издање из јула 2005. године) Чикашке конвенције.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				предполетној фази.
		- су правила која омогућавају да ваздухоплов који је опремљен одговарајућом навигационом опремом која одговара рути по којој треба да лети, лети у складу са прописима о ваздухопловним операцијама;	*instrument flight rules*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1062.	**правила летења**	- означавају правила утврђена Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 923/2012		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
1063.	**правовременост**	- је разлика између времена излаза података и времена примењивости тог податка.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
1064.	**праг**	- је почетак оног дела полетно-слетне стазе који се користи за слетање.	*threshold*	- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома.
1065.	**праг полетно-слетне стазе**	- је почетак дела полетно-слетне стазе који се користи за слетање;	*threshold*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је почетак оног дела полетно-слетне стазе који се користи за слетање.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1; - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18). - Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
1066.	**практичан испит**	- је провера практичне оспособљености у циљу издавања дозволе или овлашћења, укључујући по потреби усмено испитивање.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- је демонстрација практичне оспособљености у циљу издавања дозволе или овлашћења, или проширења права, укључујући по потреби усмена испитивања;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
	практични испити	- практични испити представљају приказ стручности у циљу издавања дозволе или овлашћења, укључујући и усмено испитивање од стране испитивача.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1067.	**праћени предати пртљаг**	- означава пртљаг који се превози у пртљажном простору ваздухоплова и који је за лет пријавио путник који путује истим летом;	*accompanied hold baggage*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог);
		- је пртљаг који се превози у пртљажном простору ваздухоплова и који је за лет пријавио путник који путује истим летом.		- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
1068.	**праћење ваздухоплова**	- је процес успостављен на земљи којим се у стандардизованим временским интервалима одржава и ажурира евиденција о четвородимензионалној позицији појединачног ваздухоплова у лету.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19).
1069.	**праћење лета (*flight following*)**	- је евидентирање порука о одласку и доласку, у реалном времену, које врши оперативно особље како би се уверило да је лет у току и да је ваздухоплов стигао на аеродром одредишта или на алтернативни аеродром;	*flight following*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1070.	**праћење параметара лета**	- је проактивно коришћење дигиталних података о лету, добијених са обављених		- Правилник о условима за обављање ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	(FDM)	летова, у циљу унапређења безбедности у ваздухопловству, а не у сврху кажњавања.		саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1071.	**преглед ваздухоплова**	- означава преглед унутрашњости и доступне спољашњости ваздухоплова ради откривања забрањених предмета и радњи незаконитог ометања који угрожавају ваздухоплов.	*aircraft security search*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1072.	**преглед обезбеђивања**	- је коришћење техничких или других средстава за препознавање и/или откривање забрањених предмета.	*screening*	- Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 133/21);
		- је примена техничких или других средстава за препознавање и/или откривање оружја, експлозива или других опасних направа, предмета или супстанци који могу да буду искоришћени за извршење радње незаконитог ометања;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
		- означава коришћење техничких или других средстава за препознавање и/или откривање забрањених предмета.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1073.	**преглед обезбеђивања ваздухоплова**	- је детаљан преглед унутрашњости и спољашности ваздухоплова у сврху откривања сумњивих предмета, оружја, експлозива или других опасних направа, предмета или супстанци;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25);
1074.	**преглед на платформи**	- означава преглед ваздухоплова из треће државе који се спроводи према Анексу II овог упутства.	*ramp inspection*	- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 1).
1075.	**преглед обезбеђивања ваздухоплова**	- је преглед унутрашњости и доступне спољашњости ваздухоплова у сврху откривања забрањених предмета и радњи незаконитог ометања које угрожавају обезбеђивање ваздухоплова.	*aircraft security search*	- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС", број 140/22);
1076.	**предати пртљаг**	- је пртљаг који је намењен за превоз у пртљажном простору ваздухоплова;	*hold baggage*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 133/21);
		- означава пртљаг који је намењен за превоз у пртљажном простору ваздухоплова.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1077.	**предвиђени датум почетка вожења**	- је предвиђени датум када ће ваздухоплов да започне кретање повезано с полетањем.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
1078.	**предвиђено време почетка вожења**	- је предвиђено време када ће ваздухоплов да започне кретање повезано с полетањем.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
1079.	**предвиђено време почетка кретања**	- је предвиђено време када ће ваздухоплов започети кретање у сврху полетања.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1.
1080.	**предвиђено време трајање лета**	- је предвиђено време потребно за лет између две значајне тачке.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1.
1081.	**предлог плана доделе упитних кодова**	- је предлог укупног скупа додела упитних кодова *(IC),* које служба за додељивање упитних кодова доставља на одобрење државама чланицама.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1082.	**предполетна фаза**	- је период од првог подношења плана лета до давања првог одобрења контроле летења.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
1083.	**предвиђени подаци**	- су тачка координације, предвиђено време и предвиђени ниво лета ваздухоплова на тачки координације.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
1084.	**предвиђено време доласка**	- је за *IFR* летове, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад одређене тачке која је одређена навигационим средствима, од које почиње процедура инструменталног прилаза или, ако таква средства не постоје на датом аеродрому, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад аеродрома. За летове у складу са правилима визуелног летења (*VFR*), то је предвиђено време доласка изнад аеродрома.	*ETA*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1.
		је: а) за *IFR* летове, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад одређене тачке која је одређена навигационим средствима, од које почиње процедура инструменталног прилажења или, ако таква средства не постоје на аеродрому, предвиђено време доласка ваздухоплова изнад аеродрома; б) за летове у складу са правилима визуелног летења (*VFR*), предвиђено време доласка изнад аеродрома;	*estimated time of arrival*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1085.	**предмет прегледа**	- означава појединог оператера и/или све оператере из исте државе и/или тип ваздухоплова и/или поједини ваздухоплов.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 6).
1086.	**предметна држава чланица**	- означава државу чланицу или чланице у којима или између којих се обавља авио-превоз.	*member state(s) concerned*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1087.	**прееруптивна вулканска активност**	- је неуобичајена и/или појачана вулканска активност која може да претходи вулканској ерупцији;	*pre-eruption volcanic activity*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1088.	**представник корисника ваздушног простора**	- је било које правно лице или други субјект који заступа интересе једне или више категорија корисника услуга у ваздушној пловидби.		- Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби (Прилог 1).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1089.	**предузеће**	- је свако физичко или правно лице, независно од тога да ли стиче добит или не, или сваки службени орган, независно од тога да ли има правну способност или не;	*undertaking*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- означава свако физичко или правно лице, независно од тога да ли стиче добит или не, или сваки службени орган, независно од тога да ли има правну способност или не.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1090.	**прееруптивна вулканска активност**	- је неуобичајена и/или појачана вулканска активност која може да претходи вулканској ерупцији;	*pre-eruption volcanic activity*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
1091.	**прекид**	- је период краћи од одмора, у коме је члан посаде ваздухоплова ослобођен свих дужности, али се рачуна у радно време;	*break*	- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС", број 101/08)
		- је период у оквиру времена летачке дужности који је краћи од одмора, у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и који се урачунава у радно време.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1092.	**прекинуто слетање**	- је маневар приликом слетања који се неочекивано прекида на било којој тачки испод висине надвишавања препрека (*OCA/H*).		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2.
1093.	**прекогранична зона**	- је структура ваздушног простора која се простире преко државних граница и/или граница области информисања у лету;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је структура ваздушног простора која се простире преко националних граница и/или граница области информисања ваздухоплова у лету.	*Cross-Border Area, CBA*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1094.	**прекограничне услуге**	- означавају случај када услуге у ваздушној пловидби у једној држави чланици пружа пружалац услуга сертификован у другој држави чланици.	*cross-border services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1095.	**прекогранични ваздушни простор**	- је структура ваздушног простора која се протеже преко националних граница и/или граница области информисања ваздухоплова у лету.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
1096.	**прелазна апсолутна висина**	- је висина на којој или испод које се вертикална позиција ваздухоплова изражава као апсолутна висина;	*transition altitude*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1097.	**прелазни ниво**	- је најнижи употребљиви ниво лета изнад прелазне апсолутне висине.	*transition level*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1098.	**прелазни слој**	- је ваздушни простор између прелазне апсолутне висине и прелазног нивоа;	*transition layer*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1099.	**прелет**	- је лет који улази у дефинисани ваздушни простор из суседног сектора, потом пролази кроз дефинисани ваздушни простор и излази из дефинисаног ваздушног простора у суседни сектор.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1100.	**пренесен податак**	- је податак екстраполиран за период дужи од периода ажурирања земаљских надзорних система.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
1101.	**пренос података ваздух-земља од тачке до тачке**	- је двосмерна комуникација између ваздухоплова и субјекта комуникације на земљи, која се ослања на скуп расподељених функција, како би се постигло следеће: а) предаја и пријем пакета битова узлазним и силазним везама, посредством мобилне везе за пренос података између комуникационих система на земљи и у ваздухоплову; б) предаја и пријем јединица података између система на земљи и у ваздухоплову, који садрже апликације ваздух-земља са: (i) преносом јединица података земаљским комуникационим путевима и мобилним везама за пренос података; (ii) кооперативним механизмима на оба краја за пренос јединица података;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
1102.	**преносиви *EFB***	- је преносива *EFB host* платформа која се користи у пилотској кабини и не представља део конфигурације сертификованог ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
1103.	**преносиви електронски уређај (*PED*)**	- је сваки електронски уређај који се уобичајено, али не искључиво, односи на потрошачку електронику, који су у ваздухоплов унели чланови посаде, путници или је унет као део терета и који не представља део конфигурације сертификованог ваздухоплова. Он укључује сву опрему која може да троши електричну енергију. Електричну енергију могу пружати унутрашњи извори, као што су батерије (које се могу или не могу пунити), или уређаји могу да буду повезани на посебне изворе енергије у ваздухоплову;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
1104.	**преовлађујућа видљивост**	- је највећа вредност видљивости, осмотрена у складу са дефиницијом „видљивости”, која је достигнута унутар области од најмање половине видокруга или на најмање половини површине аеродрома. Те области могу да садрже суседне или несуседне секторе.	*prevailing visibility*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1105.		- су сви фиксни (привремени или стални) и покретни објекти или њихови делови, који: - су смештени на површини намењеној за кретање ваздухоплова по тлу, или - надвишавају дефинисане површи намењене за заштиту ваздухоплова у лету, или - се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
		- означава све фиксне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове делове: (а) који су смештени на површини намењеној за кретање ваздухоплова по тлу, или (б) који надвишавају дефинисане површи намењене за заштиту ваздухоплова у лету, или (ц) који се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу;	*obstacle*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1106.	**препрека**	- означава све фиксне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове делове, који: - су смештени на површини намењеној за кретање ваздухоплова по тлу, или - надвишавају дефинисане површи намењене за заштиту ваздухоплова у лету, или - се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу;	*obstacle*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17); - Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома; - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18); - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- означава све фиксне (привремене или сталне) и покретне објекте или њихове делове, који: - су смештени на површини намењеној за кретање ваздухоплова по тлу, или - надвишавају дефинисане површи намењене за заштиту ваздухоплова у лету, или - се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу (у смислу овог правилника, под препреком се подразумева и дрвеће, грмље и друго растиње);		- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
		- су сви фиксни (привремени или стални) и покретни објекти или њихови делови који: - су смештени на површини за кретање ваздухоплова по тлу, или - надвишавају дефинисане површи намењене за заштиту ваздухоплова у лету, или - се налазе изван тих дефинисаних површи и који су оцењени као опасни за ваздушну пловидбу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (16/19), Прилог 2.
1107.	**препуштање**	- је сагласност контролора који предаје		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплов да контролор единице контроле летења која прихвата саобраћај издаје инструкције контроле ваздухоплову пре преласка тачке примопредаје.		размену података о лету.
1108.	**прерачуната метеоролошка видљивост *(CMV)***	- је вредност која одговара вредности *RVR*, изведена на основу објављене метеоролошке видљивости.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
1109.	**претње**	- су догађаји или грешке које није изазвала летачка посада, који повећавају оперативну сложеност и којима се мора управљати да би се одржао минималан ниво безбедности.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
1110.	**претполетни преглед**	- је преглед који се врши пре лета да се обезбеди да ваздухоплов буде способан за предвиђени лет.		- Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова; - Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС", број 83/24) – Прилог 1
1111.	**претпоље**	- је дефинисана правоугаона површина на земљи или на води, под контролом одговарајућег тела, која је одабрана или припремљена као одговарајућа површина изнад које авион може да изведе део почетног пењања до одређене висине;	*clearway*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је дефинисана правоугаона површина на земљи или на води, под контролом одговарајуће власти, која је одабрана или припремљена као одговарајућа површина изнад које ваздухоплов може да изведе део почетног пењања до одређене висине;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1112.	**претпоље за хеликоптер**	- је дефинисана површина на земљи или води, одређена и/или припремљена као погодна површина преко које хеликоптер перформанси класе 1 може да убрза и постигне одређену висину.	*helicopter clearway*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1113.	**пречка**	- означава три или више ваздухопловних светала на земљи постављених у попречној линији са малим размаком тако да из даљине изгледају као кратка светлосна пречка.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 2.
1114.	**приватни пилот**	- је пилот који поседује дозволу која му забрањује управљање ваздухопловом на летовима за које се плаћа накнада, осим у случајевима обављања послова инструктора или испитивача, како је прописано у овом анексу;		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- пилот који поседује дозволу, али на основу које не може да лети ваздухопловом с циљем стицања зараде.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1115.	**привремена неспособност**	- означава привремено стање у којем је ималац дозволе спречен да користи права из дозволе када су овлашћења, посебна и додатна овлашћења и лекарско уверење важећи;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1116.	**привремени извештај**	- је извештај којим се дају информације о подацима прикупљеним током ране фазе истраге.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
1117.	**привремено издвојени део ваздушног простора**	- је део ваздушног простора који је издвојен на одређено време на захтев одређеног корисника ради његовог искључивог коришћења од стране тог корисника;	*Temporary Segregated Area, TSA*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Уредба о привремено резервисаним и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19);
		- је део ваздушног простора који је издвојен на одређено време на захтев одређеног корисника ради његовог коришћења искључиво од стране тог корисника.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1118.	**привремено резервисани део ваздушног простора**	- је део ваздушног простора привремено резервисан за одређеног корисника, али може бити доступан и другим корисницима, по одобрењу јединице контроле летења.	*Temporary Reserved Area, TRA*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19); - Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1119.	**придружене државе**	- су треће државе које су чланице Евроконтрола, осим оних које учествују у раду Менаџера мреже у складу са чланом 24. став 1;	*associated countries*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1120.	**приземљење**	- је формална забрана полетања ваздухоплова и предузимање неопходних мера за задржавање ваздухоплова на земљи.	*grounding*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- означава службену забрану ваздухоплову да напусти аеродром и предузимање мера које су потребне за његово задржавање на аеродрому.		- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома (Прилог 1).
1121.	**признавање**	- је признавање претходног искуства или квалификација;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
1122.	**признавање обуке**	- означава обуку или део обуке која се признаје, а коју је контролор летења завршио током обављања војне службе у циљу подношења захтева за стицање дозволе студента контролора летења у складу са овом уредбом;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				примењује од 1. октобра 2025. године;
1123.	**приказ ситуације**	- је електронски приказ на којем се показује позиција и кретање ваздухоплова и друге информације према потреби;	*situation display*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1124.	**прилагођен**	- је стање у коме је биолошки сат дневне активности организма члана посаде ваздухоплова усклађен са временском зоном у којој се тај члан посаде налази. Члан посаде се сматра прилагођеним на временску зону у распону од два сата од локалног времена у месту поласка. Ако се локално време у месту у коме почиње дужност разликује за више од два сата од локалног времена у којем почиње следећа дужност, члан посаде ваздухоплова се, у сврху рачунања максималног дневног трајања времена летачке дужности, сматра прилагођеним у складу са вредностима наведеним у Табели 1. „B” значи: прилагођен на локално време временске зоне поласка, „D” значи: прилагођен на локално време места у коме члан посаде започиње своју наредну дужност, „X” значи: члан посаде ваздухоплова је у непознатом стању прилагођености.	*aclimatised*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1125.	**прилагођени подаци**	- су ваздухопловни подаци које пружа оператер ваздухоплова или *DAT* пружалац у име оператера, а који су креирани за оперативно коришћење од стране самог оператера ваздухоплова;	*tailored data*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1126.	**прилажење кружењем**	- је наставак процедуре инструменталног прилажења који омогућава визуелно кружење око аеродрома пре слетања;	*circling approach*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1127.	**прилаз и слетање у условима који се разликују од услова за стандардну категорију II *(OTS CAT II)***	- је прецизни инструментални прилаз и слетање, при коме се користи *ILS* или *MLS* када нека или сва светла која су неопходна за прилаз и слетање у условима категорије II нису на располагању и ако је: а) *DH* мања од 200 *ft*, али не мања од 100 *ft*; и б) *RVR* најмање 350 *m*;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				број 142/20).
1128.	**прилаз у условима категорије I**	- је прецизни инструментални прилаз и слетање уз коришћење система за инструментално слетање *(ILS)*, микроталасног система за слетање *(MLS)*, *GLS* (систем слетања заснован на земаљски проширеном глобалном навигационом сателитском систему *(GNSS/GBAS))*, радара за прецизно прилажење *(PAR)* или *GNSS*, који користи сателитски систем појачавања сигнала *(SBAS)*, са висином одлуке *(DH)* која није нижа од 200 *ft* и видљивошћу дуж полетно-слетне стазе *(RVR)* која није мања од 550 *m* за авионе, односно 500 *m* за хеликоптере.	*CAT I*	- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1129.	**прилаз у условима категорије II**	- је прецизни инструментални прилаз и слетање коришћењем *ILS* или *MLS* са: а) *DH* испод 200 *ft*, али не нижом од 100 *ft;* и б) *RVR* која није мања од 300 *m*.	*CAT II*	- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1130.	**прилаз у условима категорије IIIA**	- је прецизни инструментални прилаз и слетање коришћењем *ILS* или *MLS* са: а) *DH* испод 100 *ft;* и б) *RVR* која није мања од 200 *m*.	*CAT IIIA*	- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1131.	**прилаз у условима категорије IIIB**	- је прецизни инструментални прилаз и слетање коришћењем *ILS* или *MLS* са: а) *DH* испод 100 *ft* или без *DH*; и б) *RVR* мањом од 200 *m*, али не мањом од 75 *m*.	*CAT IIIB*	- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1132.	**прилаз и слетање у условима који**	- је инструментални прилаз и слетање у условима категорије I, са висином одлуке		- Правилник о посебним делатностима у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	су нижи од услова за стандардну категорију I (LTS CAT I)	(*DH*) за категорију I, али са видљивошћу дуж полетно-слетне стазе (*RVR*) мањом од оне која одговара висини одлуке за категорију I, али не мањом од 400 *m*;		ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1133.	**прималац**	- је лице које је овлашћено да у месту крајњег одредишта прими ствар предату на превоз.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1134.	**примарна полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза којој се даје предност у односу на друге полетно-слетне стазе увек кад то услови дозвољавају.	*primary runway*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1135.	**примарни радар**	- је радарски систем који користи одразе радио сигнала;	*primary radar*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1136.	**принципи људског фактора**	- су принципи који се примењују на пројектовањеу у ваздухопловству, сертификацију, обуку, операције и одржавање и чији је циљ безбедна веза између човека и других компоненти система, узимајући у обзир људске могућности;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
1137.	**приручник за управљање ваздухопловом (*AFM*)**	- је документ који садржи примењива и одобрена оперативна ограничења балона и информације о балону;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- је документ који садржи примењива и одобрена оперативна ограничења и информације које се тичу једрилице;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
1138.	**прихватљив *Mode S* интерогатор**	- је *Mode S* интерогатор који испуњава најмање један од следећих услова: а) за уочавање *Mode S* циљева интерогатор се ослања, барем делимично, на *Mode S* неселективне упите и одговоре на *Mode S* неселективне упите; или б) интерогатор закључава уочене *Mode S* циљеве у одговору на *Mode S* неселектоване упите, трајно или		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		привремено, на делу подручја или на целом подручју које покривају; или ц) интерогатор користи комуникационе протоколе за више локација за *Data Link* апликације.		
1139.	**прихватљив упитни код**	- је било који *II* и *SI* код, изузев: а) *II* кода 0; б) упитног кода (или кодова) који су резервисани за војне субјекте, укључујући међувладине организације, посебно НАТО.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1140.	**прихватљиви начини усаглашавања (*AMC*)**	- су препоручени стандарди које је усвојила Агенција како би илустровала начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- су необавезујући стандарди које је Агенција усвојила за описивање начина успостављања усаглашености са Уредбом (ЕУ) 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I
		- су препоручени стандарди које је усвојила Агенција, који описују начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима;	*acceptable means of compliance, AMC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- су препоручени стандарди које је усвојила Агенција, којима се обезбеђују начини усаглашавања са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за извршење ове уредбе;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I); - Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- су препоручени стандарди које је усвојила Агенција како би илустровала начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и њеним делегираним и спроведбеним актима;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
1141.	**проблематична употреба психоактивних супстанци**	- је коришћење једне или више психоактивних супстанци од стране појединца на такав начин да: (а) представља директну опасност за корисника или угрожава животе, здравље или добробит других; и/или (б) узрокује или погоршава	*problematic use of psychoactive substances*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		професионални, социјални, ментални или физички проблем или поремећај;		
	проблематична употреба супстанци	- је коришћење једне или више психоактивних супстанци од стране ваздухопловног особља на такав начин да: (а) представља непосредну опасност за корисника или угрожава животе, здравље или добробит других; и/или (б) узрокује или погоршава професионални, социјални, ментални или физички проблем или поремећај;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1142.	**проблематични путници**	- су путници који не поштују правила понашања на аеродрому или у ваздухоплову или не поштују упутства аеродромског особља или чланова посаде и тиме нарушавају јавни ред и мир и дисциплину на аеродрому или у ваздухоплову;”		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/15);
1143.	**пробни лет**	- је лет који се врши током развојне фазе новог пројекта (ваздухоплова, погонских група, делова и уређаја), лет којим се показује усаглашеност са основом за сертификацију или пројектом типа за ваздухоплов са производне линије, лет којим се испробавају нови концепти пројекта, који захтева неконвенционалне маневре или профиле за које је могуће одступити од већ одобрених профила лета ваздухоплова или лет у сврху обуке за неки од ових летова;	*flight test*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1144.	**пробни лет након одржавања**	- је лет ваздухоплова који има потврду о пловидбености или дозволу за лет, који се обавља у сврху откривања кварова или за потребе провере функционисања једног или више система, делова или уређаја након обављеног одржавања, ако се функционисање система, делова или уређаја не може утврдити провером на тлу, а који се обавља у следећим ситуацијама: а) ако се тако захтева приручником за одржавање ваздухоплова *(AMM)* или било којим другим подацима о одржавању које је издао ималац одобрења за пројектовање одговоран за континуирану пловидбеност ваздухоплова; б) после обављених радова одржавања, на захтев оператера или на предлог организације одговорне за континуирану пловидбеност ваздухоплова; ц) на захтев организације за одржавање за потребе провере успешности отклањања недостатака; д) као помоћ при изоловању или	*MCF*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		откривању квара.		
1145.	**пробни скок**	- је скок који падобранац изводи у циљу испробавања и испитивања падобрана, прототипа падобрана, компоненти падобрана и опреме или у циљу испитивања могућности искакања из појединих врста и типова ваздухоплова.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1146.	**провера ваздухоплова**	- означава преглед оних делова унутрашњости ваздухоплова до којих су путници можда имали приступ, заједно с прегледом пртљажног простора ваздухоплова, у сврхе откривања забрањених предмета и радњи незаконитог ометања у ваздухоплову.	*aircraft security check*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1147.	**провера досијеа**	- означава забележену проверу идентитета лица, укључујући његов могућ криминални досије, која је део процене погодности лица да без пратње приступи обезбеђивано-рестриктивној зони аеродрома.	*background check*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог);
1148.	**провера мера обезбеђивања**	- означава детаљно испитивање мера и процедура обезбеђивања да би се утврдило да ли се они примењују потпуно и континуирано.	*security audit*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
1149.	**провера на линији**	- је провера коју спроводи оператер, а коју мора да заврши пилот или техничко особље у саставу посаде, како би доказали оспособљеност за обављање уобичајених летова на линији, описаних у оперативном приручнику;	*line check*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1150.	**провера обезбеђивања ваздухоплова**	- је преглед оних делова унутрашњости ваздухоплова до којих су путници могли да имају приступ, као и пртљажног простора ваздухоплова, у сврху откривања забрањених предмета и радњи незаконитог ометања у ваздухоплову;		- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- је преглед оних делова унутрашњости ваздухоплова до којих су путници можда имали приступ, заједно с прегледом пртљажног простора ваздухоплова, у сврху откривања сумњивих предмета, оружја, експлозива или других опасних направа, предмета или супстанци;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/15);
1151.	**провера (аудит)**	- је систематичан, независан и документован поступак за прибављање доказа и њихову објективну процену, у циљу утврђивања у којој мери су испуњени захтеви;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", број 105/23); Анекс
1152.	**провера стручности**	- је демонстрација стручне оспособљености у сврху продужења важења или обнове овлашћења или права, укључујући усмено испитивање ако је потребно.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
		- је демонстрација практичне оспособљености у сврху испуњења захтева у погледу скорашњег искуства из ове уредбе, укључујући усмена испитивања ако је потребно;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 65/23), Прилог 1, Анекс I
		- је демонстрација практичне оспособљености у сврху испуњења захтева у погледу скорашњег искуства из ове уредбе, која укључује и усмена испитивања ако је потребно;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС' број 65/23)
		- приказ стручности с циљем продужења важења или обнове овлашћења, укључујући и усмено испитивање од стране испитивача.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1153.	**провера стручности коју спроводи оператер (*operator proficiency check*)**	- је провера коју обавља оператер и коју мора да заврши пилот или техничко особље у саставу посаде како би доказали оспособљеност у спровођењу уобичајених поступака, ванредних поступака и поступака у случају опасности;	*operator proficiency check*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС" број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1154.	**проверивач**	- означава свако лице које спроводи активности праћења усаглашености на националном нивоу у име одговарајућег органа.	*auditor*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству, (Прилог, Анекс II).
1155.	**прогноза времена**	- је информација о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора;	*forecast*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
		- је извештај о очекиваним метеоролошким условима за одређено време или период и за одређену област или део ваздушног простора.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
1156.	**прогноза времена за област за летове**	- је прогноза временских појава за област информисања ваздухоплова у лету или њен део, издата за слој атмосфере испод	*area forecast for low-level*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	на малим висинама	нивоа лета 100 (или испод нивоа лета 150 у планинским пределима или више, где је потребно);	*flights*	испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1157.	**прогноза за аеродром**	- је сажети извештај о очекиваним метеоролошким условима на аеродрому за одређени период;	*terminal aerodrome forecast, TAF*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1158.	**прогноза за полетање**	- је прогноза за дефинисани период времена коју израђује аеродромски метеоролошки биро, а која садржи информације о очекиваним временским условима изнад комплекса полетно-слетних стаза које се односе на правац и брзину приземног ветра и било коју његову промену, температуру, притисак (QNH) и било који други параметар ако је тако локално договорено;	*forecast for take-off*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1159.	**прогнозе у тачкама глобалне мреже**	- су прогнозе очекиваних вредности метеоролошких параметара у тачкама глобалне мреже која има дефинисану хоризонталну и вертикалну резолуцију;	*gridded global forecasts*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1160.	**прогностичка карта**	- је прогноза одређеног метеоролошког елемента или елемената за одређено време или период и за одређену површину или део ваздушног простора, графички приказана на карти.	*prognostic chart*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1161.	**програм обуке**	- означава теоријску и/или практичну обуку која је развијена у структурно утврђеном оквиру и која се спроводи у дефинисаном временском периоду.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1162.	**програм обуке *DTO***	- је је документ који је утврдила DTO, који детаљно описује програм обуке коју спроводи та DTO.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
1163.	**продавац путних карата**	- означава продавца путних карата који договара авио-превозу с путником, било		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		за лет као такав или као део пакет аранжмана, и који није авио-превозилац или организатор путовања.		трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
1164.	**продаја седишта**	- означава продају седишта непосредно јавности од стране авио-превозиоца, његовог овлашћеног заступника (агента) или закупца ваздухоплова, без везане продаје других услуга као што је смештај.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1165.	**продужавање (*go-around*)**	- је прелазак са поступка прилаза на стабилизовано пењање. Ово укључује маневре који се врше на или изнад *MDA/H* или *DA/H*, или испод *DA/H* (прекинута слетања);	*go-around*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1166.	**продужење**	- означава управни поступак који се предузима у току рока важења овлашћења, додатног и посебног овлашћења или сертификата који омогућава имаоцу да настави да користи права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат у следећем наведеном временском периоду, сходно испуњењу посебних захтева.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
	продужење (нпр. овлашћења или сертификата)	- је административни поступак који се спроводи у току периода важења овлашћења или сертификата, који омогућава имаоцу да настави са коришћењем права из овлашћења или сертификата на одређени период, у зависности од испуњења одређених захтева.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
	продужење важења (нпр. овлашћења /одобрења):	- управни поступак којим се у току важења овлашћења или одобрења, уз испуњење прописаних услова, овлашћења или одобрења продужавају на одређени период.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1167.	**производ**	- је ваздухоплов, мотор или елиса		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означава ваздухоплов, мотор или елису;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
1168.	**процедура летења**	- је скуп унапред утврђених летачких маневара чија је сврха да их пилот прати, објављених у електронском, штампаном и/или дигиталном облику. Процедура летења се спроводи складу са правилима инструменталног летења (IFR) или у складу са правилима визуелног летења (VFR);	*flight procedure*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1169.	**продужетак за заустављање**	- је одређена правоугана површина на земљи на крају расположиве дужине залета у полетању, припремљена тако да буде погодна површина на којој ваздухоплов може да се заустави у случају прекинутог полетања.	*stopway*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
1170.	**просторна навигација**	- је навигација која омогућава да ваздухоплов лети жељеном путањом унутар домета навигационих уређаја на земљи или у ваздуху или унутар граница могућности самосталних уређаја на ваздухоплову, или комбинујући и једно и друго.	*area navigation, RNAV*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је навигациона метода која ваздухоплову омогућава летење на било којој жељеној путањи лета која је обухваћена земаљским или сателитским навигационим средствима или је у границама могућности уграђене опреме ваздухоплова или је комбинација једног и другог;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1171.	**протокол за пренос порука о лету**	- је протокол за електронске комуникације који обухвата формате порука, њихово кодирање за размену и правила о редоследу размене информација између система за обраду података о лету.		- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12).
1172.	**процедура инструменталног летења**	- је низ унапред дефинисаних маневара ваздухоплова за безбедно полетање, укључивање на мрежу рута ваздушног саобраћаја и прилажење и слетање на аеродром, који се обављају у односу на инструменте у ваздухоплову, по путањама одређеним према критеријумима за безбедно надвишавање препрека,	*instrument flight procedure - IFP*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		захтевима за пружање услуга у ваздушном саобраћају, карактеристикама и ограничењима ваздушног простора.		
1173.	**процедура инструменталног прилаза (*IAP*)**	- је низ унапред одређених маневара ваздухоплова, који се обављају на основу инструмената у ваздухоплову и обезбеђују одређену удаљеност од препрека, почевши од тачке почетног прилаза или, ако је то примењиво, од почетка одређене путање за долазак, до тачке са које је могуће извршити слетање, а ако слетање није извршено, до позиције на којој се примењују критеријуми надвишавања препрека у чекању или на рути. Процедуре инструменталног прилаза се класификују на следећи начин: а) процедура непрецизног прилаза (*NPA*), која представља процедуру инструменталног прилаза (*IAP*) намењену за 2D инструменталне прилазе тип А; б) процедура прилаза са вертикалним вођењем (*APV*), која представља процедуру инструменталног прилаза (*IAP*) са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова (*PBN*) и која је намењена за 3*D* инструменталне прилазе тип А; ц) процедура прецизног прилаза (*PA*), која представља процедуру инструменталног прилаза (*IAP*) засновану на навигационим системима и намењену за *3D* инструменталне прилазе тип А или тип Б;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
		- је низ унапред одређених маневара ваздухоплова који се изводе према инструментима у ваздухоплову и који 10 обезбеђују одређену удаљеност од препрека, почевши од тачке почетног прилаза или, ако је то примењиво, од почетка одређене путање за долазак, до тачке са које је могуће извршити слетање, а ако слетање није извршено, до позиције на којој се примењују критеријуми надвишавања препрека у чекању или на рути. Процедуре инструменталног прилаза се класификују на следећи начин: (а) процедура непрецизног прилаза (*NPA*). Процедура инструменталног прилаза намењена за операције *2D* инструменталног прилаза тип *A*; (б) процедура прилаза са вертикалним вођењем (*APV*). Процедура инструменталног прилаза са навигацијом заснованом на могућностима		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплова (*PBN*), намењена за операције *3D* инструменталног прилаза тип *A*; (ц) процедура прецизног прилаза (*PA*). Процедура инструменталног прилаза заснована на навигационим системима (*ILS, MLS, GLS* и *SBAS Cat.* I), намењена за операције *3D* инструменталног прилаза тип *A* или *B*;		
1174.	**процедура инструменталног прилажења**	- је низ унапред дефинисаних маневара ваздухоплова који се обављају у односу на инструменте у ваздухоплову, по путањама одређеним према критеријумима за безбедно надвишавање препрека, од тачке почетног прилажења или, ако је то применљиво, од почетка дефинисане путање за долазак до тачке са које је могуће извршити слетање, а ако слетање није извршено, до позиције на којој се могу применити критеријуми надвишавања препрека за процедуру чекања или до руте ваздушног саобраћаја.	*instrument approach procedure - IAP*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
		- је низ унапред одређених маневара ваздухоплова који се изводе према инструментима у ваздухоплову и који обезбеђују одређену удаљеност од препрека, почевши од тачке почетног прилажења или, ако је то применљиво, од почетка одређене путање за долазак, до тачке са које је могуће извршити слетање, а ако слетање није извршено, до позиције на којој се примењују критеријуми надвишавања препрека у чекању или на рути. Процедуре инструменталног прилажења се класификују на следећи начин: а) процедура непрецизног прилажења (*non-precision approach (NPA) procedure*) је процедура инструменталног прилажења која је намењена за операције 2D инструменталног прилажења тип А. б) процедура прилажења са вертикалним вођењем (*approach procedure with vertical guidance* (*APV*)) је процедура инструменталног прилажења са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова (*PBN*), намењена за операције *3D* инструменталног прилажења тип *A*. ц) процедура прецизног прилажења (*precision approach (PA) procedure*) је процедура инструменталног прилажења заснована на навигационим системима (*ILS, MLS, GLS* и *SBAS Cat I*) намењена за	*instrument approach procedure (IAP)*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		операције *3D* инструменталног прилажења тип *A* или *B*;		
1175.	**процедура непрецизног прилажења**	- је процедура инструменталног прилажења пројектована за коришћење латералног навигацијског вођења (дводимензионалне (*2D*) операције инструменталног прилажења) Типа А, које подразумева минималну апсолутну/релативну висину снижавања или апсолутну/релативну висину одлуке на или изнад 75 *m* (250 *ft*).	*non-precision approach procedure - NPA*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1176.	**процедура неуспелог прилажења**	- је процедура летења која се примењује ако ваздухоплов не може да настави прилажење.	*missed approach procedure*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1177.	**процедура прецизног прилажења**	- је процедура инструменталног прилажења заснована на навигационим системима (*ILS, MLS, GLS* и *SBAS Cat I*), пројектована за коришћење латералног и вертикалног навигацијског вођења (тродимензионалне (*3D*) операције инструменталног прилажења) Типа А, које подразумева минималну апсолутну/релативну висину снижавања или апсолутну/релативну висину одлуке на или изнад 75 *m* (250 *ft*) и Типа Б, које подразумева апсолутну/релативну висину одлуке испод 75 *m* (250 *ft*).	*precision approach procedure - PA*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1178.	**процедура прилажења са вертикалним вођењем**	- је *PBN* процедура инструменталног прилажења пројектована за коришћење латералног и вертикалног навигацијског вођења (тродимензионалне (*3D*) операције инструменталног прилажења) Типа А, које подразумева минималну апсолутну/релативну висину снижавања или апсолутну/релативну висину одлуке на или изнад 75 *m* (250 *ft*).	*approach procedure with vertical guidance - APV*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19).
1179.	**процедура чекања**	- је дефинисана путања по којој ваздухоплов лети док чека одобрење. - је унапред утврђени маневар у сврху задржавања ваздухоплова у одређеном ваздушном простору у очекивању даљег одобрења;	*holding procedure*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС“, број 57/19). - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1180.	**процедуре у условима смањене видљивости**	- су процедуре које се примењују на аеродрому у циљу безбедних операција у условима смањене видљивости		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 1, Анекс I
1181.	**процена**	- означава евалуацију практичних вештина чији је резултат издавање дозволе, овлашћења и/или додатног и посебног овлашћења и њихово продужење и/или обнову, укључујући понашање и практичну примену знања и разумевање које покаже лице које је субјекат процене.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1182.	**процена оспособљености**	- је демонстрација вештина, знања и приступа приликом почетног издавања, продужења важења или обнове сертификата инструктора или испитивача.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- је демонстрација практичне оспособљености, знања и приступа приликом почетног издавања, продужења важења или обнове сертификата инструктора или испитивача;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I - Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
1183.	**процена стручности**	- је провера способности ваздухопловно-метеоролошког особља да примени стечено знање на радном месту, односно провера вештина извршавања оперативног посла за који је то особље обучено.	*assessment of competence*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
1184.	**пртљаг**	- ако није другачије наведено, је предати (регистрован) или ручни пртљаг, сходно члану 17. Став 4. Монтреалске конвенције;	*baggage*	- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- су ствари путника или посаде које се уносе у ваздухоплов, уз сагласност авио-превозиоца.		- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				број 140/22);
1185.	**пружалац управљања ваздушним саобраћајем/ услуга у ваздушној пловидби**	- је физичко или правно лице које пружа *ATM/ANS* функције или услуге дефинисане чланом 3. тачка q) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 или друге функције *ATM* мреже, појединачно или као пакет услуга, за потребе општег ваздушног саобраћаја;		- Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 68/21);
1186.	**пружалац услуга**	- је правно или физичко лице које пружа *ATM/ANS* функције или услуге дефинисане чланом 3. тачка (q) Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 или друге функције *ATM* мреже, било појединачне или као пакет услуга, за потребе општег ваздушног саобраћаја;		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 3
1187.	**пружалац услуга *ATM/ANS***	- је правно или физичко лице које пружа *ATM/ANS* услуге прописане у члану 3. тачка 5) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139, било појединачно или као пакет услуга, за потребе општег ваздушног саобраћаја;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
1188.	**пружалац услуга које се односе на податке (*DAT* пружалац)**	- је организација која је: а) *DAT* пружалац типа 1, који обрађује ваздухопловне податке за коришћење у ваздухопловима и обезбеђује ваздухопловну базу података која испуњава захтеве у погледу квалитета података (*DQR*), под контролисаним условима, за које није утврђена компатибилност са одговарајућим ваздухопловним апликацијама/опремом; б) *DAT* пружалац типа 2, који обрађује ваздухопловне податке и обезбеђује ваздухопловну базу података за коришћење у сертификованим ваздухопловним апликацијама/опреми која задовољава захтеве у погледу квалитета података (*DQR*), а за које је утврђена компатибилност са тим апликацијама/опремом.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Прилог 3
1189.	**пружалац услуга земаљског опслуживања**	- је било које правно лице или предузетник који пружа трећим лицима једну или више врста услуга земаљског опслуживања.	*supplier of ground-handling services*	- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима.
1190.	**пружаоци *ATM/ANS***	- су пружаоци управљања ваздушним саобраћајем/услуга у ваздушној пловидби (*ATM/ANS*) и оператери аеродрома;		- Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", број 68/21);
1191.	**пружаоци услуга у ваздушној пловидби**	- су привредна друштва, друга правна лица или предузетници који пружају услуге за општи ваздушни саобраћај;	*air navigation service providers*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1192.	**психоактивна супстанца**	- означава алкохол, опијате, канабиоиде, седативе и хипнотичка средства, кокаин, остале психостимулансе, халуциногене и испариве растворе, при чему се кофеин и дуван искључују;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;о
	психоактивне супстанце	- су алкохол, опијати, канабиноиди, седативи и хипнотици, кокаин, други психостимуланси, халуциногени, као и испарљиви растварачи, док су кофеин и дуван изузети;	*psychoactive substances*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/15); - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1 - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС", број 3/21); Анекс - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 3/21); - Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС", број 54/21), Анекс I;
		- означава алкохол, опиоиде, канабис, седативе и хипнотике, кокаин, друге психостимулансе, халуциногене и		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		испарљиве растваче, са изузетком кофеина и дувана.		способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
1193.	**путања за рулање хеликоптера**	- је дефинисана путања успостављена за кретање хеликоптера од једног дела хелидрома до другог. Путања за рулање укључује рулну стазу хеликоптера у ваздуху или на земљи која је централно постављена на путањи рулања.	*helicopter taxi-route*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1194.	**путања лета**	- је путања ваздухоплова кроз ваздух, дефинисана у три димензије;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2);
		- је путања ваздухоплова кроз ваздух, дефинисана у четири димензије.		-Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1195.	**путања лета при полетању**	- означава: а) вертикалну и хоризонталну путању са отказом критичног мотора, од одређене тачке у току полетања до висине 1.500 *ft* изнад површине, за авионе, односно 1.000 *ft* изнад површине, за хеликоптере; б) за *VCA*, вертикалну и хоризонталну путању са критичним кваром за перформансе (*CFP*), која се протеже од тачке полетања до тачке у којој је ваздухоплов на висини изнад надморске висине полетања која је компатибилна са профилом на рути и није виша од 305 m (1.000 *ft*);		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		-је вертикална и хоризонтална путања са отказом критичног мотора, од одређене тачке у току полетања до висине 1.500 *ft* изнад површине, за авионе, односно 1.000 *ft* изнад површине, за хеликоптере.		Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1196.	**путања понирања**	- је путања утврђена у циљу вертикалног вођења током завршног прилажења.	*glide path*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1197.	**путник**	- је лице које на основу уговора о превозу има право на превоз ваздухопловом.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1198.	**путна карта**	- је важећи документ, или неки еквивалент томе који није у папирном облику, укључујући и електронски облик, који даје право на превоз, а који издаје или одобрава авио-превозилац или његов овлашћени посредник.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1199.	**путна тачка**	- је назначена географска локација која се користи за утврђивање руте просторне навигације или путање лета ваздухоплова који користи просторну навигацију. Путне тачке су означене као: а) путна тачка необавезног прелета *(fly-by waypoint)* - путна тачка за коју је потребан претходни заокрет како би се омогућило тангенцијално излажење на следећи сегмент руте или процедуре, или б) путна тачка обавезног прелета *(fly-over waypoint)* - путна тачка у којој се заокрет започиње у циљу спајања са следећим сегментом руте или процедуре;	*waypoint*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1200.	**путни трошкови**	- означавају трошкове превоза, трошкове смештаја и исхране, непредвиђене издатке и путне дневнице који су одобрени особљу у оквиру сертификације.	*travel costs*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (Прилог).
1201.	**путници неприхватљивог понашања**	- су путници укрцани у ваздухоплов који, од момента затварања врата ваздухоплова пре полетања, до момента њиховог отварања по слетању, изврше неку од следећих радњи: (1) напад, застрашивање, претњу или другу радњу која може да угрози ред и безбедност ваздухоплова, безбедност особља, лица и имовине који су укрцани на ваздухоплов; (2) напад, застрашивање, претњу, ометање или другу радњу која може да утиче на смањење способности чланова посаде за вршење дужности у току лета; (3) намерно оштећење ваздухоплова, његових компоненти или пратеће опреме, као и свесно пропуштање вршења појединих радњи, што може да угрози ред и безбедност ваздухоплова и особља, као и имовине на ваздухоплову; (4) саопштавање лажних информација са циљем угрожавања безбедности ваздухоплова у лету;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/15);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		(5) неизвршавање прописаних команди или инструкција које се издају због безбедности, уредности или ефикасности операција;".		
1202.	**пуштање у рад**	- је прва оперативна употреба система након почетне инсталације или његове надградње.	*putting into service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1203.	**радар**	- је радио-локацијски уређај који пружа информације о удаљености, азимуту и/или висини објеката;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
1204.	**радио-опрема ваздухоплова**	- је један или више радио-уређаја који се налазе у ваздухоплову, а користи их овлашћени члан посаде током лета;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС", број 102/21), Прилог
1205.	**радио-предајници за случај нужде**	- су предајници који служе за откривање и праћење позиције ваздухоплова, бродова и људи у нужди и могу бити ваздухопловни *(Emergency Locator Transmitter, ELT),* пловни *(Emergency Position Indicating Radio Beacon, EPIRB)* и лични *(Personal Locator Beacon, PLB)* радио-предајници.	*distress radio beacons*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
1206.	**радио-станица ваздух-земља**	- је ваздухопловна телекомуникациона станица са примарном одговорношћу за управљање комуникацијама које се односе на управљање и надзор ваздухоплова у одређеном подручју.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
1207.	**радиотелефонија**	- је облик радиокомуникације који је првенствено намењен размени информација говорним путем.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
	радио-телефонија	- је облик радио-комуникације који је првенствено намењен размени информација говорним путем;	*radiotelephony*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је облик радио-комуникације који је првенствено намењен за размену информација говорним путем;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1208.	**радио-уређај**	- је инсталирани, преносиви или ручни уређај који је пројектован за предају, односно пријем у VHF опсегу;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1209.	**радио-уређај који се користе за пружање услуга у ваздушној пловидби**	Под радио-уређајима који се користе за пружање услуга у ваздушној пловидби, у смислу овог правилника, подразумевају се: 1) *VHF/UHF* радио-центар; 2) гониометар (*Direction Finder, DF*); 3) земаљски систем за побољшање сигнала (*Ground Based Augmentation System, GBAS*); 2 4) систем за инструментално слетање (*Instrument Landing System, ILS*), који се састоји од предајника правца слетања (локалајзер), предајника равни понирања и маркера; 5) свесмерни фар врло високе фреквенције (*VHF Omnidirectional Radio Range, VOR*), који може да буде конвенционални (*CVOR)* или Доплер (*DVOR)*; 6) неусмерени радио-фар (*Non-Directional Radio Beacon, NDB*); 7) уређај за мерење растојања (*Distance Measuring Equipment, DME*); 8) примарни надзорни радар (*Primary Surveillance Radar, PSR*); 9) секундарни надзорни радар (*Secondary* Surveillance Radar, *SSR);* 10) систем за мултилатерацију (*Multilateration, MLAT*), који се састоји од више *MLAT* сензора, који могу да буду активни (предајници), пасивни (пријемници) или обоје; 11) ADS-B (*Automatic Dependent Surveillance* - Broadcast) станица; 12) радар за надзор кретања по аеродромским површинама (*Surface Movement Radar, SMR*); 13) радио-релејна веза (R*adio Relay Link, RRL);* 14) референтни транспондер секундарног		- Правилник о утврђивању утицаја објеката,инсталација и уређаја на рад радио-уређаја који се користе у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 41/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		радара. - Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) формира, ажурира и објављује на својој интернет страници базу која садржи податке о радио-уређајима из става 1. овог члана, укључујући географску позицију на којој се сваки уређај налази.		
1210.	**радна позиција**	- су намештај и техничка опрема на месту на којем особље које пружа услуге у ваздушном саобраћају обавља задатке повезане с његовим послом.		- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12); - Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
		- је намештај и техничка опрема на којима члан особља за пружање услуга у ваздушном саобраћају (*ATS*) обавља задатке повезане са својим оперативним надлежностима;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1211.	**радно време**	- је период који траје од тренутка када се члан посаде јави на дужност по захтеву оператера до тренутка када буде ослобођен свих дужности;	*duty time*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1; - Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
		- је период који траје од тренутка кад се члан посаде јави на дужност по захтеву ваздухопловног субјеката до тренутка кад буде ослобођен свих дужности.		
1212.	**радно време члана посаде**	- је период који започиње од тренутка кад се члан посаде јави на дужност по захтеву оператера ваздухоплова или започне обављање дужности, до тренутка кад буде ослобођен свих дужности, укључујући и дужности након лета.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
1213.	**радно место**	- је намештај и техничка опрема на којима особље јединице контроле летења обавља задатке везане са његовим послом.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
1214.	**раздвајање**	- је растојање између ваздухоплова, висина или путања.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
1215.	**размак канала 8.33 *kHz***	- је раздвојеност између суседних канала од 8.33 *kHz*.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
		- је размак између канала у којем су централне номиналне фреквенције канала		- Правилник о утврђивању захтева за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		раздвојене у интервалима од 8,33 kHz;		размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1216.	**разумна добит**	- јесте стопа приноса на уложени капитал, узимајући у обзир и ниво ризика, коју би, за период у којем је у обавези да обавља авио-превоз на линији у јавном интересу у ваздушном саобраћају, очекивао авио-превозилац који послује према принципима тржишног пословања. Стопа приноса на капитал означава интерну стопу рентабилности привредног субјекта у целокупном периоду трајања овлашћења, односно интерну стопу приноса на уложени капитал.		- Уредба о условима за проглашење линије у јавном интересу у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 6/19).
1217.	**расположива дужина залета у полетању *(TORA)***	- је дужина полетно-слетне стазе чију је расположивост објавила држава на чијој територији се налази аеродром и која је одговарајућа за залет на земљи при полетању авиона;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је дужина полетно-слетне стазе која је декларисана као расположива и одговарајућа за залет на земљи при полетању авиона.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1218.	**расположива дужина за полетање авиона *(TODA)***	- је дужина која је на располагању за залет, увећана за дужину претпоља, ако постоји.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
	расположива дужина за полетање *(TODA)*	- је расположива дужина за залет, увећана за дужину претпоља, ако постоји.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I). - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- означава: а) за хеликоптере (*TODAH*), дужину завршног прилаза и подручја за полетање, којој је придодата објављена дужина претпоља предвиђена за хеликоптере, ако постоји, која је проглашена расположивом и погодном за хеликоптере како би се		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		завршило полетање; б) за *VCA* (*TODAV*), дужину завршног прилаза и подручја за полетање, којој је придодата објављена дужина претпоља, ако постоји, која је проглашена расположивом и погодном за *VCA* како би се завршило полетање;		
1219.	**расположива дужина за полетање хеликоптера *(TODAH)***	- је дужина зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*), увећана за дужину претпоља (ако постоји), објављена као расположива и погодна за завршетак полетања хеликоптера.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1220.	**расположива дужина за слетање *(LDA)***	- је: а) за авионе (*LDAA*), дужина полетно-слетне стазе коју је, као расположиву, одредила надлежна власт државе на чијој територији се налази аеродром, а која је погодна за кретање авиона по земљи након слетања; б) за хеликоптере (*LDAH*), дужина *FATO* увећана за било коју додатну површину коју је одредила надлежна власт државе као расположиву и погодну да хеликоптер заврши маневар слетања са одређене висине; и ц) за *VCA* (*LDAV*), дужина *FATO* увећана за било коју додатну површину која је наведена као расположива и погодна да *VCA* заврши маневар слетања са одређене висине;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		- је дужина полетно-слетне стазе која је, декларисана као расположива и погодна за кретање авиона по земљи приликом слетања;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
		- је дужина полетно-слетне стазе коју је, као расположиву, одредио надлежни орган државе на чијој територији се налази аеродром, а која је погодна за кретање авиона по земљи након слетања.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1221.	**расположива дужина прекинутог полетања *(ASDA)***	- је расположива дужина залета за полетање, која је увећана за дужину продужетка предвиђеног за заустављање, ако је доступност таквог продужетка за заустављање објавила држава на чијој територији се налази аеродром, под условом да продужетак полетно-слетне стазе у датим оперативним условима може да поднесе масу авиона;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
		- је расположива дужина залета за полетање, која је увећана за дужину продужетка за заустављање, ако постоји.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1222.	**расположива дужина у случају прекинутог полетања *(RTODAH)***	- означава: а) за хеликоптере (*RTODAH*), дужину завршног прилаза и подручја за полетање која је објављена као расположива и погодна за хеликоптере који лете у перформансама класе 1, како би се завршило прекинуто полетање; или б) за *VCA* (*RTODAV*), дужину завршног прилаза и подручја за полетање која је објављена као расположива и погодна за *VCA* како би се завршило прекинуто полетање у складу са категоријом у којој лете;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 10/25), Прилог
	расположива дужина прекинутог полетања хеликоптера *(RTODAH)*	- је дужина зоне завршног прилаза и полетања (*FATO*) објављена као расположива и погодна за завршетак прекинутог полетања хеликоптера перформанси класе 1;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС", број 142/20).
1223.	**расположивост**	- је степен до кога су систем или компонента оперативни и доступни кад су потребни за коришћење;		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
		- је ниво оперативности и доступности система или саставног елемента, када се захтева његова употреба.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1).
1224.	**распоред смена/особља**	- означава структуру периода дужности и одмора контролора летења у складу са правним и оперативним захтевима;	*rostering system*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1225.	**растојање *DR***	- је хоризонтална удаљеност коју је хеликоптер или *VCA* прешао од краја расположивог растојања за полетање;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1226.	***RAT* методологија**	- означава методологију Средства за анализу ризика (Risk Analysis Tool), коју је израдио Евроконтрол, а која се користи за класификацију догађаја повезаних са безбедношћу у домену *ATM*-а;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24); Прилог 4
1227.	***RVSM* ваздушни простор**	- је ваздушни простор од *FL* 290 до *FL* 410, укључујући оба нивоа лета, у коме се примењују смањене норме вертикалног раздвајања.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20). - Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
1228.	**регионални план за ваздушну пловидбу**	- је документ Међународне организације цивилног ваздухопловства (*ICAO*) који садржи детаљне информације у вези средстава, услуга и процедура потребних за међународну ваздушну пловидбу у оквиру одређеног географског подручја.	*Regional Air Navigation Plan, RANP*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
1229.	**регион у развоју**	- јесте регион који економски заостаје у развоју (бруто домаћи производ по глави становника је мањи од 75% просека бруто домаћег производа Републике Србије или је стопа незапослености изнад просечне стопе незапослености у Републици Србији).		- Уредба о условима за проглашење линије у јавном интересу у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 6/19).
1230.	**регистрација путника за лет**	- је пријављивање путника и пртљага за одређени лет.	*check – in*	- Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 140/22);
1231.	**регулисани агент**	- је авио-превозилац, посредник (агент), шпедитер или неки други субјект који је овлашћен да обавља контролу обезбеђивања робе или поште;	*regulated agent*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- означава авио-превозиоца, посредника (агента), шпедитера или неки други субјект који врши контролу обезбеђивања робе или поште.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1232.	**регулисани снабдевач залиха намењених потрошњи током лета**	- је снабдевач који је овлашћен за непосредну испоруку на ваздухоплов залиха намењених потрошњи током лета;	*regulated supplier of in-flight supplies*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
		- означава снабдевача чије процедуре испуњавају заједничка правила обезбеђивања и стандарде довољне за испоруку залиха намењених потрошњи током лета директно на ваздухоплов.		- Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству.
1233.	**ред летења**	- је распоред летова са назначеним полазним аеродромом, даном и временом полетања и одредишним аеродромом, даном и временом слетања;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1234.	**редовни авио-превоз** **редован авио-превоз**	- је серија летова са следећим карактеристикама: 1) на сваком лету, седишта или капацитети за превоз робе и/или поште доступни су јавности за појединачну куповину, непосредно од авио-превозиоца или од његових овлашћених заступника; 2) превоз се обавља између два иста или више истих аеродрома: 1. према објављеном реду летења или 2. летовима који су толико редовни или учестали, да су препознатљиви као систематична серија летова;	*scheduled air service*	- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом;
		- је серија летова са следећим карактеристикама: 1) на сваком лету, седишта или капацитети за превоз робе и/или поште доступни су јавности за појединачну куповину, непосредно од авио-превозиоца или од његових овлашћених заступника; 2) превоз се обавља између два иста или више истих аеродрома: - према објављеном реду летења или - летовима који су толико редовни или учестали, да су препознатљиви као систематична серија летова;		- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);
		- означава серију летова са свим следећим особинама: (а) на сваком лету, седишта или капацитети за превоз робе и/или поште доступни су широј јавности за појединачну куповину (непосредно од авио-превозиоца или од његових овлашћених заступника); (б) превоз се одвија између два иста или више истих аеродрома: – према објављеном реду летења, или – са летовима који су толико редовни или учестали, да су препознатљиви као систематична серија летова.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1235.	**редовни локални извештај**	- је метеоролошки извештај који се издаје у фиксним временским интервалима, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;	*local routine report*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1236.	**редослед имплементације**	- је временски утврђен редослед имплементације додељених упитних кодова с којим се Mode S оператери морају ускладити како би се избегли привремени конфликти упитних кодова.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1237.	**рејон лета беспилотног ваздухоплова**	- је део ваздушног простора у коме беспилотни ваздухоплов лети, а који се налази изнад: (1) неизграђеног и ненасељеног подручја у коме нема људи, осим оператера беспилотног ваздухоплова (рејон I); (2) изграђеног, али ненасељеног подручја у коме постоје грађевински објекти који нису намењени за стални живот људи, али у коме је могуће повремено краће задржавање људи (рејон II); (3) насељеног подручја, у коме постоје грађевински објекти намењени за стални живот и боравак људи (рејон III); (4) густо насељеног подручја, урбане или централне градске зоне, као и свих подручја на којима се окупља велики број људи (рејон IV).		- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
1238.	**резерва**	- је временски период током којег оператер од члана посаде захтева да буде на располагању за обављање летачке дужности, позиционирање или неку другу дужност, а о којој члан посаде мора да буде обавештен најмање десет сати пре почетка дужности.	*reserve*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1239.	**резервација**	- је исправа којом се потврђује да путник има путну карту или други доказ да је резервација прихваћена и потврђена од стране авио-превозиоца или организатора путовања;		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају;
		- означава чињеницу да путник има путну карту или други доказ којим се утврђује да је уговарач авио-превоза прихватио и потврдио резервацију.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
1240.	**резервисан ваздушни простор**	- је дефинисани део ваздушног просторапривремено резервисан за искључиво или посебно коришћење од стране категоријакорисника.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
1241.	**резервно гориво**	- је гориво које се захтева за случај непредвиђених околности које могу да		- Правилник о посебним делатностима у

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		утичу на потрошњу горива до аеродрома одредишта.		ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1242.	**резолуција**	- је, ако се односи на податке, број јединица или цифара помоћу којих се измерена или израчуната вредност изражава и користи;	*resolution*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1243.	**релативна висина**	- је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се може сматрати тачком, мерено од одређене равни.	*height*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је вертикална удаљеност нивоа, тачке или објекта који се може сматрати тачком, мерено од одређене референтне вредности.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1244.	**репрезентативни узорак**	- означава избор од више могућих опција за праћење, у довољном броју и обиму, којим се обезбеђује основа за доношење општих закључака о примени стандарда.	*repre-sentative sample*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
1245.	**референтна дужина за полетање авиона**	- је најмања дужина која је неопходна за полетање авиона при највећој сертификованој маси на полетању, на нивоу мора, при стандардним атмосферским условима, без ветра и при нултом нагибу полетно-слетне стазе, као што је дато у приручнику за управљање авионом одобреном од стране сертификационих власти или у еквивалентним подацима које је дао произвођач авиона. Дужина означава, ако је примењиво, балансирану дужину или дужину за полетање у другим случајевима.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1246.	**референтна тачка аеродрома**	- је одређени географски положај аеродрома, изражен у степенима, минутама и секундама географске ширине и дужине, при чему се као референтни геодетски систем користи Светски геодетски систем - 1984 (*WGS-84*);	*aerodrome reference point*	- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20);
		- је одређени географски положај аеродрома.		- Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21);
1247.	**референтна тачка хелидрома**	- је одређена локација хелидрома или одређена локација за слетање.	*heliport reference point, HRP*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1248.	**референтна тачка аеродрома /хелидрома**	- је одређени географски положај аеродрома/хелидрома, изражен у степенима, минутама и секундама географске ширине и дужине, при чему се као референтни геодетски систем користи Светски геодетски систем – 1984 *(WGS-84).*		- Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома.
1249.	**референтно време**	- је локално време у месту јављања на дужност које се налази у оквиру од две временске зоне од места у којем је члан посаде прилагођен.	*reference time*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1250.	**ризик**	- је предвиђена вероватноћа и озбиљност последица или исхода опасности;	*risk*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је комбинација укупне вероватноће или учесталости појављивања штетне последице изазване опасношћу и озбиљности те последице;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1251.	***RNP APCH***	- је *PBN* спецификација која се користи за операције инструменталног прилаза.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1252.	***RNP APCH*** **операција до *LNAV* Минимума**	- је операција 2D инструменталног прилаза за коју се латерално вођење заснива на позиционирању GNSS.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1253.	***RNP APCH* операција до *LNAV/VNAV* минимума**	- је операција *3D* инструменталног прилаза за коју се латерално вођење заснива на позиционирању *GNSS*, а вертикално вођење омогућава *Baro VNAV* функција или позиционирање *GNSS* који укључује *SBAS*.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1254.	***RNP APCH* операција до *LPV* минимума**	- је операција *3D* инструменталног прилаза за коју се латерално и вертикално вођење заснива на позиционирању *GNSS* који укључује *SBAS*.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1255.	***RNP AR APCH***	- је навигациона спецификација која се користи за операције инструменталног прилаза које захтевају посебно одобрење.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1256.	**роба**	- је сваки товар намењен за превоз ваздухопловом, изузев пртљага, поште, поште авио-превозиоца, материјала авио-превозиоца и залиха намењених потрошњи током лета;	*cargo*	- Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21); - Правилник о детаљним мерама за примену заједничких сновних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
		- означава сваку имовину намењену за превоз ваздухопловом, изузев пртљага, поште, поште авио-превозиоца, материјала авио-превозиоца и залиха намењених потрошњи током лета.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1257.	**рок за отклањање неисправности**	- је одређени период у коме ваздухоплов може да се користи са неисправном опремом.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1258.	**ротација**	- је дужност или низ дужности које обухватају најмање једну летачку дужност и одморе ван матичне базе, а које почињу и завршавају се у матичној бази у којој оператер није одговоран да обезбеди смештај члану посаде.	*rotation*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1259.	**ротокоптер**	- је ваздухоплов са погоном, тежи од ваздуха, који се одржава у лету услед реакција ваздуха на један или више ротора.		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19).
		- је ваздухоплов с погоном, тежи од ваздуха, који се првенствено одржава у лету помоћу узгона који стварају највише два ротора.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог 1
1260.	**рулање**	- је кретање ваздухоплова по површини аеродрома или оперативном месту сопственим погоном, искључујући полетање и слетање;	*taxiing*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 5/25); Прилог 3, Анекс I
1261.	**рулање (вожење)**	- је кретање ваздухоплова по површини аеродрома или оперативном месту сопственим погоном, искључујући полетање и слетање;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1262.	**рулна стаза**	- је одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање различитих делова аеродрома укључујући: 1) стазу за кретање ваздухоплова до паркинг позиције – део платформе који је пројектован као рулна стаза и која омогућава приступ искључиво паркинг позицијама, 2) рулну стазу на платформи – део система рулних стаза који се налази на платформи и којим се обезбеђује путања за кретање ваздухоплова преко платформе, 3) рулну стазу за брзи излазак ваздухоплова – рулна стаза која је повезана са полетно-слетном стазом под оштрим углом и која је пројектована тако да омогућава да ваздухоплов који је слетео изађе са полетно-слетне стазе при већим брзинама од оних које се постижу на другим рулним стазама за излазак ваздухоплова, чиме се смањује време заузетости полетно-слетне стазе;	*taxiway*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање различитих делова аеродрома, укључујући: (а) стазу за кретање ваздухоплова до паркинг позиције, која означава део платформе одређен за рулну стазу, који је намењен да омогући приступ искључиво паркинг позицијама ваздухоплова; (б) рулну стазу на платформи, која означава део система рулних стаза који се налази на платформи и којим се обезбеђује путања за кретање ваздухоплова преко платформе; (ц) рулну стазу за брзи излазак ваздухоплова, која означава рулну стазу која је повезана са полетно-слетном стазом под оштрим углом и која је пројектована тако да омогућава да авион који је слетео изађе са полетно-слетне стазе већом брзином од оних које се постижу на другим рулним стазама за излазак ваздухоплова, чиме се смањује време заузетости полетно-слетне стазе;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање различитих делова аеродрома;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 5/25); Прилог 3, Анекс 1
		- је одређена површина на аеродрому на копну која је намењена за рулање ваздухоплова и која служи за повезивање различитих делова аеродрома укључујући: - стазу за кретање ваздухоплова до паркинг позиције - рулну стазу на платформи, - рулну стазу за брзи излазак ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2. - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
1263.	**рулна стаза хеликоптера на земљи**	- је рулна стаза на земљи намењена за кретање по земљи хеликоптера који имају стајни трап са точковима.	*helicopter ground taxiway*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1264.	**рулна стаза хеликоптера у ваздуху**	- је дефинисана путања на површини успостављена за рулање хеликоптера док је у ваздуху.	*helicopter air taxiway*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1265.	**рулна стаза на платформи**	- је део система рулних стаза који се налази на платформи и којим се обезбеђује путања за кретање ваздухоплова преко платформе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1266.	**рулна стаза за брзи излазак ваздухоплова**	- је рулна стаза која је повезана са полетно-слетном стазом под оштрим углом и која је пројектована тако да омогућава да авион који је слетео изађе са полетно-слетне стазе већом брзином од оних које се постижу на другим рулним стазама за излазак ваздухоплова, чиме се смањује време заузетости полетно-слетне стазе.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1267.	**рута**	- је одабрани правац по којем се ваздухоплов креће током свог лета.	*routing*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1268.	**рута ваздушног**	- је ваздушни пут, саветодавна рута,		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	саобраћаја	контролисана или неконтролисана рута, рута у доласку или одласку са аеродрома, успостављена првенствено ради усмеравања токова саобраћаја у сврху пружања услуга у ваздушном саобраћају, а дефинише се параметрима руте који укључују ознаку, смер у односу на значајну тачку, удаљеност између значајних тачака, обавезу извештавања о позицији и минималне безбедне висине на рути;		гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
1269.	**рута на којој се пружају услуге у ваздушном саобраћају - *ATS* рута**	- је одређени део структуре ваздушног простора пројектован за усмеравање токова саобраћаја који је неопходан за пружање услуга у ваздушном саобраћају;	*air traffic service route - ATS route*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1270.	**рута коју захтева корисник**	- је тражено рутирање које оператери ваздухоплова пријављују у фази дизајнирања ваздушног простора како би испунили своје потребе;	*user required route*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1271.	**рута конвенционалне навигације**	- је рута ваздушног саобраћаја утврђена у односу на земаљске радио-навигационе уређаје;	*conventional navigation route*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1272.	**рута просторне навигације**	- је *ATS* рута која је успостављена како би могли да је користе ваздухоплови који имају могућност да користе просторну навигацију;	*area navigation route*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1273.	**рутни сектор**	- је лет који се састоји од фазе полетања, одласка, крстарења које није краће од 15 минута, доласка, прилаза и слетања;		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- лет који се састоји од полетања, одласка, крстарења не краћег од 15 минута, доласка, прилаза и слетања;		- Правилник о дозволама летачког особља;
		- лет који се састоји од полетања, одласка, крстарења које није краће од 15 минута, доласка, прилаза и слетања.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1274.	**рутна и саобраћајна оријентација**	- су начела и процедуре за коришћење рута од стране ваздухоплова.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
1275.	**ручни пртљаг**	- је пртљаг који путник уноси са собом у путничку кабину ваздухоплова;	*cabin baggage*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20); - Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);
		- означава пртљаг који је намењен за превоз у путничкој кабини ваздухоплова.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1276.	**РХМЗ Србије**	- означава Републички хидрометеоролошки завод Србије.	*Republic Hydromete-orological Service of Serbia*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.
1277.	**Савет**	- је Савет авио-превозилаца који користе аеродромске услуге и сачињавају га представници корисника аеродрома или организације које их представљају.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1278.	**савет за избегавање саобраћаја**	- означава савет добијен од јединице контроле летења, који садржи маневре који помажу пилоту да избегне судар.	*traffic - voidance advice*	- Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење.
		- је савет који пружа јединица пружаоца услуга у ваздушном саобраћају којим се одређују маневри како би се помогло пилоту да избегне судар;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1279.	**саветник**	- је лице које држава одреди на основу његових квалификација у циљу помоћи њеног овлашћеног представника током безбедносне истраге.		- Закон о изменама и допунама Закона о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Сл. гласник РС“, број 83/18).
1280.	**саветодавна рута**	- је одређена рута дуж које је омогућена саветодавна услуга у ваздушном саобраћају.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1281.	**саветодавна услуга у ваздушном саобраћају**	- је услуга која се пружа унутар саветодавног ваздушног простора да би се обезбедило раздвајање, у мери у којој је то изводљиво, ваздухоплова који лете у складу са *IFR* правилима летења;	*air traffic advisory service*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је услуга која се пружа у ваздушном простору утврђених димензија или на утврђеној рути (саветодавном ваздушном простору), како би се, у мери у којој је то изводљиво, обезбедило раздвајање ваздухоплова који лете у складу са правилима инструменталног летења (IFR);		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1282.	**саветодавни ваздушни простор**	- је ваздушни простор одређених димензија или одређена рута, у оквиру којих је омогућена саветодавна услуга у ваздушном саобраћају		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1283.	**саветодавни центар за вулкански пепео**	- је метеоролошки центар који снабдева бирое за метеоролошко бдење, центре обласне контроле летења, центре информисања ваздухоплова у лету, светске обласне прогностичке центре и међународне банке *OPMET* података саветодавним информацијама о хоризонталном и вертикалном распростирању и прогнозираном кретању вулканског пепела у атмосфери;	*volcanic ash advisory centre , VAAC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1284.	**саветодавни центар за тропске циклоне**	- је метеоролошки центар који снабдева бирое за метеоролошко бдење, светске обласне прогностичке центре и међународне банке *OPMET* података саветодавним информацијама о позицији, прогнозираном смеру и брзини кретања, средишњем притиску и максималној	*tropical cyclone advisory centre, TCAC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		брзини приземног ветра тропских циклона;		
1285.	**самоопслуживање**	- је ситуација у којој корисник аеродрома сам себи непосредно пружа једну или више врста услуга земаљског опслуживања и не закључује никакав уговор са трећом страном за пружање тих услуга. За потребе овог правилника корисници аеродрома међусобно се не сматрају трећим лицима ако: 1) један има већински удео у другом; или; 2) исти субјекат има већински удео у сваком.	*self-handling*	- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима.
1286.	**самосталан лет**	- је лет током којег је пилот ученик једино лице у балону;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23), Прилог 1, Анекс I
		- је лет током којег је пилот ученик једино лице у ваздухоплову;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
1287.	**самостално време летења**	- је време летења током којег је пилот ученик једино лице у ваздухоплову.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- време летења током којег је пилот-ученик једино лице у авиону.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1288.	**самостално летење**	- време летења током којег је кандидат за пилота једина особа у ваздухоплову.		- Правилник о дозволама летачког особља.
1289.	**саобраћајница**	- је утврђена путања на површини за кретање ваздухоплова намењена искључиво за возила.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1290.	**саобраћајно право**	- је право приступа тржишту, изражено кроз договорене физичке или географске спецификације или њихову комбинацију, којим се одређује ко или шта може да се превози ваздухопловом дуж одобрене руте или њеног дела. Физичка спецификација саобраћајног права обухвата право превоза путника, робе и поште, одвојено или у комбинацији, а географска		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		спецификација саобраћајног права се изражава као једна од ваздухопловних слобода које се односе на право обављања саобраћаја које једна држава на својој територији даје страном авио-превозиоцу;		
		- означава право на пружање услуга авио-превоза између два аеродрома Заједнице;		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12);
		- рад посаде као тима у коме чланови посаде међусобно сарађују под вођством пилота који управља ваздухопловом;		- Правилник о дозволама летачког особља;
		- рад летачке посаде као тима, у коме чланови посаде међусобно сарађују предвођени вођом ваздухоплова.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1291.	**сарадња вишечлане посаде (*MCC*)**	- је функционисање летачке посаде као тима у коме чланови међусобно сарађују предвођени вођом ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1292.	**саставни елементи**	- су материјални објекти, као што су физички делови рачунара, и нематеријални објекти, као што су рачунарски програми, од којих зависи интероперабилност *EATMN-a*;		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1293.	**саставни елемент *ATM/ANS***	- су материјални објекти као што је хардвер и нематеријални објекти као што је софтвер од којих зависи интероперабилност EATMN;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
	саставни елементи *ATM/ANS*	- означава сваки саставни елемент као што је дефинисано у члану 2. тачка 19) Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 Европског парламента и Савета од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба);	*ATM/ANS* constituents	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
1294.	***SAFA* програм**	- означава програм Европске уније о процени безбедности страних ваздухоплова.	*Safety Assessment of Foreign Aircraft – SAFA*	- Правилник о безбедносном прегледу страних ваздухоплова на платформи аеродрома.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је један од видова европског програма о обављању инспекцијског прегледа страног ваздухоплова на платформи, успостављен на основу Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21 и 54/21);		- Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС”, број 99/21);
1295.	**светски обласни прогностички систем**	- је глобални систем путем кога светски обласни прогностички центри пружају ваздухопловне метеоролошке прогнозе на рути у јединственим стандардизованим форматим	*world area forecast system, WAFS*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1296.	**светски обласни прогностички центар**	- је метеоролошки центар који припрема и издаје прогнозе значајног времена и прогнозе ветра и температуре на висини (за глобалне размере, у дигиталном облику), директно државама чланицама, одговарајућим средствима која су део ваздухопловне услуге фиксне комуникације;	*world area forecast centre , WAFC*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1297.	**светски прогностички систем**	- је глобални систем путем кога светски прогностички центри пружају ваздухопловне метеоролошке прогнозе на рути у јединственим стандардизованим форматима;	*world area forecast system, WAFS*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1298.	**светски прогностички центар**	- је метеоролошки центар који припрема и издаје прогнозе значајног времена *(SIGWX*) и прогнозе за горњи ваздушни простор, у дигиталном облику на глобалном нивоу, директно државама чланицама, као део услуга ваздухопловне фиксне комуникације (AFS) заснованих на интернет протоколу;	*World area forecast centre, WAFC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1299.	**сегмент руте**	- је рута или део руте на којој се обично лети без међуслетања.	*route segment*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1300.	**сегмент завршног прилаза *(FAS)***	- је сегмент процедуре инструменталног прилаза (*IAP*) у коме се постиже равнање и снижавање ради слетања;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1301.	**седиште предузећа**	- означава главну управу или канцеларију авио-превозиоца Заједнице коју је он регистровао у држави чланици, у којој се одвијају основне финансијске функције и оперативни надзор авио-превозиоца Заједнице, укључујући обезбеђивање континуиране пловидбености.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1302.	**сектор**	- означава део контролисаног ваздушног простора и/или део области информисања ваздухоплова у лету/горње делове области информисања у лету;	*sector*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- је део времена летачке дужности који почиње када се ваздухоплов први пут покрене у сврху полетања, а завршава се када се ваздухоплов заустави на одређеној паркинг позицији након слетања;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;
		- је лет који започиње у једном, а завршава се у истом или другом месту.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 93/09).
1303.	**сектор контроле летења - *ATC* сектор**	- је одређени део ваздушног простора у којем тим контролора летења у сваком тренутку има одговорност за пружање услуге контроле летења;	*air traffic control sector - ATC sector*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1304.	**секторска конфигурација *ATS* јединице**	- је четвородимензионални опис сектора или групе сектора ваздушног простора *ATS* јединице, који се може употребљавати стално или привремено;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
1305.	**секундарни надзорни радар**	- је надзорни радарски систем који користи предајнике/пријемнике (интерогаторе) и транспондере.	*Secondary surveillance radar, SSR*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о изменама и допунама правилника о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1306.	**секундарни радар**	- је радарски систем у којем радио сигнал послат са станице радара активира слање радио сигнала са друге станице;	*secondary radar*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1307.	**сервисна саобраћајница на платформи**	- је саобраћајница која се налази на или уз платформу и намењена је искључиво за кретање возила.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1308.	**серија летова**	- означава два лета или више летова који су уговорени истим уговором о превозу.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
1309.	**серија слотова**	- је најмање пет слотова који се захтевају за исто време, истог дана у недељи редовно, у оквиру истог периода реда летења и који су на тај начин и додељени или, ако то није било могуће, који су додељени за приближно исто време.	*series of slots*	- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).
1310.	**сертификација (поступак сертификације)**	- означава послове које Агенција обавља непосредно или посредно, ради издавања, одржавања или измене или допуне сертификата, одобрења и дозвола из члана 20. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 (члан 57. Правилника).	*certification tasks*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (Прилог).
1311.	**сертификат**	- је документ који издаје национално надзорно тело у било којој форми која је у складу са националним законом, којим се потврђује да пружалац услуга у ваздушној пловидби испуњава захтеве за пружање одређене услуге;	*certificate*	-Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- је сваки сертификат, одобрење, дозвола, ауторизација, потврда или други документ, издат као резултат сертификације, којим се потврђује усклађеност са примењивим захтевима;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означава одобрење, дозволу и други документ који се издаје као резултат сертификације;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
		- је исправа коју Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат) издаје особљу обезбеђивања и којом се потврђује да њен ималац поседује неопходна знања и способности за обављање поверених послова на прихватљивом нивоу;		- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
1312.	**сертификат ваздухопловно-медицинског центра/овлашћеног лекара**	- је потврда о праву на испитивање здравствене способности у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*aero-medical centre certificate / aero-medical examiner certificate*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); - Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1313.	**сертификат ваздухопловног оператера**	- је сертификат који се издаје привредном друштву, другом правном лицу, предузетнику или државном органу који има опрему, особље и организацију за безбедно обављање делатности наведене у том сертификату.		- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18).
1314.	**сертификат испитивача**	- је ауторизација испитивача у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*examiner certificate*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23);
1315.	**сертификат лица одговорних за пружање практичне обуке и процењивање практичних вештина контролора летења**	- означава посебно овлашћење процењивача, које се уписује у дозволу контролора летења у складу са прописом о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1316.	**сертификат о**	- је потврда о генерисаној буци у смислу	*noise*	- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	буци	закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*certificate*	сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
1317.	**сертификат о одобрењу организације за одржавање**	- је дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности одржавања ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
1318.	**сертификат о одобрењу организације за обезбеђивање континуиране пловидбености**	- је дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности обезбеђивања континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
1319.	**сертификат о одобрењу организације за обуку особља за одржавање**	- је потврда о праву на обучавање особља за одржавање ваздухоплова;		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
1320.	**сертификат о одобрењу организације за производњу**	- је дозвола за обављање ваздухопловно-техничке делатности производње у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*production organization approval certificate*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
1321.	**сертификат о пловидбености**	- је потврда о пловидбености у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*certificate of airworthiness*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
1322.	**сертификат о провери пловидбености**	- је потврда о провери пловидбености у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*airworthiness review certificate*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
1323.	**сертификат о типу**	- је потврда о типу у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*type certificate*	- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
1324.	**сертификат овлашћеног лекара**	- означава потврду о праву на испитивање здравствене способности која се издаје овлашћеном лекару у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*aero-medical examiner certificate*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима.
1325.	**сертификат овлашћених лекара**	- означава потврду о праву на испитивање здравствене способности у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1326.	**сертификат одобрене организације за обуку**	- је потврда о праву на обучавање ваздухопловног особља у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*approved training organisation certificate*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23);
1327.	**сертификат организације за обуку**	- означава потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.	*training organization certificate*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1328.	**сертификација**	- означава формалну оцену и потврђивање од стране одговарајућег органа или у име одговарајућег органа да је лице компетентно да извршава функције проверивача на прихватљивом нивоу који одређује одговарајући орган.	*certification*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
		- означава све облике признавања да су производи, делови или уређаји, лица или организације усклађени с важећим захтевима, укључујући правила за извршење ове уредбе, као и издавање одговарајућег сертификата којим се та усклађеност потврђује;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
		- означава све облике признавања у складу са овом уредбом, на основу одговарајуће процене, да је правно или физичко лице, производ, део, неуграђена опрема, опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом, аеродром, опрема		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		аеродрома од утицаја на безбедност, систем *ATM/ANS*, саставни елемент *ATM/ANS* или уређај за симулирање летења, у складу са важећим захтевима ове уредбе и са делегираним и спроведбеним актима донетим на основу ње, издавањем одговарајућег сертификата којим се таква усклађеност потврђује;		безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1329.	**сертификациони захтеви *(CS)***	- су технички стандарди које је усвојила Агенција, у којима се наводе начини за доказивање усклађености са Уредбом (ЕУ) бр. 2018/1139 и правилима за њено извршење и које организација може да користи у сврху сертификације.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
		- су технички стандарди које је усвојила Агенција у којима се наводе начини које организација може да користи у сврху сертификације;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- су технички стандарди које је усвојила Агенција, указујући на начине којима се доказује усаглашеност са Уредбом (ЕЗ) 216/2008 и правилима за извршење те уредбе, а које користи организација у сврху сертификације;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- су технички стандарди које је усвојила Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*), у којима се наводе начини за доказивање усклађености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и правилима за њено извршење и које организација може да користи у сврху сертификације.		- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
1330.	**сертификована ваздухопловна апликација**	- је софтверска апликација коју је одобрила Агенција као део ваздухоплова у складу са чланом 4. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;	*certified aircraft application*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1331.	**сертификоване минималне перформансе (*CMP*)**	- означавају, у погледу *VCA*, скуп података о перформансама који је добијен разматрањем утицаја појединачних кварова и комбинације кварова који нису мало вероватни у односу на номиналне параметре перформанси;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог,
1332.	***SESAR***	- је пројекат модернизације управљања ваздушним саобраћајем у Европи који је технолошки елемент јединственог европског неба и који се састоји од фазе		- Правилник о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		дефинисања, фазе развоја и фазе примене. Циљ пројекта је да до 2020. године осигура високо ефикасну инфраструктуру за контролу ваздушног саобраћаја која ће омогућити сигуран и еколошко прихватљив развој ваздушног превоза користећи у целини технолошке предности програма.		Европског система за управљање ваздушним саобраћајем *(SESAR).*
1333.	***SIGMET***	- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути и других појава у атмосфери, које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова, као и на временски и просторни развој тих појава;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1334.	***SIGMET*** **информација**	- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова;	*SIGMET information*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1335.	***SIGMET*** **порука**	- је информација коју издаје биро за метеоролошко бдење, а која се односи на јављање или очекивано јављање одређених временских појава на рути, као и њихов развој у времену и простору, а које могу да утичу на безбедност летења ваздухоплова;	*SIGMET message*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1336.	**сигналиста**	- лице које обавља послове навођења ваздухоплова на земљи при доласку и одласку и пружања помоћи при паркирању ваздухоплова.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
1337.	**сигнална зона**	- је зона на аеродрому која се користи за приказивање сигнала са земље.	*Signal area*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1338.	**„сигуран за боје”**	- означава способност кандидата да лако разликује боје које се користе у ваздухопловној навигацији и да тачно идентификује ваздухопловна светла у боји.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС IV
1339.	**сигурносни аутомат**	- је помоћни уређај који служи за отварање резервног или главног падобрана без дејства лица које искаче падобраном и може да буде механички или електронски склоп.	*Automatic Activation Device*	- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1340.	**симулатор**	- означава синтетички уређај за обуку који представља важне карактеристике реалних оперативних услова и репродукује оперативне услове у којима полазник обуке може директно да увежбава задатке у реалном времену.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1341.	**синтетички уређај за обуку**	- означава сваки тип уређаја којим се симулирају оперативни услови, укључујући симулаторе и тренажере за део задатка.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1342.	**систем**	- је скуп опреме на ваздухоплову и на земљи, као и сателитске опреме, која обезбеђује подршку услугама у ваздушној пловидби током свих фаза лета.	*system*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1343.	**систем *ATM/ANS***	- је скуп саставних елемената у ваздуху и на земљи, као и сателитске опреме, којима се пружа подршка услугама у ваздушној пловидби за све фазе лета;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1344.	**систем аеродрома**	- је група аеродрома коју је као такву одредио надлежни орган и којим управља један оператер аеродрома;	*airport system*	- Правилник о аеродромским накнадама („Службени гласник РС“, број 71/13 и 48/16, 96/17);
		- означава два или више аеродрома међусобно повезаних како би опслуживали исти град или урбано подручје;		- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- су два или више аеродрома груписаних за слетање и полетање за исти град или конурбацију, како је наведено у Прилогу II, Уредбе Савета (ЕЕЗ-а) бр. 2408/92 од 23. јула 1992. године.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог I).
1345.	**систем беспилотног ваздухоплова**	- је скуп елемената који омогућавају лет беспилотног ваздухоплова, који чине беспилотни ваздухоплов, компоненте неопходне за управљање или програмирање лета и компоненте неопходне за контролисање лета беспилотног ваздухоплова;	*Unmanned aerial system - UAS*	- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
		- означава беспилотни ваздухоплов и опрему за даљинско управљање њиме.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/15);
1346.	**систем доделе упитног кода**	- је систем унутар Европске мреже управљања ваздушним саобраћајем и с њим повезани поступци, којима се Mode S оператерима у државама чланицама пружају услуге централизоване службе за доделу упитних кодова (у даљем тексту: служба за доделу упитних кодова), која се бави обрадом захтева за упитним кодовима и дистрибуцијом предлога плана доделе упитних кодова Mode S оператерима посредством држава чланица.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1347.	**систем за заустављање**	- је систем који је пројектован да успори авион који је премашио полетно-слетну стазу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2
1348.	**систем за избегавање судара у ваздуху *(ACAS)***	- је уређај у ваздухоплову заснован на сигналима транспондера секундарног надзорног радара *(SSR*), који ради независно од опреме на земљи, а у циљу обавештавања пилота о могућим конфликтима са ваздухопловима који су опремљени *SSR* трансподерима.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је систем у ваздухоплову базиран на сигналима транспондера секундарног надзорног радара (*SSR*), који ради независно од земаљске опреме и саветује пилота о ваздухопловима који би могли да га угрозе, а опремљени су *SSR* транспондерима;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
1349.	**систем за ноћно осматрање *(NVIS)***	- је скуп свих елемената за успешну и безбедну употребу *NVG* током коришћења хеликоптера. Систем обухвата најмање:		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		NVG, NVIS осветљење, хеликоптерске компоненте, обуку и континуирану пловидбеност.		гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
1350.	**систем за обраду надзорних података**	- је систем који обрађује све примљене улазне надзорне податке како би се формирала најбоља процена тренутних надзорних података ваздухоплова.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
1351.	**систем за обраду података о лету**	- је део система контроле летења који прима, аутоматски обрађује и дистрибуира на радне позиције у јединицама контроле летења податке о плановима лета и друге поруке с тим у вези;		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету;
		- је део система услуга у ваздушном саобраћају који прима, аутоматски обрађује и дистрибуира на радне позиције у јединицама контроле летења податке о плану лета и друге поруке с тим у вези.		- Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12).
1352.	**систем за побољшање видљивости (*EVS*)**	- је електронско средство које летачкој посади, у реалном времену, даје приказ стварне топографије спољашњег окружења (природно настале или вештачки настале карактеристике места или региона, нарочито да би се приказао њихов релативни положај и надморска висина), коришћењем сензора за слику;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1353.	**систем за побољшање видљивости током лета (*EFVS*)**	- је електронско средство које у реалном времену даје летачкој посади приказ са сензора или побољшани приказ топографије спољашњег окружења (природно настале или вештачки настале карактеристике места или региона, нарочито да би се приказао њихов релативни положај и надморска висина), коришћењем сензора за слику; *EFVS* је интегрисан са системом за вођење лета и приказује се на показивачу у висини главе или еквивалентном систему приказа; ако је *EFVS* сертификован у складу са применљивим захтевима пловидбености и ако оператер поседује неопходно посебно одобрење (у случају да се оно захтева), онда се он може користити за *EFVS* летове и може омогућити обављање летова са оперативним олакшицама;”		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1354.	**систем за праћење ваздухоплова**	- је систем који се заснива на праћењу ваздухоплова како би се утврдило неуобичајено понашање у лету и обезбедило давање упозорења.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1355.	**Систем за слетање са показивачем у висини главе (*HUDLS*)**	- је свеобухватан ваздухопловни систем, који пилоту обезбеђује вођење приказом у висини главе, како би се омогућило да пилот управља ваздухопловом или да прати рад аутопилота током полетања (ако је то применљиво), прилаза и слетања (и рулања по слетању (*roll-out*), ако је то применљиво) или током продужавања (*go-around*). Он обухвата све сензоре, рачунаре, електрична напајања, индикаторе и контроле;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1356.	**систем навођења при слетању који омогућава држање уздигнуте главе *(HUDLS)***	- је целовит систем који омогућава пилоту да уздигнуте главе управља ваздухопловом током прилаза и слетања и/или прекинутог прилаза. Он обухвата све сензоре, рачунаре, електрична напајања, индикаторе и контроле.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1357.	**систем надзора за услуге у ваздушном саобраћају (*ATS*)**	- је генерички појам који означава *ADS-B, PSR, SSR* или било који други упоредиви земаљски систем који омогућава идентификацију ваздухоплова;	*ATS surveillance system*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1358.	**систем побољшане видљивости *(EVS)***	- је систем електронског приказа спољашњег призора, у реалном времену, коришћењем сензора.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1359.	**систем са помереним носиоцем сигнала**	- је систем који се користи у ситуацијама у којима комбинацијом једног предајника и пријемника не може да се обезбеди покривеност радио сигнала и када се ради смањења сметњи сигнали померају од главне фреквенције носиоца сигнала.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
1360.	**систем сменског рада контролора летења**	- означава структуру времена на дужности и периода одмора контролора летења у складу са правним и оперативним захтевима;	*rostering system*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				гласник РС", број 105/23); Анекс
1361.	**систем управљања безбедношћу**	- је системски приступ управљању безбедношћу који обухвата неопходне организационе структуре, одговорности, политике и процедуре;	*Safety Management System – SMS*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
		- је систематски приступ управљању безбедношћу у ваздухопловству, укључујући неопходне организационе структуре, одговорности, политике и поступке и обухвата сваки систем управљања који се, самостално или заједно са другим системима управљања организације, односи на управљање безбедношћу.		- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС", број 142/20);
		- је систематичан приступ управљању безбедношћу који обухвата неопходну организациону структуру, одговорности, политике и процедуре.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I); - Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18).
1362.	**систем уређаја за пренос лица**	- је систем који се састоји од једне или више направа које су причвршћене за дизалицу или куку за терет или постављене на структуру хеликоптера током летова са лицима као спољашним теретом (HEC) или летова са хеликоптерском дизалицом (HHO). Уређаји имају структурне могућности и карактеристике потребне за пренос лица ван хеликоптера, а укључују, на пример, сигурносне појасеве са могућношћу брзог одвезивања или без те могућности и уже са спојним прстеном, чврсту корпу или кавез;	*PCDS*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 112/22), Прилог 1, Анекс I
1363.	**скок на воду**	- је унапред планирани скок на водену површину.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца (110/14).
1364.	**скоро паралелне полетно-слетне стазе**	- су полетно-слетне стазе које се не секу и чије продужене осе граде угао конвергенције/дивергенције од 15 степени или мањи.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 2
		- су полетно-слетне стазе које се не укрштају, а њихове продужене осе међусобно конвергирају/дивергирају под	*near-parallel runways*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		углом од 15 степени или мање;		испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1365.	**скуп података**	- је препознатљива група података;	*data set*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
1366.	**скупни план лета**	- је план лета који се односи на серије понављајућих, појединачних летова са истим основним елементима, а који оператер подноси ради чувања и поновне употребе од стране *ATS* јединица;	*repetitive flight plan*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је план лета који се односи на серију летова који се често понављају и обављају редовно и имају исте основне карактеристике, а који оператер подноси јединици за пружање услуга у ваздушном саобраћају да га сачува и поново користи.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази.
1367.	**слаба тачка**	- означава било коју слабост у примени мера и поступака која може да се искористи за извршење радње незаконитог ометања.	*vulnerability*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
1368.	**следљивост**	- је, ако је реч о подацима, степен у коме систем или информациони производ може да пружи евиденцију о изменама извршеним на том производу и на тај начин омогући праћење трага провере од крајњег корисника до извора података;	*traceability*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1369.	**слободан дан**	- је, у сврху усклађености са одредбама Упутства Савета 2000/79/ЕЗ, период у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и дежурстава, који се састоји од једног дана и две локалне ноћи, а о којем је члан посаде унапред обавештен. Време одмора може да чини део слободног дана;	*a single day free of duty*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је период у коме је члан посаде ослобођен свих дужности и који у непрекинутом временском следу обухвата најмање локалну ноћ, наредни локални дан и наредну локалну ноћ. Време одмора може да чини део слободног дана.		- Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 101/08)
1370.	**слободни балон**	- ваздухоплов лакши од ваздуха, без мотора, који узгон остварује топлим ваздухом или гасом лакшим од ваздуха или њиховом комбинацијом.		- Правилник о дозволама летачког особља.
		- је балон који током лета није стално причвршћен за чврсту тачку;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
1371.	**слободни балон без посаде**	- је ваздухоплов без сопственог погона, без посаде, лакши од ваздуха, у слободном лету;	*unmanned free balloon*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1372.	**сложени моторни ваздухоплов**	1. авион: - с максималном сертификованом масом на полетању већом од 5.700 *kg*, или - који је сертификован за највећи број путничких седишта који је већи од 19, или - који је сертификован за летење са посадом коју чине најмање два пилота, или - који има један или више турбомлазних мотора или има више турбоелисних мотора, или 2. хеликоптер који је сертификован: - с максималном масом на полетању већом од 3.175 *kg*, или - за највећи број путничких седишта који је већи од девет, или - за летење са посадом коју чине најмање два пилота, 3. ваздухоплов са нагибним ротором;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		је: (а) авион: - с максималном сертификованом		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		масом на полетању већом од 5.700 *kg*, или - који је сертификован за највећи број путничких седишта који је већи од 19, или - који је сертификован за летење с посадом коју чине најмање два пилота, или - који има један или више турбомлазних мотора или има више турбоелисних мотора, или (б) хеликоптер који је сертификован: (i) за максималну масу на полетању већу од 3.175 *kg*, или (ii) за највећи број путничких седишта који је већи од девет, или (iii) за летење с посадом коју чине најмање два пилота, или (ц) ваздухоплов са нагибним ротором;		саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		(i)авион: – с максималном сертификованом масом на полетању која прелази 5.700 kg, или – који је сертификован за конфигурацију највећег дозвољеног броја путничких седишта која је већа од 19, или – који је сертификован за операције с минималном посадом од најмање два пилота, или – који је опремљен с једним или више турбомлазних или више турбоелисних мотора; или (ii)хеликоптер који је сертификован: – с максималном масом на полетању која прелази 3.175 kg, или – за конфигурацију највећег дозвољеног броја путничких седишта која је већа од девет, или – за операције с минималном посадом од најмање два пилота; или (iii) ваздухоплов с нагибним ротором;		- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је: (i) авион: - с максималном сертификованом масом на полетању која прелази 5.700 *kg*, или - који је сертификован за максимални број путничких седишта већи од деветнаест, или - који је сертификован за операције са посадом од најмање два пилота, или - опремљен једним или више турбомлазних мотора или више турбоелисних мотора, или (ii) хеликоптер који је сертификован: - с максималном масом на полетању која прелази 3.175 *kg*, или - за максимални број путничких седишта већи од девет, или - за операције са посадом од најмање два пилота; или (iii) ваздухоплов са нагибним ротором;		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25) Прилог 1
		- је: (i) авион: - с максималном сертификованом масом на полетању која прелази 5.700 *kg, или* - који је сертификован за конфигурацију са највећим дозвољеним бројем путничких седишта који је већи од деветнаест, или - који је сертификован за операције са посадом од најмање два пилота, или - опремљен једним или више турбомлазних мотора или више турбоелисних мотора, или (ii) хеликоптер који је сертификован: - с максималном масом на полетању која прелази 3.175 *kg*, или - за конфигурацију највећег дозвољеног броја путничких седишта који је већи од девет, или - за операције са посадом од најмање два пилота; или (iii) ваздухоплов са нагибним ротором.		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
1373.	**слот**	- је дозвола коју даје координатор за коришћење целокупне аеродромске инфраструктуре за обављање јавног авио-превоза на координисаном аеродрому одређеног дана у одређено време, за потребе полетања или слетања;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је одобрење које у складу са овом уредбом даје координатор за коришћење целокупне инфраструктуре аеродрома потребне за одвијање авио-превоза на координисаном аеродрому, одређеног датума и у одређено време које је у циљу слетања или полетања одредио координатор у складу са овом уредбом.		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV).
1374.	**служба трагања и спасавања**	- је општи термин који, у зависности од случаја, може да означава спасилачко-координациони центар, подцентар за спасавање или службу за узбуњивање.	*search and rescue services unit*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1375.	**смена**	- је ефективан рад контролора летења, који обухвата и периоде одмора у току дневног рада, који се обавља у времену чији се почетак и завршетак помера из дана у дан или из недеље у недељу, према распореду који је утврдио пружалац услуга у ваздушној пловидби (у даљем тексту: послодавац), у складу са законом.		- Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
1376.	**смернице**	- су необавезујући материјал који је припремила Агенција, а који описује значење захтева или спецификација и користе се као подршка у тумачењу Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, правила за њено извршење и АМС;	*guidance material*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1377.	**смештај**	- у сврху дежурства и подељеног радног времена, је тихо и удобно место које није отворено за јавност, у коме постоји могућност контроле осветљења и температуре, опремљено одговарајућим намештајем који члану посаде омогућава да спава и које има довољан капацитет за све чланове посаде који су ту истовремено присутни, као и могућност исхране.	*accomo-dation*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Одељак 1.
1378.	**смртна повреда**	- је повреда која је нанета неком лицу у удесу у ваздушном саобраћају, озбиљној несрећи у железничком саобраћају, врло озбиљној поморској несрећи, поморској несрећи, озбиљној пловидбеној незгоди и пловидбеној незгоди у водном саобраћају, која има за последицу смрт тог лица у року од 30 дана од повреда нанетих током удеса у ваздушном саобраћају, озбиљне несреће у железничком саобраћају, врло озбиљне поморске несреће, поморске несреће, врло озбиљне пловидбене незгоде и пловидбене незгоде у водном		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		саобраћају.		
1379.	**снег (на земљи)**	- „Сув снег" је снег од којег није могуће лако направити грудву. - „Влажан снег" је снег који садржи довољно воде да је могуће направити добро збијену, чврсту грудву из које се не цеди вода. - „Компактни снег" је снег који је збијен у чврсту масу такву да се гуме авиона, при радним притисцима и оптерећењима, крећу по површини, а да је при томе даље не збијају у знатној мери, нити стварају колотраге.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22); Прилог 2.
1380.	***SNOWTAM***	- са дејством од 7. јануара 2021. године до 12. августа 2021. године, посебна серија *NOTAM* којом се, на посебном обрасцу, обавештава о постојању или уклањању опасних услова услед снега, леда, лапавице или воде помешане са снегом, лапавицом и ледом на површини за кретање ваздухоплова; б) са дејством од 12. августа 2021. године, посебна серија *NOTAM* дата на стандардном обрасцу, која пружа извештај о стању површина обавештавањем о постојању или престанку услова услед снега, леда, лапавице или воде помешане са снегом, лапавицом и ледом на површини за кретање ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/21), Прилог 1
		- је посебна серија *NOTAM*, дата у стандардном формату извештаја о стању површина, којом се обавештава о постојању или престанку опасних услова услед снега, леда, лапавице, мраза, стајаће воде или воде помешане са снегом, лапавицом, ледом или мразом на површини за кретање ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
		- је посебна серија *NOTAM* дата на стандардном обрасцу, која пружа извештај о стању површина обавештавањем о постојању или престанку услова услед снега, леда, лапавице или воде помешане са снегом, лапавицом и ледом на површини за кретање ваздухоплова;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 46/22);
1381.	**спасилачко-координациони центар**	- је јединица одговорна за ефикасну организацију услуга трагања и спасавања и за координацију спровођења операција трагања и спасавања у области трагања и спасавања;	*rescue coordination centre, RCC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1382.	**специјални *VFR* лет**	- је *VFR* лет одобрен од стране контроле летења за летење у контролисаној зони, у метеролошким условима који су испод *VMC*;	*special VFR flight*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1383.	**специјални догађај**	- је критични догађај на локалном нивоу, који може утицати на проток ваздушног саобраћаја (важни државни скупови, посета државних званичника, војне вежбе, међународне спортске и друге активности), односно свака предвиђена неуобичајена ситуација која може проузроковати значајан губитак планираног, објављеног или очекиваног капацитета на локалној и/или Европској мрежи за управљање ваздушним саобраћајем.		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
1384.	**специјални извештај из ваздухоплова**	- је метеоролошки извештај са ваздухоплова у лету издат у складу са захтевима за осматрања током лета;	*special air-report*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
1385.	**специјални извештај из ваздуха**	- је метеоролошки извештај са ваздухоплова у лету издат у складу са захтевима за осматрања током лета;	*special air-report*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1386.	**специјални локални извештај**	- је метеоролошки извештај који се издаје у складу са установљеним критеријумима за специјална осматрања, а намењен је за дистрибуцију само на аеродрому на коме је извршено осматрање параметара извештаја;	*local special report*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Анекс I
1387.	**специјално право вучења**	- је обрачунска јединица коју одређује Међународни монетарни фонд. Динарска противвредност специјалних права вучења обрачунава се према методи процене коју је дефинисао Међународни монетарни фонд.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1388.	**спецификација захтеваних комуникационих могућности или *RCP* спецификација**	- је скуп захтева који се односе на пружање услуга у ваздушном саобраћају и повезану опрему на земљи, могућности ваздухоплова и операције које су потребне како би се подржавала комуникација заснована на могућностима;	*required communication performance specification* (*RCP specification*)	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1389.	**спецификација**	- је скуп захтева који се односе на	*required*	- Правилник о изменама и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	захтеване надзорне способности или спецификација *RSP*	пружање услуга у ваздушном саобраћају и повезану опрему на земљи, могућности ваздухоплова и операције које су потребне како би се подржао надзор заснован на могућностима;	*surveillance performance specification* (*RSP specification*)	допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1390.	**спецификација информационог производа**	- је детаљан опис скупа података или серије скупова података, заједно са додатним информацијама које омогућавају креирање тог скупа или серије скупова, њихово достављање другом лицу и коришћење од стране другог лица;	*data product specification*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1391.	**спецификација сертификата**	- означава следеће: - ICAO локацијске индикаторе, - услове за коришћење (VFR/IFR, дан/ноћ), - операције авиона на посебно припремљеним зимским полетно-слетним стазама, - полетно-слетну стазу - декларисане дужине, - типове полетно-слетне стазе и прилаза, - референтни код аеродрома, - обим операција ваздухоплова који превазилази сертификоване пројектне карактеристике аеродрома, - пружање услуга управљања платформом (да/не), - спасилачко-ватрогасни ниво заштите;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 89/24)
1392.	**споразум о аутоматски зависном надзору - уговору**	- је план извештавања којим се успостављају услови слања ADS-C података (тј. података које захтева јединица за услуге у ваздушном саобраћају и учесталост ADS-C извештаја, који се морају договорити пре употребе ADS-C у пружању услуга у ваздушном саобраћају);	*ADS-C*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1393.	**споразум о нивоу услуге**	- је онај део уговора о услугама између организација, којим се договара одређени ниво услуге, нарочито у вези са квалитетом и перформансама услуге преноса података;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
1394.	**споразум о координацији**	- је споразум између две суседне ATC јединице који одређује како се њихове посебне ATC одговорности координирају;		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету;
		- је споразум између две суседне ATC јединице, којим се прецизира како се координирају њихове надлежности ATC.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
		- је споразум између две суседне *ATS* јединице којим се одређује како треба координисати њихове *ATS* надлежности;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1395.	**спољашњи размак точкова главног стајног трапа *(OMGWS)***	- је растојање између спољних ивица точкова главног стајног трапа.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1396.	**спречавање залеђивања**	- означава, у оквиру поступака на земљи, поступак заштите од формирања иња или леда и нагомилавања снега на третираној површини ваздухоплова у ограниченом временском периоду (време дејства);		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- је, у оквиру поступака на земљи, поступак заштите од формирања иња или леда и нагомилавања снега на третираној површини ваздухоплова у ограниченом временском периоду (време дејства);		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20)
1397.	**сродници**	- су чланови уже породице и/или даљи сродници и /или друга лица блиска жртви удеса у ваздушном саобраћају, озбиљне несреће у железничком саобраћају, врло озбиљне поморске несреће, поморске несреће, озбиљне пловидбене незгоде и пловидбене незгоде у водном саобраћају, у складу са прописима државе чији је жртва држављанин.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном , железничком и водном саобраћају.
1398.	***SSR* код**	- је један од 4.096 идентификационих кодова секундарног надзорног радара који се могу преносити помоћу саставних елемената надзорних система у ваздухоплову.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо, (Прилог 1).
1399.	**стабилни прилаз *(SAp)***	- је прилаз који се изводи на контролисан и одговарајући начин у погледу конфигурације авиона, енергије и контроле путање лета од унапред одређене тачке или апсолутне висине/висине до тачке која се налази 50 *ft* изнад прага полетно-слетне стазе или тачке у којој започиње маневар равнања, ако је та тачка на већој висини.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1400.	**стајаћа вода**	- је вода дубља од 3 *mm*. -Напомена: Текућа вода која је дубља од 3 mm се, према конвенцији, пријављује као		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		„стајаћа вода".		издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22); Прилог 2.
1401.	**стандардни инструментални долазак**	- је дефинисана *IFR* рута у доласку на слетање, која повезује значајну тачку на рути ваздушног саобраћаја са тачком од које почиње објављена процедура инструменталног прилажења.	*standard instrument arrival - STAR*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС", број 57/19).
		- је утврђена рута за долазак у складу са правилима инструменталног летења, која повезује 29 значајну тачку, обично на ATS рути, са тачком на којој се може започети објављена процедура инструменталног прилажења;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
1402.	**стандардни инструментални одлазак**	- је дефинисана *IFR* рута у одласку која повезује аеродром или одређену полетно-слегну стазу аеродрома са одређеном значајном тачком на рути ваздушног саобраћаја од које почиње рутна фаза лета.	*standard instrument departure - SID*	- Правилник о процедурама инструменталног летења („Службени гласник РС", број 57/19).
		- је утврђена рута за одлазак у складу са правилима инструменталног летења која повезује аеродром или појединачну полетно-слетну стазу аеродрома са одређеном значајном тачком, обично на одређеној ATS рути, од које почиње рутна фаза лета;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
1403.	**стање површине полетно-слетне стазе**	- је опис стања површине полетно-слетне стазе који се користи у RCR и служи као основа за одређивање RWYCC за потребе перформанси авиона.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/22), Прилог 1
1404.	**стаза за кретање ваздухоплова до паркинг позиције**	- је део платформе одређен као рулна стаза, који је намењен да омогући приступ искључиво паркинг позицијама ваздухоплова.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 78/21), Прилог 2.
1405.	**стални надзор**	- су послови које надлежна власт обавља у сваком тренутку за потребе спровођења програма надзора у сврху провере да ли су услови под којима је издат сертификат стално испуњени у периоду њиховог важења;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17);
		- означава послове којима се проверава да ли се услови под којима је сертификат издат трајно испуњавају током важења сертификата, као и предузимање заштитних мера;	*continuing oversight*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
1406.	**стални пошиљалац**	- означава пошиљаоца који шаље робу или пошту за свој рачун и чије процедуре у толикој мери испуњавају заједничка правила и стандарде обезбеђивања да допуштају превоз робе ваздухопловом који превози робу односно превоз поште ваздухопловом који превози пошту.	*account consignor*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1407.	**статусни индикатори (*STS* индикатори)**	- су индикатори којима се обезбеђује изузимање лета од мера управљања протоком саобраћаја, а за потребе ове уредбе значајни су следећи: - STS/FFR - за летове који се одвијају у сврху гашења пожара; - STS/MEDEVAC - за летове којима се обавља хитан медицински превоз; - STS/SAR - за летове који се обављају у сврху трагања и спасавања.		-Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1408.	**стварна контрола**	- означава однос успостављен правима, уговорима или другим средствима, који посебно или заједно, и уз уважавање релевантних чињеница или закона, дају могућност непосредног или посредног одлучујућег утицаја на предузеће, а посебно путем: (а) права на коришћење целокупне имовине предузећа или њеног дела; (б) права или уговора који дају одлучујући утицај на састав, гласање или одлуке органа предузећа или на други начин дају одлучујући утицај на вођење пословања предузећа.	*effective control*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1409.	**стварни авио-превозилац**	- је авио-превозилац који обавља или намерава да обави лет на основу уговора о авио-превозу с путником или у име другог правног или физичког лица које је закључило уговор о авио-превозу с путником;	*operating air carrier*	- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1;
		- је авио-превозилац који обавља или намерава да обави лет на основу уговора с путником или у име другог, правног или физичког лица које има уговор с путником.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1410.	**стварно време**	- је реално време током ког се одвија неки процес или догађај.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
1411.	**степен стручности**	- је саставни део потврде о обучености којим се утврђује ниво стручности имаоца	*level of competence*	- Правилник о потврдама о обучености

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		потврде и којим су одређени послови које он може обављати на основу потврде.		ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)
1412.	**ствари**	- су роба која се даје на превоз, а није обухваћена одредбама овог закона које се односе на уговор о превозу путника.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1413.	**стварни трошкови**	- означавају издатке које је Агенција стварно остварила.	*real cost*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (Прилог).
1414.	**страни авио-превозилац**	- је авио-превозилац којем је страна држава издала сертификат ваздухопловног оператера.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.
		- је авио-превозилац коме је сертификат ваздухопловног оператера издао надлежни орган стране државе;		- Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС", број 99/21);
1415.	**страни беспилотни ваздухоплов**	(1) беспилотни ваздухоплов који је уписан у регистар или другу одговарајућу евиденцију стране државе; (2) беспилотни ваздухоплов чији је власник или оператер држављанин стране државе, а ваздухоплов није уписан у Евиденцију ваздухоплова.		- Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20).
1416.	**стрес**	- је последица коју искуси појединац када се суочи са могућим узроком (стресором) промене људских могућности. Излагање стресору може утицати на могућности појединца негативно (дистрес), неутрално или позитивно (еустрес), у зависности од тога на који начин појединац доживљава своју способност да управља стресором;	*stress*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
1417.	**стрес услед критичног догађаја**	- је испољавање неуобичајене и/или екстремне емотивне, физичке и/или понашајне реакције појединца након догађаја или незгоде;	*critical incident stress*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 105/23); Анекс
1418.	**стрес услед критичне незгоде**	- означава манифестацију неуобичајене и/или екстремне емотивне, физичке реакције и/или понашања код појединца након неочекиваног догађаја, удеса, незгоде или озбиљне незгоде.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				октобра 2025. године;
1419.	**структура ваздушног простора**	- је део ваздушног простора посебно дизајниран да осигура безбедне и оптималне операције ваздухоплова;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2);
		- је део ваздушног простора посебно обликованог да омогући безбедне и оптималне операције ваздухоплова.		- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
1420.	**стручно лице за обављање задатка**	- је лице које је одредио оператер или треће лице, и које послује као предузеће, а које обавља задатке на земљи који су у директној вези са специјализованим задатком или обавља задатке у ваздухоплову или са њега.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је лице које је одредио оператер ваздухоплова или треће лице, а које обавља задатке на земљи који су у директној вези са специјализованим задатком или обавља задатке у ваздухоплову или са њега;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1421.	**стручност**	- означава стручну оспособљеност у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*competence*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- је способност ваздухопловно-метеоролошког особља да примени стечено знање на радном месту, као и вештина извршавања оперативног посла.	*competency*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);
		- означава приказивање неопходних способности, знања и ставова који су потребни да би се сваки дефинисани задатак обавио сходно прописаном стандарду;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1422.	**субјект**	- означава лице, организацију или предузеће које није оператер.	*entity*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1423.	**субјект који креира ваздухопловне податке и ваздухопловне информације**	- је сваки јавни или приватни субјект који је одговоран за креирање ваздухопловних података и ваздухопловних информација који се употребљавају као извор за ваздухопловне информативне производе и услуге ваздухопловног информисања. Ти субјекти не обухватају пружаоце услуга ATM/ANS из члана 2. тачка 2) ове уредбе, као ни аеродроме из члана 2. став 1. тачка е) Уредбе (ЕУ) бр. 2018/1139.		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
1424.	**сува**	- у смислу стања полетно-слетне стазе, значи да на површини полетно-слетне стазе нема видљиве влаге и да није контаминирана унутар подручја које је предвиђено за коришћење;”.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
1425.	**сува оперативна маса**	- је укупна маса ваздухоплова спремног за одређену врсту лета, без искористивог горива и путног терета;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1426.	**сува полетно-слетна стаза**	- је полетно-слетна стаза на чијој површини нема видљиве влаге и која није контаминирана унутар подручја које је предвиђено за коришћење;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
		- је стаза која није мокра или контаминирана и која обухвата оне чврсте полетно-слетне стазе које су посебно израђене са жљебовима или порозном подлогом и које се одржавају тако да омогућавају ефективно кочење које одговара сувој полетно-слетној стази, иако је присутна влага;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1427.	**суспензија плана лета**	- је процес који покреће тело које врши *ATFM* како би се обезбедило да је оператер обавио измену плана лета пре извршења лета;		- Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21); Прилог 1.
1428.	**сценарио летења на линији**	- означава процену и обуку која укључује реалистичну свеобухватну симулацију мисија, „у реалном времену”, за сценарија који су специфични за летење на линији;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1429.	**тајни податак**	- је податак од интереса за Републику Србију који је законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеном у складу са законом, одређен и означен одређеним степеном тајности.		- Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Служ бени гласник РС”, број 133/21);
1430.	**тандем параглајдер**	- је параглајдер који је намењен за истовремено летење два лица, у оквиру укупне носивости и других услова које је прописао произвођач параглајдера.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера.
1431.	**тандем скок**	- је скок са једним падобраном којим се спуштају две особе међусобно повезане системима веза, од којих једна особа мора да буде тандем инструктор који управља скоком, док друго лице може да буде само путник или падобранац ученик.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1432.	**такмичарски лет**	- је свака летачка активност при којој се ваздухоплов користи за ваздухопловне трке или такмичења, као и када се ваздухоплов користи у сврху вежбања за ваздухопловне трке или такмичења или за летове до и од места одржавања трка или такмичења.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Прилог 1.
		- је свака летачка активност при којој се балон користи за ваздухопловне трке или такмичења, као и када се ваздухоплов користи у сврху вежбања за ваздухопловне трке или такмичења или за летове до и од места одржавања трка или такмичења.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
		- је свака летачка активност при којој се једрилица користи за ваздухопловне трке или такмичења, укључујући увежбавање те активности и летење до и од места одржавања трка или такмичења;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1;
		- је „такмичарски лет” који је дефинисан у члану 2. тачка 10) Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012;		- Правилник о обезбеђивању континуиране

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
1433.	**таксе**	- означавају износе које убира Агенција, а плаћају их подносиоци захтева, како би прибавили, одржавали или изменили или допунили сертификате, одобрења и дозволе из члана 20. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 (члан 57. Правилника), која издаје, одржава и мења или допуњава Агенција.	*fees*	- Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (Прилог).
1434.	**таксирање у ваздуху**	- је кретање хеликоптера/вертикално слетање и полетање (VTOL) изнад површине аеродрома, обично са утицајем тла и брзином у односу на земљу обично мањом од 37 km/h (20 kts).		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1435.	**тарифе**	- означавају цене изражене у еврима или локалној валути које се плаћају за превоз робе и услове под којима ове цене важе, укључујући накнаду и услове који су понуђени заступнику и осталим помоћним службама.	*air rates*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1436.	**тачка доношења одлуке о наставку полетања *(TDP)***	- означава: а) за хеликоптере, тачку која се користи за одређивање могућности полетања, а од које се, уколико је установљен отказ мотора, може прекинути полетање или се полетање може безбедно наставити; б) за *VCA*, прву тачку утврђену на основу комбинације брзине и висине од које се након критичног квара за перформансе (*CFP*) може наставити полетање у складу са сертификованим минималним перформансама (*CMP*) и то је последња тачка на путањи полетања са које се може извести прекинуто полетање.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		- је тачка која се користи за одређивање могућности полетања, а од које се, ако је установљен отказ мотора, може прекинути полетање или се полетање може безбедно наставити;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”,

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				број 142/20).
1437.	**тачка јављања**	- је утврђена географска позиција у односу на коју је могуће дати извештај о позицији ваздухоплова.	*reporting point*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1438.	**тачка координације**	- (у даљем тексту: *COP*) је тачка на граници или у околини границе коју *ATC* јединице користе и наводе у процесу координације.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
1439.	**тачка одлуке о слетању *(LDP)***	- је: а) у случају хеликоптера, тачка која се користи за одређивање перформанси у слетању и од које, уколико се на њој установи отказ мотора, слетање може да се безбедно настави или од које може започети поступак прекинутог слетања; -б) у случају *VCA*, тачка која се користи за одређивање перформанси у слетању и од које, уколико се на њој установи критични квар за перформансе, слетање може да се безбедно настави или од које може започети поступак прекинутог слетања;”		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1440.	**тачка преласка**	- је тачка на којој се очекује да ваздухоплов који лети дуж дела *ATS* руте који је одређен у односу на високофреквентни свесмерни радио-фар, своју примарну навигациону референцу подешава на следећи навигациони уређај који се налази испред ваздухоплова;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1441.	**тачка примопредаје**	- је одређена тачка на путањи лета ваздухоплова, на којој се одговорност за пружање услуге контроле летења преноси са једне јединице контроле летења на другу или са једног контролора летења на другог;	*transfer of control point*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је тачка на путањи лета вазухоплова на којој се одговорност за пружање услуга у ваздушном саобраћају преноси са једне *ATC* јединице на другу.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
1442.	**тачност**	- је ниво усклађености дате вредности податка с његовом стварном вредношћу у	*accuracy*	- Правилник о утврђивању захтева који

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		време излаза података из надзорног ланца;		се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1);
		- је степен подударности између процењене или измерене вредности и стварне вредности;		- Правилник о ваздухопловном информисању; - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2 - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1443.	**тачност података**	- је степен подударности између процењене или измерене вредности и стварне вредности;	*data accuracy*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1444.	**тело за преглед учинка**	- је независна група стручњака у области учинка услуга у ваздушној пловидби и функција мреже у оквиру Јединственог европског неба успостављена Спроведбеном одлуком Комисије (ЕУ) бр. 2016/2296;	*Performance Review Body*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1445.	**тело које управља аеродромом**	- је тело које, поред других активности или независно од њих, има за циљ, на основу закона или другог прописа, руковођење и управљање инфраструктуром аеродрома, као и координацију и контролу делатности различитих оператера на том аеродрому;	*managing body of the airport*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима;
		- је тело које, заједно са осталим активностима или на други начин, руководи и управља инфраструктуром аеродрома, према националним законима и другим прописима и усклађује и надзире делатности различитих оператера на аеродрому или у оквиру система аеродрома;		- Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима (Прилог IV);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је привредно друштво, друго правно лице или предузетник чији циљ је да, према националним прописима, пре свега руководи и управља инфраструктуром аеродрома и да усклађује и надзире делатности различитих оператера на аеродрому или систему аеродрома.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају; - Правилник о аеродромским накнадама.
1446.	**терен**	- је површина Земље која садржи природно настале елементе као што су планине, брда, гребени, долине, водене површине, површине које су трајно под снегом и ледом, искључујући препреке.	*terrain*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1447.	**терен за приземљење категорије 1**	- је терен димензија најмање 100 x 100 *m*, са најмање четири прилазне равни.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1448.	**терен за приземљење категорије 2**	- је терен димензија најмање 50 x 50 *m*, са најмање три прилазне равни.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1449.	**терен за приземљење категорије 3**	- је терен димензија мањих од 50 x 50 *m*, са најмање две прилазне равни.		- Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца.
1450.	**терет који се превози**	- је укупна маса путника, пртљага, робе и преносиве посебне опреме која се уноси у ваздухоплов и која, изузев за балоне укључује и баласт.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је укупна маса путника, пртљага, робе и преносиве посебне опреме која се уноси у ваздухоплов и која укључује и баласт;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 3/21);
		- је укупна маса путника, пртљага и преносиве посебне опреме;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
1451.	**територија**	- означава копнена подручја и околне територијалне воде, под суверенитетом, влашћу, заштитом или мандатом државе;	*territory*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1452.	**тест**	- означава пробу мера обезбеђивања у ваздухопловству, при којој се симулира намера извршења радње незаконитог ометања у сврхе испитивања ефективности примене постојећих мера обезбеђивања;	*Test*	- Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18), Прилог;
		- означава пробу мера обезбеђивања у ваздухопловству, при којој одговарајући орган симулира намеру извршења радње незаконитог ометања у сврхе проверавања ефективности примене постојећих мера обезбеђивања.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог, Анекс II).
1453.	**техничке инструкције *(TI)***	- су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан превоз опасног терета ваздушним путем, укључујући Додатке и Прилоге, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I;
		- су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан превоз опасног терета ваздушним путем, укључујући Додатке и Прилоге, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства у документу 9284-AN/905;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан превоз опасног терета ваздушним путем (Документ 9284-AH/905), укључујући допуне и све додатке, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан транспорт опасне робе ваздушним путем, укључујући Додатке и Прилоге, које је ICAO објавио у документу 9284-AN/905;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;
		- су последње важеће издање Техничких инструкција за безбедан транспорт опасне робе ваздушним путем, укључујући додатке и прилоге, које је одобрила и објавила Међународна организација цивилног ваздухопловства;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1454.	**технички систем ваздушне пловидбе**	- је скуп саставних елемената на ваздухоплову и на земљи, као и сателитских уређаја, који омогућавају		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		пружање услуга у ваздушној пловидби током свих фаза операција ваздухоплова.		- др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
1455.	**техничка опрема за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање**	- је опрема која обухвата специјалне уређаје који се користе појединачно или као део система за превенцију или откривање радњи незаконитог ометања које угрожавају обезбеђивање у ваздухопловству и објекте цивилног ваздухопловства.		- Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20);
1456.	**техничко особље у саставу посаде**	- је члан посаде у јавном авио-превозу при *HEMS*, *VEMS*, *HHO* или *NVIS* летовима, који није члан летачке или кабинске посаде и коме је оператер доделио дужности у ваздухоплову или на земљи у сврху пружања помоћи пилоту током *HEMS*, *VEMS*, *HHO* или *NVIS* летова, а при којима може бити потребна употреба специјализоване опреме у ваздухоплову;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1457.	**тешка телесна повреда**	- је повреда коју је у удесу и озбиљној незгоди претрпело неко лице, а која има за последицу: - хоспитализацију дужу од 48 h, која започне у року од седам дана од дана када је нанета повреда везана за удес или озбиљну незгоду, - прелом било које кости (изузев једноставних прелома прстију руку, ножних прстију или прелома носа), - раздеротине које изазивају озбиљна крварења, оштећење нерава, мишића или тетива, - повреде било ког унутрашњег органа, - опекотине другог или трећег степена или опекотине која захватају више од 5% површине тела, - потврђено излагање заразним супстанцама или штетним зрачењима.		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном железничком и водном саобраћају.
1458.	**Тип А *EFB* апликације**	- је *EFB* апликација чија неисправност или злоупотреба нема утицаја на безбедност;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
1459.	**Тип А инструменталног прилаза**	- је инструментални прилаз при коме *MDH* или *DH* износи 250 ft или више;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1460.	**Тип Б *EFB* апликације**	- је *EFB* апликација: а) чија се неисправност или злоупотреба класификује као услов постојања мањег квара или ниже;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		б) којом се не замењује нити дуплира било који систем или функционалност коју захтевају прописи о пловидбености, захтеви ваздушног простора или оперативна правила;		(„Службени гласник РС”, број 54/21);
1461.	**Тип Б инструменталног прилаза**	- је прилаз при коме је *DH* испод 250 *ft*. Тип Б инструменталног прилаза се дели на следеће категорије: а) Категорија I (*CAT I*): *DH* није нижа од 200 *ft*, са видљивошћу која није мања од 800 *m* или са *RVR* која није мања од 550 *m*; б) Категорија II (*CAT II*): *DH* је нижа од 200 *ft*, али није нижа од 100 *ft*, са *RVR* која није мања од 300 *m*; -ц) Категорија III (*CAT III*): *DH* је нижа од 100 *ft* или без *DH*, са *RVR* мањом од 300 *m* или нема ограничења *RVR*;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1462.	**Тип ваздухоплова**	- је категоризација ваздухоплова који захтевају овлашћење за летење на типу, као што је одређено у подацима за коришћење успостављеним у складу са Делом-21, и која обухвата све ваздухоплове истог основног дизајна, укључујући све модификације, изузев оних које проузрокују промене у начину управљања или летачким карактеристикама.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
		- сви ваздухоплови исте основне конструкције, аеродинамичких и маневарских особина укључујући и све њихове модификације, изузев оних модификација које утичу на управљање ваздухопловом или његове летне карактеристике.		- Правилник о дозволама летачког особља.
	Тип (ваздухоплова):	- сви ваздухоплови који имају исти основни дизајн, укључујући све модификације, осим оних које проузрокују измене у начину управљања, летним карактеристикама или саставу летачке посаде.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1463.	**Тип полетно-слетне стазе**	- је инструментална полетно –слетна стаза или неинструментална полетно-слетна стаза.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
1464.	**транзит путника, пртљага, робе или поште**	- означава путнике, пртљаг, робу или пошту који одлазе истим ваздухопловом којим су дошли на аеродром.	*transit passengers, baggage, cargo or mail*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1465.	**транспортни државни**	- је државни ваздухоплов са непомичним крилима који је пројектован за превоз		- Правилник о утврђивању захтева за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	ваздухоплов	лица и/или терета.		размак говорних канала ваздух-земља.
		- је државни ваздухоплов са фиксним крилима који је пројектован за превоз лица и/или терета;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1466.	**трансфер путника, пртљага, робе или поште**	- означава путнике, пртљаг, робу или пошту који одлазе другим ваздухопловом од оног којим су дошли на аеродром.	*transfer passengers, baggage, cargo or mail*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1467.	**тренажер за део задатка *(PTT)***	- означава синтетички уређај за обуку на ком се спроводи обука за посебне и одабране оперативне задатке, а да се не захтева од полазника обуке да вежба све задатке који су обично повезани са потпуно оперативним условима.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1468.	**тренажер летења (*FTD*)**	- је реплика у пуној величини инструмената, опреме, панела и система управљања одређеног типа ваздухоплова у отвореној или затвореној пилотској кабини ваздухоплова, укључујући опрему и рачунарске програме који су неопходни за представљање ваздухоплова у земаљским и летачким операцијама, у мери у којој су системи инсталирани у уређају. Покретна платформа или визуелни систем се не захтевају, изузев у случају *FTD* хеликоптера нивоа 2 и 3, где се захтевају визуелни системи.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1469.	**тропски циклон**	- је општи термин за безфронтални циклон синоптичких размера који настаје изнад тропских или суптропских мора, са уређеном конвекцијом и јасном циклонском циркулацијом приземног ветра.	*tropical cyclone*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1470.	**уверење о квалификацији**	- је уверење о градацији у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;	*qualification certificate*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23);
1471.	**угловна операција**	- је операција инструменталног прилаза у којој се највећа дозвољена грешка/одступање од планиране путање изражава као отклон показивача на индикатору одступања од задате путање лета (*CDI*) или на еквивалентном		-Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС”

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		показивачу у пилотској кабини.		број 53/23); АНЕКС I
1472.	**уговарач авио-превоза**	- је превозилац који закључује уговор о авио-превозу с путником или, ако уговор подразумева пакет услуга - са организатором путовања. Продавац путних карата сматра се, такође, уговарачем авио-превоза.		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
1473.	**уговор о авио-превозу**	- је уговор о услугама авио-превоза или уговор који обухвата и ове услуге, укључујући и уговор где се авио-превоз састоји од два или више летова које обавља један или више различитих авио-превозилаца;		- Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20), Прилог 1.
1474.	**уговор о закупу без посаде**	- је уговор између субјеката у складу с којим је за управљање балоном одговоран закупац.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);
		- је уговор између субјеката у складу с којим је за управљање једрилицом одговоран закупац		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Прилог 1; -
1475.	**уговор о закупу ваздухоплова без посаде**	- је уговор између субјеката на основу кога се ваздухоплов користи у складу са сертификатом ваздухопловног оператера (AOC) закупца или, у случају комерцијалних делатности које не спадају у јавни авио превоз (*CAT*), под одговорношћу закупца;	*dry lease agreement*	- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I; - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20);
		- означава уговор између предузећа по коме се ваздухоплов користи под *AOC* закупца.		- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1476.	**уговор о закупу ваздухоплова са посадом**	- означава уговор између авио-превозилаца по коме се ваздухоплов користи под *AOC* закуподавца.	*wet lease agreement*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1477.	**уговор о закупу с посадом**	- је уговор између оператера у складу с којим је за управљање балоном одговоран закуподавац;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Анекс
1478.	**уговорни превозилац**	- је лице које је закључило уговор о превозу са путником, наручиоцем превоза или пошиљаоцем.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1479.	**удес**	- је догађај у вези с коришћењем балона који се догодио од тренутка почетка надувавања балона до тренутка када је балон потпуно издуван, у којем је: а) лице претрпело смртоносне или озбиљне повреде услед боравка у балону или директног контакта с неким делом балона, укључујући делове који су се одвојили од балона, изузев повреда насталих као последица природних узрока и самоповређивања или су повреде нанела друга лица; б) балон оштећен или претрпео структурни недостатак који негативно утиче на јачину његове структуре, перформансе или летне карактеристике и који захтева већу поправку или замену оштећене компоненте; или ц) балон нестао или је потпуно недоступан;		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
1480.	**удес повезан са опасним теретом**	- је догађај који је повезан са транспортом опасног терета ваздушним путем, који има за последицу смрт или тешку телесну повреду лица или проузрокује велику материјалну штету.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
	удес повезан са опасном робом	- је догађај који је повезан са транспортом опасне робе ваздушним путем, који има за последицу смрт или тешку телесну повреду лица или проузрокује велику материјалну штету;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1481.	**удес у ваздушном саобраћају**	- је догађај у вези са коришћењем ваздухоплова, када је у питању ваздухоплов са посадом, који се догодио од тренутка када се неко лице укрца у ваздухоплов са намером да обави лет до тренутка када се сва лица искрцају из ваздухоплова или, у случају ваздухоплова без посаде, који се догодио од тренутка када је ваздухоплов спреман за покрет у циљу лета до тренутка када се ваздухоплов потпуно заустави на крају лета и када се угаси основна погонска		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају; - Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		група, при чему је настала било која од следећих последица: - смрт или тешка телесна повреда лица услед боравка у ваздухоплову, директног контакта са било којим делом ваздухоплова, укључујући и делове који су се одвојили од ваздухоплова, или услед директне изложености издувном млазу млазног мотора, изузев када су смрт и тешка телесна повреда наступили као последица природних узрока, самоповређивања, или су их проузроковала друга лица или када су смрт и тешка телесна повреда задесиле слепе путнике који су се скривали изван делова који су доступни путницима и посади, - оштећење ваздухоплова, отказ његове структуре који негативно делује на јачину структуре или карактеристике лета ваздухоплова или захтева већу поправку или замену оштећене компоненте, изузев отказа или оштећења мотора, када је оштећење ограничено на један мотор (укључујући његове капотаже или агрегате) или, изузев оштећења елиса, крајева крила, антена, сонди, лопатица, гума, кочница, точкова, аеродинамичне оплате, панела, врата стајног трапа, ветробрана, оплате ваздухоплова (као што су мала удубљења или мали отвори) или мањих оштећења на лопатицама главног ротора или на лопатицама репног ротора, стајног трапа и оних оштећења која су настала дејством града или ударом птица (укључујући и рупе на радарској куполи), - ваздухоплов је нестао или му није могуће прићи.		
1482.	**узастопни превозилац**	- је лице које на основу уговора о превозу који закључи први превозилац, извршава један део тог превоза уз пристанак путника, односно наручиоца превоза.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1483.	**уздигнуто подручје завршног прилаза и полетања (уздигнуто *FATO)***	- означава подручје завршног прилаза и полетања *(FATO)* које се налази најмање 3 *m* изнад површине која га окружује.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1484.	**узроци**	- подразумевају радње, пропусте, ситуације, услове или комбинацију свих тих елемената који су довели до удеса и		- Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		озбиљних незгода у ваздушном саобраћају, озбиљних несрећа у железничком саобраћају, врло озбиљних поморских несрећа, поморских несрећа, озбиљних поморских несрећа, поморских незгода, озбиљних пловидбених незгода и пловидбених незгода у водном саобраћају, при чему препознавање узрока не подразумева утврђивање кривице или управноправне, грађанскоправне или кривичноправне одговорности.		саобраћају.
1485.	**уклањање личних података**	- означава поступак у коме се из поднесене пријаве о догађају уклањању сви лични подаци у вези с подносиоцем пријаве и технички подаци на основу којих би било могуће да се открије идентитет подносиоца пријаве или трећих лица.	*disidentification*	- Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству.
1486.	**укупна маса на полетању**	- је максимална сертификована маса ваздухоплова на полетању.		- Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају.
1487.	**укупно предвиђено време трајање лета**	- је: (а) за *IFR* летове, предвиђено време трајања лета од полетања до доласка изнад одређене тачке одређене навигационим средством од које се планира почетак процедуре инструменталног прилаза за слетање на аеродром одредишта или, ако такво средство не постоји на аеродрому одредишта, до доласка изнад аеродрома одредишта; (б) за *VFR* летове, предвиђено време трајања лета од полетања до доласка изнад аеродрома одредишта;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1488.	**укрштање рулних стаза**	- је укрштање две или више рулних стаза.	*Taxiway intersection*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22); Прилог 2.
1489.	**ултралаки авион**	- авион максималне масе на полетању до 550 *kg* и минималне брзине при одузетој снази која не прелази 69 *km/h*.		- Правилник о дозволама летачког особља.
1490.	**ултралаки ваздухоплов**	- подразумева се ваздухоплов који нема потврду о типу, са највише два седишта, и то: 1) авион који има брзину превлачења или најмању хоризонталну брзину летења у конфигурацији за слетање која не прелази 35 чворова (65 *km/h*) калибрисане брзине лета (*CAS*) и чија максимална маса на полетању (*MTOM*)		- Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота ултралаког ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 102/18).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		не прелази: (1) 300 *kg* за авион једноседа, односно 450 *kg* за авион двоседа; (2) 330 *kg* за амфибијски авион и авион са пловцима једноседа, односно 345 *kg* за амфибијски авион и авион са пловцима двоседа; (3) 315 kg за авион једноседа опремљен падобранским системом за безбедно приземљење авиона који је причвршћен за структуру авиона, односно 475 kg за авион двоседа опремљен тим системом; 2) хеликоптер чија максимална маса на полетању (*MTOM*) не прелази: (1) 300 *kg* за хеликоптер једноседа, односно 450 *kg* за хеликоптер двоседа; (2) 330 *kg* за хеликоптер са пловцима једноседа, односно 345 *kg* за хеликоптер са пловцима двоседа; 3) моторна једрилица чија максимална маса на полетању *(MTOM*) не прелази 300 *kg* за једноседа, односно 450 *kg* за двоседа; 4) једрилица чија максимална маса на полетању (*MTOM*) не прелази 250 *kg* за једноседа, односно 400 *kg* за двоседа; 5) моторни змај чија максимална маса на полетању (*MTOM*) не прелази 300 *kg* за једноседа, односно 450 *kg* за двоседа; 6) жироплан једноседа и двоседа чија максимална маса на полетању (*MTOM*) не прелази 600 *kg*.		
1491.	**унапређење радио-уређаја**	- је замена једног радио-уређаја другим радио- уређајем различитог модела или ознаке дела;		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1492.	**ундулација геоида**	- је растојање од геоида изнад (позитивна) или испод (негативна) математичког референтног елипсоида.	*geoid undulation*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1493.	**упис**	- је административна радња коју спроводи оператер кад пилот учествује у *EBT* програму оператера		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1494.	**уписани пилот**	- је пилот који учествује у *EBT* програму периодичне обуке;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1495.	**упитни код**	- је идентификатор интерогатора или идентификациони код надзорног система који се користи за закључавање за више локација (*multisite lockout*) и евентуалне комуникационе протоколе.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1496.	**упарени *II* код**	- је *II* код који је декодирао *Mode S* транспондер који не подржава *SI* кодове приликом *Mode S* неселективних упита који садрже *SI* код, који овај транспондер користи за кодирање одговора на Mode S неселективне упите.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1497.	**упитни идентификациони код**	- (у даљем тексту: *II* код) је *Mode S* упитни код с вредношћу у распону од 0 до 15, који се може употребити и за протоколе закључавања за више локација и за комуникационе протоколе.		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо (Прилог 1, 96/15).
1498.	**упозорење**	- је порука која се приказује на радној позицији када не успе аутоматски процес координације.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету.
1499.	**Управни одбор мреже**	- је одбор успостављен овом уредбом који прати и усмерава извршавање функција мреже, укључујући и учинак задатака које обавља Менаџер мреже у складу са чланом 18;	*Network Management Board*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1500.	**управљање ваздухопловним информацијама**	- је динамичко интегрисано управљање ваздухопловним информацијама кроз пружање и размену дигиталних ваздухопловних података гарантованог квалитета, у сарадњи са свим учесницима.	*aeronautical information management, AIM*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1501.	**управљање ваздушним простором**	- је функција планирања чији примарни циљ јесте повећање коришћења расположивог ваздушног простора путем динамичке расподеле времена коришћења и, повремено, расподеле ваздушног простора између различитих категорија корисника ваздушног простора на основу краткорочних потреба.	*airspace management*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1502.	**управљање ваздушним саобраћајем**	- је скуп функција у ваздуху и на земљи (услуге у ваздушном саобраћају, управљање ваздушним простором и управљање протоком ваздушног саобраћаја) које су неопходне како би се обезбедило безбедно и ефикасно кретање ваздухоплова током свих фаза лета;	*Air Traffic Management – ATM*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1503.	**управљање грешкама**	- је процес откривања и реаговања на грешке мерама које смањују или елиминишу последице грешака, смањују вероватноћу настанка грешака или нежељених стања ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
1504.	**управљање претњама**	- је процес утврђивања претњи и одговора на претње путем мера које смањују или елиминишу последице претњи и умањују вероватноћу грешке или нежељених стања ваздухоплова.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); АНЕКС I
1505.	**управљање протоком ваздушног саобраћаја**	- је функција установљена са циљем да се допринесе безбедном, уредном и експедитивном протоку ваздушног саобраћаја уз максимално коришћење капацитета контроле летења, с тим да обим саобраћаја одговара капацитетима које су прогласили одређени пружаоци услуга у ваздушној пловидби;	*air traffic flow management*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1506.	**упутства (GM)**	- су препоручени материјали издати од стране Агенције, који помажу да се објасни значење делегираних или спроведбених аката и који се користе као помоћ у примени Уредбе (ЕУ) 2018/1139 и њених делегираних и спроведбених аката;		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1507.	**упутство за спровођење тестова квалификације (*QTG*)**	- је документ састављен да докаже да перформансе и управљачке карактеристике *FSTD* представљају одређени ваздухоплов, класу авиона или тип хеликоптера, који су симулирани унутар прописаних ограничења, и да су сви примењиви захтеви испуњени. *QTG* укључује и податке о ваздухоплову, класи авиона или типу хеликоптера и податке *FSTD* који се користе да подрже валидацију;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС" број 53/23); Прилог 1
1508.	**уређај за обуку летачко-навигационих процедура (*FNPT*)**	- је уређај за обуку који представља пилотску кабину ваздухоплова, укључујући опрему и рачунарске програме који су неопходни за представљање типа или класе		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС"

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплова у летачким операцијама у мери у којој ти системи функционишу као у ваздухоплову.		број 53/23); АНЕКС I
1509.	**уређај за обуку којим се симулира лет**	- означава било који тип уређаја којим се на земљи симулирају услови лета; он укључује уређај за симулирање целокупног лета (*FFS*), тренажер летења (*FTD*), уређај за обуку летачко-навигационих поступака (*FNPT*) и уређај за основно инструментално летење (*BITD*)	*Flight Simulation Training Device – FSTD*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
1510.	**уређај за основну обуку инструменталног летења**	- је уређај за обуку пилота на земљи, који представља станицу пилота ученика за одређену класу авиона и који може да користи инструменталне панеле и механичке команде лета, омогућавајући платформу за обуку најмање за процедуралне аспекте инструменталног летења.	*BITD*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
1511.	**уређај за потпуно симулирање летења *(FFS)***	- је реплика у пуној величини одређеног типа или марке, модела и серије пилотске кабине ваздухоплова, укључујући опрему и рачунарске програме који су неопходни за представљање ваздухоплова у земаљским и летачким операцијама, визуелни систем који омогућава поглед из пилотске кабине и покретну платформу.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I
1512.	**уређај за симулирање летења (*FSTD*)**	- је уређај за обуку пилота који је: (а) у случају авиона, уређај за потпуно симулирање летења (*FFS*), тренажер летења (*FTD*), уређај за обуку летачко-навигационих процедура (*FNPT*) или уређај за основну обуку инструменталног летења (*BITD*); (б) у случају хеликоптера, уређај за потпуно симулирање летења (*FFS*), тренажер летења (*FTD*) или уређај за обуку летачко-навигационих процедура (*FNPT*).	*Flight Simulation Training Device – FSTD*	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
	уређај за симулирање лета *(FSTD)*	- је уређај за обуку који подразумева: а) за авионе: уређај за потпуно симулирање летења *(FFS),* тренажер летења *(FTD),* уређај за вежбање летачко-навигационих процедура *(FNPT)* или уређај за основну обуку инструменталног летења *(BITD);* b) за хеликоптере: уређај за потпуно симулирање летења *(FFS),* тренажер летења *(FTD)* или уређај за вежбање летачко-навигационих процедура *(FNPT).*		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 142/20);
	уређај за симулирање летења	- је свака врста уређаја на којем се на земљи симулирају услови лета, укључујући симуланторе летења, тренажере летења, уређаје за обуку летачко-навигационих процедура и уређаје за основну обуку инструменталног летења;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1513.	**уређај за снимање звука у пилотској кабини**	- је уређај за снимање лета, заштићен у случају удеса ваздухоплова, који користи комбинацију микрофона и других аудио и дигиталних метода уноса за прикупљање и снимање звучног окружења у пилотској кабини и за комуникацију са члановима летачке посаде и између њих.	*CVR*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I.
1514.	**уређај за снимање лета**	- је сваки уређај за снимање који је уграђен у ваздухоплов како би се помогло безбедносно истраживање удеса или незгода;”		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
1515.	**уређај за снимање лета ваздухоплова**	- је сваки уређај за снимање који је уграђен у ваздухоплов у циљу лакшег истраживања удеса, односно незгоде.	*Flight Recorder*	- Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају.
1516.	**уређај за снимање података о лету**	- је уређај за снимање лета, заштићен у случају удеса ваздухоплова, који користи комбинацију извора података за прикупљање и бележење параметара који одражавају стање и перформансе ваздухоплова;	*FDR*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
1517.	**уређивање и контрола ваздухопловних информација**	- је систем чија је сврха благовремено најављивање околности које захтевају значајне измене у оперативној пракси, заснован на заједничким, унапред одређеним датумима ступања на снагу;	*aeronautical information regulation and control* (*AIRAC*)	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1518.	**у сврху поделе путника:**	a) „одрасли” су лица старости од 12 година и више; b) „дете/деца” су лица узраста од две до 12 година; c) „одојче” је лице млађе од две године;		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1519.	**усклађивање система управљања**	- је координисани процес у којем системи управљања две или више организације међусобно делују и деле информације и методе да би се постигли заједнички или конзистентни циљеви праћења		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		безбедности и усклађености;		ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24) – Прилог 1
1520.	**ускраћивање укрцавања**	- је ускраћивање могућности путницима да се укрцају на лет, мада су се пријавили за укрцавање, сходно условима из члана 8. став 3. овог закона, изузев ако им се укрцавање ускрати из оправданог разлога, као што су здравствени, безбедносни или разлози обезбеђивања или непоседовање одговарајуће путне исправе.		- Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају.
1521.	**услов постојања мањег квара**	- је услов постојања квара који не би значајно умањио безбедност ваздухоплова и који укључује радње летачке посаде које су у оквиру њене могућности;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
1522.	**условна рута**	- је рута ваздушног саобраћаја или њен део, која нема стални карактер и може да се планира и користи под прописаним условима.		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); -Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19).
		- је *ATS* рута која је на располагању само за планирање лета и која се користи под прописаним условима;	*conditional route (CDR)*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1523.	**условно забрањена зона**	- је део ваздушног простора у коме се на одређено време летење ваздухоплова ограничава и одвија према унапред одређеним условима.	*restricted Area, R*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19); - Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20). - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је део ваздушног простора утврђених димензија изнад копнених подручја или територијалних вода државе чланице, у	*restricted area*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ком је летење ваздухоплова ограничено у складу са одређеним условима;		испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је део ваздушног простора утврђених димензија, изнад копнених подручја или територијалних вода државе, у коме је летење ваздухоплова ограничено у складу са одређеним условима;		- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1524.	**услуга аеродромске контроле**	-је услуга контроле летења (*ATC*) за аеродромски саобраћај.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
	услуга аеродромске контроле летења	- је услуга контроле летења за аеродромски саобраћај.	*aerodrome control service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1 - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1525.	**услуга/е ваздухопловног информисања**	- је услуга успостављена у оквиру дефинисане области, која служи за прослеђивање ваздухопловних информација и података који су неопходни за безбедност, редовност и ефикасност ваздушне пловидбе;	*aeronautical information service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- је услуга успостављена у оквиру утврђене области покривености, којом се пружају ваздухопловне информације и ваздухопловни подаци неопходни за безбедну, редовну и ефикасну ваздушну пловидбу;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I). - Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1526.	**услуга везе за пренос података**	- је скуп повезаних трансакција управљања ваздушним саобраћајем, подржаних ваздух-земља комуникацијом посредством везе за пренос података, које имају јасно дефинисан оперативни циљ, а започињу и завршавају се оперативним догађајем;		- Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23); Прилог 1
1527.	**услуге информисања ваздухоплова у лету**	- су услуге које се пружају ради давања савета и информација корисних за безбедно и ефикасно одвијање летова.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
		- означавају услуге којима се обезбеђује давање савета и обавештења који су корисни за безбедно и делотворно извођење лета.	*flight information service*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
	услуга информисања ваздухоплова у лету	- је услуга која се пружа ради давања савета и информација корисних за безбедно и ефикасно одвијање летова.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1528.	**услуга контроле летења**	- је услуга која се пружа у сврху: а) спречавања судара: - између ваздухоплова, и - између ваздухоплова и препрека на маневарским површинама; b) обезбеђења експедивности и редовности ваздушног саобраћаја и протока ваздушног саобраћаја;	*Air Traffic Control – ATC*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- означава услугу која се пружа у циљу: (а) спречавања судара: - између ваздухоплова, и - на маневарској површини између ваздухоплова и препрека; и (б) експедитивности и одржавања редовног протока ваздушног саобраћаја;	*(ATC service)*	- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
		- је услуга која се пружа у циљу: (а) спречавања судара: (1) између ваздухоплова; и (2) на маневарским површинама између ваздухоплова и препрека; и (б) експедитивног и редовног одвијања ваздушног саобраћаја;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је услуга која се пружа ради:		- Правилник о условима

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		1. спречавања судара: - између ваздухоплова, и - на маневарским површинама између ваздухоплова и препрека; и 2. обезбеђења експедивности и уредности протока ваздушног саобраћаја;		и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1529.	**услуге из ваздуха**	- су операције ваздухоплова у којима се ваздухоплов користи за посебне услуге, као што су пољопривреда, грађевинарство, фотографисање, премеравање, посматрање и патролирање, трагање и спасавање и рекламирање из ваздуха;	*aerial work*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- су посебне делатности у ваздушном саобраћају у смислу закона којим се уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- су операције ваздухоплова у којима се ваздухоплов користи за специјализоване услуге, као што су пољопривреда, грађевинарство, фотографисање, геодетски премер, надзор и праћење, трагање и спасавање, рекламирање из ваздуха, итд;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1530.	**услуге комуникације**	- су услуге у ваздухопловној фиксној и мобилној мрежи којима се омогућава комуникација земља-земља, земља- ваздух и ваздух-ваздух за потребе контроле летења;	*communi-cation services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1531.	**услуга обласне контроле летења**	- је услуга контроле летења која се пружа за контролисане летове у оквиру блока ваздушног простора.	*area control service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- је услуга контроле летења за контролисане летове у контролисаним областима.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1532.	**услуга прилазне контроле летења**	- је услуга контроле летења која се пружа за контролисане летове у доласку и одласку;	*approach control service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- је услуга контроле летења за контролисане летове у доласку и одласку;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС", број 142/20), Прилог 1
1533.	**услуге земаљског опслуживања**	- су услуге које се на аеродромима пружају корисницима аеродрома, прописане овим правилником;	*ground-handling*	- Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима;
		- су услуге које се пружају на аеродрому и које обухватају: административне послове и контролу, опслуживање путника, прихват и отпрему предатог пртљага, прихват и отпрему поште и робе, прихват и отпрему ваздухоплова на платформи, опслуживање ваздухоплова, снабдевање ваздухоплова горивом и мазивом; одржавање ваздухоплова, припрему лета и услуге за посаду, превоз путника и посаде од ваздухоплова и до ваздухоплова и снабдевање ваздухоплова храном и пићем.		- Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС", број 104/16).
	услуга земаљског опслуживања	- је свака услуга која се пружа на аеродромима која се састоји од активности које су од утицаја на безбедност у подручјима земаљског надзора, отпреме лета и контроле оптерећења, поступања са путницима, поступања са пртљагом, поступања са теретом и поштом, управљања ваздухопловом на платформи, услуга на ваздухопловима, руковања горивом и мазивом и утоваром кетеринга; укључујући случај када оператери ваздухоплова пружају те услуге земаљског опслуживања сами себи (самоопслуживање);		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 154/20);
1534.	**услуга информисања ваздухоплова у лету**	- је услуга која се пружа ради давања савета и података који су корисни ради безбедног и ефикасног обављања летова;	*flight information service*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	услуга информисања у лету	- је услуга која се пружа у сврху давања савета и информација који су корисни за безбедно и ефикасно обављање летова;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1535.	**услуге надзора**	- су услуге и опрема који се користе за одређивање положаја ваздухоплова, како би се омогућило безбедно раздвајање.	*surveillance services*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1536.	**услуга надзора за услуге у ваздушном саобраћају *(ATS)***	- је услуга која се пружа непосредно путем *ATS* система надзора;	*(ATS surveillance service*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1537.	**услуге у ваздушној пловидби**	- су услуге у ваздушном саобраћају (*Air Traffic Services – ATS*), услуге комуникације, навигације и надзора (*Commmunication, Navigation and Surveillance Services – CNS*), ваздухопловне метеоролошке услуге (*Meteorological Services – MET*) и услуге ваздухопловног информисања (*Aeronautical Information Services – AIS*);	*Air Navigation Services – ANS*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
		- су услуге у ваздушном саобраћају, услуге комуникације, навигације и надзора, метеоролошке услуге за ваздушну пловидбу услуге ваздухопловног информисања.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1538.	**услуге у ваздушном саобраћају**	- су различите услуге информисања ваздухоплова у лету (*Flight information Services – FIS*), услуге узбуњивања (*Alerting Services – ALR*), саветодавне услуге (*Advisory Services*) и услуге контроле летења (*Air Traffic Control – ATC* - услуге обласне, прилазне и аеродромске контроле летења);	*air traffic service, ATS*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- су различите услуге информисања ваздухоплова у лету, услуге узбуњивања, саветодавне услуге у ваздушном саобраћају и услуге контроле летења (услуге обласне, прилазне и аеродромске контроле летења).		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1539.	**услуга у ваздушном саобраћају**	- је општи појам који може да означава услугу информисања ваздухоплова у лету, услугу узбуњивања, саветодавну услугу у ваздушном саобраћају или услугу контроле летења (услугу обласне, услугу прилазне или услугу аеродромске контроле летења);	*ATS*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1540.	**услуга узбуњивања**	- је услуга која се пружа ради обавештавања надлежних организација о ваздухоплову коме је потребна помоћ у виду трагања и спасавања и ради помоћи таквим организацијама, ако је то потребно;	*alerting service*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
		- је услуга која се пружа ради обавештавања одговарајућих организација о ваздухоплову коме је потребна помоћ у виду трагања и спасавања и ради помоћи таквим организацијама, ако је то потребно;		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је услуга која се пружа у сврху обавештавања надлежних организација о ваздухоплову у стању нужде, ради покретања акције трагања и спасавања и пружања помоћи тим организацијама, ако је то потребно;		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I);
		- је услуга која се пружа у сврху обавештавања надлежних организација о ваздухоплову коме је потребно покретање операције трагања и спасавања и пружања помоћи тим организацијама, ако је то потребно;		- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица;
1541.	**услуге управљања платформом**	- су услуге којима се обезбеђује управљање активностима и кретањем ваздухоплова и возила на платформи.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17).
		- означавају услуге којима се обезбеђује управљање активностима и кретањем ваздухоплова и возила на платформи;	*apron management service*	- Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17), Прилог 3
	услуга	- је услуга која се пружа у циљу	*AMS*	- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	управљања платформом	управљања активностима и кретања ваздухоплова и возила на платформи;		заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1542.	**услуга радио-навигације**	- је услуга којом се, у сврху ефикасног и безбедног одвијања операција, обезбеђују информације за вођење или подаци о позицији ваздухоплова, од једног или више радио-навигационих средстава;	*radio navigation service*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1 - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Прилог 3
1543.	**услуге израде процедура летења**	- су услуге израде, документовања, валидације, одржавања и периодичне измене процедура летења неопходних за безбедност, регуларност и ефикасност ваздушне пловидбе;	*flight procedure design services*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1544.	**утицај на мрежу**	- у контексту функције радио-фреквенције из Анекса III, означава ситуацију када додела радио-фреквенције нарушава, омета или прекида функционисање једне или више додељених радио-фреквенција на мрежи или је у супротности са оптималним коришћењем ваздухопловних фреквенцијских опсега у оквиру ове уредбе;	*impact on the network*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1545.	**ученик - вођа ваздухоплова *(SPIC):***	- време летења током којег инструктор летења само надгледа ученика који врши дужност вође ваздухоплова, а не утиче на управљање или не управља ваздухопловом.		- Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку (Прилог 1).
1546.	**учинак безбедности**	- је постизање безбедности Уније, државе чланице или организације, како је дефинисано циљевима учинка безбедности и показатељима учинка безбедности;		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1547.	**фаза евалуације**	- је једна од фаза *EBT* модула, која се састоји од сценарија летења на линији, типичног за активности које оператер обавља, током кога долази до појаве једног или више догађаја који служе за процену кључних елемената утврђеног оквира оспособљености;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1548.	**фаза неизвесности**	- је ситуација у којој постоји неизвесност у погледу безбедности ваздухоплова и лица у њему.	*Uncertainty phase, INCERFA*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица. - Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1549.	**фаза обуке засноване на сценарију**	- означава фазу *EBT* модула, која је усмерена на развој оспособљености, при чему се пилот оспособљава да научи како да умањи најопасније ризике уочене код одређене генерације ваздухоплова. Ова фаза треба да обухвати управљање специфичним опасностима и грешкама које се јављају код оператера, у окружењу које је усмерено на летење на линији у реалном времену;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1550.	**фаза опасности**	- је ситуација у којој постоји основана сумња да ваздухоплову и лицима у њему прети озбиљна и непосредна опасност или да ваздухоплову треба пружити неодложну помоћ.	*Distress Phase, DETRESFA*	- Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица.
		- је ситуација у којој постоји основана сумња да ваздухоплову и лицима у њему прети озбиљна и непосредна опасност или да им треба пружити неодложну помоћ;	*distress phase*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1551.	**фаза руте**	- је рута или део руте којима се лети без међуслетања;	*route stage*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1552.	**фаза узбуне**	- је ситуација у којој постоји опасност за безбедност ваздухоплова и лица у	*Alert Phase, ALERFA*	- Правилник о пружању услуга трагања за

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		ваздухоплову.		ваздухопловом и спасавања лица.
		- је ситуација у којој постоји бојазан за безбедност ваздухоплова и лица у њему;	*alert phase*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1553.	**фаза учења маневара**	- означава фазу *EBT* модула у току које, у складу са генерацијом ваздухоплова, посада има времена да увежбава и унапређује учинак током вежби које се претежно заснивају на психомоторним способностима, постизањем задате путање лета или извођењем задатог догађаја ради постизања задатог исхода;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23); Прилог 1, Анекс I
1554.	**фар опасности**	- је ваздухопловни фар који се користи да означи опасност за ваздушну пловидбу.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1555.	**фикс за чекање**	- је географска локација која служи као референца за процедуру чекања;	*holding fix*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1556.	**фиксно светло**	- је светло које има константан светлосни интензитет ако се посматра из одређене тачке.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22), Прилог 2.
1557.	**финансијски извештај**	- означава детаљан извештај о приходима и расходима авио-превозиоца за одређени период, заједно са разграничењем пословања на делатности повезане са авио-превозом и на друге делатности, као и на новчане и неновчане елементе.	*management account*	- Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18).
1558.	**флексибилно коришћење ваздушног простора**	- је концепт управљања ваздушним простором који је примењен у области рада Европске конференције цивилног ваздухопловства на основу „Приручника о управљању ваздушним простором у циљу примене концепта флексибилног коришћења ваздушног простора” који је издао Евроконтрол;	*flexible use of airspace*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је концепт којим се ваздушни простор посматра као недељива целина и свакодневно прилагођава потребама корисника ваздушног простора, у складу са могућностима система за пружање услуга у ваздушној пловидби;		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора;
		- је концепт којим се ваздушни простор посматра као недељива целина и свакодневно прилагођава потребама корисника ваздушног простора. Концепт флексибилног коришћења ваздушног простора заснива се на три нивоа управљања ваздушним простором (ASM Level): на стратешком (ASM ниво 1), претактичком (ASM ниво 2) и тактичком нивоу (ASM ниво 3);	*Flexible Use of Airspace, FUA*	- Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19);
1559.	**формат**	- је, ако се односи на податке, структура елемената података, евиденција и датотека (*files*) уређена тако да испуњава стандарде, спецификације или захтеве квалитета података;	*format*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1560.	**функције *ATM* мреже**	- су функције које обавља Менаџер мреже у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 677/2011;	*ATM network functions*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1561.	**функционални блок ваздушног простора**	- је блок ваздушног простора заснован на оперативним захтевима који се успоставља без обзира на државне границе, у коме су пружање услуга у ваздушној пловидби и функције у вези са њима вођене учинком и оптимизиране са циљем да се, у сваком функционалном блоку ваздушног простора, уведе побољшана сарадња међу пружаоцима услуга у ваздушној пловидби или, тамо где је то одговарајуће, интегрисани (здружени) пружалац услуга;	*functional airspace block*	- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20), Прилог 1
1562.	**функционални систем**	- је комбинација опреме, процедура и људских ресурса који су организовани у целину ради обављања одређене делатности;	*functional system*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
		- је комбинација процедура, људских ресурса и опреме, укључујући хардвер и софтвер, организованих да испуњавају одређену функцију у контексту *ATM/ANS*		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		услуга и других функција *ATM* мреже;		услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1563.	**„*head set*” оператер**	- лице које обавља послове комуникације између ваздухоплова и пружаоца услуга на платформи.		- Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19).
1564.	***HEMS HEC* лет**	- означава активности у ваздуху и на тлу у сврху транспорта једног или више лица при летовима са лицима као спољашним теретом (*HEC*) у оквиру *HEMS* лета;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1565.	***HEMS* оперативна база**	- је аеродром на којем чланови посаде и хеликоптер за *HEMS* могу да буду у приправности за *HEMS* летове;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1566.	***HEMS* оперативно место**	- је место које је одабрао вођа ваздухоплова током *HEMS* лета за *HEMS HEC* лет, односно за слетање или полетање		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1567.	**хелидром**	- је аеродром или одређена површина на земљи или објекту која је, у потпуности или делимично, намењена за слетање, полетање и кретање хеликоптера на земљи.	*heliport*	- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23); - Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома;
		- је аеродром или одређено подручје неке структуре које је намењено да се користи, у потпуности или делимично, за долазак, одлазак и кретање хеликоптера по површини;		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1568.	**хелидром на броду**	- је хелидром који се налази на броду и који може бити изграђен наменски или ненаменски. Наменски изграђен хелидром на броду је онај који је посебно пројектован за операције хеликоптера. Ненаменски изграђен хелидром на броду је онај који користи део брода способан да поднесе хеликоптер, иако није посебно пројектован за ту намену.	*shipboard heliport*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1569.	**хелидром на платформи**	- је хелидром на фиксној или плутајућој структури, као што је погон за истраживање и/или производњу нафте или гаса.	*helideck*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18).
1570.	**хелидром у нивоу са земљом**	- је хелидром који се налази на земљи или на структури на површини воде. Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које им је дато у прописима којима се уређују услови и поступак за издавање дозволе, односно сертификата за коришћење аеродрома.	*surface-level heliport*	- Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18);
1571.	**хеликоптер**	- је ваздухоплов који је тежи од ваздуха и који се одржава у ваздуху углавном на основу аеродинамичке реакције ваздуха на једном или више покретаних ротора на одговарајућој вертикалној оси;	*helicopter*	- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се одржава у лету углавном услед реакција ваздуха на један или више погоњених ротора на вертикалним осама;		- Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19);
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха, који се одржава у ваздуху углавном на основу аеродинамичке реакције ваздуха на једном или више покретних ротора на одговарајућој вертикалној оси;		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); АНЕКС I - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				(„Службени гласник РС”, број 142/20);
		- је ваздухоплов тежи од ваздуха који се у лету одржава углавном реакцијом ваздуха на један или више мотором погоњених ротора на претежно вертикалним осовинама;		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
		- је врста ротокоптера који се одржава у лету углавном услед реакције ваздуха на највише два ротора с погоном, на претежно вертикалним осама		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
		- ваздухоплов тежи од ваздуха, који се покреће мотором и узгон остварује на покретним аеродинамичким површинама ротирајућим око вертикалне осе;		- Правилник о дозволама летачког особља;
1572.	**хеликоптер категорије А**	- је хеликоптер са више мотора који је пројектован тако да има могућност независног рада мотора и система, што је одређено правилима о пловидбености и који може да се користи уз употребу података за полетање и слетање у случају отказа критичног мотора уз обезбеђену, одговарајуће одређену површину и одговарајуће перформансе за безбедан наставак лета или безбедно прекинуто полетање;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20);
1573.	**хеликоптер категорије В**	- је хеликоптер са једним мотором или са више мотора, који не испуњава прописане захтеве за категорију А. Хеликоптер категорије Б нема сигурну могућност да настави безбедан лет у случају отказа мотора, што може да доведе до непланираног слетања;		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1574.	**хидроавион**	- је ваздухоплов са фиксним крилима који је пројектован за полетање са воде и слетање на воду, укључујући и амфибије ако се оне користе као хидроавиони.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I. - Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1575.	**Хитно ваздухопловно обавештење *(NOTAM)***	- је порука која се дистрибуира путем телекомуникационих средстава, а која садржи информације о успостављању, стању или измени било ког навигационог уређаја, службе, поступка или опасности, чије је благовремено познавање значајно за особље које је учествује у летачким операцијама.		- Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20) – Анекс I
		- је порука која се дистрибуира путем телекомуникација, а која садржи информације о успостављању, стању или измени било ког ваздухопловног уређаја, службе, поступка или опасности, чије је благовремено познавање значајно за особље које учествује у припреми и реализацији лета.	*NOTAM*	- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21), Прилог 1
1576.	**хитан медицински лет хеликоптером *(HEMS flight)***	- је лет хеликоптером који се обавља на основу одобрења за обављање хитног медицинског превоза (*HEMS*), у ситуацији кад је непосредан и брз транспорт од суштинског значаја и који има једну од следећих сврха: а) олакшати пружање хитне медицинске помоћи превозом: (i) медицинског особља; (ii) медицинског материјала (опрема, крв, органи, лекови); (iii) болесних или повређених лица и других лица која су директно укључена; б) обављање лета у случају када се лице суочава са неминовним или очекиваним здравственим ризиком који потиче из његовог окружења, а испуњен је један од следећих услова: (i) то лице је потребно спасити или му доставити потрепштине; (ii) лица, животиње или опрему треба транспортовати до *HEMS* оперативног места или са њега.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25), Прилог
1577.	***HMI***	- је хардверско-програмска компонента чији је задатак да обезбеди ефикасну и разумљиву интеракцију између човека - корисника и самог система.	*Human Machine Interface*	- Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо.
1578.	***HHO* место**	- је одређено подручје на коме се обавља пренос уз коришћење хеликоптерске дизалице.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				56/18), Анекс I.
1579.	***HHO* путник**	- је лице које се преноси хеликоптерском дизалицом.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1580.	***ceiling***	- је растојање од тла или воде до доње границе најнижег слоја облака испод 6.000 m (20.000 *ft*) који покрива више од половине неба.		- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1581.	**цене авио-превоза**	- означавају цене изражене у еврима или локалној валути, које се плаћају авио-превозиоцима, њиховим заступницима или другим продавцима карата за превоз путника у авио-превозу, и услове под којима ове цене важе, укључујући накнаду и услове који су понуђени заступнику и осталим помоћним службама.	*air fares*	- Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза (Прилог, 54/12).
1582.	**центар за васионско време**	- је центар успостављен за праћење и пружање саветодавних информација о појавама васионског времена за које се очекује да утичу на радио-комуникације високих фреквенција, комуникације путем сателита, навигационе и надзорне системе засноване на GNSS и/или представљају ризик од зрачења за лица која се налазе у ваздухоплову.	*space weather centre, SWXC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1583.	**центар за информисање ваздухоплова у лету**	- је јединица успостављена ради пружања услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
1584.	**центар информисања ваздухоплова у лету**	- је јединица успостављена ради пружања услуге информисања ваздухоплова у лету и услуге узбуњивања.	*flight information centre, FIC*	- Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23); Анекс
1585.	**центар обласне контроле летења**	- је јединица која пружа услуге контроле летења контролисаним летовима у контролисаним областима које су у њеној надлежности.	*ACC*	- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; -Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12);
		- је јединица успостављена ради пружања		- Правилник о правилима

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		услуге контроле летења за контролисане летове у контролисаним областима које су под њеном надлежношћу.		летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- (у даљем тексту: *ACC*) је јединица успостављена за пружање услуга контроле летења за контролисане летове у контролисаним подручјима која су у њеној надлежности.		- Правилник о утврђивању захтева за размак говорних канала ваздух-земља.
1586.	**централизована служба за доделу упитних кодова**	- је служба која је успостављена у оквиру Европске организације за безбедност ваздушне пловидбе (Евроконтрол) како би се обезбедио оптималан координиран приступ додели и примени упитних кодова које користе *Mode S* уређаји за надзор позиција ваздухоплова (радари и мултилатерациони системи).		- Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу *Mode S* упитних кодова за Јединствено европско небо.
1587.	**централни регистар**	- је регистар у којем национални менаџер фреквенција региструје неопходне оперативне, техничке и административне податке за сваку доделу фреквенције у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 677/2011.		- Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21), Прилог
1588.	**цивилна ваздухопловна власт**	- који се користи у прилозима 1. и 20. овог правилника тумачи се, када је то применљиво, као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије		- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
1589.	**цивилно ваздухопловство**	- означава сваки лет цивилних ваздухоплова, изузев летова државних ваздухоплова из члана 3. Чикашке конвенције.	*civil aviation*	- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству (Прилог).
1590.	**цивилно-војна координација**	- је координација између цивилне и војне стране, које су овлашћене да доносе одлуке и договарају се о току активности.		- Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету; - Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету (Прилог 1, 54/12);
		- је координација између цивилних и војних субјеката овлашћених за доношење одлука и постизање договора о начину спровођења активности.		- Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора (Прилог 2).
1591.	**цивилно-војна**	- је интеракција између цивилних и војних	*civil-*	- Правилник о

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

	сарадња	органа и *ATM* компоненти из члана 3. став 1, која је неопходна да би се обезбедило безбедно, ефикасно и хармонизовано коришћење ваздушног простора.	*military cooperation*	утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1592.	**циклус планирања надзора**	- је временски период у току којег се проверава континуирана усклађеност.		- Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома (11/17, Прилог 1, Анекс I).
1593.	**циљ учинка**	- означава јасну и недвосмислену изјаву о учинку који се очекује од полазника обуке, услове у којима се учинак одвија и стандарде који би полазник обуке требало да испуни.		- Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
1594.	**циљ учинка безбедности**	- је планирани или намеравани циљ који је у складу са показатељима учинка безбедности током датог периода.		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
1595.	***CEFR***	- је скраћеница која означава Заједнички европски референтни оквир за језике - глобална скала.	*Common European Framework of Reference for Languages*	- Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)
1596.	**чартер превоз**	- је ванредни авио-превоз путника, пртљага, поште и робе који се обавља под посебно договореним условима, као појединачни лет или као серија летова.		- Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

1597.	**Чикашка конвенција**	- је Конвенција о међународном цивилном ваздухопловству, Чикаго 1944.		- Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази; - Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); - Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20).
		- је Конвенција о међународном цивилном ваздухопловству (потписана у Чикагу, 7. децембра 1944. године).		- Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
		- означава Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству и њене анексе, потписану у Чикагу 7. децембра 1944. године.		- Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20); - Напомена: примењује се од 1. јануара 2023. године.
		- означава Конвенцију о међународном цивилном ваздухопловству и Анексе уз Конвенцију, која је потписана у Чикагу 7. децембра 1944. године.		- Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству; - Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20). - Правилник о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

				ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, бр. 23/12 и 104/17)
1598.	**члан кабинске посаде**	- је одговарајуће квалификовани члан посаде, који није члан летачке посаде или технички члан посаде и кога је оператер одредио да обавља дужности у вези са безбедношћу путника и лета током операција.		- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23); Прилог 1
		- је одговарајуће оспособљен члан посаде, који није члан летачке посаде или техничке посаде, а коме је оператер доделио обављање дужности у вези са безбедношћу путника и лета током коришћења ваздухоплова.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1599.	**члан летачке посаде**	- је члан посаде ваздухоплова који је на основу дозволе овлашћен да обавља дужности које су од суштинског значаја за управљање ваздухопловом током трајања летачке дужности.		- Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20), Прилог 1
		- је члан посаде са одговарајућом дозволом, који је задужен за послове који су суштински за управљање ваздухопловом током трајања летачке дужности.		- Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22), Прилог 1, Анекс I
		- је члан посаде који поседује одговарајућу дозволу, задужен за послове који су суштински за коришћење ваздухоплова током трајања летачке дужности.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
1600.	**члан посаде**	- је лице кога је оператер одредио за обављање дужности у ваздухоплову.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
		- је лице кога је оператер одредио за обављање дужности у балону или, ако су дужности директно повезане са коришћењем балона, на земљи.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21); Анекс
		- је лице кога је оператер одредио за обављање дужности у једрилици и које је, у случају да није пилот који управља ваздухопловом, подређено пилоту који управља ваздухопловом.		- Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21), Анекс I;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- је лице кога је оператер ваздухоплова одредио за обављање дужности у ваздухоплову.		- Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20).
1601.	**члан посаде на хитном медицинском лету хеликоптером *(HEMS crew member)***	- је техничко особље у саставу посаде хеликоптера којим се обавља хитан медицински превоз, ради пружања помоћи лицу које се налази у хеликоптеру и коме је потребна хитна медицинска помоћ, као и ради помоћи пилоту током обављања задатка.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1602.	**члан посаде при летовима хеликоптера на којима се користи дизалица *(HHO)***	- је техничко особље у саставу посаде које обавља додељене дужности у вези са коришћењем дизалице.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1603.	**члан посаде при *NVIS* летовима**	- је техничко особље које обавља додељене дужности у току *NVIS* лета.		- Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", бр. 9/18 и 56/18), Анекс I.
1604.	**шема остварених учинка**	- је регулаторни оквир за побољшање учинка услуга у ваздушној пловидби и функција мреже у оквиру Јединственог европског неба, као што је наведено у члану 11. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004.	*performance scheme*	- Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (*ATM*) („Службени гласник РС”, број 87/21), Прилог
1605.	**штетно ометање**	- је сметња која спречава постизање захтеваних перформанси.		- Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо (Прилог 1).
1606.	***WMO***	- је скраћеница која означава Светску метеоролошку организацију.		- Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17)

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

		- означава Светску метеоролошку организацију.	*World Meteoro-logical Organization*	- Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

Значење скраћеница	- Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23);

1) AeMC - ваздухопловно-медицински центар;
2) AFM - приручник за управљање ваздухопловом;
3) AltMoC - алтернативни начини усаглашавања;
4) AMC - прихватљиви начини усаглашавања;
5) AME - овлашћени лекар;
6) AOC - сертификат ваздухопловног оператера;
7) APU - помоћни уређај за напајање;
8) ATC - контрола летења;
9) ATO - одобрена организација за обуку;
10) ATPL - дозвола транспортног пилота;
11) ATPL(A) - дозвола транспортног пилота (авион);
12) ATPL(H) - дозвола транспортног пилота (хеликоптер);
13) BIR - основно овлашћење за инструментално летење;
14) BITD - уређај за основну обуку инструменталног летења;
15) BPL - дозвола пилота балона;
16) CFI - руководилац практичне обуке;
17) CPL - дозвола професионалног пилота;
18) CPL(A) - дозвола професионалног пилота (авион);
19) CPL(As) - дозвола професионалног пилота (ваздушни брод);
20) CPL(H) - дозвола професионалног пилота (хеликоптер);
21) CRI - инструктор летења на класи;
22) CRI(A) - инструктор летења на класи (авион);
23) CRM - обука унапређења потенцијала посаде;
24) CS - сертификациони захтев;
25) CTKI - руководилац теоријске обуке;
26) DA/H - апсолутна/релативна висина одлуке;
27) D/H - релативна висина одлуке;
28) DH/A - релативна/апсолутна висина одлуке;
29) DH/MDH - релативна висина одлуке/минимална висина снижавања;
30) DPATO - одређена тачка после полетања;
31) DPBL - одређена тачка пре слетања;
32) DTO - декларисана организација за обуку;
33) EAMR - Европска база ваздухопловно-медицинских података;
34) EASA - Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја;
35) EBT - обука која се заснива на примерима из праксе;
36) ECQB - Европска централна банка питања;
37) EIR - овлашћење за инструментално летење на рути;
38) ЕКГ - електрокардиограм;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

39) ETA - предвиђено време доласка;
40) FE - испитивач у лету;
41) FE(A) - испитивач у лету (авион);
42) FE(As) - испитивач у лету (ваздушни брод);
43) FE(B) - испитивач у лету (балон);
44) FE(H) - испитивач у лету (хеликоптер);
45) FE(S) - испитивач у лету (једрилица);
46) FFS - уређај за потпуно симулирање летења;
47) FI - инструктор летења;
48) FI(A) - инструктор летења (авион);
49) FI(As) - инструктор летења (ваздушни брод);
50) FI(B) - инструктор летења (балон);
51) FIE - испитивач инструктора летења;
52) FIE(A) - испитивач инструктора летења (авион);
53) FIE(As) - испитивач инструктора летења (ваздушни брод);
54) FIE(H) - испитивач инструктора летења (хеликоптер);
55) FI(H) - инструктор летења (хеликоптер);
56) FI(S) - инструктор летења (једрилица);
57) FL - ниво лета;
58) FMS - систем за управљање летом;
59) FNPT - уређај за обуку летачко-навигационих процедура;
60) FSTD - уређај за симулирање летења;
61) FTD - тренажер летења;
62) FTI - инструктор за пробне летове;
63) GLS - систем за слетање на основу земаљског система за побољшање сигнала;
64) GMP - лекар специјалиста опште медицине;
65) HF - људски фактор;
66) HP - високе перформансе;
67) HT - руководилац обуке;
68) IFR - правила инструменталног летења;
69) ILS - систем за инструментално слетање;
70) IMC - инструментални метеоролошки услови;
71) IR - овлашћење за инструментално летење;
72) IR(A) - овлашћење за инструментално летење (авион);
73) IR(As) - овлашћење за инструментално летење (ваздушни брод);
74) IRE - испитивач за инструментално летење;
75) IRE(A) - испитивач за инструментално летење (авион);
76) IRE(As) - испитивач за инструментално летење (ваздушни брод);
77) IRE(H) - испитивач за инструментално летење (хеликоптер);
78) IR(H) - овлашћење за инструментално летење (хеликоптер);
79) IR(H/ME) - овлашћење за инструментално летење (вишемоторни хеликоптер);
80) IR(H)/SE - овлашћење за инструментално летење (једномоторни хеликоптер);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

81) IRI - инструктор за инструментално летење;
82) IRI(A) - инструктор за инструментално летење (авион);
83) IRI(As) - инструктор за инструментално летење (ваздушни брод);
84) IRI(H) - инструктор за инструментално летење (хеликоптер);
85) IR/ME - овлашћење за инструментално летење на вишемоторним ваздухопловима;
86) IR/SE - овлашћење за инструментално летење на једномоторним ваздухопловима;
87) JAR - заједнички ваздухопловни захтеви;
88) LAPL - дозвола пилота лаких ваздухоплова;
89) LAPL(A) - дозвола пилота лаких ваздухоплова (авион);
90) LAPL(H) - дозвола пилота лаких ваздухоплова (хеликоптер);
91) Ldg. - слетање;
92) LDP - тачка одлуке о слетању;
93) LIFUS - летење под надзором на линији;
94) LNAV - латерална навигација;
95) LOFT - практична обука на линији коју врши оператер;
96) LPV - перформансе локалајзера са вертикалним вођењем;
97) LSA – лаки спортски авион
98) MAPt - тачка неуспелог прилаза;
99) MCC - сарадња вишечлане посаде;
100) MCCI - инструктор за сарадњу вишечлане посаде;
101) MCCI(A) - инструктор за сарадњу вишечлане посаде (авион);
102) MDA/H - минимална апсолутна/релативна висина снижавања;
103) MDA/MDH - минимална апсолутна висина снижавања/минимална релативна висина снижавања;
104) MDH/A - минимална релативна/апсолутна висина снижавања;
105) ME - вишемоторни;
106) MEP - вишемоторни клипни (авиони);
107) MEH - вишемоторни хеликоптер;
108) MI - инструктор за летење у планинским пределима;
109) MLS - микроталасни систем за слетање;
110) MPA - авион са више пилота;
111) MPH - хеликоптер са више пилота;
112) MPL - дозвола пилота вишечлане посаде;
113) MPL(A) - дозвола пилота вишечлане посаде (авион);
114) MPO - операција са више пилота;
115) MQTG - иницијално упутство за спровођење тестова квалификације;
116) NDB - неусмерени радио-фар;
117) OHMP - лекар специјалиста медицине рада;
118) OM - спољни маркер;
119) OML - ограничење летења само у вишечланој посади;
120) OPL - оперативно ограничење за превоз путника;
121) ORL - оперативно ограничење за пилоте;
122) OSD - подаци за коришћење;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

123) OSL - ограничење за летење са сигурносним пилотом;
124) OTD - други уређај за обуку;
125) PBN - навигација заснована на могућностима ваздухоплова;
126) PF - пилот који управља ваздухопловом;
127) PIC - вођа ваздухоплова;
128) PICUS - копилот који, под надзором PIC, обавља дужности и функције PIC;
129) PL - ваздухоплов са вертикалним узлетањем;
130) PM - пилот који прати управљање летом;
131) PPL - дозвола приватног пилота;
132) PPL(A) - дозвола приватног пилота (авион);
133) PPL(As) - дозвола приватног пилота (ваздушни брод);
134) PPL(H) - дозвола приватног пилота (хеликоптер);
135) QTG - упутство за спровођење тестова квалификације;
136) RNAV - навигациона спецификација;
137) RNP APCH - PBN спецификација за операције инструменталног прилаза;
138) RNP AR APCH - навигациона спецификација која се користи за операције инструменталног прилаза које захтевају посебно одобрење;
139) R/T - радио-телефонија;
140) RVR - видљивост дуж полетно-слетне стазе;
141) SE - једномоторни;
142) SEH - једномоторни хеликоптер;
143) SEP - једномоторни клипни авиони;
144) SEP (land) - једномоторни клипни авиони (копно);
145) SEP (sea) - једномоторни клипни авиони (вода);
146) SET - једномоторни турбо-елисни авиони;
147) SDF(s) - тачке степенастог снижавања;
148) SFE - испитивач на уређајима за симулирано летење;
149) SFE(A) - испитивач на уређајима за симулирано летење (авион);
150) SFE(H) - испитивач на уређају за симулирано летење (хеликоптер);
151) SFE(PL) - испитивач на уређајима за симулирано летење (ваздухоплов са вертикалним узлетањем);
152) SFI - инструктор летења на уређају за симулирано летење;
153) SFI(A) - инструктор летења на уређају за симулирано летење (авион);
154) SFI(H) - инструктор летења на уређају за симулирано летење (хеликоптер);
155) SFI(PL) - инструктор летења на уређају за симулирано летење (ваздухоплов са вертикалним узлетањем);
156) SFI(SPA) - инструктор летења на уређају за симулирано летење (авион са једним пилотом);
157) SOPs - стандардне оперативне процедуре;
158) SP - са једним пилотом;
159) SPA - авион са једним пилотом;
160) SPIC - вођа ваздухоплова-ученик;
161) SPL - дозвола пилота једрилице;
162) SPO - операција са једним пилотом;
163) SSL - посебна појединачно наведена ограничења;

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

164) STI - инструктор на тренажеру;
165) STI(A) - инструктор на тренажеру (авион);
166) STI(H) - инструктор на тренажеру (хеликоптер);
167) STOL - кратко полетање и слетање;
168) TDP - тачка доношења одлуке о наставку полетања;
169) TEM - управљање претњама и грешкама;
170) TMG - моторна једрилица;
171) T/O - полетање;
172) TRE - испитивач на типу;
173) TRE(A) - испитивач на типу (авион);
174) TRE(H) - испитивач на типу (хеликоптер);
175) TRE(PL) - испитивач на типу (ваздухоплов са вертикалним узлетањем);
176) TRI - инструктор летења на типу;
177) TRI(A) - инструктор летења на типу (авион);
178) TRI(H) - инструктор летења на типу (хеликоптер);
179) TRI(MPA) - инструктор летења на типу (авион са више пилота);
180) TRI(PL) - инструктор летења на типу (ваздухоплов са вертикалним узлетањем);
181) TRI(SPA) - инструктор летења на типу (авион са једним пилотом);
182) UPRT - обука за избегавање неправилног положаја авиона и вађење из њега;
183) VFR - правила визуелног летења;
184) VMCA - вредност минималне брзине управљивости;
185) VNAV - вертикална навигација;
186) VNOL - вертикално полетање и слетање;
187) VOR - свесмерни фар врло високе фреквенције;
188) ZFTT - обука за овлашћење за летење на типу која се спроводи само на симулатору.

Значење скраћеница	Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23);

АД - оператер аеродрома за који се објављују информације у *AIP*;
AIS - пружалац услуга ваздухопловног информисања;
ВГИ - Војногеографски институт „Генерал Стеван Бошковић”;
ДЦВ - Директорат цивилног ваздухопловста Републике Србије;
ДМДМ - Дирекција за мере и драгоцене метале;
КЛ - Контрола летења Србије и Црне Горе *SMATSA* доо Београд, као пружалац услуга у ваздушној пловидби;
МЦ - министарство надлежно за послове царине;
МУП - министарство надлежно за унутрашње послове;
МО - министарство надлежно за послове одбране;
МП - министарство надлежно за послове пољопривреде;
МЗ - министарство надлежно за послове здравља;
МФ - Математички факултет - Катедра за астрономију;
РГЗ - Републички геодетски завод.

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

Закони

1. Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25) - незванични пречишћени текст;
2. Закон о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 87/11, 66/15) - незванични пречишћени текст;
3. Закон о истраживању несрећа у ваздушном, железничком и водном саобраћају („Службени гласник РС“, број 66/15 и 83/18) - незванични пречишћени текст;;
4. Закон о управљању аеродромима („Службени гласник РС“, број 104/16).

Подзаконски прописи

2025. година

1. Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС, број 70/25)
2. Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС“, број 70/25)
3. Правилник о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25)
4. Правилник о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 49/25)
5. Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС, број 15/25) - правилник се примењује од 1. октобра 2025. године;
6. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 10/25
7. Правилник о изменама и допуни Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 5/25).

2024. година

1. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 89/24)
2. Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбености и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Службени гласник РС”, број 83/24)
3. Правилник о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 52/24);
4. Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 25/24);
5. Правилник о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 8/24);

2023. година

1. Правилник о изменама и допунама правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 105/23);
2. Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Службени гласник РС”, број 96/23);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

3. Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС’ број 65/23)
4. Правилник о изменама и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 65/23)
5. Правилник о дозволама, центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Службени гласник РС” број 53/23)
6. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС” број 46/23);

2022. година

1. Правилник о детаљним мерама за примену заједничких основних стандарда обезбеђивања у ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 140/22);
2. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 112/22);
3. Правилник о изменама и допунама Правилника о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 84/22);
4. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/22);
5. Правилник о трајању смена у току радног дана, трајању непрекидног рада и дужини дневног одмора контролора летења („Службени гласник РС”, број 66/22);
6. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС”, број 46/22);
7. Правилник о утврђивању утицаја објеката, инсталација и уређаја на рад радио-уређаја који се користе у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, број 41/22);

2021. година

1. Правилник о особљу обезбеђивања и обуци у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 133/21);
2. Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух-земља („Службени гласник РС”, број 102/21);
3. Правилник о условима за издавање одобрења за транспорт опасне робе страном авио-превозиоцу („Службени гласник РС”, број 99/21);
4. Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 93/21);
5. Правилник о утврђивању правила за спровођење функција мреже управљања ваздушним саобраћајем (ATM) („Службени гласник РС”, број 87/21);
6. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС”, број 78/21);
7. Правилник о утврђивању захтева за коришћење ваздушног простора и оперативним процедурама у вези са навигацијом заснованом на могућностима ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 68/21);
8. Правилник о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Службени гласник РС”, број 54/21, 65/23 и 70/25);
9. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 54/21);
10. Правилник о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, број 39/21 и 25/24);
11. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 3/21);
12. Правилник о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Службени гласник РС”, број 3/21, 65/23 и 70/25);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

2020. година

1. Правилник о заједничким правилима Европске уније у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Агенције Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 154/20);
2. Правилник о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 142/20, 130/22 и 52/24);
3. Правилник о правилима летења и пружању услуга контроле летења, узбуњивања и информисања ваздухоплова у лету („Службени гласник РС”, број 142/20, 10/22 и 84/22) – незванични пречишћени текст;
4. Правилник о посебним делатностима у ваздушном саобраћају и некомерцијалном летењу ваздухопловима који немају потврду о типу коју је издала или признала Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) („Службени гласник РС”, број 142/20);
5. Правилник о дозволи за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање („Службени гласник РС", број 102/20);
6. Правилник о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС", број 26/20, 154/20, 24/21, 105/23 и 5/25)
7. Правилник о беспилотним ваздухопловима ("Службени гласник РС", број 1/20);
8. Правилник о забрани или ограничењу летења авио-превозилаца из трећих држава ("Службени гласник РС", број 1/20).

2019. година

1. Уредба о управљању ваздушним простором ("Службени гласник РС", бр. 86/19 и 120/20);
2. Правилник о потврдама о обучености особља које пружа услуге земаљског опслуживања и аеродромских диспечера и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19);
3. Правилник о потврдама о обучености особља које контролише исправност површина за кретање ваздухоплова и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 67/19);
4. Уредба о привремено резервисаним и привремено издвојеним деловима ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 62/19);
5. Правилник о изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази („Службени гласник РС“, број 22/19);
6. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС", број 16/19);
7. Правилник о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 12/19);
8. Правилник о издавању одобрења страном авио-превозиоцу за обављање међународног јавног авио-превоза са Републиком Србијом („Службени гласник РС“, број 8/19);
9. Уредба о условима за проглашење линије у јавном интересу у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС", број 6/19 и 74/19);
10. Правилник о разврставању ваздухоплова, знацима државне припадности, ознакама регистрације и обавезним натписима ваздухоплова („Службени гласник РС", број 6/19);

2018. година

1. Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење хелидрома („Службени гласник РС”, број 103/18);
2. Правилник о изменама Правилника о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС”, број 103/18);
3. Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота ултралаког ваздухоплова („Службени гласник РС”, број 102/18);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

4. Правилник о мерилима на основу којих може да се одступи од заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 70/18);
5. Правилник о изменама Правилника о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 50/18);
6. Правилник о условима и поступку за издавање дозволе за коришћење аеродрома („Службени гласник РС", број 23/18, 46/22 и 56/24) - незванични пречишћени текст;
7. Правилник о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС", број 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25);
8. Правилник о информацијама које се достављају пре успостављања и измене функционалног блока ваздушног простора („Службени гласник РС“, број 1/18).

2017. година

1. Правилник о изменама и допуни Правилника о аеродромским накнадама ("Службени гласник РС", број 96/17);
2. Правилник о изменама и допуни Правилника о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази („Службени гласник РС“, број 87/17);
3. Правилник о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку („Службени гласник РС", број 43/17 и 8/24);
4. Правилник о дозволама и центрима за обуку ваздухопловно-техничког особља контроле летења („Службени гласник РС“, број 25/17 и 46/22) – незванични пречишћени текст;
5. Правилник о условима и поступку за издавање сертификата аеродрома („Службени гласник РС, број 11/17, 16/19, 78/21, 78/22 и 89/24) - незванични пречишћени текст.

2016. година

1. Правилник о утврђивању захтева који се односе на перформансе и интероперабилност надзора за Јединствено европско небо („Службени гласник РС“, број 55/16);

2015. година

1. Правилник о истраживању удеса и озбиљних незгода у ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 113/15 и 50/19);
2. Правилник о условима и поступку за издавање сагласности за коришћење аеродрома, односно хелидрома („Службени гласник РС“, број 108/15);
3. Правилник о утврђивању захтева који се односе на идентификацију ваздухоплова у оквиру надзора за Јединствено европско небо („Службени гласник РС“, број 108/15);
4. Правилник о пружању услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица („Службени гласник РС“, број 96/15, 40/16;
5. Правилник о утврђивању услова за усаглашену доделу и употребу Mode S упитних кодова за Јединствено европско небо („Службени гласник РС“, број 96/15);
6. Правилник о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима („Службени гласник РС“, број 83/15 и 18/16 и 71/17);
7. Правилник о пружању услуга земаљског опслуживања на аеродромима („Службени гласник РС“, број 61/15 и 88/22); незванични пречишћени текст;
8. Правилник о дозволама и центрима за обуку пилота параглајдера („Службени гласник РС“, број 61/15, 43/17 и 87/17);

2014. година

1. Правилник о дозволама и центрима за обуку падобранаца („Службени гласник РС“ број 110/14 и 87/17);
2. Правилник о оперативној дозволи за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“, број 10/14 и 16/15 и 50/18);

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

3. Правилник о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима („Службени гласник РС“ број 10/14).

2013. година

1. Уредба о класама ваздушног простора Републике Србије и условима за њихово коришћење („Службени гласник РС“ број 106/13);
2. Правилник о аеродромским накнадама („Службени гласник РС“ број 71/13,48/16 и 96/17);

2012. година

1. Правилник о захтевима за примену протокола за пренос порука о лету („Службени гласник РС“, број 54/12, 67/16);
2. Правилник о оперативној дозволи и заједничким правилима за обављање јавног авио-превоза („Службени гласник РС“ број 54/12, 76/13);
3. Правилник о осмотреним метеоролошким подацима за израду ваздухопловних аеродромских климатолошких информација („Службени гласник РС“ број 54/12);
4. Правилник о захтевима за аутоматске системе за размену података о лету („Службени гласник РС“, број 23/12);
5. Правилник о захтевима за процедуре које се односе на планове лета у предполетној фази („Службени гласник РС“, број 23/12, 87/17 и 22/19);
6. Правилник о преузимању европских прописа о успостављању Заједничког предузећа за развој нове генерације Европског система за управљање ваздушним саобраћајем (SESAR) („Службени гласник РС“, број 23/12);

2011. година

1. Правилник о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 98/11, 71/13 и 16/15, 114/17 и 55/19);
2. Правилник о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора ("Службени гласник РС", бр. 69/11);
3. Правилник о преузимању прописа Европске уније о интероперабилности европске мреже управљања ваздушним саобраћајем ("Службени гласник РС", бр. 69/11);
4. Правилник о дозволама за одржавање балона и ваздушних бродова („Службени гласник РС“, број 32/11 и 23/12);
5. Правилник о допуни заједничких основних стандарда обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 19/11 и 10/14);
6. Правилник о инспекцији Комисије у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 19/11 и 103/18);
7. Правилник о заједничким правилима у области обезбеђивања у цивилном ваздухопловству („Службени гласник РС“, број 2/11);

2010. година

1. Правилник о начину рада Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја у спровођењу инспекције стандардизације („Службени гласник РС“, број 14/10);
2. Правилник о таксама и накнадама које убира Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 14/10);
3. Правилник о уређењу и саставу одбора за жалбе Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС“, број 14/10).

2009. година

1. Правилник о дозволи инжењера летача и центрима за обуку („Службени гласник РС“, број 39/09).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!

2008. година

1. Правилник о организацији радног времена чланова посаде цивилног ваздухоплова („Службени гласник РС“, број 101/08, 16/09, 93/09, 14/10 и 55/16 – др. правилник) - незванични пречишћени текст).

2005. година

1. Правилник о дозволама летачког особља („Службени гласник РС“, број 30/05);
2. Правилник о условима које мора да испуњава центар за обуку летачког особља („Службени гласник РС“, број 37/05).

Контролисана копија, забрањено неовлашћено умножавање!